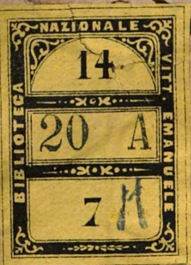
DIUI AURELII AUGUSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI, ...

Aurelius santo Augustinus (santo), ...

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
20 A
7 11

DIVI AVRELII AVGVSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI, MEDITATIONES, Soliloquia, & Manuale.

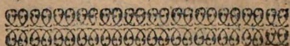
MEDITATIONES.
- P. ANSELMI cum tractatu de humani generis redemptione.
- D. BERNARDI.
- IDIOTÆ, viri docti de amore Diuino.

Omnia ad m.s. exemplaria emendata, & in meliorem ordinem distributa, operâ ac studio R. P. Henrici Sommalij Societatis IESV Theologi.

LVGDVNI,
Sumptibus PETRI RIGAVD & Sociorum, in vico Mercatorio.

M. DC. XXV.

ADMODVM REVERENDO PATRI AC DOMINO Philippo Cauerele S. Vedaſti Abbati religioſiſſimo.

Henricus Sommalius è *Societate* IESV S.P.D.

IAm verè quàm ſapienter, quondam D. Bernardus ſcripſiſſe videtur. Omnes cauſamur nobis deeſſe gratiam, ſed iuſtè forſitan, ipſa queritur,

In floribus S. Bernardi, verbo Gra

ſibi nonnullos deeſſe. Ego verò quid ſimile, non importunè mihi dicere poſſe videor. Omnes cauſamur nobis deeſſe deuotionem, ſed iuſtius forſitan deuotio ipſa quæri poſſet, ſibi eheu deeſſe plurimos. Quid mirum videri debet, ſi multi tentationum ventis impulſi, hodie turpiſſimè ac facillimè in varia ſcelerum genera labantur, cùm ipſi deuotione ſint deſtituti: quæ tamen eſt virtutis vniuerſæ fulcrum quoddam, & aduerſus cunctos hoſtes clypeus tutiſſimus. Tolle ab homine deuotionem, quidnam (obſecro) is erit, niſi animal quoddam, ad omne ineundum certamen, imbecillum ac inerme? At verò

rò si quis alicuius deuotionis munimento fultus fuerit, quæ vitiorum monstra non euincet? Exemplo luculentissimo id commonstrare haud difficile erit. Si mihi etenim centum homines deuotione ornatos obtuleris, vix ex eis duos, toto biennij discursu, in mortale crimen aliquod lapsos inueniam. Si verò totidem indeuotos, equidem de illis tantumdem affirmare non ausim. Sed & multa intercapedine hi à se inuicem dissiti esse videntur. Qui enim deuotioni sunt additi, si ex fragilitate quadam humana, peccatum lethale admiserint, è vestigio emergere, è cœno turpitudi-

Au-gust. lib. 21. de Ciuitate Dei c. 5. Dioscorides li. 5. cap. 116. Pl. lib. 37. sine vltimo cap. 10.

nis, omni ſtudio conantur: At vero indeuoti à lapſu vix iterum ad meliorem frugem aſſurgere norunt. Quare nihil accommodatius habere videor, cui virum deuotum compa-rem, SELENITE, qui lapis eſt & gemma quædam in Perſide ſiue Arabia naſcens haud quidem ignobilis: cuius, cum creſcente luna candor ac-creſcit: & cum decreſcente, pari quodam paſſu, nouo naturæ miraculo decreſcit. Eadem etiam ratione vir piis rebus addictus pietate & quodam animi candore creſcit creſcente deuotione. Secus autem in homine indeuoto vſu venit, in quo tantundem inte-

gritatis

gritatis vitæ atque morum decrescit, quantum deuotionis ei decedit. Neque illud silentio prætereundum esse duco, quod quidam de hoc SELENITE *refert, eum arbori alligatum, frugiferam illam reddere. Hoc ipsum quotidiana experientia viri deuotione præditi, verissimum esse in se comperiunt, dum variis incumbunt Christianæ vitæ officiis, & multo bonorum operum segete locupletes fieri conantur.* Dioscori. des l. 6. c. 116.

Porrò, ne multis te morer, Præsul admodum R. ab amicis pridem rogatus fui, vt ex sanctorum Patrum monumentis, aliquem libellum velu-

ti enchiridium quoddam ad amorem diuinum excitandum, & ad deuotionem comparandam, ſcriberem. Ego itaque piæ ac ſtudioſæ eorum voluntati impigrè obſecutus, hunc, quem vides, FASCICVLVM, *quâ potui celeritate confeci: quem T.æ P.te. R.dæ, ob inſignem pietatem atque virtutem, quæ in te multorum ſermone elucent, nuncupandum exiſtimo. Spero equidem eos, qui ſæpius eo vtentur, non paruum tum in amore diuino, tũ verò in deuotione, incrementum eſſe facturos. Quid iam reliquum eſt, Antiſtes optime, niſi vt animo ſubmiſſo te rogem, quatenus eâ beneuolen-*

tiæ manu, hoc literarium atque deuotionis munus, quâ ipse tibi offero, accipere non graueris. Deus Op. Max. te, cum uniuersis Religiosis tuæ fidei commissis, multo sui amóre multáque animi deuotione augere dignetur. Vale, iterúmque vale, Archimandrita religiosissime, in annos plurimos saluus & incolumis.

·ECCE·
HOMO

INDEX

MEDITATIONVM Diui Aurelij Augusti-ni Hipponensis Episcopi.

Hic

Laus

MEDI

I·N·R·I

MEDITATIONES DIVI AVGVSTINI, Episcopi Hippo-nensis.

Inuocatio Dei omnipotentis ad morum & vitæ reparationem.

CAP. I.

DOMINE Deus meus, da cordi meo te desiderare, desiderando quærere, quærēdo inuenire, inueniendo amare, amando mala mea redempta non iterare. Da Domine Deus meus cordi meo pœnitentiā, spiritui contritionē, oculis lachrymarum fontē, manibus eleemosynæ largitatē. Rex meus extingue in me desideria carnis: & accēde ignis tui amoris. Redēptor meus expelle à me spiritum superbiæ, & concede propitius thesaurum humilitatis tuæ. Saluator meus amoue à me furorem iræ, & indulge mihi benignus scutum patiētiæ. Creator meus euelle à me animi rancorem, & largire mihi mitis mentis dulcedinem. Da clementissime pater, mihi solidam fidem, spem

congruam, charitatem continuam.
2 Rector mi auerte à me vanitatem, mentis incõstantiam, cordis vagationem, oris scurrilitatẽ, oculorum elationem, ventris ingluuiem, opprobria proximorum, scelera detractionum, curiositatis pruriginem, diuitiarum cupidinem, potentatus rapinam, inanis gloriæ appetitum: hypocrisis malum, adulationis venenum, contemptum inopum, oppressionẽ debilium, auaritiæ ardorem, inuidiæ rubiginem, blasphemiæ mortem. Reseca in me factor mei, temeritatem, iniquitatem, pertinaciam, inquietudinem, ociositatem, somnolentiam, pigritiam, mentis hebetudinem, cordis cæcitatem, sensus obstinationem, morum truculentiam, boni inobedientiam, consilij repugnãtiam, linguæ effrenationẽ, pauperum prædam, impotentum violentiam, innocentum calumniam, subditorum negligẽtiam, circa domesticos securitatem, aduersus familiares impietatem, erga proximos duritiam.
3 Deus meus misericordia mea, oro te per dilectum filium tuum, da mihi misericordiæ opera, pietatis studia, compati afflictis, consulere erroneis, succurrere miseris, subuenire egenis, consolari mœstos, releuare oppressos, pauperes recreare, flebiles refo-
uere,

uere, dimittere debitoribus, parcere in me peccantibus, odiétes me diligere, pro malis bona reddere, neminem despicere, sed honorare, bonos imitari, malos cauere, virtutes amplecti, vitia reiicere, in aduersis patientiam, in prosperis continentiam, custodiam oris, & ostium circunstantiæ labiis meis, terrena calcare, cœlestia sitire.

Hominis accusatio commendatio misericordiæ diuinæ.

CAP. II.

1 Ecce plasmator mei, multa rogaui, qui nec pauca promerui. Fateor, heu fateor, non solũ quę postulo nõ debentur dona, sed multa & exquisita supplicia. Animant tamen me publicani, meretrices, & latrones, qui à faucibus hostis, momentane è eruti, sinibus excipiuntur pastoris. Tu enim factor omnium Deus, licèt in cunctis operibus tuis sis mirabilis, mirabilior tamẽ crederis esse in operibus pietatis. Vnde de temetipso per quendam tuum seruum dixisti, Miserationes eius super omnia opera eius. Et quasi de singulo loquentem, de vniuerso populo tuo dixisse confidimus, misericordiam autem meam non dispergam ab eo. Nullum enim spernis, neminem abiicis, neminem perhor-

refcis, nifi fortè qui amens te exhorruerit.

2 Ergo modò iratus non percutis, fed te irritantibus, dona, fi quieuerint, tribuis. Deus meus cornu falutis meæ, & fufceptor mei, ego infelix, ego te irritaui. Ego malum coram te feci, furorem tuum prouocaui, iram promerui: peccaui, & paffus eft: deliqui, & adhuc fustines: Si pœniteo, parcis: fi reuertor, fufcipis: & infuper dum differo, præftolaris. Reuocas errātem, inuitas repugnantem, expectas torpentem, amplexaris redeuntem. Doces ignorantem, mœrentem mulces, à ruina fufcitas, poft lapfum reparas, petenti largiris, quærenti inueniris, pulfanti aperis. Ecce Dominus Deus falutis meæ, quid opponam nefcio, quomodo refpondeam ignoro, nullum abfque te con fugium, nullum à te patet latibulum: oftendifti mihi benè viuendi viam, & gradiendi fcientiam dedifti: minatus es mihi gehennam, & pollicitus es paradifi gloriam.

3 Nunc pater mifericordiarum, Deus totius confolationis, confige timore tuo carnes meas: quatenus quæ minaris, metuendo euadam, & redde mihi lætitiam falutaris tui, vt quæ fpondes, diligendo percipiam. Fortitudo mea Domine, firmamentum meum

meum Deus meus,refugium meum & liberator meus Suggere quæ de te cogitem, doce quibus te sermonibus inuocem , de quibus operibus tibi placeam, scio namque , scio vnum quo tu placaris & aliud quod non spernis. Est vtrique tibi spiritus contribulatus, sacrificium,& acceptas cor contritum & humiliatum. His me, Deus meus, adiutor meus dita muneribus. His contra inimicum muni protectionibus, hoc de flammis vitiorum præsta refrigerium , hoc autem desideriorum passionibus , pande pius refugium.

4 Fac Domine virtus salutis meæ, ne sim de numero eorum qui ad tempus credunt,& in tempore tentationis recedunt. Obumbra caput meũ in die belli , spes mea in die afflictionis , & salus in tempore tribulationis.En Domine illuminatio mea , & salus mea, rogaui quibus egeo , intimaui quæ timeo,sed remordet conscientia, reprehendunt me cordis secreta , & quod amor ministrat,timor dissipat,zel⁹ incitat,metus increpat,acta mea,formidinem,sed tua ingerit pietas fiduciã, tua hortatur benignitas, mea tardat malignitas. Et vt verius fatear,occurrunt memoriæ fantasmata vitiorum, quæ reuerberant audaciam præsu-

Hominis conqueſtio, qui propter inobedientiam à Domino non auditur.

CAP. III.

1 CVm enim quis odio dignus ſit, qua fronte gratiam requirit? Cui pœna debetur, qua temeritate gloriã depoſcit? Laceſſit iudicem qui poſtpoſita ſatisfactione delicti, quærit præmiis honorari. Regi inſultat obnoxius ſupplicio, qui donari flagitat indebito brauio: & dulcem affectum patris ſtultus exercebat filius, qui poſt illatas contumelias ante pœnitudinem hæreditatis, vſurpat celſitudinẽ. Quid mi pater, me geſſiſſe recolo? Merui mortem, & peto vitam. Cõmoui regem meum: cuius impudens inuoco præſidium. Cõtempſi iudicem quem temerè poſtulo adiutorem. Inſolens renui audire patrem: quem demum præſumo habere tutorem.

2 Heu mihi, quàm ſerò venio, heu heu, quàm tardè feſtino: heu me quia curro poſt vulnera, dedignans incolumis præcauere iacula. Neglexi proſpicere tela, modo verò ſollicitor de morte vicina. Vulnera vulneribus inflixi: quia ſcelera ſceleribus addere nõ timui. Recenti cicatrices labe reſperſi,

quia

quia prisca flagitia modernis iniquitatibus reciprocaui: & quæ diuina solidauerat medicina, mea resoluit prurigo phrenetica. Cutis quæ super inducta vulneribus morbum celauerat, sanie erumpente putruit, quia iterata iniquitas concessam misericordiam exinaniuit. Noui quippe scriptum: In quacunq; hora iustus peccauerit, omnes iustitiæ eius obliuiscentur. Si iustitia aboletur iusti peccantis, quanto magis pœnitētia peccatoris in idipsū reuertentis: Quoties canis redij ad vomitū, & quasi sus repetij volutabrū.
3 Fateor quia mihi recordari est impossibile, quot mortalium ignorantes, peccare docui, volētes delinquere persuasi, resistentes coëgi, volentibus cōsensi: Quot sanè gradientibus laqueū induxi, viam quærentibus foueā retexi: vt patrare non horrerem, obliuisci non metui. Sed tu iustus iudex, signās peccata, quasi in sacculo, obseruasti omnes semitas meas: & cunctos gressus meos dinumerasti Tacuisti, semper siluisti, patiens fuisti. Væ mihi, demum loqueris quasi parturiens.

De iudicij timore. CAP. IV.

1. DEus deorū domine præstabilis super malitia, noui quia manifestus venies, noui quia nō sēper sile-

bis, cùm in conſpectu tuo ignis exardeſcet, & in circuitu tuo tēpeſtas valida ingruerit: cum aduocaueris cœlū deſuper, & terrā diſcernere populum tuū, & ecce coram tot milibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ tot agminibus angelorum patebunt vniuerſa ſcelera mea, non ſolùm actuum, ſed etiam cogitationū ſimulque locutionum. Tot iudicibus inops aſtabo, quot me præceſſerūt in opere bono. Tot arguentibus cōfundar, quot mihi præbuerunt benè viuendi exempla. Tot conuincar teſtibus, quot me monuerunt proficuis ſermonibus, ſéque imitandos iuſtis dederūt actionibus. Domine mi, non ſuppetit quid dicā: non occurrit quid reſpondeam: Et cum iā interſim ſæuo illi diſcrimini, torquet me conſcientia, cruciāt cordis arcana, coarctat auaritia, accuſat ſuperbia, conſumit inuidia, inflammat cōcupiſcentia, infeſtat luxuria, dehoneſtat gula, ebrietas confutat, detractio lacerat, ambitio ſupplantat, rapacitas obiurgat, diſcordia diſſipat, ira perturbat, leuitas diſſoluit, torpor opprimit, hypocriſis fallit, adulatio frangit, fauor attollit, calumnia pungit.
2 Ecce liberator meus de gentibus iracundis: ecce cum quibus vixi à die natiuitatis meæ, quibus & ſtudui, quibus

bus & fidem seruaui. Ipsa me quæ dilexeram studia dânant, quæ laudaueram, vituperant. Hi sunt quibus acquieui amici, quibus parui magistri, & quibus seruiui Domini, consules quibus credidi, ciues quibus cohabitaui, domestici, quibus consensi. Heu mihi rex meus & Deus meus: quia incolatus meus prolõgatus est. Væ mihi illuminatio mea, quia habitaui cum habitantibus Cedar. Et cùm Dauid sanctus dixerit multùm, quanto magis ego infelix dicere possũ, nimis incolata fuit anima mea Firmamẽtũ meũ Deus, non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Spes mea non est in filiis hominum. Quem, si remota pietate iudicaueris, iustum inuenies? Et nisi præueneris miserando impium, non est qui glorificet pium.

3 Credo namque salus mea, quod audiui, quoniam benignitas tua ad pœnitentiam me adducit, tui oris mihi sonuerũt nectarea labia: Nemo potest venire ad me, nisi pater me⁹ qui misit me, traxerit eum. Enimuerò quia me instruxisti tanquam propitius instructione formasti, totis medullis cordis, toto nisu mentis rogo te omnipotens pater cum dilectissimo filio tuo, téq; dulcissima proles cum serenissimo inuoco paracleto, trahe me quatenus

post te curram in odorem vnguentorum tuorum dulciter.

Inuocatur pater per filium.

CAP. V.

1 INuoco te Deus meus: inuoco te, quia prope es omnibus inuocantibus te in veritate. Tu enim veritas es, doce me quæso per clementiã tuã, sancta veritas doce me inuocare te in veritate: quia hoc fieri quomodo oporteat, nescio, sed à te doceri, beata veritas, humiliter imploro. Absque te enim sapere, est desipere, te verò nosse, est perfectè scire. Erudi me diuina sapientia, & doce legem tuam. Credo namque, beatus erit quem tu erudieris, & in lege tua docueris eum. Desidero inuocare te, quod quæso fiat in veritate. Quid est in veritate inuocare veritatem, nisi in filio patrẽ? Ergo sãcte pater, sermo tuus veritas est, principiumque verborum tuorũ veritas: hoc quippe est verborum tuorum principiũ, quod in principio erat verbum: in ipso principio te summũ adoro principium: in ipso veritatis verbo, te perfecta inuoco veritas, in quo ipsa eadem veritas dirigas me in veritate & doceas.

2 Quid enim est dulcius quàm genitorem

torem in nomine vnigeniti inuocare?
patrē in recordatione filij ad pietatē
inflectere? Regē clarissimæ sobolis de-
nominatione mitigare? Sic enim solēt
rei carceribus eripi, sic commancipa-
ti vinculis liberari: sic tristē accipiē-
tes sententiā capitis nō solum absol-
ui, sed insuper nancisci insolitā gratiā,
dūmodo iratis principib. dilectæ pro-
lis intimauerint charitatē. Sic delin-
quentes seruuli euadunt supplicia do-
minorū, dū pro eis interuenit dulce-
do filiorū. Sic te omnipotēs pater, per
omnipotētis filij charitatē postulo, e-
duc de carcere ad confitendū nomini
tuo, animā meā: libera me à vinculis
peccatorū: per coæternū flagito vni-
cū tibi natū, méq; cui propria merita
lethalē minātur sententiā pretiosissi-
mæ ad dexterā tuā cōsedētis prolis in-
terpellatione restaura placat⁹ ad vitā.
3 Quem enim alium dirigam inter-
cessorem tibi nescio, nisi hunc qui est
propitiatio pro peccatis nostris: qui
sedet ad dexteram tuam interpellans
pro nobis. Ecce aduocatus meus apud
te Deum patrem. Ecce pontifex sum-
mus, qui non alieno eget expiari san-
guine, quia proprio refulget perfusus
cruore. Ecce hostia sancta benepla-
cens & perfecta, in odorem suauitatis
oblata & accepta. Ecce agnus sine
macu

macula,qui coram se tondentibus obmutuit,qui alapis cæsus,sputis illitus, opprobriis affectus os suum non aperuit. Et qui peccatum non fecit, peccata nostra pertulit, & languores nostros suo liuore sanauit.

Hic repræsentat homo patri paßionem filij.

CAP. VI.

1. Aspice pie pater,piissimum filiũ pro me tam impia passum.Respice clementissime rex,qui patitur,& reminiscere benignus pro quo patitur: Nonne hic est domine, innocens ille quem vt seruum redimeres,filium tradidisti? Nunquid non autor vitæ hic est qui ouis ad occisionem ductus, tibique vsque ad mortẽ obediens factus atrocissimæ non timuit necis genus subire?Recole totius salutis dispensator,quia hic est ipse, quem etsi ex tua virtute genuisti, meæ tamen infirmitatis participẽ fieri voluisti.Verè hæc est tua deitas,quæ meam induit naturam,crucis ascendit patibulum,quæ in assumpta carne triste tulit supplicium. Reduc Domine Deus meus oculos tuæ maiestatis super opus ineffabilis pietatis. Intuere dulcem natum toto corpore extensum. Cerne manus innoxias

noxias pio manantes sanguine: & remitte placatus scelera quę patrauerũt manus meæ. Considera inerme latus crudeli perfossum cuspide,& renoua me sacro fonte, quem inde credo fluxisse. Vide immaculata vestigia, quæ non steterunt in via peccatorum, sed semper ambulauerũt in lege tua,diris confixa clauis : & perfice gressus meos in semitis tuis, & fac me odio habere benignus, omnes vias iniquitatis,viam iniquitatis amoue à me,& fac me propitius viam veritatis eligere.Oro te rex sanctorum,per hũc sanctum sanctorum, per hũc redemptorem mei,fac me currere viam mãdatorum tuorũ:vt ei valeam spiritu vniri, qui mea non horruit carne vestiri. Nunquid non attendis pie pater adolescentis filij charissimi caput, niuea ceruice deflexa preciosissimam resolutũ in mortem?Aspice mitissime cõditor dilectæ sobolis humanitatem,& miserere super infirmi plasmatis debilitatem.

3 Candet nudum pectus,rubet cruẽtum latus, tensa arent viscera, decora languent lumina, regia pallẽt ora, procera rigent brachia,crura pendent marmorea,rigat terebratos pedes beati sanguinis vnda.Specta gloriose genitor, gratissimæ prolis lacerata mẽbra,

bra, & memorare benignus quæ mea est substantia. Conspicare Dei hominis pœnam,& relaxa conditi hominis miseriam. Vide redẽptoris suppliciũ, & redempti dimitte delictum.Hic est Domine mi,quẽ propter peccata populi tui percussisti, licet ipse sit dilectus,in quo tibi benè placuisti.Hic est ille innocẽs in quo dolus non est inuentus, & tamen inter inimicos deputatus.

Hic recognoscit homo se causam esse paßionis.

CAP. VII.

1. QVid cõmisisti dulcissime puer, vt sic iudicareris? Quid commisisti amantissime iuuenis, vt adeò durè tractareris? Quod scelus tuum, quæ noxa tua,quæ causa mortis, quæ occasio tuæ damnationis? Ego enim sum tui plaga doloris,tuæ culpa occisionis. Ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium. Ego tuæ passionis liuor,tui cruciatus labor.O admirabilis censuræ cõditio,& ineffabilis mysterij dispositio!Peccat iniquus,& punitur iustus?Delinquit reus,&vapulat innocens!Offendit impius,& damnatur pius! Quod meretur malus,patitur bonus: quod perpetrat seruus, exoluit Dominus: quod committit homo

homo, sustinet Deus. Quò nate Dei, quò tua descendit humilitas? Quò tua flagrauit charitas? quò processit pietas? Quo excreuit benignitas? Quò tuus attigit amor? Quò peruenit compassio.

2 Ego enim iniquè egi, tu pœna multaris. Ego facinus admisi? tu vltione plecteris: ego crimen edidi, tu torturæ subiiceris: ego superbiui, tu humiliaris: ego tumui, tu attenuaris: ego inobediēs extiti, tu obediens, scelus inobedientiæ luis: ego gulæ parui, tu inedia afficeris. Me ad illicitam rapuit concupiscentiam arbor, te perfecta charitas duxit ad crucē. Ego præsumpsi vetitū, tu subisti eculeum: ego delector cibo, tu laboras patibulo. Ego fruor delitiis, tu laniaris clauis: ego pomi dulcedinem, tu fellis gustas amaritudinem. Mihi ridens congaudet Eua, tibi plorans compatitur Maria. Ecce rex gloriæ. Ecce mea impietas, & tua claret pietas. En mea iniustitia, & tua liquet iustitia.

3 Quid rex meus & Deus meus, quid retribuam tibi pro omnibus quæ tribuisti mihi? Non enim inueniri potest in corde hominis, quod condignè talibus referatur præmiis. Nunquid sagacitas machinari potest humana, cui comparetur miseratio diuina?

Nec

Nec eſt creaturæ moliri officium,quò iuſtè creatoris recōpenſet præſidium. Eſt autem nate Dei in hac tanta admirabili diſpenſatione:eſt cui fragilitas mea in aliquo ſuppetit:ſi tua viſitatione compunƈta mens, carnem ſuam crucifigat cum vitiis & concupiſcentiis:& hoc cùm à te conceditur, quaſi iam tibi incipit compati, quia & tu pro peccato meo dignatus es mori, ſicque per interioris hominis victoriam te duce armabitur ad exteriorē palmam, quatenus deuicta perſecutione ſpirituali non vereatur pro amore tuo ſubiici gladio materiali. Ita exiguitas conditionis,ſi tuæ complaceat pietati, magnitudini valebit pro viribus reſpondere creatoris. Et hæc cœleſtis medicina bone Ieſu, hoc tui antidotum amoris.Pro te per antiquas miſericordias tuas,infunde vulneribus meis, quod reiecta vipereæ contagionis bile, reintegret me incolumitati priſtinæ,quod guſtato tuæ nectare ſuauitatis, faciat me illecebroſa mundi, toto affectu deſpicere, & nulla eius aduerſa pro te formidare, memórque perpetuæ nobilitatis ſemper faſtidiam ventos huius tranſitorij timoris.

4 Nihil quæſo ſine te mihi dulceſcat, nihil complaceat, nil pre-

cio

ciosum, nihil præter te mihi arrideat speciosum. Vilescant obsecro absque te mihi omnia, sordeant vniuersa. Quod tibi aduersum est, sit mihi molestum: & tuum beneplacitum, mihi indeficiens desiderium. Tædeat me gaudere sine te, & delectet contristari pro te. Sit mihi nomen tuum, refocillatio, & memoria tui consolatio: fiant mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, inuestigando iustificationes tuas: sit bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti. Sit obedire tibi mihi amabile: & resistere tibi, execrabile. Rogo te spes mea per omnes pietates tuas, vt propitieris impietatibus meis. Adaperi aures meas mandatis tuis, & ne declines, flagito per nomen sanctum tuum, in verba malitiæ cor meum, ad excusandas excusationes in peccatis. Peto etiam per admirabilem humilitatem tuam, ne veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me.

Hic exponit homo patri passionem filij, in sui reconciliationem.

CAP. VIII.

1 ECce omnipotens Deus, pater domini mei, dispone benignus quæso, miserearis mei, quoniam quicquid preciosius inueni, deuotè obtuli, quicquid charius reperi, suppliciter præsentaui. Nihil mihi reliqui quin tuæ exposuerim maiestati, nihil iam superest quod adiiciam, quia totã tibi delegaui spem meam. Direxi tibi aduocatum meum dilectum filiũ tuum, misi gloriosam progeniem inter me & te mediatorem, misi inquã intercessorem, per quem confido veniam, misi verbis. Verbum, quem pro meis dixi missum factis, & numeraui tibi sanctissimæ sobolis passionem, quam pro me credo fuisse perpessam. Credo à te missam deitatem, meam suscepisse humanitatem, in qua dignum duxerit alapas, vincula, sputa, irrisiones perferre: nec non crucem, clauos, telúmque, suscipere. Hanc olim infantiæ vagitibus demolitam, pueritiæ pannis constrictam, iuuentutis sudoribus vexatam, ieiuniis maceratam, vigiliis afflictam, itineribus fessam, postea afflictã flagris, laceratã suppliciis, deputatam cum

cum mortuis, dotatã gloria resurre-ctionis, cœlorum gaudio induxit, & ad dexteram tuæ celsitudinis collocauit. Hæc placatio mea, & propitiatio tua.

2 Hic attende pius quem genueris filium, & quem redemeris seruũ. Hic aspice factorem, & ne despicias factu-ram. Amplectere serenus pastorem, & respice misericors allatã propriis humeris ouem. Hic est fidelissimus pastor ille, qui dudum errabundam per abrupta mõtium, per præcipitia valliũ multis variisque quæsierat laboribus. Quique iam morienti, iam per longa exilia deficienti tandem inuentę gaudens se supposuit, & miro sibi annisu charitatis annexam de confusionis abysso leuauit piisque astrictam complexibus ad nonaginta nouem, vnam quæ perierat reportauit.

3 Ecce domine mi rex: Deus omnipotens, ecce pastor bonus refert tibi quod commisisti ei. Suscepit te disponente, ad saluandum hominem, quem tibi restituit omni labe immunem. Ecce tuum tibi clarissimus natus plasma reconciliauit, quod à te procul deuiauit. Et gregi tuo pastor mitis reformat, quod prædo violentus abegerat. Reddit tuis conspectibus seruum, quem sua fecerat conscientia fugitiuũ, vt qui per se meruit pœnã, per

factore huiusmodi mereatur veniam: cuique pro culpis supererat gehenna, tanto duce iam confidat reuocari ad patriam. Potui per me sancte pater offendere, sed non valui per me placere. Factus est adiutor meus Deus meus, tuus dilectus filius, meam participans humanitatem, vt curaret infirmitatē, quatenus vnde causa emerserat offensionis, inde tibi immolaret sacrificium laudis: méque per hoc redderet tuæ pietati placabilem, quo sedens ad dexteram tuam semper meæ substantiæ se ostenderet esse consortem. Ecce spes mea, ecce tota fiducia mea.

4 Si me pro mea, vt dignum est, despicis iniquitate, respice me saltē misericors pro dilectæ sobolis charitate. Attende in filio, quod propicieris seruo. Vide carnis sacramentum, & remitte carnis reatum. Quotiens beatæ prolis tibi patent vulnera, delitescant obsecro scelera mea. Quotiens rubet preciosus pio de latere sanguis, diluatur obsecro labes meæ pollutionis. Et quia caro te lacessiuit ad iram, caro te flectat, imploro ad misericordiam: vt sicut me caro seduxit ad culpam, sic caro deducat ad veniā. Multum namque est quod mea meretur impietas, longè autem maius quod

redemptoris mei reposcit iure pietas. Magna est enim mea iniustitia, satis verò maior redẽptoris iustitia. Quanto namque est superior Deus homine, tanto mea malitia est inferior eius bonitate, & qualitate & quantitate.
5. Quid enim deliquit homo quod non redemerit filius Dei factus homo. Quæ tanta superbia tumeret, quàm non tanta humilitas sterneret? Quodnam tantum mortis imperium, quod nati Dei non destrueret crucis supplicium? Nimirum Deus meus, si æqua lance delicta peccantis hominis, & redimentis gratia libentur autoris, non tantum Oriens ab Occidente, seu inferior separatur infernus à summo cœli cardine. Iam lucis optime creator iam culpis ignosce meis, pro dilecti filij tui laboribus immensis. Iam eius quæso pietati mea impietas, eius molestiæ mea peruersitas, & eius mansuetudini mea donetur ferocitas. Iam eius humilitas, meam superbiam; patientia, impatientiam: benignitas, duritiam: obedientia, inobedientiam: tranquillitas, inquietudinem: dulcedo amaritudinem: suauitas, iram; charitas lucrifaciat crudelitatem.

De inuocatione Spiritus sancti.

CAP. IX.

1 IAm ô diuini amor numinis, patris omnipotentis, prolisq; beatissimæ sancta communicatio, omnipotés paraclete spiritus, mœrentium consolator clementissime, iam cordis mei, penetralibus potenti illabere virtute, & tenebrosa quæque laris neglecti latibula corusci luminis fulgore habitator lætifica, tuique roris abundantia longo ariditatis marcentia squallore visitando fœcunda. Saucia interioris hominis arcana tui amoris iaculo, & torpentis medullas iecoris flammis salutaribus penetrando succéde, sanctíque feruoris igne illustrando, intima mentis & corporis vniuersa depasce.

2 Pota me torrente voluptatis tuæ, vt nil iam mundanorum degustare libeat venenatæ dulcedinis. Iudica me domine, & discerne causam meam de gente non sancta, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Credo ergo quòd quemcumque inhabitaueris, patris ac pariter filij domiciliũ condis. Beatus qui te merebitur hospitem: quia per te pater & filius apud eũ facient mãsionem. Veni iam, benignissime dolentis animæ consolator, protegens in opportunitatibus, in

tribula

tribulatione adiutor. Veni mundator scelerum, curator vulnerum. Veni fortitudo fragilium, releuator labētium, veni humilium doctor, superborum destructor. Veni orphanorum pius pater, viduarum dulcis iudex. Veni spes pauperum, refocillator deficientium. Veni nauigantium sydus, naufragij portus. Veni omnium viuentium singulare decus, morientium vnica salus. Veni sanctissime spiritus, veni & miserere mei, apta me tibi: & concede propitius mihi, vt mea tuæ magnitudini exiguitas, roborique tuo mea imbecillitas, secundum multitudinem tuarum complaceat miserationum, per Iesum Christum saluatorē meum, qui cum patre in tua vnitate viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio serui Dei de se humiliter sentientis.

CAP. X.

1 SCio Domine, scio & fateor, quià non sum dignus quem tu diligas: sed certè tu non es indignus quem diligam. Indignus quidem sum tibi seruire: sed tu non es indignus seruitio creaturæ tuæ. Da ergo mihi Domine, vnde tu es dignus, & ego ero dignus vnde sum indignus. Fac me quomodo vis à peccatis cessare, vt quomodo debeo, possim tibi seruire.

Concede mihi sic custodire & regere, & finire vitam meam, vt in pace dormiam & in te requiescam. Præsta mihi in finem, vt me excipiat somnus cum requie, requies cum securitate, securitas in æternitate. Amen.

Oratio ad sanctam Trinitatem.

CAP. XI.

1 TE Deum patrem ingenitum, te filium ingenitum, te spiritum sanctum paracletum, sanctam & indiuiduam Trinitatem, toto corde & ore confitemur, laudamus, atque benedicimus, & tibi gloria in secula seculorum. Amen.

Confeßio omnipotentis Dei, & maiestatis eiusdem.

CAP. XII.

1. O Sancta Trinitas, virtus vna, & indiscreta maiestas, Deus noster, Deus omnipotes, confiteor tibi ego vltimus seruorum tuorum, & exiguum membrum ecclesiæ tuæ, confiteor tibi, & honorifico te, debito sacrificio laudis, pro scire & posse, quod mihi tantillo donare dignatus es. Et quia exteriora mihi munera desunt, quæ possim offerre, ea quæ in me sunt vota laudationis ex dono misericor-

diæ

diæ tuæ ecce libens atque ouans offe-
ro tibi de fide non ficta, & conscien-
tia pura.

2. Credo igitur te toto corde rex cæ-
li & terræ domine, & oro te, confiteor
patrem & filium, & spiritum sanctum,
in personis trinum, & in substantia
vnum, verum Deum omnipotentem,
vnius simplicis, incorporeæ, inuisibilis
& incircunscriptæ naturæ, nihil te su-
perius aut inferius, maiusve aliquid
habentem, sed per omnem modum si-
ne deformitate perfectum, sine quan-
titate magnum, sine qualitate bonum,
sine tempore sempiternum, sine mor-
te vitam, sine infirmitate fortem, sine
mendacio verum, sine situ vbique præ-
sentem, sine loco vbique totum, sine
extensione omnia implentem, sine
contradictione vbique occurrentem,
sine motu omnia transcendentem, si-
ne statu intra omnia manentem, sine
indigentia omnia creantem, sine la-
bore omnia regentem, sine tui initio
omnibus initia dantem, sine tui mu-
tatione omnia mutabilia facientem,
in magnitudine infinitum, in virtute
omnipotentem, in bonitate summum,
in sapientia inæstimabilem, in consi-
liis terribilem, in iudiciis iustum, in
cogitationibus secretissimum, in ver-
bis veracem, in operibus sanctum, in

misericordiis copiosum, erga delinquentes patientissimum, erga pœnitentes piissimum, semper idipsum æternum ac sempiternum, immortalem atque incommutabilem, quem nec spatia dilatant, nec breuitas locorum angustat, nec receptacula vlla coarctant, nec voluntas variat, nec necessitudo corrumpit, nec mœsta deturbant, nec læta demulcent, cui nec obliuio tollit quicquam, nec memoria reddit, nec præterita transeunt, nec futura succedunt: cui nec origo initium, nec tempora incrementum, nec casus finem dabit, sed ante secula & in seculis, & per secula in æternum viuis, & est tibi perennis laus & æterna gloria, summa potestas, & singularis honor, perpetuum regnum, & sine fine imperium, per infinita & indefessa, & immortalia sæcula sæculorum. Amen.

Qualiter generi humano dignatus est subuenire Deus pater, & de Verbi incarnatione & gratiarum actione.

CAP. XIII.

1 HVcusque, omnipotens Deus, cordis mei inspector & scrutator, confessus sum omnipotentiam maiestatis tuę, & maiestatem omnipotentiæ

tentiæ tuæ, nunc autem qualiter humano generi subuenire dignatus es in fine seculorum, sicut corde credo ad iustitiam, ita ore coram te confiteor ad salutem. Tu quidem Deus pater solus, nunquam legeris missus: de filio autem tuo ita scribit Apostolus: Quum autem venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum. Quum dicit, misit, satis ostendit quia in hunc mundum missus aduenit, quũ de beata Maria semper virgine natus, verus & perfectus homo in carne apparuit.

2 Sed quid est quod de illo ille Euangelistarum præcipuus ait: In mundo erat, & mundus per ipsum factus est. Illuc verò missus est per humanitatẽ, vbi semper fuit, & est per diuinitatẽ. Quam videlicet missionem opus esse totius S. Trinitatis, toto corde credo, & ore cõfiteor. Quomodo autem nos amasti, pater sancte & bone? quantum nos dilexisti, pie conditor, qui etiam proprio filio non pepercisti, sed pro nobis impiis tradidisti illum? Subditus tibi ille fuit vsque ad mortẽ, mortem autẽ crucis, tollẽs chirographum peccatorum nostrorum & affigens illud cruci, crucifixit peccatum, & occidit mortẽ. Vnus ille inter mortuos liber, potestatẽ habẽs ponẽdi animã suã pro nobis, & iterũ sumẽdi eam pro nobis.

3 Igitur

3 Igitur victor & victima: & ideo victor, quia victima. Pro nobis tibi sacerdos & sacrificium: & ideo sacerdos, quia sacrificium: Merito mihi spes valida in illo est, quia sanabis omnes languores meos per eum qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. Languores quippe mei, domine, magni sunt & multi sunt, & magni. Habet enim multa in me princeps mundi huius, scio, & fateor: sed rogo te libera me per sedentem ad dexteram tuam redemptorem nostrum, in quo nihil sui mali potuit inuenire. Per ipsum me iustifica qui peccatum non fecit, non inuentus est dolus in ore eius. Per ipsum caput nostrum, in quo nulla est macula, libera membrum eius, licet exiguum & infirmum. Libera quæso me à peccatis, vitiis, culpis, & negligentiis meis. Reple me tuis sanctis virtutibus, & fac me bonis pollere moribus, fac me in sanctis operibus tuis propter nomen sanctum tuum perseuerare vsque in finem, secundum tuam voluntatem.

De fiducia quam habere debet anima in Domino Iesu, atque eius passione.

CAP.

CAP. XIII.

1. DEsperare vtique potuissē propter nimia peccata meā,& infinitas negligentias meas,nisi verbum tuum Deus,caro fieret,& habitaret in nobis. Sed desperare iam non audeo, quia cùm inimici essemus,reconciliati sumus per mortem filij tui, quanto magis reconciliati salui facti sumus per eum.Omnis nāque spes, & totius fiduciæ certitudo mihi est in pretioso sanguine eius, qui effusus est propter nos,& propter salutem nostrā. In ipso respiro & in ipso confisus ad te peruenire desidero,non habens meam iustitiam,sed eam,quæ est ex filio tuo Domino nostro Iesu Christo. Vnde clementissime & benignissime amator hominum Deus, qui per Iesum Christum filium tuū Dominum nostrum, quum perditi fuissemus culpa nostra, mirabiliter liberasti &recuperasti nos: gratias ago pietati tuæ, multas tibi laudes refero, ex totis præcordiis meis,qui propter tuam inenarrabilem dilectionem, qua nos miseros, & indignos mirabili bonitate amare dignatus es:misisti eundem vnigenitum tuum de sinu tuo ad publicum nostrum,saluare nos peccatores tuos, filios perditionis.

2 Gratias ago tibi pro sancta incarnatione

natione & natiuitate eius, & gloriosa genitrice sua, de qua ipse carnē assumere dignatus est propter nos,& propter nostram salutem : vt sicut Deus verus de Deo,ita verus homo ex homine esset. Gratias tibi ago pro passione,& cruce eius,pro morte &resurrectione eius , pro ascensione eius in cœlum,& sede maiestatis eius ad dexteram tuam. Ipse enim quadragesima die post resurrectionem suam ascendens,videntibus discipulis, super omnes cœlos, sedénsq; ad dexterā tuam, spiritum sanctum secundū promissionē suam in filios adoptionis effudit.

3 Gratias tibi ago pro sacratissima illa effusione pretiosi sāguinis eius,quo sumus redempti : simul & pro sacrosancto,& viuifico mysterio corporis & sanguinis eius, quo quotidie in ecclesia pascimur , & potamur , abluimur & sanctificamur.& vnius sūmę diuinitatis participes efficimur. Gratias tibi ago pro tua mira & inenarrabili charitate, qua nos indignos sic amasti & saluasti per vnicum & dilectum filium tuum. Sic enim dilexisti mundum, vt vnigenitum tuum dares: vt omnis qui credit in eum,non pereat , sed habeat vitā æternam. Hæc est autē vita æterna,vt cognoscamus te verū Deum, & quem misisti Iesum Christum per fi-

dem

dem rectam, & condigna fidei opera.

De immensa charitate patris æterni ad genus humanum.

CAP. XV.

1 O Immensa pietas, ô inæstimabilis charitas, vt liberares seruũ filiũ tradidisti. Deus factus est homo, vt perditus homo de potestate dæmonum erueretur, quàm benignissimus amator hominũ, filius tuus Deus noster, cuius piis visceribus non satis visum est, vt se inclinaret factus homo de virgine Maria, nisi etiam subiret crucis suppliciũ, effuso sanguine propter nos, & propter nostrã salutẽ. Venit pius Deus, venit pro pietate & bonitate sua, venit quærere & saluũ facere quod perierat. Quæsiuit ouẽ perditam, quæsiuit & inuenit, & humeris suis reportauit ad caulas gregis pius Dominus, & verè multum pius pastor.
2 O charitas, ô pietas, quis audiuit talia? quis super tanta misericordiæ viscera non obstupescat? quis non miretur? quis nõ collætetur propter nimiã charitatem tuam, qua nos dilexisti. Misisti filium tuum in similitudinem carnis peccati, vt de peccato dãnaret peccatum, vt nos efficeremur iustitia tua in ipso. Ipse enim verus est agnus

imma

immaculatus, qui abstulit peccata mundi, qui mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit.

3 Sed quid tibi retribuere possimus Deus noster pro tantis beneficiis misericordiæ tuæ? quas laudes, quásve gratiarũ actiones? Etiãsi illa beatorum angelorum scientia & potentia nobis foret, nihil tamen dignum tantę pietati & bonitati tuæ recõpensare valeremus. Si certè omnia membra nostra verterentur in linguas ad rependendum tibi debitas laudes, nequaquam sufficeret exiguitas nostra. Supereminet enim omnem scientiam tua inæstimabilis charitas, quam ostẽdisti nobis, indignis pro sola benignitate & pietate tua: Filius nãque tuus Deꝰ noster non angelos, sed semẽ Abrahę apprehẽdit assimilatus nobis per omnia absque peccato. Humanam itaque nõ angelicam suscipiens naturam, & eam stola sanctæ resurrectionis & immortalitatis glorificans, vexit super omnes cœlos, super omnes choros angelorũ, super Cherubin & Seraphin, collocãs dexteram suam. Hanc autem laudant angeli, adorant dominationes, & omnes virtutes cœlorum tremunt super se hominem Deum.

4 Hæc nempe mihi tota est spes, omnique

nísque fiducia. Est enim in ipso Iesu Christo Domino nostro vniuscuiusque nostrũ portio, caro & sanguis. Vbi ergo portio mea regnat, ibi me regnare credo: vbi caro mea glorificatur, ibi gloriosum me esse cognosco. Vbi sanguis meus dominatur, ibi dominari me sentio. Quamuis peccator sim, de hac communione gratiæ non diffido. Et si peccata mea prohibent me, substantia mea requirit. Et si delicta mea me excludunt, naturæ cõmunio nõ repellit. Non enim tam immitis est Deus, vt obliuiscatur hominis, & nõ meminerit ipsius quẽ ipse gestat, & quẽ mei causa suscepit, eiꝰ quẽ mei causa requirit.

5 Mitis verò & valdè benignus est dominus Deus noster: & diligit carnẽ suam, membra sua, & viscera sua. In ipso Deo & Domino nostro Iesu Christo dulcissimo, benignissimo, atque clementissimo, in quo resurreximus, & iam cœlos ascendimus, & iam in cœlestibus consedemus, caro nostra nos diligit. Habemus autem sanguinis nostri prærogatiuam in ipso. Sumus autem membra eius, & caro eius. Ipse denique est caput nostrum, Ex quo totum corpus sicut scriptum est, Os ex ossibus meis, & caro de carne mea, & erunt duo in carne vna. Et nemo vnquam carnem suam odio habet, sed

fouet & diligit eam. Myfterium hoc magnum eft,ego dico in Chrifto, & in Ecclefia ait Apoftolus.

De duplici Chrifti natura, qui nobis miferetur, & pro nobis interpellat.

CAP. XVI.

1. GRatias itaque ago labiis, & corde, & omni qua valeo virtute infinitæ mifericordiæ tuæ, domine Deus nofter, pro omnibus miferationibus tuis, quibus mirabiliter nobis perditis fubuenire dignatus es: per eundem filium tuum faluatorem & recuperatorem noftrum, qui mortuus eft propter peccata noftra, & refurrexit propter iuftificationem noftrã, & nunc viuens fine fine fedet ad dexteram tuam,& interpellat pro nobis, & fimul tecum miferetur: quia Deus eft ex te patre, coæternus & confubftantialis tibi per omnia. Vnde poteft in perpetuum nos faluare: fed fecundum id quod homo eft, ex qua parte,minor te eft, data eft ei omnis poteftas in cœlo & in terra:vt in nomine Iefu omne genu flectatur, cœleftium,terreftrium,& infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia dominus nofter Iefus Chriftus in gloria eft tua, Deus pater omnipotens. Ipfe quidem

quidem constitutus est à te iudex viuorum & mortuorum:tu verò non iudicas quenquam, sed omne iudicium tuum dedisti filio tuo, in cuius pectore reconditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ.
2 Ipse autem testis & iudex est,iudex & testis,quē nulla peccatrix consciētia effugere poterit. Omnia enim nuda & aperta sunt oculis eius. Ipse sanè qui iniustè iudicatus est, iudicabit orbē terræ in æquitate,& populos in iustitia.Benedico ergo nomē sanctum tuum in æternum,& glorifico ex toto corde meo, omnipotens & misericors domine, pro illa inenarrabili & mirabili coniunctione diuinitatis & humanitatis in vnitate personæ: vt non alter Deus, alter homo esset: sed vnus idémq; Deus & homo,homo & Deus. Sed licèt mirabili dignatione verbum caro factum sit,neutra tamen ex duabus naturis in aliam mutata est substantiam. Trinitatis mysterio, quarta non est addita persona. Vnita quippe est, non confusa verbi Dei hominisque substantia, vt in Deum quod ex nobis susceptū fuerat,perueniret:& illud quod nunquam fuerat idem quod sēper fuerat permaneret. 3.O admirabile mysteriū! O inenarrabile comerciū!O mira,sēperq; miranda,semperq;

amanda diuinæ propitiationis benignitas? Serui digni non fuimus, & ecce filij Dei facti sumus, hæredes quidē Dei, cohæredes autem Christi. Vnde hoc nobis, & quis nos ad hoc perduxit? sed rogo te clementissime pater Deus, per hanc inæstimabilem pietatem, bonitatem, & charitatem tuam: vt dignos nos facias multis & magnis promissionibus eiusdem filij tui domini nostri Iesu Christi. Manda virtuti tuæ, & confirma hoc quod operatus es in nobis, perfice quod cœpisti: vt ad plenam tuæ pietatis gratiam mereamur peruenire. Fac nos per Spiritum sanctum intelligere & mereri, & debito semper honore venerari hoc magnum pietatis mysterium, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

De gratia quam habere debet homo Deo, pro beneficio Redemptionis.

CAP. XVII.

1 O Quantum sumus tibi debitores domine Deus noster, tanto redempti pretio, tanto saluati dono, & tam glorioso adiuti beneficio! O quātum a nobis miseris es timendus,

amandus

amandus, benedicendus, laudandus, honorandus, & glorificandus, qui nos sic amasti, sic saluasti, sic sanctificasti, sic sublimasti! Tibi nempe debemus omne quod possumus, omne quod viuimus, omne quod sapimus. Sed quis habet quicquam non tuum? Tu domine Deus noster, à quo bona cuncta procedunt, propter te & nomen sanctum tuum, da nobis vt de bonis ac datis tuis seruiamus tibi, & in veritate placeamus, atque debitas quotidie laudes rependamus tibi pro tantis beneficiis misericordiæ tuæ.

2 Non enim aliunde possumus tibi seruire, neque placere, nisi de tuo munere. Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est: descendens à patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Domine Deus noster, Deus pie, Deus bone, Deus omnipotens, Deus ineffabilis & incircumscriptæ naturæ: Deus institutor omnium rerum, & domini nostri Iesu Christi pater, qui eundem dilectum filium tuum dominum nostrum dulcissimum misisti de sinu tuo ad publicum proficuum nostrum suscipere vitam nostram, vt nobis donaret suam, esséque perfectus Deus ex te patre & perfectus homo ex matre

totus Deus, & totus homo,vnus idẽque Christus, æternus & temporalis, immortalis, & mortalis, creator & creatus,fortis & infirmus, victor, & victus,nutritor & nutritus, pastor, & ouis,tẽporalis mortuus & tecum viuens in æternũ, suis dilectoribus vitæ municipium promittens:suis discipulis dixit, quodcunque petieritis patrem in nomine meo,dabit vobis.

3 Per ipsum summum sacerdotẽ, & verum pontificem & bonum pastorẽ, qui se tibi obtulit in sacrificium, ponens animam suam pro grege suo: te rogo per ipsum qui sedet ad dexteram tuam,& interpellat pro nobis,redemptorem &aduocatum nostrũ,pietati & bonitati tuæ supplico clementissime & amãtissime & benignissime amator hominum Deus: vt des mihi cum eodẽ filio tuo & Spiritu sancto, te in omnibus benedicere & glorificare cum multa cordis contritione,& lachrymarum fontem,cum multa reuerentia & tremore. Quia quorum vna est substantia,vnum est & datum.

4 Sed quoniam corpus quod corrumpitur aggrauat animam, excita quæso torporem meum tuis stimulis, & fac me strenuè perseuerare in præceptis & laudibus tuis die ac nocte. Tribue vt concaleat cor meum intra

intra me:& in meditatione mea exardescat ignis. Et quia ipse tuus vnicus natus dixit: nemo venit ad me, nisi pater qui misit me, traxerit eum: &, nemo venit ad patrem nisi per me: obsecro & suppliciter rogo, trahe me semper ad ipsum, vt ipse me tandem perducat ad te, illuc vbi ipse est, in dextera sedens, vbi est sempiterna vita, sempiternè beata, vbi est amor perfectus,& timor nullus: vbi est dies æternus,& vnus omnium spiritus, vbi summa & certa securitas, & secura tranquillitas,& tranquilla iucunditas, & iucunda fœlicitas, & fœlix æternitas, & æterna beatitudo, & beati tui sine fine visio & laudatio: vbi tu cum illo, & ille tecum in communione sancti Spiritus æternaliter ac sempiternaliter viuis & regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Oratio deuotissima ad Christum.

CAP. XVIII.

1. SPes mea Christe Deus, hominum
tu dulcis amator.
Lux, via, vita, salus, decor, & decus
omne tuorum.
Omnia pro quorum voluisti ferre salute.
Cernito vincla, crucem, vulnus, mor-

tem atque sepulchrum.
Post tres inde dies deuicta morte resurgens.
Discipulis visus, nutantia corda reformans.
Luce quaterdena cœlorum summa petisti.
Viuis æternùm nunc, & per sæcula regnans.
Tu es Deus meus viuus, & verus pater meus sãctus, Dominus meus pius, rex meus magnus, pastor meus bonus, magister meus vnus, adiutor meus primus, dilectus meus pulcherrimus, panis meus viuus, sacerdos meus in æternum, dux meus ad patriam, lux mea vera, dulcedo mea sancta, via mea recta, sapientia mea præclara, simplicitas mea pura, concordia mea pacifica, custodia mea tuta, portio mea bona, salus mea sempiterna, misericordia magna, patientia mea robustissima, victima mea immaculata, redemptio mea sancta, spes mea firma, charitas mea perfecta, resurrectio mea vera, vita mea æterna, exultatio & visio mea beatissima, & sine fine mansura. Te deprecor, supplico & rogo: vt per te ambulem, ad te perueniam, in te requiescam, qui es via, veritas, & vita, sine qua nemo venit ad patrem. Te enim desidero dulcissimum

ſimum & pulcherrimum dominum.

2 O ſplendor paternæ gloriæ, qui ſedes ſuper Cherubim, intueris abyſſos, lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem deſiderant angeli proſpicere. Ecce cor meũ coram te eſt: diſcute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur: da mihi Deus meus te, redde mihi te, en amo te, & ſi parum eſt, amem validius. Non poſſum metiri, vt ſciam quantum deſit mihi amoris tui ad id quod ſatis eſt, vt currat vita mea in amplexus tuos, nec auertatur donec abſcondatur in abſcondito vultus tui. Hoc tamen ſcio, quia malè mihi eſt præter te domine, non ſolùm extra me, ſed in me ipſo. Omnis enim copia, quæ Deus meus non eſt, egeſtas mihi eſt.

3 Bonum namque quod neque in melius, neque in deterius commutari poteſt, tu ſolus es, qui ſimpliciter ſolus es, cui non eſt alius viuere, & aliud beatè viuere: quia tua beatitudo tu es. Creatura verò tua, cui eſt aliud viuere, & aliud beatè viuere: omne quod viuit, & beatè viuit, nõ debet niſi gratiæ tuæ attribuere. Et ideo nos egemus tui non tu noſtri: quia ſi omnino non eſſemus, nihil tibi deeſſet ad bonum quod tu es. Tibi itaque domine

Deo nostro semper adhærere necesse habemus, vt per continuum auxilium tuum sanctè & piè & rectè viuere valeamus. Pondere siquidem fragilitatis nostræ deorsum trahimur : dono autẽ tuo accendimur & sursum ferimur, inardescimus & imus, ascendimus, ac ascensiones in corde facimus, & cantamus canticum graduum, igne tuo bono inardescimus & imus.

4 Quò iam rursum imus ad pacem Hierusalem? quoniam iucundatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum domini ibimus. Illic collocauit nos, volumus bona, vt nihil velimus aliud, quàm permanere illic in æternum. Sed quia dum sumus in corpore peregrinamur ad te domine: non habemus hic ciuitatem manentem, sed futuram inquirimus: Noster autem municipatus in cœlis est. Ideò duce gratia tua ingredior, in cubile cordis mei, & canto tibi amatoria, rex meus & Deus meus, gemens inenarrabiles gemitus in loco peregrinationis meæ vbi cantabiles mihi factæ sunt iustificationes tuæ.

5 Et recordans Hierusalem, extendo in eam sensum cordis. Hierusalem patriam meã. Hierusalem matrẽ meam, teque super eam regnatorem, illustratorem, patrem, tutorem, patronum, re-

ctorem

ctorem, paſtorem, caſtas & fortes delitias, ſolidum gaudium, & omnia bona ineffabilia ſimul omnia: quia vnum ſummum & verum bonum: & non auertat, donec in eius pace matris chariſſimæ, vbi ſunt primitiæ ſpiritus mei, colligas totũ quod ſum à diſperſione & deformitate hac, & conformes atque confirmes in æternũ Deus meus miſericordia mea.

Hic diſtinguit inter ſapientiam, quæ domus Dei eſt, & ſapientiam quæ diuina eſt.

CAP. XIX.

1 HÆc eſt domus tua Deus, non terrena, neque vlla cœleſti mole corporea, ſed ſpiritualis & particeps æternitatis: quia ſine labe manet in æternum. ſtatuiſti enim eam in ſæculum & in ſæculum ſæculi, præceptum poſuiſti, & non præteribit. Non tamen tibi Deo coæterna: quia non ſine initio facta eſt. Prior quippe omnium creata eſt ſapientia. Non vtique illa ſapientia patri Deo plenè coæterna, & coæqualis, per quam creata ſunt omnia, & in quo principio factum eſt cœlum & terra, ſed profectò ſapientia quæ creata eſt ſpiritualis, natura ſcilicet, contemplatione luminis, lumen eſt. Dicitur enim

&

& ipsa (quamuis creata) sapientia. Heu quantum distat inter lumen illuminans, & lumen quod illuminatur, tantum differt inter summam sapientiam quæ est creans, & istam quę creata est: sicut inter iustitiam iustificantem, quæ tu Deus noster es: & iustitiam quæ iustificatione nostri facta est. Nam & nos sumus dicti iustitia Dei patris in te filio eius domino nostro, testante Apostolo.

2 Ergo quia prior omnium creata est quædam sapientia, quæ creata est mens rationalis, & intellectualis, & castæ, scilicet ciuitatis tuæ, matris nostræ quæ sursum est, & libera est & æterna in cœlis. Quibus cœlis? nisi qui te laudāt cœli cœlorum, quia hoc est & cœlum cœli domino. Et si nō inuenimus tempus ante illam, quæ creaturam temporis antecedit, quia prior omnium creata est: ante illam tamē es tu Deus æternus creator omniū, à quo est ipsius creaturæ perpetuitas, à quo facta sumpsit exordium, quamuis non temporis: quia nondum erat tempus: ipsius tamen conditionis suæ, vnde ita est abs te domino Deo nostro, vt aliud sit planè quàm tu: licet nec ante illam, nec in illa inueniamus tempus. Est enim idonea faciem tuam semper videre, nec vspiam deflectitur

ab

ab ea. Quò fit, vt nulla mutatione variet. Ineſt tamen ipſi mutabilitas, qua tenebreſceret & frigeſceret, niſi amore grandi cohærens tibi tanquam ſuper meridiem luceret, & ferueret ex te.
3 Denique tam caſto amore cohæret tibi Deo vero, & verè æterno: vt quamuis tibi non ſit coæterna, per nullius tamen temporis varietates, & viciſſitudines à te reſoluatur & defluat, ſed in tui ſolius veriſſima contemplatione quieſcat. Quoniam tu Deus diligenti te quantum præcipis, oſtendis te, & ſufficit ei. Vnde non declinat à te nec à ſe: ſed ſemper in eodem ſtatu manet, te indeſinenter videndo: te indeficienter amando, verum lumen, & caſtum amorem. O beata iſta & ſublimis creatura, creaturarum maximè beata, inhærendo ſemper beatitudini tuæ, felix & nimium felix te ſempiterno inhabitatore atque illuſtratore ſui.
4 Nec inuenio quid libentius appellādum exiſtimemus cœlum cœli Domino, quàm domum tuam contemplantem delectationem tuam ſine defectu, & abſque affectu egrediendi in aliquid, mentem puram concordiſſimè vnam, ſtabilimentum pacis beatorum ſpirituum. In cœleſtibus ſunt iſta cœleſtia. Vnde intelligat anima, cuius peregrinatio longinqua facta eſt, ſi iam

iam sitit tibi, si iam factæ sunt ei lachrymæ suæ panes sui, si iam petat vnam & hanc requirat, vt inhabitet in domo tua per omnes dies vitæ suæ. Et qui vita eius, nisi tu? Et qui dies eius nisi æternitas tua? Sicut anni tui qui non deficient. Hic ergo intelligat anima quæ potest, quàm longè super omnia tempora sit æternus: quando domus tua, quæ peregrinata non est, quamuis tibi non sit coæterna, indefinenter tamen & indeficienter cohærendo tibi nullam temporis patitur varietatem, téque semper perseuerãtissima castitate hauriens mutabilitate sua nusquam, & nunquam exierit ex te sibi præsente ad quem toto affectu se tenet, non habẽs futurum quod expectet, nec in præteritum transiens quod meminerit, per nullas vices variatur, & in nulla tempora extenditur.

Hic orat homo, vt ipsa quoque domus Dei oret pro eo.

CAP. XX.

2 O Domus Dei luminosa & speciosa, dilexi decorem tuum & locum habitationis gloriæ Domini, Dei mei possessoris, & fabricatoris tui: tibi suspiret peregrinatio mea

nocte

nocte ac die,tibi inhiet cor meum, tibi intendat mens mea, ad societatem beatitudinis tuæ peruenire desideret anima mea.Dico ei qui fecit te,vt possideat me in te, quia ipse fecit me & te.Imò tu dic,tu roga eum,vt dignum me faciat participatione gloriæ tuæ: Sanctam enim societatem tuam, & mirabilem pulchritudinem tuam,non per meritum requiro;sed per sanguinem eius quo redemptus sum,adipisci non despero : tantum adiuuent me merita tua,subueniant prauitati meæ, sanctæ & purissimæ orationes tuæ,quæ inefficaces apud Deum nullatenus esse possunt.

2 Erraui fateor,sicut ouis perdita : & incolatus meus prolongatus est,atque procul proiectus sum à facie Domini Dei mei in hanc exilij cæcitatem.Vbi expulsus à paradisi gaudiis, deploro quotidie mecum, super miseria captiuitatis meæ lugubre carmen, ingentésque lamentationes, cùm recordor tui mater Hierusalē, dum stant pedes mei in atriis tuis sancta & decora Siō, necdū interiora tua cōspicere in propatulo valens : sed in humeris pastoris mei structoris tui, spero me reportari tibi, vt tripudiem tecum,illo inenarrabili gaudio, quo lætantur illi qui tecum sunt coram ipso Deo, &

Saluatore

Saluatore nostro: qui dissoluit inimicitias in carne sua, & pacificauit omnia quæ in cœlis sunt, & quæ in terra sanguine suo.
3 Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, Qui duos ex aduerso venientes parietes coniungens, in se beatitudinis tuæ permanentem felicitatem, pari modo & eadem mensura se nobis datûrum promisit dicens: Erunt æquales Angelis Dei in cœlis. O Hierusalem domus Dei æterna, post Christi dilectionem, tu esto lætitia & consolatio mea, dulcis memoria tui beati nominis, sit reuelatio mœroris tædiorúmque meorum.

Quantis amaritudinibus vita ista sit respersa.

CAP. XXI.

1 TÆdet enim me Domine valdè vitæ huius, & istius ærumnosæ peregrinationis. Vita hæc, vita misera, vita caduca vita incerta, vita laboriosa, vita immunda, vita domina malorũ, regina superborum, plena miseriis & erroribus, quæ non est vita dicenda, sed mors, in qua momentis singulis morimur, per varios mutabilitatis defectus diuersis generibus mortium.
2 Nunquid ergo hoc quod viuimus

in hoc mundo, dicere possumus vitam? quam humores tumidant, dolores extenuant, & ardores exsiccāt, aër morbidat, escæ inflant, ieiunia macerant, ioci dissoluunt, tristitiæ consumunt, solicitudo coarctat, securitas hebetat, diuitiæ inflant, & iactant, paupertas deiicit, iuuentus extollit, senectus incuruat, infirmitas frangit, mœror deprimit. Et in his malis omnibus mors furibunda succedit, simúlque cunctis gaudiis istius miseræ vitę ita finem imponit, vt quum esse desierit, non fuisse putetur. Mors ista vitalis, & vita mortalis, licet his aliisque sit respersa amaritudinibus: proh dolor! quàm plurimos sitis capit illecebris, & quàm multos suis fallis promissionibus decipit.

3 Et cum ita per se sit falsa & amara, vt etiam suos cæcos amatores latere non valeat: tamē infinitam stultorum multitudinem aureo calice, quem in manu habet, potat & prorsus inebriat. Felices illi, & ipsi rari, qui familiaritatem eius recusāt, perfunctoria gaudia spernunt, societatem abiiciunt, ne cum pereunte deceptrice, & ipsi perire cogantur.

De felicitate vitæ quam præparauit Deus diligentibus se.

CAP. XXII.

1 O Tu vita, quã præparauit Deus iis qui diligunt eum, vita vitalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, nescia tristitiæ, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, vita totius elegantiæ & dignitatis plenissima, vbi non est aduersarius impugnãs, vbi nulla peccati illecebra, vbi est amor perfectus, & timor nullus, vbi dies æternus, & vnus omnium spiritus: vbi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vitæ cibo mens sine defectu satiatur.

2 Libet me tuæ intendere claritati, delectant me bona tua auido corde: quanto plus valeo mecum considerare, tanto plus amore tui langueo, tui vehemẽti desiderio, tuique dulci memoria admodum delector. Libet itaque, libet in te oculos cordis tollere, statum mẽtis erigere, effectum animi conformare. Libet sanè de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre, de tua beatitudine & gloria quotidie legere, & lecta sæpius sub corde reuoluere, vt vel sic possim ab huius mortalis periturǽque vitæ ardoribus, periculis & sudorib. sub tuæ

vitalis

vitalis auræ dulci refrigerio transire, & transiens in sinu tuo fessum caput dormiturus, vel paululum reclinare. 3 Huius rei gratia scripturarū sanctarum amœna prata ingredior, viridissimas sententiarum herbas exarando carpo, legendo comedo, frequentando rumino, atq; cōgregando tandē in alta memoriæ sede repono, vt tali modo tua dulcedine degustata minus istius miserrimæ vitæ amaritudines sentiam. 4 O tu vita felicissima: ô regnū verè beatum, carens morte, vacās fine, cui nulla tempora succedūt per æuum, vbi continuus sine nocte dies nescit habere tempus, vbi victor miles illis hymnidicis angelorum sociatus choris, cantat Deo sine cessatione cāticum de canticis Sion, Nobile, perpetua caput amplectente corona. Vtinam cōcessa mihi peccatorum venia, móxque hac carnis sarcina deposita, in tua gaudia veram requiem habiturus intrarem, & tuæ ciuitatis præclara atque speciosa mœnia, coronam vitæ de manu Domini accepturus ingrederer, vt illis sanctissimis choris interessem, vt cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assisterem, vt præsentem Christi vultum cernerem, vt illud summum & ineffabile, & incircunscriptum lumen semper aspi-

cerem, sicque nullo metu mortis affi-
ci, sed de incorruptionis perpetuæ
munere, lætari possem sine fine.

De fœlicitate animæ sanctæ hinc exeūtis.
CAP. XXII.

1 FElix anima quę terreno resoluta
corpore, libera cœlum petit, se-
cura, & tranquilla non timet hostem
neque mortem: habet enim semper
præsentem, cernítque indefinēter pul-
cherrimum Dominum cui seruiuit,
quem dilexit, & ad quem tandem læta
& gloriosa peruenit. Hanc verò tantæ
beatitudinis gloriā nulla dies minue-
re, nullus improbus poterit auferre:
Viderunt eam filiæ Sion, & beatissi-
mam prędicauerunt, & reginæ & con-
cubinæ laudauerunt eā dicentes: Quæ
est ista quæ ascendit de deserto, deli-
ciis affluens, innixa super dilectum
suum? Quæ ista ita quæ progreditur,
sicut aurora consurgens, pulchra vt
Luna, electa vt Sol, terribilis vt castro-
rum acies ordinata? Quàm læta exit,
festinat, currit, cùm dilectum suum
sibi dicentem, attonitis auribus audit.
2 Surge, propera amica mea, speciosa
mea, & veni: iā hyems transiit, imber
abiit & recessit, flores apparuerunt in
terra nostra: tempus putationis adue-
nit, vox turturis audita est in terra
nostra,

nostra, ficus protulit grossos suos, vineæ florentes dederunt odorem suum: surge, propera amica mea, formosa mea, columba mea, in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Veni electa mea, speciosa mea, & columba mea, immaculata mea, sponsa mea veni & ponam in te thronum meum, quia concupiui speciem tuam. Veni vt læteris in conspectu meo cum angelis meis, quorum societas tibi à me repromissa est. Veni post multa pericula & labores: intra in gaudium domini tui, quod nemo tollet à te.

Oratio ad sanctos, vt nobis succurrant in periculis.

CAP. XXIII.

1. FElices sancti Dei omnes, qui iam transistis huius mortalitatis pelagus, & peruenire meruistis ad portum perpetuæ quietis, securitatis, & pacis, securi & tranquilli, sempérque festiui atque gaudentes estis. Obsecro vos per vestram charitatem, qui securi estis de vobis, soliciti estote de nobis, securi estis de vestra immarcescibili gloria, soliciti estote de nostra multiplici miseria. Per ipsum vos ro-

go qui vos elegit, qui vos tales fecit, de cuius immortalitate iam immortales facti estis, de cuius beatissima visione semper gaudetis, estote iugiter memores nostri, subuenite nobis miseris, quia adhuc in salo huius vitæ circunstantibus agimur procellis.
2 Vos portæ pulcherrimæ, quæ in magnam surrexistis altitudinem, adinuate nos vile pauimentũ longè inferius iacentes. Date manum, & erigite iacentes super pedes, vt conualescentes de infirmitate, fortes efficiamur in bello, intercedite & orate constanter atque indesinenter pro nobis miseris, multúmque negligentibus peccatoribus, vt per vestras orationes vestro sancto consortio coniungamur, quia aliter salui esse nõ possumus. Sumus namque valde fragiles, & nullius virtutis homunciones, animalia ventris, & carnis mancipia, in quibus vix aliquod virtutis vestigium apparet. Et tamen in Christi confessione positi, ligno crucis ferimur nauigantes per hoc mare magnum & spatiosum, vbi sunt reptilia quorum non est numerus, vbi sunt animalia pusilla cum magnis, vbi est draco sæuissimus semper paratus ad deuorandum, vbi sunt loca periculosa Scilla, & Charybdis, & alia innumerabilia, in quibus nau-
fragan

fragantur incauti, & in fide dubij.

3 Orate Dominũ, orate piissimi, orate omnia agmina sanctorum, & vniuersi cœtus beatorum, vt vestris precibus meritisque adiuti, salua naue & integris mercibus peruenire mereamur ad portum perpetuæ salutis, & quietis, & continuæ pacis, & nunquam finiendæ securitatis.

Animæ desiderium ad ciuitatem supernam Hierusalem. CAP. XXV.

1 MAter Hierusalem, ciuitas sancta Dei, charissima spõsa Christi, te amat cor meum, pulchritudinem tuam nimium desiderat mens mea. O quàm decora, quàm gloriosa, quàm generosa tu es. Tota pulchra es, & macula non est in te. Exulta & lętare formosa filia principis; quia cõcupiuit rex speciem tuam, & amauit decorem tuum, speciosus forma præ filiis hominum. Sed qualis est dilectus tuus ex dilecto ô pulcherrima? Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Sicut malus inter ligna syluarũ, sic delectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem desideraui, ecce læta sedeo; & fructus eius dulcis gutturi meo. Dilectus

meus misit manum suã per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius.
2 In lectulo meo per noctem quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui & inueni: teneo, nec dimittam illum, donec introducat me in domum suam & in cubiculum suum gloriosa genitrix mea. Ibi enim dabis mihi vbera tua abundantius & perfectius, & satiabis me satietate mirifica, ita vt nec esuriam, nec sitiam in æternum. Felix anima mea, sempérque felix in sæcula, si intueri meruero gloriam tuam, beatitudinem tuam, pulchritudinem tuam, portas & muros, & plateas tuas, & mansiones tuas multas, nobilissimos ciues tuos, & fortissimum regem tuum in decore suo. Muri namque tui ex lapidibus preciosis, portæ tuæ ex margaritis optimis, plateæ tuæ ex auro purissimo, in quibus iucundũ alleluia sine intermissione concinitur, mansiones tuæ multæ quadris lapidibus fundatæ, saphiris constructæ, laterculis coopertæ aureis, in quas nullus ingreditur, nisi mundus, nullus habitat inquinatus.
3 Speciosa facta es, & suauis in delitiis tuis mater Hierusalem. Nihil in te tale quale hîc patimur: qualia in hac misera vita cernimus. Non sunt in te
tene

tenebræ, aut nox, aut quælibet diuersitas temporum. Non lucet in te lux lucernæ, aut splendor lunæ, vel iubar stellarũ, sed Deus de Deo, lux de luce, Sol iustitiæ semper illuminat te. Agnus cãdidus & immaculatus, lucidum & pulcherrimũ est lumen tuum. Sol tuus, & claritas tua, & omne bonum tuũ huius pulcherrimi regis indeficiens contemplatio. Ipse rex regum in medio tui, & pueri eius in circuitu eius.

4 Ibi hymnidici angelorũ chori, ibi societas supernorum ciuium, ibi dulcis solemnitas omnium ab hac tristi peregrinatione ad tua gaudia redeuntium. Ibi prophetarum prouidus chorus, ibi duodenus Apostolorũ numerus, ibi innumerabilium martyrum victor exercitus, ibi sanctorum confessorum sacer conuentus, ibi veri & perfecti monachi, ibi sanctæ mulieres, quæ voluptates sæculi, & sexus infirmitatem vicerunt: ibi pueri & puellæ, qui annos suos sanctis moribus transcenderunt, ibi sunt oues & agni, qui iam huius voluptatis laqueos euaserunt, exultant omnes in propriis mãsionibus, dispar est gloria singulorum, sed communis est lætitia omnium.

5 Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus est ibi omnia in om-

nibus,quem sine fine vident, & semper videndo in eius amore ardent, amant & laudāt:laudant & amāt, omne opus eorum laus Dei sine fine,sine defectione, sine labore. Felix ego & verè in perpetuum felix, si post resolutionē huius corpusculi audire meruero illa cātica cælestis melodiæ,quę cantantur ad laudem regis æterni, ab illis supernæ patriæ ciuib⁹,beatorumque spirituum agminibus. Fortunatus ergo,nimiumque beatus,si & ego ipse meruero cantare ea, & assistere regi meo,Deo meo,& duci meo,& cernere eum in gloria sua, sicut ipse polliceri dignatus est, dicens: Pater volo vt quos dedisti mihi, sint mecum, vt videant claritatem meam quam habui apud te ante constitutionem mundi. Et alibi: Qui mihi ministrat me sequatur:& vbi sum ego, illic & minister meus erit. Et iterum: Qui diligit me diligetur à patre meo,& ego diligam eum,& manifestabo ei meipsum.

Hymnus de gloria paradisi, Petri Damiani Cardinalis Ostiensis,ex dictis B. Augustini. CAP. XXVI.

1 AD perennis vitæ fontem mens sitiuit arida.

Claustra

Claustra carnis præsto frangi clausa
quærit anima.
Gliscit, ambit, eluctatur, exul frui pa-
tria.
Dum pressuris ac ærumnis se gemit
obnoxiam.
Quam emisit, cùm deliquit, contem-
platur gloriam.
Præsens malum auget boni perditi
memoriam.
2 Nam quis promat summæ pacis
quanta sit lætitia?
Vbi viuis margaritis surgunt ædifi-
cia:
Auro celso micant tecta, radiant tri-
clinia:
Solis gemmis pretiosis hæc structura
nectitur.
Auro mundo tamquam vitro vrbis
via sternitur.
Abest limus, deest fimus, lues nulla
cernitur.
Hyems horrens, æstas torrens, illic
nunquam sæuiunt.
Flos perpetuus rosarum, ver agit per-
petuum.
3 Candent lilia, rubescit crocus, su-
dat balsamum.
Virent prata, vernant sata, riui mellis
influunt.
Pigmentorum spirat odor, aliquot &
aromatum.

Peri

Pendent poma floridorum non lapſu-
ra nemorum.
Non alternat Luna vices, Sol vel cur-
ſus ſyderum.
Agnus eſt felicis vrbis lumen innoci-
duum.
Nox & tempus deſunt ei, diem fert
continuum.
Nam & ſancti quippe velut Sol præ-
clarus rutilant.
4 Poſt triumphum coronati mutuò
coniubilant.
Et proſtrati pugnas hoſtis iam ſecuti
numerant.
Omni labe defæcati carnis bella ne-
ſciunt.
Caro facta ſpiritalis, & mens vnum
ſentiunt.
Pace multa perfruentes, ſcandala
non perferunt.
Mutabilibus exuti repetunt origi-
nem.
Et præſertim veritatis contemplantur
ſpeciem.
5 Hæc vitalem viui fontis hauriunt
dulcedinem.
Inde ſtatum ſemper iidem exeuntes
capiunt.
Clari, viuidi, iocundi nullis patent ca-
ſibus.
Abſunt morbi ſemper ſanis, ſenectus
iuuenibus.
Hinc

Hinc perenne tenent esse, nam transire transiit.
Inde virent, vigent, florent, corruptela corruit.
Immortalitatis vigor mortis ius absorbuit.
Qui scientem cuncta sciunt, qui nescire nequeunt?
Nam & pectoris arcana penetrant alterutrum.
6 Vnum volunt, vnum nolunt, vnitas est mentium.
Licet cuique sit diuersum pro labore meritum.
Charitas hæc suum facit, quod dum amat alterum.
Proprium, sic singulorum commune fit omnium.
Vbi corpus, illic iure congregantur aquilæ,
Quo cum Angelis & sanctæ recreentur animæ.
Vno pane viuunt ciues vtriusque patriæ.
Auidi & semper pleni, quod habent desiderant.
Non satietas fastidit, neque fames cruciat.
Inhiantes semper edunt, & edentes inhiant.
Nouas semper harmonias vox meloda concrepat.

Et in iubilum prolata mulcent aures organa.
Digna per quem sunt victores regi dant præconia.
Felix cœli quæ præsentem regem cernit anima.
Et sub sede spectat alta orbis volui machinam.
Solem, lunam, & globosa cum planetis sydera.
Christe palma bellatorum, hoc in municipium.
Introduc me post solutum militare cingulum.
Fac consortem donatiui beatorum ciuium.
Proba vires inexhausto laboranti prælio.
Vt quietem post præcinctum debeas emerito.
Téque merear potiri sine fine præmio. Amen.

Laus continua quam facit anima ex contemplatione supernæ diuinitatis.

CAP. XXVII.

1 BEnedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Benedicite Domino omnia

omnia opera eius,in omni loco dominationis eius,benedic anima mea domino. Laudamus Deũ quẽ laudãt angeli,adorãt dominationes,tremũt potestates, cui Cherubin & Seraphin incessabili voce proclamant:Sanctus, Sanctus, Sãctus. Iungamus voces nostras vocibus angelorum sanctorũ, & communem Dominum laudemus pro modulo nostro. 2 Illi enim laudãt dominum purissimè & incessanter, qui semper inhærent contemplationi diuinæ, nõ per speculum & in ænigmate sed facie ad faciem. Sed quis dicere vel cogitare sufficiat,qualis sit in cõspectu Domini Dei omnipotentis illa beatorum spirituum, cœlestiũmque virtutum innumerabilis multitudo? Quæ sit in eis sine fine festiuitas visionis Dei? Quæ lætitia sine defectu? Quis amoris ardor non crucians, sed delectans? Quod sit in eis desiderium visionis Dei cum satietate,& satietas cum desiderio in quibus nec desideriũ pœnam generat,nec satietas fastidiũ parit. Quomodo inhærendo summæ beatitudini sint beati. Quomodo coniuncti vero lumini facti lux sunt. Quomodo semper aspicientes,incommutabilem Trinitatem mutati sunt in incommutabilitatem.
3 Sed quando illam angelicæ dignitatis

tis celſitudinem comprehendere poterimus,quādo nec ipſius animæ noſtræ naturam inueſtigare valemus? Qualis eſt iſta quæ carnem viuificare poteſt, ſe autem in ſanctis cogitationibus & volens conſtringere non poteſt?Qualis eſt iſta tam fortis,tam infirma,tam parua, tam magna,quæ rimatur ſecreta Dei , & cœleſtia contemplatur, atque humanis commodis multarum artium peritiam perſpicaci ingenio adueniſſe probatur ? Qualis ergo eſt iſta , quæ tam multa de cæteris nouit,&ſe qualiter facta ſit prorſus ignorat? Licèt enim nōnulla ambigua à quibuſdā ſuper eius origine proferantur , inuenimus tamen eam eſſe quendam intellectualē ſpiritum per creatoris potentiam factum , immortal ter iuxta modum ſuum viuētem,mortale corpus quod ſuſtinet viuificantem , mutabilitati ſubiectum, obliuioni deditum, quem timor ſæpe afficit, lætitia extollit.

4 O res mira , omnique ſtupore digniſſima ! De Deo quidem creatore omnium qui eſt incomprehenſibilis & ineffabilis, excelſa & mirabilia nimis omni remota ambiguitate legimus, loquimur,& ſcribimus.De angelis autem & animabus quicquid dicimus, non tam euidenter approbare poſſu-

mus

mus. Sed transeat ab his amicus, & transcendat omne quod creatum est, currat, & ascendat & volitet, & pertranseat, & in eum qui creauit omnia quantum potest oculos fidei dirigat. Faciam ergo gradus ascensionis in cor de meo, & per ipsos ascendam ad animam meam, & per ipsam, & mentem meam ascendam ad Dominũ meum, qui capiti meo desuper manet.

5 Quicquid visibiliter cernitur, quicquid spiritualiter imaginatur, forti manu ab intuitu cordis & mentis procul remoueatur. Solus intellectus purus & simplex incedens, rapido volatu ad ipsum perueniat conditorem angelorum, & animarum, & omnium rerum. Mens illa beata quæ ima deserit, summa petit, quæ ponit in arduis sedem habitationis suæ, & de summis rupibus contemplatur Solem iustitiæ aquilinis obtutibus. Nihil enim tam pulchrum atque iucundum, quàm ipsum solùm mentis intuitu, & cordis auiditate contemplari Deum, & miro modo inuisibiliter cernere inuisibilem: sicque aliam non istam gustare dulcedinem, & inspicere aliam, non istam lucem. Lux enim ista, quæ loco clauditur, tempore finitur, noctiũ interruptione variatur, & quam communem cum vermibus & pecoribus

habemus,in comparatione illius summæ lucis,non est lux dicenda,sed nox.

Quid sit,quodammodo Deum cernere & tenere, & qualiter sit de Deo sentiendum. CAP. XXVIII.

1 QVamquàm autem illa summa & incommutabilis essentia lux vera,lux indeficiens, lux angelorum à nemine conspici valeat in hac vita, quod solum præmium sanctis reseruatur in cœlesti gloria,illud tamen credere & intelligere,& sentire,& ardẽter inhiare, quodammodo illũ cernere est atque tenere. Sonet itaque vox super angelos,& homo intenta mente cõtẽpletur Deũ, verbis quibus potest suas illi dicat laudes. Iustum namque est vt creatura suum laudet creatorẽ. Ipse enim ad laudandum se nos creauit, qui nostris non indiget laudibus.

2 Est autem virtus incomprehensibilis, nullius indigens: ipse sibi sufficiens,magnus Dominus Deus noster, & magna virtus eius:& sapientiæ eius non est numerus, magnus Dominus Deus noster,& laudabilis valde. Hunc itaque mens diligat,lingua canat,manus scribat,atque in his sanctis studiis

fidelis animus se totũ exerceat. Huius videlicet cœlestis Theorici suauissimis dapibus vir desideriorum & cœlestium contemplator assiduè reficiatur, vt hoc cœlesti pabulo saginatus clamet clamore magno, clamet totis medullis cordis, clamet in iubilo, & ardentissimo mentis desiderio dicat.

Oratio explicans plurimas Dei proprietates.

CAP. XXIX.

1 O Summe, optime, omnipotentissime, misericordissime, iustissime, secretissime, præsentissime, pulcherrime & fortissime, stabilis & incomprehensibilis, inuisibilis, omnia videns, immutabilis, omnia mutans, immortalis, inlocalis, interminus, incircumscriptus, nusquam finitus, inæstimabilis, ineffabilis, inscrutabilis, immotus, omnia mouens, inuestigabilis, indiscibilis, metuendus atque terribilis, honorandus, atque timendus, venerandus atque reuerendus, numquam nouus, numquam vetus, innouans omnia & in vetustatem perducens superbos, & nesciunt.

2 Semper agens, semper quietus, colligens & non egens, omnia portans sine opere, omnia implens sine inclusione, omnia crean, proteges, nutriẽs

& proficiens: quærens, cũ nihil desit tibi amans nec æstuans, zelans & securus es. Pœnitet te & non doles Irasceris, & tranquillus es: Opera mutas, sed non consilium. Recipis quod non inuenis, & nunquam amisisti. Nunquam inops, & gaudes lucris: nunquam auarus, & vsuras exigis. Supererogatur tibi, vt debeas.

3 Et quis habet quicquam non tuũ? Reddis debita, nulli debens, donas debita, nihil perdens. Qui solus viuificas omnia, qui creasti omnia, qui vbique es, & vbique totus, qui sentiri potes, videri non potes, qui nusquam dees, & tamen ab iniquorum cogitationibus longè es. Qui nec ibi dees, vbi longè es: quia vbi non es per gratiam, ades per vindictam. Qui omnia tangis, nec tamen omnia tangis æqualiter. Quædam enim tangis, vt sint, non tamen vt viuant, sentiant, & discernant. Quædam verò tangis vt sint & viuant, non tamen vt sentiant & discernant. Quædam verò tangis vt sint, viuant & sentiant, non tamen vt discernant. Quædam vero tangis, vt sint, viuant, sentiant, & discernant. Et cùm tibimetipsi nunquam dissimilis sis, dissimiliter tamen tangis dissimilia, qui vbique semper præsens es, & inueniri vix potes.

4 Quem

4 Quem stantem insequimur, & apprehendere non valemus. Qui tenes omnia, imples omnia, circumplecteris omnia, superexcedis omnia, sustines omnia. Neque ex alia parte sustines, atque ex alia parte superaris, neque ex alia parte imples, & ex alia circumplecteris: sed circumplectendo imples & implendo circumplecteris, sustinendo superexcedis, & superexcedendo sustines. Qui doces corda fidelium sine strepitu verborum. Qui attingis à fine vsque ad finem fortiter: & disponis omnia suauiter. Qui locis non distenderis, nec temporalibus variaris. Neque habes accessus & recessus, sed habitas lucem inaccessibilem, quam nullus hominum vidit, nec videre potest. In te manens quietus vbique circumis totam, vbique prorsus totus. Non enim scindi vel diuidi poteris, quia verè vnus es: nec in partes efficeris, quia totus totum tenes, totum imples, totũ illustras & possides.
5 Huius videlicet mysterij immensam profunditatem mens humana concipere non potest, nec oratoria lingua enarrare, neque diffusi sermones, nec bibliothecarum volumina queunt explicare. Si totum mundum libri repleant, tua scientia inenarrabilis explicari non potest: quoniam

verè indicibilis es, nullo modo scribi potes, neque concludi: qui es fons lucis diuinæ, & sol caritatis æternæ. Magnus enim es sine quantitate, & ideo immensus. Bonus es sine qualitate, & ideò verè & summè bonus: & nemo bonus nisi tu solus, cuius voluntas est opus, cuius velle posse est.

6 Qui omnia de nihilo creasti, quæ sola voluntate tua fecisti. Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides, & sine labore gubernas, & absque tædio regis, & nihil est quod perturbet ordinem imperij tui, vel in summis, vel in imis. Qui in omnibus locis sine loco haberis, & omnia contines sine ambitu, & vbique es præsens sine situ & motu. Qui nec mali auctor es: quódque facere non potes, qui nihil non potes, neque vnquam te aliquid fecisse pœnituit, nec vllius commotionis animi tui tempestate turbaris, nec totius terræ pericula damnum tuum est. Nulla flagitia vel scelera probas aut imperas.

7 Numquam mentiris: quia æterna veritas es. Cuius vnius bonitate facti sumus, & iustitia pœnas luimus, & clementia liberamur. Nam nihil cœleste, nihil igneum, nihil terrenum, nihilque quod corporis sensus attingat, pro te colendum est: qui verè es

quia

quia es, & non mutaris. Cui maximè conuenit illud;quod Græci dicunt On, Latini ens,quòd semper idem ipse es, & anni tui non deficient. Hæc & alia multa docuit me sancta mater Ecclesia cuius factus sum membrum per gratiam tuam. Docuit me sanè te solum,& vnum & verum Deum,non esse corporeum,& passibilem. Nihilque de substantia tua, vel natura, vllo modo esse violabile, aut commutabile, aut compositum vel factum. Et ideò certum est corporeis oculis te non posse sentiri, sed nec ab vllo mortalium in propria essentia aliquando potuisse videri. Hinc etenim patenter datur intelligi,quod vnde Angeli te intuentur:inde & nos post hanc vitam te videbimus. Sed nec ipsi profectò te videre possunt sicuti es, nulli denique alij tota nisi tibi soli nota est omnipotens Trinitas.

De vnitate personarum & pluralitate in Deo.

CAP. XXX.

1 TV verò vnitas ex diuinitatis personarum pluralitate multiplex, numerabiliter es innumerabilis: ac idcirco mensurabiliter immensura-

bilis, & ponderabiliter imponderabilis. Non enim summæ bonitatis, quæ tu ipse es, profitemur originem: ex qua omnia, per quam omnia, in qua omnia, sed eius participatione dicimus omnia bona. Nam tua diuina essentia semper caruit, ac caret materia, licèt non careat forma, scilicet informata, forma formarum, forma formosissima, quam dum imprimis quasi sigillum rebus singulis, ea sine tui augmenti, aut tui detrimenti mutabilitate procul dubio à te facis differri. Quicquid autem in natura creaturarum est, creatura tua est.

2 O vna trinitas, & trina vnitas Deus cuius omnipotentia omnia possidet & regit, & implet quæ creauit. Nec ideò te implere omnia dicimus, vt te contineant: sed vt ipsa potius à te contineantur, nec particulatim imples omnia, nec vllatenus ita putandum est: vnaquæque creatura pro magnitudine portionis suæ capiat te, id est, maxima maius, & minima minus, dum sis potius ipse in omnibus, siue omnia in te. Cuius omnipotentia concludit vniuersa, nec euadendi potentiam tuam, quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatum, nequaquã euadet iratum, sicut scriptum est: Neque ab Oriente, neque ab Occidente,

dente,neque à desertis montibus:quoniam Deus iudex est.Et alibi:Quò ibo à spiritu tuo,& quò à facie tua fugiā?
3 Immensitas diuinæ magnitudinis tuæ ista est, vt intelligamus te intra omnia, sed non inclusum, extra omnia, sed non exclusum. Et ideò interior es, vt omnia contineas: & ideò exterior es, vt circumscriptæ magnitudinis tuæ immensitate omnia concludas. Per id ergo quod interior es, ostenderis esse creator, per id verò quod exterior es gubernator omnium demonstraris. Ac ne omnia quæ creata sunt sine te essent, interior es: exterior verò, vt omnia includantur à te non locali magnitudine,sed potentiali præsentia, qui vbique præsens es, & omnia tibi præsentia:quamuis quidam hæc intelligant, quidam verò non intelligant.
4 Inseparabilis ergo naturæ tuæ vnitas,separabiles non potest habere personas: quia sicut es trinitas in vnitate & vnitas in trinitate, sic separationem non potest habere personarum. Nominantur quidem illę personæ aliquando singulæ, sed ita te voluisti, Deus trinitas, inseparabilem ostendere in personis: vt nullum tibi nomen sit in qualibet persona quod non ad aliam, secundum relationis regulam

referatur. Sicut pater ad filium, & filius ad patrem: sic Spiritus Sanctus ad patrem & filium verissime refertur. Ea verò nomina, quæ substantiam, vel personam, vel potentiam, vel essentiam tuam significant: vel quicquid propriè dicitur Deus, omnibus personis æqualiter conueniunt: vt Deus magnus, omnipotens, æternus, & omnia quæ naturaliter de te Deo dicuntur. Non est ergo aliquod naturæ nomen, quod sic tibi Deo patri conuenire valeat, vt aut filio aut Spiritui Sancto conuenire nequeat. Dicimus te patrem naturaliter esse Deum: sed naturaliter est filius Deus, naturaliter est & Spiritus sanctus: non tamen tres Dij, sed vnus naturaliter Deus pater, & filius, & Spiritus sanctus.

5 Idcircò inseparabilis es sancta Trinitas Deus in personis, sensu intelligenda, quamuis voce separabilia habeas nomina, quia pluralem numerum in naturæ nominibus nullatenus recipis. In hoc enim ostenditur personas non posse diuidi in sancta Trinitate, quæ vnus Deus verus est: quia cuiuslibet personæ nomen, semper ad alteram respicit personam. Si patrem dico, filium ostendo: si filium nomino, patrem prædico: Spiritum sanctum appello, alicuius esse spiritum necesse

se est intelligi, scilicet patris & filij. Hæc est enim fides vera veniens de sana doctrina: hæc certè est fides catholica & orthodoxa, quã me docuit Deus in sinu matris Ecclesiæ gratia sua.

Oratio ad sanctam Trinitatem.

CAP. XXXI.

1 INuocat itaque Domine te fides mea, quam dedisti mihi propter bonitatem tuam ad saluationem mei. Fidelis autem anima ex fide viuit, tenet in spe, quod videbit in te. Inuocat te Deus meus casta conscientia mea, & suauis amor fidei meæ, quam excussis ignorantiæ tenebris, ad veritatis intelligentiam perduxisti: & quam à stulta seculi amaritudine eruisti, atque adhibita tuæ dulcedinis charitate, iucundam mihi, & mellifluam reddidisti: inuocat te Trinitas beata vox clara, & syncerus amor fidei meæ, quam ab ipsis enutriens cunabulis, illuminasti semper per illustrationem gratiæ tuæ, & quam adaugens confirmasti in me per documenta matris Ecclesiæ. Te inuocabo beata & benedicta, & gloriosa vna Trinitas, pater & filius & spiritus sanctus, Deus, Dominus, paracletus, charitas, gratia, communicatio.

2 Genitor, genitus, regenerans. Verum

rum lumen ex lumine vero, vera illuminatio. Fons, flumen, irrigatio. Ab vno omnia, per vnum omnia, in vno omnia. A quo, per quem, in quo omnia. Viuens vita, vita à viuente, viuentium viuificator. Vnus à se, vnus ab vno, vnus ab ambobus. On à se, on ab altero, on ab vtroque. Verax Pater, veritas Filius veritas Spiritus sanctus. Vna ergo pater, logos, paracletusque, essentia: vna virtus, vna bonitas, vna beatitudo: à quo, per quem, & in quo beata sunt omnia quæcumque beata sunt.

Quòd Deus vera & summa vita est.

CAP. XXXIII.

1 DEus vera & summa vita: à quo, per quem, & in quo viuunt omnia quæcumque verè & beatè viuunt, Deus bonum & pulchrum: à quo, per quem, & in quo bona & pulchra sunt omnia, quæcumque bona & pulchra sunt. Deus cuius nos fides excitat, spes erigit, charitas iungit. Deus qui, petere iubes, & inueniri te facis, & pulsanti aperis. Deus à quo auerti, cadere est: ad quem conuerti, surgere est: in quo manere, consistere est. Deus quem nemo amittit nisi deceptus, nemo quæ rit nisi admonitus, nemo inuenit nisi

purga-

purgatus. Deus quem nosse viuere est, cui seruire regnare est, quem laudare salus & gaudium animæ est. Te labiis & corde, omnique qua valeo virtute laudo, benedico, atque adoro, tuæque clementiæ & bonitati pro vniuersis beneficiis tuis gratias refero, & hymnum gloriæ tuæ cano: Sanctus, Sanctus, Sanctus.

2 Te inuoco ô beata Trinitas, vt venias in me, & templum me facias dignum gloriæ tuæ. Rogo Patrem per Filiũ: Rogo Filium per Patrem: Rogo Spiritũ sanctũ per Patrem & Filium, vt omnia vitia elongentur à me, & omnes sanctæ virtutes plantentur in me, Deus immense, à quo omnia, per quẽ omnia, in quo omnia facta sunt, visibilia & inuisibilia, qui opera tua extra circundas, & intra reples: supra regis, & infra fers, custodi me opus manuum tuarum in te sperantem, & in tua solummodo misericordia confidentem. Custodi me quæso hic & vbique nunc & semper, intus & foris, ante & retro, supra & infra, circum circa: ita vt in me nullus pateat locus insidiis inimicorum. Tu es Deus omnipotens, custos & protector omnium in te sperantium: sine quo nemo est tutus, nemo de periculis liberatus.

3 Tu es Deus, & non est alius Deus præter

præter te, neque in cœlo sursum, neque in terra deorsum: qui facis magnalia, & mirabilia, & inscrutabilia, quorum non est numerus. Te decet laus, te decet honor, te decet hymnus, tibi omnes angeli, tibi cœli, & vniuersæ potestates hymnos dicunt, & laudantes indesinenter concinunt, vtpote creatori creaturæ, Domino serui, regi milites: te sanctam & indiuiduam Trinitatem omnis creatura magnificat, omnis spiritus laudat.

Laus angelorum & hominum.

CAP. XXXIII.

1 TIbi sancti & humiles corde, tibi spiritus & animæ iustorum, tibi omnes superni ciues & cuncti beatorum spirituum ordines, gloriam & honorem suppliciter adorantes concinunt sine fine. Laudant te Domine illi superni ciues magnificè & honorabiliter. Laudat te homo magna portio creaturæ tuæ. Sed & ego peccator homuncio desiderio magno cupio te laudare, amare te opto amore præcipuo. Deus meus, vita mea, fortitudo mea & laudatio mea, dignare me laudare te. Da mihi lumen in corde, verbum in ore: vt cor meum meditetur gloriam tuam, & lingua mea tota die cantet laudes tuas.

2 Sed quia nō est pulchra laus in ore meo peccatori, & quia vir pollutus labiis ego sū munda obsecro cor meum ab omni inquinamento, sanctifica me sanctificator omnipotēs interius & exterius, & fac me dignū laudibus tuis. Suscipe benignè & acceptabiliter de manu cordis & de mētis amore, suscipe sacrificiū labiorū meorū, fiatq; acceptabile in conspectu tuo & ascēdat ad te in odorē suauitatis. Memoria tua sancta & dulcedo tua beatissima possideat totā animā meā, atque in inuisibilium amorē rapiat eam. Transeat de visibilibus ad inuisibilia, de terrenis ad cœlestia, de temporalibus ad æterna, transeat & videat visionē mirabilem.

3 O æterna veritas & vera charitas, & chara æternitas, tu es Deus meus, ad te suspiro nocte ac die, tibi inhio, tibi intendo, ad tē peruenire desidero: qui nouit te, nouit veritatem, nouit æternitatem. Tu veritas super omnia præsides, quem videbimus sicuti es, cum pertransierit hæc vita cœca & mortalis: in qua dicitur nobis vbi est Deus tuus? Et ego dico, Deus meus vbi es? Respiro in te paululùm, cum effundo super te animam meam in voce exultationis & confessionis soni epulantis & festiuitatem celebrantis, & adhuc tristis est, quia

relabitur

relabitur & fit abyssus, vel quia potius sentit se adhuc esse abyssum. Dicit ei fides mea, quam accendisti in nocte ante pedes meos.

4 Quare tristis es anima mea, & quare cõturbas me? Spera in Deo, lucerna pedibus meis verbum eius. Spera & perseuera donec pertrãseat nox mater iniquorum, donec pertranseat ira Dei, cuius fuimus aliquando filij. Fuimus enim aliquando tenebræ, donec pertrãnseat iste impetus aquarũ: residua adhuc trahimur in corpore propter peccatum mortuo, donec aspiret dies & inclinentur vmbræ, spera in Domino, manè astabo & contemplabor, sépérque confitebor ei. Manè astabo & videbo salutare vultus mei Deũ meum, qui viuificabit mortalia corpora nostra, propter inhabitantem spiritum eius in nobis, vt iã simus lux, dum adhuc spe salui facti sumus & filij lucis & filij diei, non noctis, neque tenebrarum. Fuimus enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in te Deus noster, & tamen adhuc per fidem, nec dum per speciem. Spes quæ videtur non est spes.

5 Laudant te Domine illi populi angelorũ tuorum, immortales, & glorificant nomen tuum cœlestes virtutes, quæ non habent opus legere hanc

scriptu-

ſcripturam noſtram, & cognoſcere te ſanctam & indiuiduam Trinitatem. Vident enim faciem tuam ſemper, & ibi legunt ſine ſyllabis tēporum, quid velit æterna voluntas tua legunt, eligunt & diligunt,ſempérque legunt, & nunquàm præterit id quod legunt. Eligendo & diligendo legunt ipſam immutabilitatem conſilij tui, & non claudetur codex eorum,nec plicabitur liber eorum: quoniam tu ipſe illis hoc es, & eris in æternum. O beatæ nimium illæ cœlorum virtutes, quæ laudare te poſſunt ſanctè & puriſſimè cum nimia dulcedine & ineffabili exultatione. Inde laudant vnde gaudent, quia ſemper vident, vnde gaudere valeant & laudare.

6 Nos verò mole carnis preſſi,& procul à vultu tuo in hac peregrinatione poſiti, atque per mundanas varietates diſtenti, te dignè laudare nequimus, laudamus tamen per fidem, non per ſpeciem. Illi verò angelici ſpiritus per ſpeciem, non per fidem. Hoc enim caro facit,vt multo aliter laudemus, quā illi.Sed licet diuerſis modis laudes dicamus,tu vnus es Deus creator omnium, cui ſacrificium laudis in cœlo, & in terra offertur, peruenturi tamen ſumus miſericordia tua ad eorum conſortium, cum quibus te ſem-

per videbimus, & sine fine laudabimus. Tribue domine vt donec in hoc fragili corpore positus sum, laudet te cor meum, laudet te lingua mea, & omnia ossa mea dicant: domine quis similis tui?

7 Tu es Deus omnipotens, quem trinum in personis, & vnum in substantia deitatis colimus & adoremus, Patrem ingenitum, Filium de patre vnigenitum, Spiritum sanctum de vtroque procedentem, & in vtroque permanentem, sanctam & indiuiduam Trinitatem, vnum Deum omnipotentem. Qui cum non essemus, potenter fecisti nos, & cùm perditi fuissemus culpa nostra, p etate & bonitate tua mirabiliter recuperasti nos. Ne sinas nos esse ingratos obsecro tantis beneficiis, & indignos tam multis miserationibus. Te deprecor, supplico & rogo, auge fidem, auge spem, auge charitatem.

8 Fac nos per ipsam gratiam tuam, semper in fide stabiles, & in opere efficaces, vt per fidem rectam & condigna fidei opera ad vitam te miserante perueniamus æternam, vt ibi videntes gloriam tuam sicuti est, adoremus maiestatem tuam, & dicamus pariter quos dignos feceris videre gloriam tuã. Gloria patri, qui creauit

nos

nos,gloria filio qui redemit nos, gloria spiritui sancto qui sanctificauit nos, gloria summæ & indiuiduæ Trinitati, cuius opera inseparabilia sunt, cuius imperium sine fine manet. Te decet laus,te decet hymnus, tibi debetur omnis honor, tibi benedictio & charitas, tibi gratiarum actio, tibi honor, virtus & fortitudo Deo nostro in secula seculorum, Amen.

Hic conqueritur homo, quod non compungitur in contemplatione, ex quo angeli quoque tremunt Deum videntes.

CAP. XXXIV.

1 IGnosce domine, ignosce pie, ignosce & miserere, parce ignorãtiæ meæ, & multæ imperfectioni meæ. Noli me tanquam temerarium reprobare, quod audeam seruus, vtinam vel bonus, & non etiam inutilis & malus, & ideo valde malus, quia te omnipotentem Deum nostrum terribilem, & nimis metuendum sine cordis contritione & lachrymarum fonte, sine reuerentia debita & tremore, laudo, benedico, atque adoro. Si enim angeli te adorantes & laudantes tremunt mira exultatione repleti: Ego peccator dũ tibi assisto, laudes dico, sacrificiũ offero, cur non corde pauco,

vultu palleo, labiis tremo, toto corpore inhorresco, sicque obortis lachrymis coram te indesinenter lugeo? Volo sed non valeo, quia nequeo quod desidero. Hinc enim mecum vehemẽter admiror, dum te nimis terribilem oculis fidei cerno. Sed quis hoc sine ope gratiæ tuæ? Vniuersa enim salus nostra magna misericordia tua.

2 Miserum me, quomodo sic insensata facta est anima mea, vt non terreatur terrore nimio, dũ stat ante Deũ & suas illi laudes decantat? Miserum me, quomodo sic indurujt cor meum, vt oculi mei indesinenter non producant flumina lachrymarum, dum conseruus sermocinatur coram Domino suo, homo cum Deo, cratura cũ creatore, qui factus est ex limo, eum eo qui omnia fecit ex nihilo? Ecce domine pono me ante te, & quid in secretis de me sentio, fraternis auribus non taceo. Tu diues in misericordia, & largus in præmiis, da mihi de bonis tuis, vt ex eis seruiam tibi. Non enim aliũde possumus seruire, neque tibi placere nisi de tuo munere.

3 Confige quæso timore tuo carnes meas, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Vtinam sic te timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus qui dixit: semper enim

quasi

quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Dator enim omnium bonorum Deus, da mihi inter laudes tuas fontẽ lacrymarũ simul cum cordis puritate, & mentis iubilatione vt perfectè te diligens & dignè te laudans, ipso cordis palato sentiam, gustem, & sapiam, quàm dulcis & suauis es domine sicut scriptum est: Gustate & videte, quoniam suauis est dominus. Beatus vir qui sperat in eo. Beatus populus qui scit iubilationem, beatus vir cuius est auxilium abs te, assensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarũ, in loco quem posuit. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati qui habitant in domo tua domine, in secula seculorum laudabunt te.

Oratio multum mouens ad deuotionem & diuinum amorem.

CAP. XXXV.

1 IEsu nostra redemptio, amor & desiderium, Deus de Deo, adesto mihi famulo tuo. Te inuoco, ad te clamo clamore magno in toto corde meo. Te inuoco in animam meam, intra in eam & coapta eam tibi, vt possideas eam sine ruga, & sine macula: Mundissimo namque domino munda debetur habitatio. Sanctifica ergo me vas tuum quod fecisti, de malitia eua-

cua,imple de gratia, & plenum conserua,ita vt dignum habitationis tuæ efficiar templum hic & in perpetuum. Dulcissime,benignissime,amantissime, charissime, potentissime, desideratissime,pretiosissime, amabilissime, pulcherrime,tu melle dulcior,lacte & niue candidior,nectare suauior,gemmis & auro preciosior, cunctisque terrarum diuitiis & honoribus mihi charior.

2 Quid dico Deus meus,vna spes mea tam grandis misericordia tua? Quid dico dulcedo felix & secura? Quid dico dum talia dico? Dico quod valeo, sed non dico quod debeo. Vtinam possem talia dicere,qualia illi hymnidici angelorum chori. O quàm libenter me tuis laudibus totum effunderem? O quàm deuotissimè illa cœlestis melodiæ cantica ad laudem & gloriā nominis tui in medio ecclesiæ infatigabilis perorarem? Sed quia talia non possum,nūquid tacebo? Væh tacentibus de te, qui ora mutorum resoluis & linguas infantium facis disertas. Væh tacentibus de te, quoniam ipsi loquaces muti sunt, quum non tuas laudes dicunt.

3 Quis dignè te laudare potest,ô ineffabilis virtus & sapientia patris? Et quoniam

quoniam nulla inuenio verba, quibus te sufficienter valeam explicare cunctipotens & omniſcium verbum, dicam interim quod valeo, donec iubeas me venire ad te, vbi poſſim dicere quod te decet, & me oportet. Et ideo ſuppliciter rogo, vt non reſpicias tantum ad id quod modò dico, ſed ad id quod dicere opto. Cupio enim deſiderio magno de te eloqui quod oportet & decet, quia te decet laus, te decet hymnus, tibique debetur omnis honos. Scis ergo occultorum cognitor Deus, quoniam cœlo, terra, & omnibus quæ in ea ſunt, tu mihi acceptior, tu mihi amabilior es: diligo enim te ſuper cœlum & terram, & cætera omnia quæ in eis ſunt, imò amore nominis tui quæ tranſitoria ſunt, proculdubio amanda non ſunt. Amo te Deus meus amore magno, magiſque te amare cupio.

4 Da mihi vt amem te ſemper quantum volo, quantum debeo, vt tu ſolus ſis tota intentio mea, & omnis meditatio mea. Te mediter per dies ſine ceſſatione, te ſentiam per ſoporem in nocte, te alloquatur ſpiritus meus, tecum fabuletur mens mea. Lumine ſanctæ viſionis tuæ illuſtretur cor meum, vt te rectore, te ductore ambulem de virtute in virtutẽ, tandemque

videam te Deum Deorum in Sion, nunc quidem per ſpeculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem, vbi cognoſcam te ſicut & cognitus ſum. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deũ videbunt. Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſecula ſeculorum laudabunt te. Rogo itaque te Domine per omnes miſerationes tuas, quibus de morte æterna liberati ſumus: mollifica cor meum durum & lapideum, ſaxeum & ferreum, tua ſacratiſſima & poteti vnctione, & fac me per ignem compunctionis coram te omni hora hoſtiam viuam fieri.

5 Fac me in tuo conſpectu cor contritum & humiliatum ſemper habere cum lachrymarum abundantia. Fac me ex toto deſiderio huic mundo funditus extingui & tranſeuntiũ rerũ obliuiſci præ magnitudine timoris & amoris tui, vſque adeo vt de temporalibus nec lugeam, nec gaudeam, nec metuam aliquid temporale, nec diligam, nec blandis corrumpar, nec aduerſis concutiar: Et quia tui valida eſt, vt mors dilectio, abſorbeat quæſo mentem meam ab omnibus quæ ſub cœlo ſunt, ignita & melliflua vis amoris tui, vt tibi ſoli inhæream, ſoláque tuæ ſuauitatis memoria paſcar.

6 Deſcendat Domine, deſcendat pre-

cor, descendat in cor meum odor tui suauissimus, ingrediatur amor tui mellifluus. Veniat mihi tui saporis mira & inenarrabilis fragrantia, quæ sempiternas in me suscitet concupiscentias, & ex corde meo perducat venas salientis aquæ in vitam æternam. Immensus es domine & ideo sine mensura debes amari & laudari ab iis quos tuo pretioso sanguine redemisti. Amor hominum benignissime, clementissime domine, & æquissime iudex, cui omne iudicium dedit pater, sapientissimo tuæ æquitatis iudicio, discernis hoc rectum & iustum esse, vt filij huius seculi, noctis & tenebrarum præstantiori desiderio, virtute, atque studio diligant, & quærant perituras diuitias, & fugitiuos honores: quàm nos serui tui diligamus te Deũ nostrum, per quem facti & redempti sumus.

7 Si enim homo hominem tanta diligit dilectione, vt alter alterũ vix patiatur abesse: si sponsa sponso tanto conglutinatur mentis ardore, vt præ magnitudine amoris nulla pertrui valeat requie, chari sui absentiã non sine magno mœrore ferens: qua ergo dilectione, quo studio, quo feruore anima quam desponsasti tibi fide & miserationibus, debet diligere te

verum Deum,& pulcherrimum sponsum, qui nos sic amasti & saluasti, qui pro nobis tot, tanta & talia fecisti? Quamquam autem hæc infirma habeāt suas delectationes, suósque amores: non tamen tali modo delectant, sicut tu Deus noster. In te enim delectatur iustus, quia amor tui suauis est & quietus:Nam pectora quæ possides, dulcedine & suauitate, & tranquillitate reples. Et contrà, amor seculi & carnis, anxius est & perturbatus: animas certè quas ingreditur,quietas esse non patitur. Semper enim suspicionibus & perturbationibus, variisque timoribus sollicitat eas.

8 Tu itaque es delectatio rectorum, & meritò. Quies enim valida est apud te,& imperturbabilis vita. Qui intrat in te bone Domine, intrat in gaudium domini sui, & non timebit amplius: sed habebit se optimè in optimo loco dicens: Hæc requies mea in seculum seculi,hic habitabo,quoniam elegi eam:Et illud:Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocauit. Dulcis Christe, bone Iesus, reple semper quæso cor meum inextinguibili dilectione tui, continua recordatione tui,adeo vt sicut flamma vrens totus ardeā in tui amoris dulcedine,quē & aquæ multæ in

me

me numquam posſint extinguere. Fac me dulciſsime Domine amare te, & deſiderio tuo deponere pondus omnium carnalium deſideriorum, & terrenarum concupiſcentiarum grauiſsimam ſarcinam, quæ impugnant & aggrauant miſeram animam meã: vt poſt te expeditus in odore vnguentorum tuorum currens vſque ad tuæ pulchritudinis viſionem efficaciter ſatiandus, quantocyus te quoque duce merear peruenire.

9 Duo enim amores, alter bonus, alter malus, alter dulcis, alter amarus, non ſe ſimul in vno capiunt pectore. Et ideo ſi quis præter te aliud diligit: non eſt charitas tua Deus in eo: amor dulcedinis & dulcedo amoris: amor non crucians, ſed delectans: amor ſyncerè, caſtè permanens in ſeculum ſeculi: amor qui ſemper ardes, & nunquam extingueris. Dulcis Chriſte, bone Ieſu charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, ſuauitate & dulcedine tua, iucunditate & exultatione tua, voluptate & cõcupiſcẽtia tua quæ ſancta eſt & bona, caſta & munda, tranquilla eſt & ſecura, vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flamma charitatis tuæ, ſuccenſus diligam te Deũ ex toto corde meo, totiſque medullis præcordiorũ

meorum

meorum, habens in corde, in ore, & præ oculis meis semper & vbique: ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

10 Audi Deus meus: audi lumen oculorum meorum, audi quæ peto, & da quæ petã vt audias me, pie & misericordissime Domine, ne efficiaris mihi inexorabilis propter peccata mea: sed propter bonitatẽ tuam suscipe preces serui tui, & da mihi effectũ petitionis meæ & desiderij mei: intercedente & orante & impetrante gloriosa virgine genitrice tua Maria, domina mea, cum omnibus sanctis tuis. Amen.

Oratio deuotißima ad laudes habendas.

CAP. XXXVI.

1 CHriste Domine, verbum patris, qui venisti in hunc mundum peccatores saluos facere: rogo te per indulgentissima misericordiæ tuæ viscera, emenda vitam meam, meliora actus, compone mores, tolle de me quod mihi nocet, & tibi displicet, & da quod nosti tibi placere, & mihi prodesse. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi tu solus? Tu es Deus omnipotens, infinitæ pietatis, qui iustificas impios & viuificas mortuos propter peccatum, qui

qui mutas peccatores, & non sunt. Tolle ergo de me quicquid tibi displicet in me. Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mitte quæso manum pietatis tuæ in me: & tolle de me quicquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te domine est sanitas & infirmitas mea. Illam precor erue, istam sana.

Sana me Domine, & sanabor: saluum me fac, & saluus ero: tu qui infirma sanas, & sanata conseruas, tu qui solo nutu tuo restauras diruta & collapsa. Si enim dignaris in agro tuo corde meo serere bonum semen, necesse est, vt manu pietatis tuæ spinas prius euellas vitiorum meorum. Dulcissime, benignissime, amātissime, charissime desideratissime, amabilissime, pulcherrime, infunde obsecro multitudinem dulcedinis tuæ, & charitatis tuæ pectori meo: vt nihil terrenum, nihil carnale desiderem, vel cogitem, sed te solum amem, te solum habeam in corde & ore meo. Scribe digito tuo in pectore meo dulcem memoriam tui melliflui nominis, nulla vnquam obliuione delendam. Scribe in tabulis cordis mei voluntatem tuam, & iustificationes tuas, vt te immensæ dulcedinis Dominum, & præcepta tua semper & vbique habeam

beam præ oculis meis. Succende mentem meam igne illo tuo, quem misisti in terram, & voluisti vehementer accendi: vt sacrificium spiritus contribulati, & cordis contriti, obortis lachrymis quotidie offeram tibi.

3 Dulcis Christe, bone Iesu, sicut desidero, sicut tota mente mea peto: da mihi amorem tui sanctum & castum, qui me repleat, teneat, totúmque pόssideat. Et da mihi euidens signum amoris tui, irriguum lachrymarum fontem iugiter emanantem: vt ipsæ quoque lachrymæ tui in me testentur amorem, ipsæ prodant, ipsæ loquantur, quantum te diligit anima mea, dum præ nimia dulcedine amoris tui nequit se à lachrymis continere.

4 Reminiscor pie domine, illius bonæ mulieris Annæ, quæ ad tabernaculum rogatura pro filio venit, de qua scriptura refert, quod vultus eius post lachrymas & preces non sunt amplius in diuersa mutati, sed memor tantæ virtutis, tantæque constantiæ, dolore torqueor: & verecundia confundor: quia me miserum nimis deorsum iacere intueor. Si enim ita fleuit, & in fletu perseuerauit mulier, quæ quærebat filium, quomodo plangere, & in planctu persistere debet anima

mea, quæ quærit & amat Deum: & ad eum peruenire desiderat? Quomodo gemere ac flere debet talis anima, quæ quærit Deum die ac nocte? quæ præter CHRISTVM nil vult amare? Mirum quippe est, si iam non factæ sunt ei lachrymæ suæ panes die ac nocte. Respice ergo & miserere mei, quia dolores cordis mei multiplicati sunt. Da mihi consolationem tuam cœlestem, & noli spernere peccatricem animam pro qua mortuus es. Da mihi quæso lachrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorum meorum possint soluere vincula, & cœlesti iucunditate semper repleant animam meam. Si non cum veris & perfectis monachis, quorum vestigia nequeo imitari: saltem cum deuotis mulieribus quantulamcumq; portionem in regno tuo merear adipisci.

5 Venit quoque mihi in mentem alterius mulieris deuotio mira, quæ te in sepulchro iacentem pio amore quærebat: quæ recedentibus discipulis de sepulchro non recedebat, quæ sedebat ibi tristis, & mœrens, & diu multumque flebat & resurgens multis lachrymis, iterũ iterumque antra deserti sepulchri, vigilantibus oculis explorabat, si forte alicubi te videre posset: quem feruenti desiderio quærebat.

Iam

Iam certè semel & iterum ingressa sepulchrum viderat: sed nimium amanti non satis erat: virtus enim boni operis perseuerantia est. Et quia præ cæteris dilexit, & diligendo fleuit, & flendo quæsiuit, & quærendo perseuerauit: ideo prima omnium te inuenire, te videre, te alloqui meruit.

6 Et non solùm hæc, sed etiam ipsis discipulis gloriosæ resurrectionis tuæ prænuntia extitit, te præcipiente & clementer monente: Vade, dic fratribus meis vt vadant in Galilæam, ibi me videbunt. Si ergo ita fleuit & in fletu perseuerauit mulier quæ viuentem cum mortuis quærebat, quæ te manu fidei tangebat: quomodo plangere, & in planctu persistere debet anima, quæ te redemptorem suum iam cœlo præsidentem, & vbique regnantem corde credit, ore confitetur? Quomodo ergo gemere & flere debet talis anima, quæ te toto corde diligit, téque toto desiderio videre concupiscit? Solum confugium, & vnica spes miserorum, cui nunquam sine spe misericordiæ supplicatur.

7 Præsta mihi hanc gratiā propter te, & propter nomen sanctum tuum: vt quotiens de te cogito, de te loquor, de te scribo, de te lego, de te cōfero, quotiens tui reminiscor, tibi assisto, laudes,

des,preces & ſacrificium offero toties obortis lachrymis in cõſpectu tuo copiosè & dulciter fleam:ita vt efficiantur mihi, lachrymæ meæ panes die ac nocte. Tu quidem rex gloriæ, & omnium virtutum magiſter, docuiſti nos verbo,& exemplo gemere & flere dicens: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Tu fleuiſti defunctum amicum, & lachrymatus es valde ſuper perituram ciuitatem.

8 Rogo te bone Ieſu per illas pretioſiſſimas lachrymas tuas, & per omnes miſerationes tuas, quibus mirabiliter nobis perditis ſubuenire dignatus es, da mihi gratiam lachrymarum, quam multum deſiderat & appetit anima mea: quia ſine dono tuo non poſſum habere eam:ſed per ſpiritum ſanctum tuum, qui dura corda peccatorũ mollit,& ad fletum compungit. Da mihi gratiam lachrymarum, ſicut dediſti patribus noſtris, quorum veſtigia debeo imitari, vt plangam me in omni vita mea,ſicut ipſi ſe planxerũt nocte ac die. Propter merita & orationes eorũ qui tibi placuerunt,& deuotiſſimè ſeruierũt,miſerere mei miſerrimi & indigni ſerui tui, & da mihi gratiam lachrymarum.Da mihi irriguum ſuperius,& irriguum inferius: vt ſint mihi lachrymæ meæ panes die ac no-

&c, efficiátque in conſpectu tuo Deus meus per ignem compunctionis, holocauſtũ pingue & medullatum, ma&ctus; totus in ara cordis mei,& tãquã pinguiſſimum holocauſtum aſſumar tibi in odorem ſuauitatis. 9 Da mihi dulciſſime fontem irriguum, fontémque perſpicuũ in quo lauetur aſſiduè illud inquinatũ holocauſtũ. Licet enim me totũ tibi obtulerim opitulante gratia tua,in multis tamen quotidie offendo propter nimiam fragilitatem meã. Da ergo mihi gratiam lachrymarũ benedicte & amabilis Deus, præcipuè ex multa dulcedine amoris tui,& cõmemoratione miſericordiarũ tuarũ,præpara hanc menſã famulo tuo in conſpectu tuo,& da mihi in poteſtatẽ, vt quoties volo ſatier ex ea. 10 Tribue pro pietate & bonitate tua, vt iſte calix tuus inebrians, & præclarus ſatiet ſitim meã,vt inhiet tibi ſpiritus me^9, & ardeat mẽs mea in amore tui, oblitus vanitatis & miſeriæ. Audi Deus meus, audi lumen oculorum meorũ, audi quæ peto, & da vt petam quod audias. Piè & exorabilis Domine, ne efficiaris mihi inexorabilis propter peccata mea, ſed propter bonitatem tuã ſuſcipe preces ſerui tui,& da mihi effectum petitionis meæ, & deſiderij mei, precibus & meritis glorioſæ
virginis

virginis Mariæ Dominæ meæ,& omnium sanctorum. Amen.

In ista oratione, mens humana copiosius compungitur si in quiete dicatur.

CAP. XXXVII.

1 IEsu Domine, Iesu pie, Iesu bone, qui mori dignatus es propter peccata nostra,& resurrexisti propter iustificationem nostri: rogo te per gloriosam resurrectionẽ tuam, resuscita me de sepulchro vitiorum& peccatorum meorum omnium,& da mihi quotidie partem in resurrectione prima, vt in resurrectione tua merear veraciter percipere portionem Dulcissime, benignissime, amantissime, charissime, preciosissime, desideratissime, amabilissime, pulcherrime, ascẽdisti in cœlum cum triumpho gloriæ tuæ, & sedes ad dexteram patris rex potentissime: trahe me sursum ad te, vt curram post te in odorem vnguentorum tuorum, curram & non deficiã te trahente, te ducente, me currentẽ, trahe os sitientis te animę in superna fluenta æternæ satietatis: imò trahe me ad fontem viuum,& inde pro captu meo bibam vnde semper viuã Deus meus, vita mea. 2 Tu enim dixisti ore tuo sancto & benedicto, Si quis sitit, veniat ad me & bibat. Fons vitæ,

da sitienti animæ semper bibere ex te: vt secundam sanctam & veridicam promissionem tuam de ventre meo fluant aquæ viuæ. Fōs vitæ reple mentem meā torrēte voluptatis tuæ: inebria cor meum sobria ebrietate amoris tui, vt obliuiscar quæ vana sunt & terrena, & te solum iugiter habeā in memoria mea, sicut scriptum est: *Memor fui Dei, & delectatus sum.

3. Da mihi Spiritum sanctum tuum, quem significabant illæ aquæ, quas sitientibus daturum te promiseras. Da quæso toto desiderio, & omni studio tendere quò te ascendisse post resurrectionem die quadragesimo credimus, vt in præsenti quidē miseria solo tenear corpore: tecum autem sim cogitatione sēper & auiditate, vt ibi sit cor meū, vbi tu es thesaurus meus desiderabilis & incomparabilis, multúmque amabilis. In hoc enim magno huius vitæ diluuio, vbi circumstantibus agitamur procellis, & nō inuenitur fida statio, & locus eminētior, vbi pes columbæ valeat aliquatenus requiescere: nusquam tuta pax, nusquā secura quies, vbiq; bella & lites, vbique hostes, foris pugnæ, intus timores.

4 Et quia altera pars fumus cœli, altera terrę, corpus quod corrumpitur aggrauat animā. Idcirco animus meus,

socius

socius & amicus meus, fatigatus de via veniēs lãguet & iacet, discissus atque laceratus ab iis, quas pertransierat, vanitatibus: esurit & sitit valde, & non habeo quod ponam ante illum, quia pauper sum & mendicus. Tu Domine Deus meus, diues omnium bonorum, & dapum supernæ satietatis opulētissime largitor, da lasso cibum, collige dispersum, reintegra scissum: stat ad ostium & pulsat: obsecro per viscera misericordiæ tuæ, quibus visitasti nos oriens ex alto: aperi pulsanti misero manum pietatis tuæ, & iube propitiabili dignatione vt ingrediatur ad te, requiescat in te, reficiatur de te viuo cœlestíque pane: quo satiatus, resumptísque viribus ad superiora conscendat, & de hac valle lachrymarum, penna sancti desiderij raptus, ad cœlestia regna volitet.

5 Assumat domine, assumat rogo spiritus meus pennas vt aquilæ, & volitet, & non deficiat: volet & perueniat vsque ad decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ: vt ibi super mensam refectionis ciuium supernorum pascatur de occultis tuis in loco pascuæ tuæ, iuxta fluenta plenissima requiescat in te Deus meus cor meum, cor mare magnum tumens fluctibus. Tu qui imperasti ventis, &

mari & facta est tranquillitas magna, veni & gradere super fluctus cordis mei, vt tranquilla & serena fiant omnia mea quatenus vnũ bonum meum amplectar te, & dulce lumen oculorum meorum contempler te, sine tumultuantium cogitationum cœca caligine. Confugiat domine mens mea sub vmbra alarum tuarum ab æstibus cogitationum huius sæculi, vt in tui refrigerij temperamento abscon̄sa, lætabunda cantet & dicat: In pace in idipsum dormiam, & requiescam.

6 Dormiat obsecro Domine Deus meus, dormiat memoria mea ab omnibus malis, iniquitatem odiat, iustitiam diligat. Quid enim pulchrius, quidve dulcius, quàm inter tenebras huius vitæ, multásque amaritudines, diuinæ dulcedini inhiare, & æternæ beatitudini suspirare, illic teneri mente, vbi vera habere gaudia certissimum est? Dulcissime, amantissime, benignissime, charissime, pretiosissime, desideratissime, amabilissime, pulcherrime, quando te videbo? Quando apparebo ante faciem tuam? Quando satiabor de pulchritudine tua? Quando educes me de hoc carcere tenebroso, vt confitear nomini tuo? ita vt deinceps non compungar?

7 Quando transibo in illam admirabilem

bilem & pulcherrimam domum tuam vbi personat vox lætitiæ & exultationis in tabernaculis iustorum? Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. Beati & verè beati, quos elegisti & assumpsisti illum in cælestem hæreditatem. Ecce sancti tui Domine florent ante te sicut lilium. Replentur enim ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potas eos: quoniam tu es fons vitæ, & in lumine tuo vident lumen vsque adeo vt ipsi videlicet lumen illuminatum per te Deum illuminantem, sicut sol, effulgeant in conspectu. O quàm mira, quàm pulchra, quàm acceptabilia sunt domus tuæ habitacula Domine virtutum! concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea. Domine dilexi decorem domus tuæ: & locum habitationis gloriæ tuæ.

8 Vnam petij à Domino, & hanc requiram, vt inhabitē in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Quando veniam & apparebo ante faciem tuam: quando videbo Deum meum quem sitit anima mea? Quando videbo eū in terra viuentiū? In ista enim terra morientium, videri

non poteſt mortalibus oculis. Quid faciam miſer ego, grauedine compedis mortalitatis meæ cõſtrictus? Quid faciam? Dum ſumus in corpore, peregrinamur à Domino: non habemus hic manentem ciuitatem, ſed futurã inquirimus. Noſter autem municipatus in cœlis eſt.

9 Heu mihi, quia incolatꝰ meꝰ prolõgatus eſt: habitaui cũ habitãtibus Cedar, multum incolata fuit anima mea. Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcã? Nihil mihi tam dulce, quàm cũ Domino meo eſſe. Mihi autem adhærere Deo, bonum eſt. Da mihi, Domine, donec his fragilibus adſiſto membris, tibi adhærere, ſicut ſcriptum eſt: Qui adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt cum eo. Præbe mihi ro o contemplationis pennas, quibus indutus ad te volitem ſurſum. Et quia omne ſiniſtrum, deorſum iacet, tene mentem meam, ne ad ima tenebroſæ vallis corruat: ne interueniẽte vmbra terræ à te vero iuſtitiæ ſole ſeparetur, & adducta tenebrarum nebula, prohibeatur alta reſpicere. Idcirco ſurſum tendo ad pacis gaudia, luciſque delectabilem & ſereniſſimum ſtatum.

10 Tene cor meũ manu tua, quia ſine te ad altiora nõ rapitur. Illuc feſtino, vbi

vbi summa pax regnat, & iugis tranquillitas rutilat. Tene & rege spiritũ meum, & assume illum tu secundùm voluntatem tuam: vt te duce ascendat in illam regionem vbertatis: vbi pascis Israël in æternũ pabulo veritatis: vt ibi vel rapida cogitatione attingat te summam sapientiam, super omnia manentem, cuncta transeuntem, & omnia gubernantem. Sed volitanti ad te animę, multa sunt quæ obstrepunt. Iussu tuo Domine conticescant mihi omnia. Ipsa sibi anima mea sileat, omnia pertranseat, omnia quæ creatã sunt transcendat à se, & perueniat ad te, atque in te solo creatore omnium oculos fidei figat, tibi inhiet, tibi intendat, te meditetur, te cõtempletur, te sibi ante oculos ponat, te sub corde voluat verum & summum bonum, gaudium sine fine mansurum.

11 Multæ denique sunt contemplationes, quibus anima deuota tibi mirabiliter pascitur, sed in nulla earũ ita delectatur & requiescit anima mea, sicut in te, & quando te solum cogitat & contẽplatur. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quàm mirabiliter inspiras cordibus amatorum tuorũ! quàm mira suauitas amoris tui, quo perfruuntur illi qui nihil præter te diligunt, nihil quærunt, ni-

hil etiam cogitare concupiscunt? Felices illi, quibus tu solus spes es, & omne opus eorum oratio. Beatus qui sedet solitarius & tacet, & stat super custodiam suam iugiter die ac nocte: vt adhuc in hoc fragili corpusculo positus, prælibare valeat aliquatenus dulcedinem tuam.

12 Rogo te per illa salutifera vulnera tua quæ passus es in cruce pro salute nostra: è quibus emanauit ille preciosus sanguis, quo sumus redempti, vulnera hanc animam meam peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es: vulnera eam igneo & potentissimo telo tuæ nimiæ charitatis. Viuus est enim sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu sagitta electa, & gladius acutissimus: qui durum scutum humani cordis penetrare tua potentia vales, confige cor meum iaculo tui amoris: vt dicat tibi anima mea, charitate tua vulnerata sum: ita vt ex ipso vulnere amoris tui vberrimè fluant lachrymæ die ac nocte.

13 Percute Domine, percute obsecro hanc durissimam mentē meam, pia, & valida cuspide dilectionis tuæ, & altiùs ad intima penetra potenti virtute, & sic de capite meo educ aquam immensam, & de oculis meis verum fontem

fontem lachrymarum iugiter manantem, ex nimio affectu, & desiderio visionis pulchritudinis tuæ: vt lugeam die ac nocte nullam in præsenti vita recipiens consolationem, donec in te cœlesti thalamo merear videre dilectum, & pulcherrimum sponsum meũ, Deum & Dominum meum, vt ibi videns gloriosam, admirabilem, & pulcherrimam faciem tuam omni dulcedine plenam, cum iis quos elegisti, maiestatem tuam supplex adorem, & illic tandem cœlesti & ineffabili repletus iubilo æternæ exultationis, exclamem cum diligentibus te, dicens, Ecce quod concupiui, iã video, quod speraui, iam teneo, quod desideraui, iam habeo. Illi namque in cœlis iunctus sum, quem in terris positus tota virtute dilexi, tota charitate amplexus sum, cui toto amore inhæsi: ipsum laudabo, benedico atque adoro. Qui viuit & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio in tribulatione.

CAP. XXXVIII.

1. MIserere Domine, miserere pie, miserere mihi miserrimo peccatori indigna agenti, & digna patienti, assidue peccanti, & tua flagel-

la

la quotidie ſuſtinenti. Si penſo malū quotidie quod feci, non eſt tantum quod patior, grauius eſt quod commiſi, leuius eſt quod tolero. Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum, omnia iudicia tua iuſta ſunt & vera, iuſtus & rectus tu es Domine Deus noſter, & non eſt vlla iniquitas in te. Non enim iniuſtè, neque crudeliter affligis nos peccatores omnipotens & miſericors Domine, qui quum non eſſemus, potenter feciſti nos: & cùm perditi fuiſſemus culpa noſtra, pietate & bonitate tua mirabiliter reparaſti nos.

2 Scio & certus ſum, quod vita noſtra non temerariis motibus agitur: ſed à te Domino Deo noſtro diſponitur & gubernatur. Vnde tibi cura eſt de omnibus, præcipuè de ſeruis tuis, qui totam ſpem ſuam poſuerunt in ſola miſericordia tua. Idcirco obſecro & ſuppliciter rogo, vt non facias mihi ſecundum peccata mea, quibus irā tuam merui: ſed ſecundum magnam miſericordiā tuam quæ ſuperat etiam peccata totius mundi. Tu Domine, qui exterius flagella irrogas, da ſemper interius indeficientem patientiam, ita vt laus tua non recedat de ore meo. Miſerere mei domine, miſerere mei, & adiuua me: ſicut tu noſti

quod

quod mihi eſt neceſſe in corpore & in anima, ſcis omnia, potes omnia, qui viuis in ſæcula.

Oratio multum deuota ad filium.

CAP. XXXIX.

1 DOmine Ieſu Chriſte, fili Dei viui, qui in cruce expãſis manibus, propter mortaliũ omnium redemptionem hauſiſti calicem paſſionis, mihi hodie præbere digneris auxilium. Ecce pauper venio ad te diuitem, miſer ad miſericordem, ne recedam vacuus vel contemptus. Eſuriens incipio, ne deſinam de te ieiunus. Famelicus accedo, ne recedã impaſtus. Et ſi antequam comedam ſuſpiro, da, vel poſt ſuſpiria vt comedam. In primis dulciſſime Ieſu, coram magnificentia tuæ ſuauitatis cõfiteor aduerſum me iniuſtitiam meam. Ecce Domine, quia in peccatis fui conceptus & natus, & in me abluiſti & ſanctificaſti, & ego poſtea me maioribus ſordidaui peccatis. Fui enim in neceſſariis natus, poſtea in ſpontaneis volutatus.

2 Sed tuæ Domine miſerationis non immemor, tuliſti me de domo patris mei carnalis, & de tabernaculis peccatorũ & inſpiraſti mihi, vt ſequerer te cũ generatione quærentium faciẽ

tuam,

tuam, ambulantium femitam rectam, commorantium inter lilia caftitatis, & tecum difcumbentium in cœnaculo altiffimæ paupertatis. Et ego tot beneficiorum ingratus, poft religionis ingreffum multa cõmifi illicita, multa perpetraui nefanda, & vbi peccata emendare debui, peccata peccatis addidi. Hæc funt mala mea Domine, quibus exhonoraui te, & maculaui me, quem ad imaginem & fimilitudinem tuam creafti: fuperbia, vana gloria, & cætera multa alia mala, quibus vexatur & affligitur, laceratur & deftruitur infelix anima mea.

3 Ecce Domine iniquitates meæ fupergreffæ funt caput meum, & ficut onus graue grauatæ funt fuper me. Et nifi tu, cui proprium eft mifereri femper & parcere, dexteram tuæ majeftatis fupponas, mergi cogor miferabiliter in profundum. Attende Domine Deus, & vide quoniam fanctus, & ecce infultat aduerfum me inimicus meus dicens: Deus reliquit eum, perfequar & comprehendam eum, quia non eft qui eripiat. Et tu Domine vfquequo? Conuertere & eripe animam meam, faluum me fac propter mifericordiam tuam, miferere filio tuo quem in dolore non modico peperifti, & noli attendere malum

meum

meum, vt obliuiſcaris bonum tuum. Quis eſt pater qui filium non liberet? Aut quis filius quem pater pietatis baculo non corripiat?

4 Ergo pater & Domine, licèt peccator ſim, non poſſum non eſſe filius tuus, quia tu me feciſti & refeciſti. ſicut peccaui, emenda me: & prius flagello emendatum trade me filio tuo. Nunquid obliuiſci poteſt mater infantem vteri ſui? Et certè ſi illa oblita fuerit, tu pater promiſiſti te non obliuiſci. Ecce clamo & non exaudis me: dolore crucior, & non conſolaris me. Quid dicam, vel quid faciam miſerrimus? Ego tanto deſtitutus ſolatio, proiectus ſum à facie oculorum tuorum. Heu me de quanto bono in quantum malum cecidi? Quò tendebam, & quò deueni? Vbi ſum, & vbi non ſum? Ad quem aſpiraui, & nunc in quibus ſuſpiro? Quæſiui bona, & ecce turbatio. Ecce iam morior, & Ieſus non eſt mecum. Et certè melius eſt mihi non eſſe quàm ſine Ieſu eſſe; melius eſt non viuere, quàm viuere ſine vita.

5 Et tu Domine Ieſu, vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ? Nũquid iraſceris mihi in finẽ? Placare obſecro & miſerere mei, & non auertas faciẽ tuam à me, qui pro me redimendo non auer-

tiſti

sisti faciem tuam ab increpantibus & conspuentibus in te. Fateor quia peccaui, & conscietia mea meretur damnationem, & pœnitentia non sufficit ad satisfactionem, sed certum est, quòd misericordia tua superat omnẽ offensionẽ. Noli quæso piissime Domine scribere aduersum me amaritudines meas vt intres in iudicium cum seruo tuo, sed secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Væh mihi misero cũ venerit dies iudicij, & aperti fuerint libri conscientiarum, cùm dicetur de me. Ecce homo & opera eius. Quid faciã tunc Domine Deus meus, cùm cœli reuelabunt iniquitatẽ meam, & aduersum me terra consurget? Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite præ confusione coram te stabo trepidus, & confusus.

6 Heu me miserum, quid dicã? Clamabo ad te Domine Deus meus: Quare tacens consumor? Veruntamẽ si locutus fuero, nõ quiescet dolor meus, & si tacuero, amarissima amaritudine cruciabor interius. Plãge anima mea sicut vidũa super virum pubertatis tuæ, vlula misera, & plora, quoniam dimisit te sponsus tuus, id est, Christus. Ira omnipotentis ne irruas super me, quia numquam capi posses in me.

Certe

Certè non est in toto me, quod possset tolerare te. Miserere, ne desperem, sed desperando respirem. Et si ego commisi vnde me damnare potes, tu non amisisti vnde saluare soles.

7 Tu Domine non vis mortem peccatorum, nec lætaris in perditione morientium, imò vt mortui viuerent, tu mortuus es, & mors tua peccatorum mortem occidit, & si ipsi te moriente vixerunt, obsecro te domine, vt ego te viuente non moriar. Mitte manum tuam de alto; & libera me de manu inimicorum meorum, ne supergaudeant mihi & dicant: deuorauimus eum. Quis vnquam bone Iesu de tua misericordia diffidat, qui cùm inimici tui essemus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliasti nos Deo, Ecce sub tuæ misericordiæ vmbra protectus ad thronum gloriæ veniam postulans curro, clamans & pulsans donec miserearis mihi. Si enim ad veniam nos vocasti, veniam non quærentes; quanto magis veniam impetrabimus postulantes?

8 Ne memineris dulcissime Iesu tuæ iustitiæ aduersus peccatorem tuum, sed esto memor benignitatis tuæ aduersus creaturam tuam. Ne memineris iræ aduersus reum, sed memor esto miserationis tuæ aduersus mise-

rum. Obliuiſcere ſuperbum prouocantem, & reſpice miſerū inuocantē. Quid enim eſt Ieſus niſi ſaluator? Ergo Ieſus per temetipſum exurge in adiutorium mihi, & dic animæ meæ: ſalus tua ego ſum. Multum domine de tua bonitate præſumo, quoniam tu ipſe doces petere, quærere, & pulſare: Et ideo tua oratione admonitus peto, quæro, & pulſo.

9 Et tu Domine, qui iubes petere fac accipere: conſulis quærere, da & inuenire: doces pulſare, aperi pulſanti, & confirma me infirmum, reſtaura me perditum, ſuſcita me mortuum & omnes ſenſus meos, cogitatus, & actus dirigere & gubernare digneris in beneplacito tuo, vt de cætero tibi ſeruiam, tibi viuam, tibique me tradam. Scio Domine mi, quia ex hoc quòd me feciſti debeo tibi meipſum, & quia me redemiſti, & pro me homo factus es, deberem tibi pluſquàm me, ſi haberem, quanto tu maior es, pro quo dediſti teipſum. Ecce nec plus habeo, nec quod habeo dare tibi poſſum ſine te, ſed accipe me tu, & trahe me ad te, vt tuus ſim imitatione, & dilectione. ſicut tuus ſum conditione & creatione: Qui viuis & regnas in ſæcula. Amen.

Oratio

Oratio vtilis. CAP. XL.

1 DOmine Deus omnipotens, qui es trinus & vnus, qui es semper in omnibus,& eras ante omnia & eris semper in omnibus Deus benedictus in secula: tibi commendo hodie & omni tempore animam meam, corpus meum, visum, auditum, gustum,odoratum,& tactum, omnes cogitationes meas, affectiones, locutiones, actiones, omnia exteriora & interiora,sensum & intellectum. Memoriam meam, fidem & credulitatem meam, & perseuerantiam meam, in manus potentiæ tuæ, vt custodias ea diebus & noctibus, horis atque momentis.Exaudi me Trinitas sancta, & conserua me ab omni malo, ab omni scandalo,& ab omni mortali peccato, ab omnibus insidiis & infestationibus dæmonum, & inimicorum visibilium & inuisibilium,per orationes patriarcharum,per merita Prophetarum,per suffragia Apostolorum, per constantiam martyrum, per fidem confessorum,per castitatem virginum, & per intercessionem omnium sanctorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi.

2 Expelle à me iactantiam mentis & auge compunctionem cordis, minue superbiam meam,& perfice in me hu-

militatem veram, suscita in me fletum, mollifica cor meum durum & lapideum, libera me, Domine, & animam meam ab omnibus insidiis inimici, & conserua me in tua voluntate.
Doce me Domine voluntatem tuam facere, quia Deus meus es tu: Da mihi Domine sensum perfectum, & intellectũ, vt suscipere valeam profundam benignitatẽ tuam. Illud da mihi petere, quod te audire delectet, & mihi expediat. Da mihi lachrymas ex toto affectu, quæ peccatorum meorum possint dissoluere vincula.
3. Audi Domine meus, & Deus meus. Audi lumen oculorum meorum. Audi quæ peto, & da vt quod peto exaudias. Si despicis, pereo: si respicis, viuo. Si iustitiam meam requiris, mortuus fœteo, si cum misericordia respexeris, fœtentem resuscitas de sepulchro. Quod odis in me, longè fac à me, & castitatis ac continentiæ spiritum infere in me, vt quodcumque petiero: in ipsa petitione te non offendam. Tolle à me quod nocet, & præbe quod iuuet. Præsta mihi Domine medicinam, vnde mea possint curari vulnera. Da mihi domine timorem tui, cordis compunctionẽ, mentis humilitatem, conscientiã puram. Præsta mihi Domine, vt fraternã semper
tenere

tenere valeã charitatem, & mala mea non obliuiſcar, aliena non requiram.
4 Parce animæ meæ, parce malis meis, parce peccatis meis, parce criminibus meis. Viſita me infirmum, cura me ægrum, ſana me languentem, & ſuſcita me mortuum. Da mihi Domine cor quod te timeat, mentem quæ te diligat, ſenſum qui te intelligat, aures quæ te audiant, oculos qui te videant. Miſerere mei Deus, miſerere mei, & reſpice me de ſede ſancta maieſtatis tuæ, & tenebras cordis mei radio ſplendoris tui illumina. Da mihi Domine diſcretionem diſcernendi inter bonum & malum, & concede, vt ſenſum habeam peruigilem. Peto te Domine remiſsionem omnium peccatorum meorum, à quo & per que in mihi fiat propitiatio in tempore neceſsitatis & anguſtiæ meæ.
5 Sancta & immaculata virgo Dei genitrix Maria & mater domini noſtri IESV CHRISTI, interuenire pro me digneris apud illum cuius meruiſti effici templum. Sancte Michaël, ſancte Gabriel, ſancte Raphaël, ſancti chori angelorum, archangelorum patriarcharum, atque Prophetarum, Apoſtolorum, Euangeliſtarum, martyrum, confeſſorum, ſacerdotum, leuitarum, monachorum, virginum,

omniumque iustorum, & per illum qui vos elegit,& de cuius contemplatione gaudetis, vos rogare præsumo, vt pro me culpabili ipsi Deo supplicare dignemini, quatenus de faucibus diaboli, & de morte perpetua merear liberari. Largiri mihi digneris Domine perpetuam vitam, secundum clementiam, ac benignissimam misericordiam tuam.

9 Da Domine Iesu Christe sacerdotibus concordiam, regibus & principibus iustè iudicantibus tranquillitatem & pacem. Oro domine pro vniuersa sancta Ecclesia catholica, pro viris & fœminis, pro religiosis & secularibus, pro omnibus rectoribus Christianorum cunctisque in te credentibus, qui pro amore tui sancto laborant, & perseuerantiam boni operis obtineant. Præsta Domine rex æterne, virginibus castitatem, Deo dicatis continentiam, coniugatis sanctimoniam, pœnitentibus indulgentiam, viduis, & orphanis sustentationem, pauperibus protectionem, peregrinantibus reditum, lugentibus consolationem, defunctis fidelibus requiem sempiternam, nauigantibus in portum venire salutis: optimis, vt in bonitate semper consistant: boni & medioeribus, vt meliores fiant: prauè agentibus & delin

delinquentibus, vt mihi misero vt citò se corrigant. O dulcissime, & misericordissime Domine Iesu Christe fili Dei viui, redemptor mundi, inter omnes & per omnia me miserum peccatorem confiteor.

5 Sed tu clementissime pater & summe, qui omnium misereris, non me patiaris à tua misericordia fieri alienum, & tu domine rex regum, qui inducias viuendi præstas, corrigendi mihi deuotionem tribue, excita in me mentem, quæ te requirat, te desideret, & te qui es vbique totus trinus & vnus, semper præ omnibus amet, te timeat, tuamque voluntatem faciat: Pracipuè ergo te Domine sancte pater deprecor, qui es benedictus & gloriosus per omnia secula, vt omnes qui mei memoriam faciunt in suis orationibus, & qui indignis orationibus meis se commendauerunt, & qui mihi aliquod charitatis officium, & pietatis studium impenderunt, seu & illos, qui consanguinitate, ac cognationis affectu sunt mihi propinqui: tam & illos qui nunc consistunt in corpore, quàm & illos qui teguntur funere, misericorditer gubernare digneris, ne pereant.

8 Omnibus etiam Christianis viuis adiutorium præstare digneris, & de-

fundis fidelibus absolutionem & requiem sempiternam per æterna sæcula. Necnon & illud magnopere supplico domine, qui es α & ω vt quum extrema dies mea, finisque vitæ meæ aduenerit, tu mihi sis misericors iudex contra malignum accusatorem diabolum, & sis mihi perpetuus defensor aduersus insidias hostis antiqui, & in societatem angelorum, omniumque sanctorum in sancto paradiso tuo me perseuerare facias, qui es benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio deuota, de recordatione passionis Christi.

CAP. XLI.

1 DOmine Iesu Christe, redemptio mea, misericordia mea, salus mea, te laudo, tibi gratias ago, quamuis valde impares tuis beneficiis, quamuis multum expertes deuotionis, quamuis macras à desiderata pinguedine dulcissimi tui affectus, tamen qualescúmque gratias, non quales scio me debere, sed sicut potest conari, tibi persoluit anima mea. Spes cordis mei, virtus animæ meæ compleat tua potentissima dignitas, quod conatur mea tepidissima imbecillitas,

cillitas, vita mea, tu finis intentionis meæ. Et si nondum merui tantum, quantum debitor sum amare, vtique saltem desidero te amare, quantum debeo.

2 Illuminatio mea, tu vides conscientiam meam, quia Domine ante te omne desiderium meum, & tu donas, si quid bene vult conscientia mea. Si bonum est domine quod inspiras, imò quia bonũ est vt te velim amare, da quod me facis velle. Da vt quantum iubes, tantum te merear amare, laudes & gratias offero, ne sit mihi donum tuum infructuosum, quod tua spontanea dedisti voluntate: perfice quod incepisti, & dona quod me benignè præueniendo immeritum desiderare fecisti. Conuerte benignissime meum torporem in feruentissimũ tui amorem. Ad hoc enim clementissime tendit hæc oratio mea, hæc memoria & meditatio beneficiorum tuorum, vt tui accendas in me amorem.

3 Tua me, domine, bonitas creauit, tua misericordia creatum ab originali peccato mundauit, tua patientia post emendationem baptismi in aliis peccatorum sordibus inuolutum hactenus tolerauit, nutriuit, & expectauit. Expectas tu bone domine correctionem, expectat anima mea ad pœni-

tendum, ad benè viuendum tuæ gratiæ inspirationem. Deus meus, creator meus, tolerator & nutritor meus, te sitio, te esurio, te desidero, ad te suspiro & concupisco: & sicut pupillus benignissimi patris orbatus præsentia, flens & eiurans incessanter eius dilectam faciem toto corde amplectitur: sic ego non quantùm debeo, sed quantum queo memor passionis tuæ, memor alaparum tuarum, memor flagellorum, memor vulnerum tuorum, memor qualiter pro me occisus es, qualiter conditus, qualiter sepultus, simul memor tuæ gloriosæ resurrectionis & admirabilis ascensionis. Hęc indubitata fide teneo, exilij mei ærumnas defleo, spero tui aduentus solam consolationem, ardenter desidero tui vultus gloriosam contemplationem.

4 Hei, mihi, quia videre non potui Dominum Angelorum, humiliatum ad conuersationem hominum, vt homines exaltaret ad conuersationem Angelorū, cum Deus offensus moriebatur, vt peccator viueret. Heu quod tam admirabili, tam inæstimabili pietati præsens obstupescere non merui. Cur o anima mea, præsertim nō transfigit gladius doloris acutissimi, cur ferre nō posses vulnerari lancea latus

tui

tui ſaluatoris, cùm videre nequires violari clauis pedes & manus tui plaſmatoris, cùm horrore effundi ſanguinem tui redemptoris? Cur non es inebriata lachrymarũ amaritudine, cùm ille potaretur amaritudine fellis? Cur non es compaſſa caſtiſſimæ virgini, digniſſimæ matri eius, digniſſimæ dominæ tuæ? Domina mea miſericordiſſima, quos fontes dicam erupiſſe de tuis pudiciſſimis oculis, quum attendentes vnicum filium tuum innocentem coràm te ligari, flagellari, & mactari? Quos fletus credam perfudiſſe piiſſimum tuum vultum, cùm ſuſciperes eumdem filium tuum Deum, & dominum tuum in cruce ſine culpa extendi, & carnẽ de carne tua ab impiis crudeliter diſſecari? Quibus ſingultibus æſtimabo puriſſimum pectus tuũ vexatum eſſe, cùm tu audires: Mulier, ecce filius tuus. Et diſcipulus: Ecce mater tua. Quum acciperes diſcipulũ pro magiſtro, ſeruũ pro Domino.

6 Vtinam cum felice Ioſeph Dominũ meum de cruce depoſuiſſem, aromatibus condidiſſem, in ſepulchro collocaſſem, vt ſaltem proſecutus, vel conſecutus eſſem, vt tanto funeri non defuiſſet aliquid mei obſequij. Vtinam cum beatis mulieribus coruſca viſione Angelorum eſſem territus,

&

& audissem nuntium dominicæ resurrectionis, nuntium meæ consolationis, nuntium tam expectatum, nuntium tam desideratum. Vtinam, inquam audissem ex ore angeli: Nolite timere, vos Iesum quæritis crucifixum, surrexit, non est hic. Benignissime, suauissime, serenissime, quando restaurabis mihi, qui non vidi illam beatæ tuæ carnis incorruptionem? Quia non fui deosculatus loca vulnerum, fixuram clauorum? Quia non respersi lachrymis gaudij cicatrices corporis veri? Amirabilis, inæstimabilis, quando consolaberis & compesces me à dolore meo? Non enim cadit à me dolor meus, quamdiu peregrinus sum à Domino meo

7 Heu mihi Domine, heu anima mea. Recessisti consolator animę meę, nec vale dixisti. Ingrediens vias tuas benedixisti tuis, nec affui. Eleuatis manibus à nube susceptus es in cœlum nec vidi. Angeli promiserunt te rediturum, nec audiui. Quid dicam? quid faciam? quò vadam? vbi eum quæram? vel quando inueniam? Quem rogabo? quis nuntiabit dilecto, quia amore langueo. Defecit gaudium cordis mei, versus est in luctũ risus meus. Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

num. Renuit consolari anima mea, nisi de tè, dulcedo mea. Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Te volo, te spero, te quæro, tibi dixit cor meum: Quæsiui vultum tuum, Domine requiram, ne auertas faciem tuam à me, amator hominum benignissime, tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.

8 Mi aduocate tutissime, miserere mei orphani derelicti, pupillus factus sum absq; patre, anima mea quasi vidua. Respice orbitatis & viduitatis meæ lachrymas quas tibi offero donec redeas. Eia iam domine, eia appare mihi, & consolatus ero. Exhibe præsentiam tuam, & consecutus ero desiderium meum. Reuela gloriam tuam, & erit perfectum gaudium meum. Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Domini?

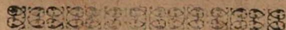
9 Quando venies consolator meus, quem expectabo? O si quando videbo gaudium meum quod desidero. O si satiabor quum apparuerit gloria mea quam esurio. O si inebriabor ab vbertate domus tuæ, ad quam suspiro. Si potabis me torrente voluptatis

luptatis tuæ quem sitio. Sint mihi Domine interim lachrymæ meæ panes die ac nocte, donec dicatur mihi: ecce Deus tuus: donec audiat anima mea, ecce sponsus tuus. Pasce interim me singultibus meis, refocilla me doloribus meis. Veniet fortasse redemptor meus, quia bonus est: nec tardabit, quia pius est: ipsi gloria in sæcula sæculorum, Amen.

MEDITATIONVM DIVI AVGVSTINI FINIS.

LIBER

LIBER D. AVGVSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI, Soliloquiorum animæ ad Deum.

De ineffabili dulcedine Dei.

CAP. I.

1 COGNOSCAM te Domine cognitor meus, cognoſcam te virtus animæ meæ. Oſtende te mihi conſolator meus, videam te lumen oculorum meorum. Veni gaudium ſpiritus mei, videam te lætitiam cordis mei. Diligam te vita animæ meæ. Appare mihi delectatio mea magna, ſolatiũ meum dulce, Domine Deus meus vita mea, & gloria tota animæ meæ. Inueniã te deſiderium cordis mei, teneã te amor animæ meæ. Amplectar te ſponſe cœleſtis. Exultatio mea ſumma intus & extra, poſſideam te beatitudo ſempiterna, poſſideam te in medio cordis mei: vita beata, dulcedo ſumma animæ meæ. Diligam te Domine fortitudo mea: Domine firmamentum meum & refugium meum, & liberator meus. Amem te Deus meus, adiutor meus, turris fortitudinis mihi, & ſpes mea dulcis

dulcis in omni tribulatione mea. Amplectar te bonum, sine quo nihil bonum, fruar te optimo, sine quo nihil est optimum. Aperi penetralia aurium mearum, verbum penetrabilius omni gladio ancipiti, vt audiam vocem tuam. Intona domine desuper voce grandi & forti. Tonet mare & plenitudo eius, commoueatur terra & omnia quæ in eis sunt.

2 Illustra oculos meos lux incomprehensibilis, fulgura coruscationem, & dissipa eos, vt non videant vanitatem. Fulmina multiplica, & conturba eos vt appareant fontes aquarum & reuelentur fundamenta orbis terrarũ. Tribue visum lux inuisibilis, qui te videat. Crea nouum olfactum odor vitæ, qui post te currat in odorem vnguẽtorum tuorum. Gustũ sana qui sapiat & cognoscat, & discernat quam magna multitudo dulcedinis tuæ domine, quia abscondisti his, qui pleni sũt charitatis tuæ. Da cor quod te cogitet, animũ qui te diligat, mentẽ quæ te recolat, intellectũ qui te intelligat, rationem quæ tibi semper summè delectabili fortiter adhæreat. Te sapiẽter amor sapiẽs diligat. O vita cui omnia viuunt. vita quæ das mihi vitam, vita quæ est mea vita, per quam viuo, sine qua morior. Vita per quam resuscitor,

sine

ſine qua pereo: Vita per quam gaudeo, ſine qua tribulor: vita vitalis, dulcis & amabilis, ſemper memorialis: vbi quæſo es, vbi te inueniam vt in me deficiam, & in te ſubſiſtam? Prope eſto in animo, prope in corde, prope in ore, prope in auribus, prope in auxilio: quia amore langueo: quia ſine te morior, quia te recolens ſuſcitor. Odor tuus me recreat, memoria tui me ſanat: ſed ſatiabor, cum apparuerit gloria tua vita animæ meæ. Concupiſcit & deficit anima mea de memoria tui. quando veniam apparebo tibi lætitia mea.

3 Quare faciem tuam auertis, gaudiũ meum per quod gaudeo? Vbi es abſconditus pulchre, quem deſidero? Odorem tuum haurio, viuo & gaudeo, te autem non video. Vocem tuam audio, & reuiuiſco. Sed cur faciem tuam abſcondis? Fortè dicis: Non videbit me homo, & viuet: Eia Domine moriar, vt te videam: videam vt hic moriar. Nolo viuere, volo mori, diſſolui cupio & eſſe cum Chriſto: mori deſidero vt videam Chriſtum, viuere renuo, vt viuam cum Chriſto. O domine Ieſu, accipe ſpiritum meum. Vita mea, ſuſcipe animam meam. Gaudium meũ attrahe cor meum, dulcis cibus meus, comedam te. Caput meum dirige me,

Lumen oculorum meorum illumina me. Melos meum tempera me. Odor meus viuifica me. Verbum Dei recrea me. Laus mea, lætifica animam serui tui. Intra in eam gaudium meum, vt in te gaudeat. Intra in eam dulcedo summa, vt dulcia sapiat. Lumen æternum, illustra super eam, vt te intelligat, cognoscat, & diligat. Ob hoc enim non te diligit domine, si non intelligit, quia non te cognoscit: & te ideo non cognoscit, quia non intelligit. Et idcirco non intelligit, quia lumen non intelligit, quia lumen non comprehendit & lux in tenebris lucet & tenebræ eam non comprehenderunt.

4 O lux mentis, ô lucens veritas, ô vera claritas: quia illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum: Venientem quidem, sed non diligentem, quia qui diligit mundum, inimicus Dei constituitur. Expelle tenebras desuper faciem abyssi mentis meæ: vt videat te intelligendo, vt cognoscat te comprehendēdo, vt diligat te cognoscendo. Quisquis enim cognoscit te, diligit te, se obliuiscitur, amat te plus quàm se, relinquit se, & venit ad te vt gaudeat de te. Hinc est ergo domine, quòd nō tātū diligo quā tū debeo, quia non plenè cognosco te, sed quia parū cognosco, parū diligo: &

quia

quia parū diligo,parum in te gaudeo. Sed à te vero gaudio interiori per exteriora recedens, dum te solo careo adulterinas amicitias in his exterioribus quæro. Et sic miser ergo meū,quod tibi soli debui toto amore totóque affectu impendere, vanis dedi: & ideò vanus effectus sum, dum vanitatē dilexi? Hinc etiam est domine,quod in te non gaudeo,& tibi non adhæreo quia ego in exterioribus,tu in interioribus: ego in tēporalibus,tu in spiritualibus: ego in transitoriis animo diffundor, cogitatione versor,loquutione implicor: & tu domine in æternis habitas,& æternitas es. Tu in cœlo, ego in terra: tu diligis alta,ego infima. Tu cœlestia, ego terrestria. Et quando poterunt hæc contraria conuenire.

De miseria & fragilitate hominis C.II.

1. Miser ego quando poterit obliquitas mea tuæ rectitudini adæquari? Tu domine diligis solitudinem, ego multitudinem, tu silentium,ego clamorem,tu veritatem,ego vanitatem: tu munditiam, ego immunditiam sequor: Quid plura domine? Tu verè bonus,ego malus: tu pius, ego impius: tu sanctus, ego miser, tu iustus,ego iniustus: tu lux, ego cæcus: tu vita, ego mortuus: tu medi-

cina,ego æger:tu gaudium,ego tristitia:tu sũmã veritas, ego vniuersa vanitas, vt omnis homo viuens. Heu quid igitur ô creator dicam? Audi ô creator:Creatura tua sum, iam perij: creatura tua sũ,iã morior:factura tua sum, iam ad nihilum redigor. Plasma tuum sum.Manus tuæ domine fecerunt me & plasmauerunt me, manus inquam illæ, quæ affixæ clauis sunt pro me. Opus manuum tuarum dominene despicias,vulnera manuum tuarũ precor vt aspicias. Ecce in manib. tuis domineDeus descripsisti me. Lege ipsam scripturam, & salua me. En,ad te suspiro creatura tua.Creator es recrea me. En ad te clamo factura tua.Vita es viuifica me. En ad te respicio tuum plasma: Plasmator es restaura me, parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei.

2 Quid est homo vt possit alloqui Deum factorẽ suum? Parce mihi colloquenti tibi. Ignosce seruo tuo qui presumit loqui tanto domino. Legem non habet necessitas. Dolor me compellit dicere, calamitas quam patior cogit me exclamare.Ægrotus sum,ad medicum clamo;cœcus sum,ad lucem propero.Mortuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita Iesu Nazarene. Miserere mei fili

Dauid

Dauid, miserere mei fons misericordiæ. Audi qui ad te reclamat infirmũ. Lux quę transit, expecta cœcum. Præbe ei manũ vt ad te veniat & in lumine tuo videat lumẽ. Vita viuẽs reuoca mortuum. Quid sum ego qui loquor tecum? Væh mihi Domine, parce mihi domine. Ego, cadauer putridum, esca vermium, vas fœtidũ, cibus igniũ. Quid sum ego qui loquor tecũm. Væh mihi Domine, parce mihi domine. Infelix ego homo. Homo inquam, natus de muliere, breui viuens tempore, repletus multis miseriis, homo inquam vanitati similis factus cõparatus iumẽtis insipientib. & iã similis factus illis.
3 Quid iterum ego abyssus tenebrosa, terra misera, filius iræ, vas aptum in contumeliam, genitus per immunditiam, viuens in miseria, moriturus in angustia. Heu miser quid sum? Heu quid futurus sum? Vas sterquilinij, concha putredinis, plenus fœtore & horrore, cęcus, pauper, nudus, plurimis necessitatibus subditus & ignorãs introitum, & exitũ meũ, miser & mortalis: cuius dies sicut vmbra prætereũt, cuius vita sicut vmbra lunatica euanescit, sicut flos in arbore crescit, & statim marcescit: nunc floret & statim aret. Vita inquam mea, vita fragilis, vita caduca, vita quæ quanto

magis crescit, tanto magis decrescit quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit Vita fallax & vmbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, statim tristor: nūc vigeo, iā infirmor: nūc viuo, statim morior: nūc fœlix appareo: semper miser: nunc rideo, iā fleo. Sicque omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vna hora in vno statu permaneat. Hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc sitis, hinc calor, hinc frigus, hinc langor, inde dolor exuberat, subsequitur his importuna mors quæ mille modis quotidie miseros homines inopinatè rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus, hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo. Illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat. Hunc trucidat ferro, illum veneno corrumpit, alterum tantum repentino terrore miseram vitam finire compellit. Et nunc super hæc omnia, magna miseria: quia quum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum: Et quum stare putat, colliditur, & perit spes eius. Nescit enim homo quoniam vel vbi vel quomodo morietur: & tamen, certum est quod eum mori oporteat.

4 Ecce Domine, quàm magna miseria hominis

hominis in qua sum, nec timeo: quàm grandis calamitas, quam patior, nec doleo, & ad te non clamo. Clamabo Domine antequam transeam, si fortè non transeam, sed in te maneam. Dicam ergo, dicam miseriam meã, confitear nec erubescam ante te vtilitatẽ meam. Adiuua me fortitudo mea, per quam sublevor, succurre virtus per quam sustentor, veni lux per quam video, appare gloria per quam gaudeo, appare vita in qua viuam ô Domine Deus meus.

De admirabili lumine Dei.

Cap. III.

1. O Lux quam videbat Tobias, quando oculis clausis docebat filium suum viam vitæ. Lux quam videbat Isaac interius, quando caligantibus oculis exterius filio futura narrabat. Lux inquam inuisibilis, cui omnis abyssus humani cordis est visibilis: Lux quam Iob videbat quando, sicut tu intus docebas, filiis exterius ventura prædicebat. Ecce tenebræ sunt super faciem abyssi, mentis meæ tu es lumen. Ecce caligo tenebrosa super aquas cordis mei, tu es veritas.

2 O verbum per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil.

Verbum quod est ante omnia, & ante quod nihil. Verbum creans omnia, sine quo nihil sunt omnia. Verbum quod dixisti in principio, fiat lux & facta est lux. Dic etiam mihi fiat lux, & facta sit lux, & videam lumen, & cognoscam quicquid non est lumen: quia sine te, mihi tenebræ lumen, & lumen tenebræ ponuntur. Et sic sine tua luce, non est veritas. Adest error, adest vanitas, non est discretio: adest confusio, adest ignorantia, non est scientia: adest cæcitas, non est visio: adest inuium, non est via: adest mors, non est vita.

De mortalitate humanæ naturæ.

CAP. IV.

1. Ecce Domine, quia lux non est, mors est: imò non est mors, quia nihil est mors. Nam per ipsam ad nihilũ tendimus, dũ nos nihil facere per peccatum non formidamus. Et iustè quidem hoc Domine, nam digna factis recipimus, dum ad nihilum deuenimus, tanquam aqua decurrens, quia sine te factum est nihil, nos faciendo nihil, facti sumus nihil, quia sine te sumus nihil, per quem facta sunt omnia, sine quo factum est nihil. O Domine verbum, ô Deus

ver

verbum, per quod facta sunt omnia, sine quo factum est nihil. Væh mihi misero toties obcæcato, quia tu lux & ego sine te. Væh mihi misero toties vulnerato, quia tu salus, & ego sine te. Væh mihi misero toties infatuato, quia tu es veritas, & ego sine te. Væh mihi misero toties aberrato, quia tu via, & ego sine te. Væh mihi misero toties mortuo, quia tu vita, & ego sine te. Væh mihi misero toties annihilato, quia tu es verbũ, per quod facta sunt omnia, & ego sine te, sine quo factum est nihil.

2 O Domine verbum, ô Deus verbum, qui es lux, per quem facta est lux, qui es via, veritas, & vita: in quo non sunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux sine qua tenebræ, via sine qua error, veritas sine qua vanitas, vita sine qua mors. Dic verbum Domine, fiat lux, vt videam lucem & vitem tenebras: videam viam & vitem inuium, videam veritatẽ & vitem vanitatem, videam vitam & vitẽ mortem. Illuminare Domine lux mea, illuminatio mea, & salus mea, quem timebo: Dominus meus quem laudabo, Deus meus quẽ honorabo, pater meus quem amabo, sponsus meus cui me seruabo. Illuminare inquã, illuminare lux huic cæco tuo, qui in tenebris & in vmbra

mortis sedet, & dirige pedes eius in viam pacis, per quam ingrediar in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad domum Dei in voce exultationis & confessionis. Vera enim confessio est via per quam ingrediar ad te, viam, per quam ingrediar ab inuio & reuertar ad te viā, quia tu es vera via vitæ.

Quid sit nihil fieri. CAP. V.

1. CONfitear ergo, confitear tibi pater Domine cœli & terræ miseriam meam, vt me venire liceat ad misericordiam meam. Miser quippe factus sum, & ad nihilum redactus sum & nesciui, quia tu es veritas, & ego non eram tecum, vulnerauerunt me iniquitates meæ & non dolui: quia tu es vita, & ego non eram tecum: Ad nihilum duxerunt me quia tu es verbum, & ego non eram tecum: per quem facta sunt omnia, sine quo factum est nihil & ideo sine te factus sum nihil, quia nihil est quod ad nihilum ducit. Omnia per verbum facta sunt, quæcumque facta sunt: & qualia facta sunt. Vidit Deus cuncta quæ fecerat & erant valdè bona. Omnia quæcumque facta sunt, per verbum facta sunt: & quæcumque per verbum facta sunt, valde bona sunt. Quare bona sunt? quia omnia per verbum facta

sunt,

sũt, & sine ipso factũ est nihil, quia nihil bonũ sine sũmo bono est. Sed malum est vbi non est vllũ bonum, quod vtique nihil est, quia nihil aliud est malum, quàm priuatio boni: sicut nihil aliud est cœcitas quàm priuatio luminis.

2 Malũ itaq; nihil est, quia sine verbo factũ est, sine quo factũ est nihil. Illud autẽ malũ factũ est, quod priuatur illo bono, per quod omnia facta sunt quæcũque facta sunt. At quæ nõ sunt, per ipsũ facta nõ sunt, & ideo nihil sunt, & ideo mala sunt, quæ facta nõ sunt: quia omnia quæcũq; facta sunt per verbum facta sunt, & omnia per verbum bona facta sunt. Cùm igitur omnia per verbũ facta sunt, mala per ipsũ non sunt. Restat igitur quòd omnia quæ facta non sunt bona non sunt, quia omnia quæcũque facta sunt bona sunt, & ideo mala sunt quæ facta non sunt, & ideo nihil sunt quia sine verbo factum est nihil. Malum igitur nihil est quia factum non est. Sed qualiter malum est si factum non est? Quia malum priuatio boni est, per quod factum bonum est. Esse ergo sine verbo malum est, quod esse non est, quia sine ipso nihil est, sed quid est separari à verbo.

3 Si hoc quæris scire, audi quid est verbum. Verbũ Dei dicit, Ego sũ via, veritas

veritas & vita. Separari ergo à verbo, est esse sine via, sine veritate, sine vita, & ideo sine ipso nihil: & ideo malū quia separatur à verbo per quod omnia facta sunt valde bona. Separari autem à verbo, per quod omnia facta sunt, nihil aliud est quàm deficere & à facto transire in defectum, quia sine ipso est nihil. Quoties ergo à bono deuias, à verbo te separas, quia ipsum est bonum, & ideo nihil efficeris, quia sine verbo es, sine quo factum est nihil. Nunc igitur Domine, illuminasti me lux, vt viderem te: vidi & cognoui me, quia toties nihil factus sum, quoties à te separatus sum: quia bonum quod tu es oblitus sum. & ideo malus effectus sum. Væh mihi misero, vt quid hoc non cognoscebam, quia te deserens nihil fiebam? Sed quid hoc quæro? Si nihil erā, quomodo cognoscere nolebam? Scimus quia malum nihil est, & quod nihil est, non est? & quod non est bonum, non est, quia nihil est. Si ergo nihil fui quum sine te fui, quasi nihil fui & velut idolum quod nihil est: quod quidem aures habet & non audit: nares habet, & non odorat, oculos habet, & non videt, os habet & non loquitur, manus habet, & non palpat, pedes habet, & non ambulat,

& omnia lineamenta habet membrorum sine sensu eorum.

De casu animæ in peccatis. CAP. VI.

1 CVm igitur fui sine te, non fui, sed nihil fui: & ideo cœcus eram, surdus & insensibilis: quia nec bonum discernebam, nec malum fugiebam, nec dolorem vulnerum sentiebam, nec tenebras meas videbam: quia eram sine te vera luce, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc modum. Væh mihi, vulnerauerunt me & non dolui: traxerunt me & non sensi, quia nihil eram, quia sine vita eram quæ est verbum, per quod facta sunt omnia. Ideo Domine lux mea, inimici mei de me fecerunt quæcunque voluerunt, percusserunt, nudauerunt, polluerunt, corruperunt, vulnerauerunt & occiderunt me quia recessi a te; & factus sum nihil sine te.
2 Heu domine vita mea, qui fecisti me lux mea, qui dilexisti me. Defensor vitæ meæ, miserere mei, & resuscita me domine Deus meus, spes mea, virtus mea, fortitudo mea, consolatio mea in die tribulationis meæ, respice inimicos meos, & eripe me, fugiant a facie mea qui oderunt me, & ego viuã in te per te. Ipsi enim domine

ne conſiderauerunt me, & videntes me ſine te, deſpexerunt me. Diuiſerũt ſibi veſtimenta virtutum, quibus ornaueras me; fecerunt ſibi viam per me, ſub pedibus ſuis conculcauerunt me, fœcibus peccatorum polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt me deſolatum, & mœrore confectum. Ibam poſt eos cæcus & nudus, & illaqueatus funibus peccatorum trahebant me poſt ſe in circuitu de vitio in vitium, & de luto in lutum, & ibam abſque fortitudine ante faciem ſubſequentis. Seruus eram, & ſeruitutem amabam. Cæcus eram, & cæcitatem deſiderabam. Vinctus eram, & vincula non horrebam. Amarum dulce, & dulce amarum credebam.

3 Miſer eram, nec cognoſcebam, & hoc quia ſine verbo eram, ſine quo factum eſt nihil, per quod omnia conſeruantur, ſine quo omnia annihilantur: Sicut enim omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil, ſic per ipſum omnia conſeruantur quæcumque ſunt, ſiue in cœlo, ſiue in terra, ſiue in mari, & in omnibus abyſſis. Nec pars parti in lapide adhæret, nec in aliquo creatorũ: niſi quia per verbũ conſeruantur, per quod omnia facta ſunt. Adhæream ergo tibi verbum, vt conſerues me, quia vbi à te receſſi, perij

perij in me: nisi quia tu qui me feceras, fecisti me. Ego peccaui, tu me visitasti. Ego cecidi, tu me erexisti: Ego ignoraui, tu me docuisti. Ego non vidi, tu me illuminasti.

De multiplicibus beneficiis Dei.

CAP. VII.

1. Miser ego, Deus meus, quantum teneor diligere te, ostende mihi. Quantum debeo laudare te, demonstra mihi. Quantum debeo placere tibi, innotesce mihi. Intona Domine desuper voce grandi & forti, in interiorem aurem cordis mei: doce me, & salua me, & collaudabo tē qui creasti me, quum nihil essem: qui illuminasti me quum in tenebris essem: qui resuscitasti me quum mortuus essem: qui pauisti me à iuuentute mea omnibus bonis tuis. Hunc inutilem vermem fœtentem peccatis, nutris omnibus optimis donis tuis.

2 Aperi mihi ô clauis Dauid, qui aperis, & nemo claudit illi cui tu aperis: claudis, & nemo aperit illi cui tu claudis: aperi mihi ostium luminis tui, vt ingrediar & videam, & cognoscam: & confitear tibi in toto corde meo, quia misericordia tua magna est super me & eruisti animam meam ex inferno inferiori: Domine Deus noster

quam

quàm admirabile & laudabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra. Et quid eſt homo quia memor es eius? aut filius hominis quoniam viſitas eum? Domine ſpes ſanctorum, & turris fortitudinis eorum. Deus vita animæ meæ, per quam viuo, ſine qua morior. Lumen oculorum meorum per quod video, ſine quo orbor. Gaudium cordis mei, & lætitia ſpiritus mei, diligam te toto corde meo, & toto animo meo, & totis medullis, & viſceribus meis: quia tu prior dilexiſti me.

3 Et vnde hoc mihi ô creator cœli & terræ & abyſſi: qui bonorum meorum non indiges? Vnde hoc mihi quod dilexiſti me? O ſapientia, quæ aperis os mutorum: ô verbum, per quod facta ſunt omnia, aperi os meum, da mihi vocem laudis, vt enarrem omnia beneficia tua, quæ mihi domine à principio contuliſti. Ecce enim ſum: quia tu creaſti me, & quod me creares, & in numero creaturarum tuarum numerares, ab æterno tu præordinaſti, antequam quicquam faceres à principio, antequam extenderes cœlos, nec dum erant abyſſi: adhuc terram non feceras nec montes fundaueras, necdum fontes eruperant. Antequam hæc omnia quæ feciſti per verbum faceres me creaturam tuam fore, certiſſima veritatis

ritatis tuæ prouidentia præuidisti, & esse me creaturam tuam voluisti.
4 Et hoc vnde mihi Dñe benignissime, Deus altissime, pater misericordissime, creator potentissime, & semper mitissime: quę mea materia, quæ mea gratia? vt cōplaceret ante conspectum tuæ magnificæ maiestatis, creare me. Non erā, & creasti me. Nihil fueram, & de nihilo me aliquid fecisti. Quale autem aliquid? Non stillā aquæ, non ignem, non auem, vel piscem, nō serpentem, vel aliquid ex brutis animalibus: non lapidē vel lignum, non ex eorum genere quæ tantū habent esse, vel ex eorum quæ tātùm esse possunt & crescere: nō ex eorum genere, quæ tantum esse & crescere & sentire possunt: sed super omnia hęc voluisti me esse ex his, quæ tantum habent esse, quia sum & ex his, quæ tantum habēt esse & crescere, quia sum & cresco: & ex his quæ sunt, crescunt & sentiunt, quia sum, cresco, & sentio. Et paulò minus parem me creasti angelis: quia rationem te cognoscendi cum ipsis à te communem accepi. Sed paulò minus vtique dixi: Nam illi tuam felicem notitiam iā habent per speciem: ego autem per spem. Illi facie ad faciem, ego per speculum in ænigmate. Illi plenè, ego autem ex parte.

De dignitate hominis futura.

CAP. VIII.

1 SEd quum venerit quod perfectũ est, euacuabitur quod ex parte est: quando iam reuelata facie, tuã faciem videbimus. Quid iam prohibebit nos non esse minores paulò minus ab angelis, quos tu Domine corona spei quæ ornata est gloria & honore, coronaueris, quos tu nimis quasi inimicos tuos honorificaueris: imò per omnia pares & æquales angelis? Nempe & hoc veritas tua dicit: æquales sunt angelis, & filij Dei sunt. Qui nisi filij Dei sunt, si pares fiunt angelis? Verè quidem erunt filij Dei: quia filius hominis factus est filius Dei. Hoc vtique consideranti mihi fiducia est dicere, non homo minor paulò minus est ab angelis, non vtrique tantum æqualis angelis, sed superior angelis: quia homo Deus, & Deus homo, non angelus.

2 Et dicã propter hoc hominem esse creaturam dignissimam: quia verbũ quod erat in principio Deus apud Deum, verbum per quod Deus dixit: fiat lux, & facta est lux; angelica scilicet natura, verbũ per quod Deus creauit omnia in principio idem verbum

caro

caro factum est,habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius. Ecce gloria per quam glorior,quãdo sanè glorior. Ecce gaudium per quod gaudeo,quãdo sanè gaudeo. Domine Deus meus vita & tota gloria animæ meæ.Confiteor ergo tibi Domine Deus meus, quum me creasti rationis capacẽ, angelis quodãmodo parem creasti:quia perfici possum per verbum tuum, vt veniam ad æqualitatem angelorum,vt habeam adoptionẽ filiorum per vnigenitum verbum tuum Domine, per filiũ tuum dilectum, in quo tibi benè complauit:per vnicum cohæredem & consubstantialem tibi,& coæternũ Iesum Christum vnicum Dominum & redemptorẽ nostrum : illuminatorem & consolatorem nostrum,aduocatum nostrum apud te, & lumen oculorum nostrorum, qui est vita nostra & saluator noster, & spes vnica nostra qui nos dilexit magis quàm se,per quem habemus fiduciam repositam, & firmam apud te, spem & accessum veniendi ad te,quoniam dedit potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius.

2 Laudẽ tribuam nomini tuo Domine,qui me ad imaginẽ & similitudinẽ tuam creando, tantæ gloriæ fecisti me fore susceptibilem, vt possim

filius Dei fieri.Hoc vtique nō possunt arbores,non possunt lapides, non generaliter omnia quæ mouentur vel crescūt in aëre,vel in mari,vel in terra:quia non dedit éis potestatem per verbum tuum filios Dei fieri,quia rationem non habent. Nam & hæc potestas in ratione consistit, per quam cognoscimus Deū. Dedit autem hanc potestatem hominibus, quos creauit rationabiles ad imaginem & similitudinem suam.Et ego vtiq; Domine per tuam gratiam homo sum,& filius tuus esse possum per gratiam, quod illa non possunt.

4 Vnde hoc mihi domine veritas sūma,veráque summitas, & principium omnium creaturarū? Vnde hoc mihi domine,vt possim fieri fili⁹ Dei?quod illa non possunt. Tu es qui manes in æternum,qui omnia creasti simul. Simul creasti homines & iumenta,lapides & virentia terræ. Non enim præcesserunt merita, nulla eorum antecessit gratia, quæ omnia tua tantum bonitate creasti, pares omnes creaturæ fuēre in meritis,quia omniū nulla fuēre merita. Et vnde ergo magis tua bonitas in hac creatura tua quam fecisti rationalem? quàm in omnibus aliis quæ sunt sine ratione apparuit? Quare non ego sicut omnes illæ, aut cur

cur non omnes illæ ſicut ego, aut ego ſolus ſicut illæ? Quæ mea merita? quæ mea gratia? vt me filium Dei poſſe fieri ſuſceptibilem creares, quod illis omnibus denegares? Abſit domine, vt hoc ſentiam. Tua tantùm gratia, tua tantùm bonitas hoc fecit, vt eſſem particeps dulcedinis eius. Illa igitur gratia qua me de nihilo creaſti, illam quæſo domine da mihi gratiam, vt tibi de hoc referam gratiam.

De omnipotentia Dei.

CAP. IX.

1 OMnipotens manus tua ſemper vna & eadem creauit in cœlo angelos, & in terra vermiculos, non ſuperior in illis, non inferior in iſtis. Sicut enim nulla alia manus angelum, ita nulla poſſet creare vermiculum: ſicut nulla cœlum, ita nulla poſſet creare minimum arboris folium: ſicut nulla corpus, ita nulla vllum capillum album poſſet facere, aut nigrum. Sed omnipotens manus tua, cui omnia pari modo ſunt poſſibilia.

2 Nec enim poſſibilis eſt ei creare vermiculum, quàm Angelum, nec impoſſibilius, extendere cœlũ, quàm foliũ, nec leuius formare capillũ quàm corpus: nec difficilius fundare terram

super aquam, quàm aquas super terram: sed omnia quæcunque voluit, fecit sicut voluit, in cœlo, & in terra, in mari & in omnibus abyssis, & me inter omnia sicut voluit. potuit & sciuit. Potuit quidem manus tua domine me lapidem vel auem, vel serpentem, vel belluam aliquam creare: & sciuit, sed noluit propter suam bonitatem. Quare ergo ego non sum lapis, vel arbor, vel aliqua bellua? Quia sic ordinauit bonitas tua, & vt hæc ordinaret, non præcesserunt merita mea.

De incomprehensibili laude Dei.

CAP. X.

1 VNde hoc mihi domine, vnde mihi laudes ad laudandũ te? Sicut enim fecisti me sine me, sicut cõplacuit ante te, illa laus tibi est sine me, sicut cõplacet ante te. Ante te domine laus tua tu ipse es. Laudẽt te opera tua secundùm multitudinẽ magnitudinis tuæ: laus tua domine incõprehensibilis est. Corde non comprehẽditur, nec non mensuratur: ore non percipitur, quia ista transeũt, & laus tua domine manet in æternum. Cogitatio incipit & cogitatiò finitur, vox sonat & vox transit, auris audit, & auditus desinit, laus verò tua in æternum stat.

2 Quis

2 Quis ergo est qui te laudet? Quis homo annuntiet laudem tuam? Laus tua perpetua est, transitoria non est. Hic te laudat, qui teipsum laudē tuā credit. Hic te laudat, qui seipsum nosci t in tuam laudem nō posse pertingere. Laus perpetua, quæ numquam transit, in te est laus nostra, in te laudabitur anima mea. Non nos laudamus te, sed tu te, & per te, & in te: & nobis etiam est laus in te. Tūc veram habemus laudem, quando à te habemus laudem, quādo lux approbat lucem, quia tu vera laus tribuis veram laudem. Quoties autem ab alio, quàm à te quærimus laudem, toties tuam amittimus laudem, quia illa transitoria est, sed tua æterna. Si transitoriam quærimus, æternam amittimus laudem. Si æternam volumus, transitoriam nō amemus. Laus æterna Domine Deus meus, à quo omnis laus, sine quo nulla est laus. Non valeo laudare te sine te. Habeam te, & laudabo te. Quid enim ego sum Domine per me vt laudem te? Puluis & cinis ego sum, canis mortuus & fœtēs ego sum, vermis & putredo ego sum. Quis ego sum vt laudem te Domine Deus fortissime, spiritus vniuersæ carnis qui inhabitas æternitatem.

3 Nunquid tenebræ laudabunt lucē?

aut mors vitam? Tu lux,ego tenebræ: tu vita,ego mors:nunquid vanitas veritatem laudabit? Tu es veritas, ego homo similis factus vanitati.Quid ergo Domine laudabo te?Nunquid miseria mea laudabit te?Nunquid fœtor laudabit odorem? Nunquid mortalitas hominis quæ hodie est,& cras tollitur, laudabit te? Nunquid laudabit te homo putredo, & filius hominis vermis?Nunquid laudabit te Domine qui in peccatis conceptus est & natus, & nutritus:non est enim speciosa laus in ore peccatoris. Laudet te Domine Deus meus incomprehensibilis potentia tua,incircunscriptibilis sapientia tua & ineffabilis bonitas tua, laudet te supereminens clementia tua, superabundans misericordia tua,sempiterna quoque virtus & diuinitas tua. Laudet te omnipotentissima fortitudo tua,summa quoque benignitas tua & charitas tua, per quam creasti nos Domine Deus vita animæ meæ.

De spe erigenda ad Deum.

CAP. XI.

1 EGo autem creatura tua, sub vmbra alarum tuarum sperabo in bonitate tua qua creasti me. Adiuua creaturam tuam,quam creauit benignitas

nignitas tua. Non pereat in malitia mea, quòd operata est bonitas tua. Non pereat in miseria mea, quòd fecit summa clementia tua. Quæ est enim vtilitas in creatione tua, si depẽdam in corruptionem meã? Nunquid enim vanè Deus cõstituisti omnes filios hominum? Creasti me Domine, rege quod creasti. Opera manuũ tuarum ne despicias Deus. Me fecisti de nihilo, si me nõ regis Domine iterum reuertar ad nihilum. Sicut enim Domine non eram, & de nihilo fecisti me, sic si me non regis, adhuc ad nihilum redigar in me.

2 Adiuua me Domine vita mea, ne peream in malitia mea. Si nõ creasses me Domine, nõ essẽ: quia creasti me, iam sum. Si non regis, iam non sum. Non enim mea merita, non mea gratia te coëgerunt, vt creares me, sed benignissima bonitas tua & clementia tua. Illa charitas tua Domine De⁹ meus, quæ te ad creationem coëgit, ipsa quæso modò cogat te ad regendum. Quid enim prodest quod te cõpulit charitas tua ad creandum, si peream in miseria mea & non me regat dextera tua? Hæc te cogat Domine Deus meus clemẽtia tua ad saluandũ quod creatum est, quæ te compulit creare quod creatum non est. Ipse te

vincat charitas ad saluandum, quæ te vicit ad creandum;quia nec nunc minor est, quia ipsa charitas tu ipse es, qui semper idem es. Nō est abbreuiata manus tua Domine, vt saluare nequeat: neque aggrauata est auris tua, vt non audiat, sed peccata mea diuiserunt inter me & te, inter tenebras & lucem,inter imaginē mortis & vitam,inter vanitatem & veritatem,inter lunaticam hanc vitam meam, & sempiternam tuam.

De laqueis concupiscentiarum.

CAP. XII.

1 HÆ sunt vmbræ tenebrarum quibus operior in hac abysso caliginosi carceris huius,in qua prostratus iaceo,donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ, fiátque lux in firmamētó virtutis tuæ. Vox domini in virtute,vox Domini in magnificētia, dicátque,fiat lux,& effugentur tenebræ, & appareat arida, germinétque terra herbam virentem, & facientem semē & fructum bonum iustitiæ regni tui Domine pater & Deus,vita per quam omnia viuunt,& sine qua omnia mortua computantur, ne derelinquas me in cogitatu maligno, & extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi. Aufer à me concupiscentias, & animo irreue

irreuerenti,& infrenato ne tradas me, sed possidc cor meum, vt te cogitet semper.

2 Illumina oculos meos vt te videāt, & non tollantur ante te gloria sempiterna, sed humiliter sentiant, non in mirabilibus super se. Et quæ à dextris sunt videant,& non quæ à sinistris abs te,& palpebræ tuæ præcedant gressus meos, nam & palpebræ tuæ interrogant filios hominum. Allide concupiscentiam meam dulcedine tua, quam abscondisti timentibus te, vt concupiscam te concupiscentiis sempiternis,ne vanis illectus, & deceptus, interior gustus ponat amarum dulce, & dulce amarum : tenebras lucem, & lucem tenebras : vt liberatus in medio tot decipularum possim ab inimico super faciem viæ huius positarum ad capiendas animas peccatorum, quibus plenus est totus mundus, quòd is qui vidit,sub silentio non transiuit, inquiens: Quicquid enim est in mundo,aut concupiscentia carnis,aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.

3 Ecce domine Deus meus,mundus totus plenus est concupiscentiarū laqueis,quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos? Profecto à quo tu abstuleris extollentium

ocu

oculorum suorum, vt non eum capiat concupiscentia oculorum, & à quo tu abstuleris carnis concupiscentiam, ne eum capiat carnis concupiscentia, & à quo tu abstuleris animum irreuerentem & infrunitum, ne eum callidè decipiat superbia vitæ. O quàm felix cui hæc tu facies, quippe transit immunis.

4 Nunc redemptor te precor per te, adiuua me, corruam in conspectu aduersariorum meorum, captus laqueis eorum quos parauerunt pedibus meis, vt incuruent animam meã. Sed erue me virtus salutis meæ, ne sibi risum exhibeant de me inimici tui, qui oderunt te. Exurge Domine Deus meus, fortis meus & dissipentur inimici tui & fugiant qui oderunt te à facie tua. Sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie tua & ego abscondar in abscondito faciei tuæ, & gaudeam cum filiis tuis satiatus omnibus bonis tuis. Et tu domine Deus pater orphanorum, & tu mater pupillorum tuorum audi eiulatum filiorum tuorum, & extende alas tuas, vt fugiamus sub eas à facie inimici, turris fortitudinis Israël, qui non dormitabis, neque dormies custodiens Israël, quia non dormit neque dormitat hostis, qui impugnat Israël.

De

De miseria hominis & beneficiis Dei.

CAP. XIII.

1 O Lux quam non videt alia lux, lumen quod non videt aliud lumen, lux quæ obtenebrat omnem lucem,& lumen quòd excœcat omne extraneũ lumẽ.Lux à qua omnis lux: lumen à quo omne lumen: lumen ad quod omne lumen est tenebræ, ad quod omnis lux obscuritas: lux, cui omnes tenebræ lumen,cui omnis obscuritas lux:lux suprema quã cæcitas non obnubilat, quam caligo non hebetat, quam tenebræ non obscurant, quam nulla obstantia claudit, quam nunquam separat aliqua vmbra. Lux quæ illuminas omnia tota simul, semel & sẽper, absorbe me in claritatis abyssum,vt videã vndique te in te, & me in te,& cuncta sub te.Ne derelinquas me, ne accrescant vmbræ ignorantiæ meæ,& multiplicentur delicta mea. Sine te enim omnia sunt mihi tenebræ, omnia mala,quia nihil bonũ sine te vero solo,& summo bono.

2 Hoc confiteor, hoc scio Domine Deus meus,quia vbicunque sum sine te,malè est mihi prȩter te:non solum extra me sed etiam in me,quia omnis copia quæ nõ est Deus meus, mihi est egestas.Satiabor tunc,cùm apparuerit gloria

gloria tua. Et tu Domine vita mea beata, fac vt miseriã meam confitear tibi, ex quo ab vnitate bonitatis tuæ summo & vno bono temporalium rerum multiformitas lapsum me per carnales sensus dissipauit, & ab vno in multa diuisit, & facta est mihi abũdantia laboriosa, & egestas copiosa, dum aliud & aliud sequebar, & à nullo implebar, dum non in me inueniebam te incommutabile, & singulare & indiuisum vnum bonum, quod cõsequutus non egeo: quod consequutus nõ doleo, quod possidens satiatur totum desiderium meum.

3 Heu miseria super miseriam, cùm misera anima mea à te refugit, cum quo semper abundat & gaudet, & sequitur mundum, cum quo semper eget & dolet. Mundus clamat, deficio: tu Domine clamas, reficio, & miseria mea praua magis sequitur deficientẽ, quàm reficiẽtẽ. Planè infirmitas mea hæc est, Medice spirituum, sana illam, vt confitear tibi salus animæ meæ toto corde meo, super omnibus beneficiis tuis quibus pascis me à iuuentute mea, & vsque in senectam & senium. Te deprecor per teipsum, ne derelinquas me: fecisti me cũ non essem, redemisti me cùm perijssem. Perieram, mortuus fueram, ad mortuum

tuum descendisti, mortalitatem suscepisti, ad seruum rex descendisti, vt seruum redimeres teipsum tradidisti, vt ego viuerem, tu mortem suscepisti, mortem vicisti. Me instaurasti, quum te humiliasti.

4 Perieram, abieram in peccatis, venundatus eram, venisti pro me, vt redimeres me, & tantùm me dilexisti, vt sanguinem tuum in pretiũ dares pro me: dilexisti me Domine plus quam te, quia mori voluisti pro me. Tali pacto, tam caro pretio reduxisti me de exilio, redemisti me de seruitio, retraxisti me de supplicio, vocasti me nomine tuo, signasti me sanguine tuo, vt memoriale tuum semper esset apud me, & nunquam recederet à corde meo, qui pro me non recessit à cruce. Vnxisti me oleo tuo, quo tu vnctus fuisti, vt à te Christo dicerer Christianus. Et in manibus tuis descripsisti me, vt semper sit memoria mea apud te, si tamen memoria tua iugiter fuerit apud me. Sic igitur gratia tua semper, & misericordia præuenerunt me. De multis namque & magnis periculis sępe liberasti me liberator meus. Quando erraui ad viam reduxisti me, quando ignoraui, docuisti me: quando peccaui, corripuisti me: quando desperaui, conforta-

fortasti me:quādo cecidi,erexisti me: quando steti, tenuisti me:quando rui, deduxisti me:quando veni, suscepisti me: quando dormiui, custodisti me: quando clamaui,exaudisti me.

Quòd Deus perpetua inspectione considerat opera & intentiones hominum.

CAP. XIIII.

1 HÆc enim & multa alia beneficia fecisti mihi Domine Deus meus,vita animæ meæ,de quib. dulce esset mihi semper loqui, semper cogitare, semper tibi gratias agere, vt possim te semper pro omnibus bonis tuis laudare & amare toto corde meo, & tota anima mea,& tota mēte mea, & tota fortitudine mea simul ex omnibus medullis, & intimi cordis mei, & omnium compagum mearum beata dulcedo Domine Deus meus omnium qui delectantur in te. Sed imperfectum meum viderunt oculi tui. Oculi inquam, tui multò lucidiores sunt sole circumspiciētes omnes vias hominum, & profundum abyssi,& in omni loco cōtemplantur semper bonos & malos.

2 Cùm enim cunctis præsideas singula implens, totus semper vbique præsens cunctorúmque curam agens quæ creasti,quia nihil odisti eorū quæ fecisti,

cisti,sic gressus meos semitásque consideras, & die noctúque super custodiam meam vigilas, omnes semitas meas diligenter notans: speculator perpetuus, veluti si totius creaturæ tuæ cœli & terræ oblitus, tantum me solum consideres, & nihil sit tibi curæ de aliis. Neque enim tibi crescit lux incommutabilis visionis tuæ, si tantùm vnum aspicias, neque minuitur, si innumera videas & diuersa. Quia sicut vno totum simul perfectè consideras, sic singula quælibet, licèt diuersa, perfectè simul totáque totus conspicit visus tuus: sed sic omnia sicut vnum, & sicut vnum sic singula, totus simul sine diuisione, vel commutatione, vel diminutione consideras. Itaque totus tu in toto tempore sine tempore totum me sempérque consideras, ac si nihil aliud considerare habeas.

3 Sic igitur super custodiam meam stas, sicut omnium oblitus sis, & mihi soli intendere velis. Semper quippe te præsentem exhibes, semper paratum offers, si me paratũ inuenis. Quocumque iero tu me Domine non deseris, nisi prior ego te deseram. Vbicumque fuero non recedis, quoniam vbique es, vt quocumque iero, inueniam te per quem possim esse, ne

peream ſine te, cùm ſine te eſſe non poſſim. Fateor quidem, quia quicquid facio, & quæcumque facio, ante te facio, & illud quicquid eſt quod facio, melius tu vides quàm ego qui facio. Quicquid enim ſemper operor, tu pariter ſemper præſens aſſiſtis, vtpote perpetuus inſpector omnium cogitationum, intentionum, delectationum, & operationum mearum. Domine ante te ſemper eſt omne deſiderium meum, ante te tota cogitatio mea.

4 Tu Domine vides vnde veniat ſpiritus, vbi ſit, & quò vadat, quia tu es omnium ſpirituum ponderator, & vtrum radix ſit dulcis an amara, de qua foris pulchra folia emittuntur, tu iudex interius, melius ipſe noſti, & etiam medullas radicũ ſubtilius perſcrutaris, & non ſolùm intentionem, ſed radicis eius medullam intimam diſertiſſima tuæ lucis veritate colligis, numeras, intueris, & conſignas, vt reddas vnicuique non ſolummodò ſecundùm opera vel intentionem, ſed etiam ſecũdum ipſam interiorem abſconditam medullam radicis, de qua procedit intentio operantis. Ad quod tendo cùm operor, quicquid cogito, & in quocumque delector tu vides, aures tuæ audiunt, oculi tui vident & conſiderant, ſignas, attendis, notas ibi,

ſcribis

ſcribis in libro tuo, ſiue bonum fuerit, ſiue malum, vt reddas poſtea pro bono præmia, pro malo ſupplicia quando aperientur libri, & iudicabuntur ſecundùm hęc quæ fuerunt ſcripta in libris tuis.

5 Hoc eſt fortè quod iam dixiſti nobis: Conſiderabo nouiſſima eorum. Et quod de te Domine dicitur: Vniuerſorum finem ipſe conſiderat, quoniam tu quidem in omnibus quæ agimus, finem intentionis magis, quàm actum operationis intendis. Cumque hoc diligenter conſidero Domine, Deus meus terribilis & fortis, timore pariter & ingenti rubore confundor, quoniam nobis magna eſt indita neceſſitas iuſtè rectéque viuendi, qui cuncta facimus ante oculos iudicis cuncta cernentis.

Quod homo per ſe nihil poteſt ſine diuina gratia. CAP. XV.

1 FOrtiſſime, magnipotens Deus ſpirituum vniuerſæ carnis, cuius oculi ſunt ſuper omnes vias filiorum Adam, à die natiuitatis eorum vſque in diem exitus eorum, vt reddas vnicuique ſecundùm opera ſua, bona vel mala, oſtende mihi vt confitear tibi paupertatem meam, quoniam dixi quod diues eſſem & nullius ege-

rem, & nesciebam, quoniam pauper erat, cœcus, nudus, miser, & miserabilis. Credebam enim me fore aliquid, cũ nihil essem. Dixi, sapiens efficiar & stultus factus sum. Cogitabam me esse prudentem, & deceptus sum, & video nunc quia donum tuum est, sine quo nihil possumus facere, quia nisi tu Domine custodieris ciuitatem, frustrà vigilat qui custodit eam. Sic docuisti me, vt cognoscerem me, quia dereliquisti me, & probasti me, non propter te quòd cognosceres me, sed propter me, vt cognoscerem me. Nam vt dixi, Domine credebam me aliquid fore ex me, existimabam me sufficere per me, nec percipiebam, quoniam tu regebas me, donec aliquantulum te elongasti à me, & cecidi statim in me, & vidi & cognoui, quoniam tu regebas me: & quod cecidi, fuit ex me: & quod surrexi, ex te.

1 Aperuisti mihi oculos lux, & excitasti, & illuminasti me, vidi quoniam tentatio est vita hominis super terram, & quòd gloriari non valeat ante te omnis caro, nec iustificatur omnis viuens: quoniam si quid boni est parui vel magni, donum tuũ est, & nostrum non nisi malum est. Vnde igitur gloriabitur omnis caro? Nũquid de malo? Hæc non est gloria, sed miseria? Sed

nun

nunquid gloriabitur de bono? nunquid de alio. Tuum Domine est bonum, tua est gloria. Qui enim de bono tuo gloriam sibi quærit, & non tibi quærit, hic fur est & latro, & similis est diabolo, qui voluit furari gloriam tuam. Qui enim laudari vult de tuo dono, & non quærit in illo gloriam tuam, sed suam, hic licèt propter tuum donum laudetur ab hominibus, à te tamen vituperatur, quia de dono tuo non tuam, sed suam gloriam quæsiuit. Qui autem ab hominibus laudatur vituperante te, non defendetur ab hominibus iudicante te, nec liberabitur condemnante te.

3 At tu Domine formator meus ex vtero matris meæ, non me sinas cadere in illam exprobrationem, vt exprobretur mihi furari voluisse gloriam tuam. Tibi enim sit gloria cuius est omne bonum, nobis autem confusio faciei & miseria, quorum est omne malũ nisi tu volueris misereri. Misereris quippe Domine, misereris omniũ, & nihil odisti eorum quæ fecisti, & das nobis de bonis tuis, & ditas nos Domine Deus inopes optimis donis tuis. Quoniam diligis pauperes & diuites facis eos diuitiis tuis. Ecce nunc Domine pauperes nos filij tui sumus, & pusillus grex tuus, aperi nobis ianuas

tuas & edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt te qui requirunt te: Scio enim Domine & confiteor docente te, quoniam illi soli qui cognoscunt se pauperes, & confitentur tibi paupertatem suam, ditabuntur à te, quoniam qui se diuites existimant cùm sint pauperes, à tuis diuitiis inueniuntur exclusi.

4 Ego igitur confiteor tibi Domine Deus meus paupertatem meam, vt sit tibi tua gloria tota, quoniam tuum est bonum per me gestum. Domine confiteor, vt docuisti me, nihil aliud sum quàm vniuersa vanitas, vmbra mortis,& abyssus quædã tenebrosa, & terra inanis & vacua,quæ sine tua benedictione nil germinat,fructum quoque non facit nisi confusionem, peccatũ & mortem.Si quid boni vnquam habui, à te recepi, quicquid boni habeo tuum est,vel à te habeo. Si quando steti,per te steti? sed quando cecidi, per me cecidi:& semper in luto iacuissem, nisi tu me erexisses, semper cæcus fuissem,nisi me tu illuminasses. Quando cecidi, nunquam surrexissem, nisi tu mihi manum porrexisses. Postquàm me etiam erexisti, semper cecidissem,nisi tu me sustinuisses. Sæpius periissem, nisi me gubernasses.

5 Sic semper Domine,sic semper gratia

tia tua & misericordia tua, præueniť me, liberans me ab omnibus malis, saluans à præteritis, suscitans à præsentibus, & muniens à futuris: præcidens etiam ante me laqueos peccatorum, tollens occasiones & causas: quia nisi tu hoc mihi fecisses, ego omnia peccata mundi fecissem. Quoniam scio Domine quod nullum peccatum est quod vmquam fecerit homo, quod non possit facere alter homo, si creator desit à quo factus est homo. Sed quod non facerem, tu fecisti: quod abstinerem, tu iussisti: & quod tibi crederem gratiam tu infudisti. Tu namque domine regebas me tibi, & mihi: vt adulterium, & omne aliud peccatum non committerem, gratiam & lumen donasti.

De diabolo & multiplicibus tentationibus eius. CAP. XVI.

1 TEntator defuit, & vt deesset tu fecisti: locus & tempus defuit, & vt hæc deessent tu fecisti. Affuit tentator, non defuit locus, non defuit tempus: sed vt non consentirem, tu me tenuisti. Venit tentator tenebrosus vt est: & vt eum despicerem, tu me confortasti. Venit tentator armatus, & fortis: & vt me non vinceret, tu eum refrænasti, & me roborasti. Venit tentator transfiguratus in

Angelum lucis: & vt me non deciperet, tu eum increpasti, & vt eum cognoscerem, tu me illuminasti. Ipse enim est draco ille magnus, & rufus, serpens antiquus, vocatus diabolus & sathanas, habens capita septem & cornua decem, quem creasti ad illudendum huic mari magno & spatioso, in quo repcant animalia, quorum non est numerus: & animalia pusilla & magna, id est, diuersa dæmonum genera, qui nihil aliud die noctúque operantur, nisi quòd circumeunt quærentes quem deuorent, nisi tu eripias.

2 Ipse enim est antiquus ille draco, qui ortus est in paradiso voluptatis: qui cauda sua trahit tertiam partem stellarum cœli, & eas mittit in terram, qui veneno suo corrumpit aquas terræ, vt bibentes homines moriantur, & qui sternit sibi aurum quasi lutum, & habet fiduciam, quod influat Iordanis in os suum, qui factus est vt nullum timeat. Et quis defendet à morsibus eius? qui eruet ab ore eius, nisi tu Domine, qui confregisti capita draconis magni? Adiuua nos, protende Domine super nos alas tuas, vt fugiamus sub eis à facie draconis huius qui nos persequitur, & scuto tua libera nos à cornibus eius. Hoc enim est continuum studium eius, hoc vnicum

desiderium eius:vt animas quas creasti,deuoret.

3 Et ideò Deus meus ad te clamamus, libera nos ab aduersario nostro quotidiano, qui siue dormiamus, siue vigilemus,siue comedamus, siue bibamus, siue quodcumque opus operemur, omnibus modis instat die ac nocte, fraudibus & artibus, nunc palàm, nunc occultè sagittas venenatas contra nos dirigens, vt interficiat animas nostras. Et tamen Domine pessima insania nostra, quia cùm continuè videamus contra nos draconem ore aperto, paratum ad deuorandum, nihilominus dormimus,& lasciuimus in pigritiis nostris, tamquam securi ante eum qui nihil aliud desiderat, quàm vt nos perdat. Inimicus vt occidat, semper vigilat sine somno: & nos vt custodiamus nos, nolumus euigilare à somno.

4 Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras variis repleuit insidiis ad capiendas animas nostras. Et quis effugiet? Laqueos posuit in diuitiis, laqueos posuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigilia:laqueos posuit in verbo, & in opere & in omni via nostra. Sed tu Domine libera nos

de laqueo venantium & à verbo aſpero, vt confiteamur tibi dicentes: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium. Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus.

Quod Deus eſt lux Iuſtorum.

CAP. XVII.

1 ET tu quidem Domine lux mea, illumina oculos meos, vt videam lumen, & ambulem in lumine tuo, & non impingam in laqueos eius. Quis enim euadet laqueos iſtos multos, niſi videat eos? Et quis videbit eos, niſi quem illuminaueris lumine tuo? Ipſe enim pater tenebrarum laqueos ſuos abſcondit in tenebris ſuis, vt capiantur in eis omnes qui ſunt in tenebris ſuis: qui ſunt filij tenebrarum harum, non videntes lumen tuum: in quo qui ambulat, non timebit. Qui enim ambulat in die, non offendit, qui autem in nocte ambulat, offendit: quia lux non eſt in eo. Tu lux Domine, tu lux filiorum lucis: tu dies qui neſcis occaſum, in qua ambulant filij tui ſine offenſione, & ſine qua omnes qui ambulant in tenebris ſunt, quia te lucem mundi non habent.

2 Ecce quotidie cernimus: quia quò magis

magis à te vero lumine quis elongatur, eò magis peccatorum inuoluitur tenebris:& quò magis eſt in tenebris, eò minus videt laqueos in via ſua: & ideo minus cognoſcit: & idcircò ſæpius rapitur & cadit in eis:& quod eſt horribilius, etiam ſe cecidiſſe ignorat. Qui verò ſuum caſum ignorat, eò minus curat ſurgere:quò magis ſe exiſtimat adhuc ſtare. Tu verò lux mentis Dominus Deus meus:nunc illumina oculos meos vt videam & cognoſcam, ne corruam in conſpectu aduerſariorum meorum. Etenim in exterminium noſtri, laborat inimicus noſter, quem petimus vt facias liqueferi à facie noſtra, ſicut cera liqueſcit à facie ignis. Quoniam Domine ipſe eſt latro primus & vltimus, qui conſilium fecit, vt raperet gloriam tuam: quoniam inflatus, & elatus crepuit, & cecidit in faciem ſuam, & deieciſti eum de monte ſancto tuo, & de medio lapidum ignitorum, in quorum medio ambulauit.

3 Et nunc vita mea Domine Deus meus, ex quo cecidit, non ceſſat perſequi filios tuos. Et in odium tuum, ô rex magne cupit perdere hanc creaturam tuam quam creauit omnipotens bonitas tua ad imaginem tuam, vt poſſideat gloriam tuam, quam ipſe

per

perdidit per ſuperbiam ſuam. Sed cō-
tere eum fortis noſter, antequam nos
agnos tuos deuoret:& illumina nos,vt
videamus laqueos quos ipſe parauit:
& euadamus ad te ô lætitia Iſraël.
Et hæc omnia tu domine melius no-
ſti qui noſti contentionem eius, &
ceruicem eius duriſſimam. Nec hoc
dico vt oſtendam tibi, quia omnia vi-
des, & nulla te latet cogitatio:ſed an-
te pedes tuæ maieſtatis de inimico
meo querimoniam facio iudex æter-
ne, vt tu ipſum damnes, & nos filios
tuos ſalues,quorum fortitudo tu es.
4 Verſutus eſt enim Domine iſte ho-
ſtis & tortuoſus,nec facilè deprehendi
poſſunt circuitus viæ eius, nec cogno-
ſci ſpecies vultus eius, niſi tu illumi-
nes. Nam nunc hîc, nunc illic, nunc
agnum, nunc lupum, nunc tenebras
nunc lucem in ſe oſtendit, & ſingulis
quibuſlibet qualitatibus, locis & tem-
poribus, ſecundùm varias rerum mu-
tationes, varias exhibet tentationes:
Nam vt triſtes decipiat, triſtatur &
ipſe: vt gaudentes illudat, fingit ſe &
ipſe gaudere:vt ſpirituales defraudet,
in Angelum lucis ſe transfigurat: vt
fortes comprimat, apparet agnus: vt
mites deuoret, apparet lupus. Hæc
quidem omnia ſecundum ſimilitudi-
nem variarum tentationum effici ha-

bet, vt terreat alios à timore nocturno, alios à sagitta volante in die, alios à negotio perambulante in tenebris, alios ab incursu, alios à dæmonio meridiano. Et ad hæc quis idoneus: vt cognoscat? & astutias eius quis cognouit? Quis reuelabit speciem indumenti eius? & gyrum dentium eius quis agnoscet?

5 En abscondit sagittas suas in pharetra. & laqueos suos abscondit sub specie lucis: & hoc difficilius perpenditur, nisi à te Domine spes nostra lumen assumamus, vt videamus omnia. Nam non solùm in carnis operibus, quæ de facili cognoscuntur, nec tantum in ipsis vitiis, sed in ipsis etiam spiritualibus exercitiis laqueos abscondit subtiles, & sub virtutum colore ipsa vitia induit, & transmutat se in angelum lucis. Hæc & multa alia nititur contra nos ipse filius Belial, ipse Sathan, Domine Deus noster. Et nunc vt leo, nunc vt draco, manifestè & occultè, intus & extra, die ac nocte insidiatur, vt rapiat animas nostras: & tu eripe nos Domine, qui saluas sperantes in te vt ipse de nobis doleat, & tu lauderis in nobis Domine Deus noster.

Iterum de Dei filiis Dei.

CAP.

Cap. XXVIII.

1 EGo autem filius ancillæ tuæ, qui me commendaui manui tuæ, iam his meis pauperculis confessionibus confitear tibi liberator meus toto corde meo: & reducam ad mentem meam omnia bona, quæ fecisti mihi à iuuentute mea omni vita mea. Scio namque quod ingratitudo multum tibi displiceat, quæ est radix totius mali spiritualis, & ventus quidam desiccans & vrens omne bonum, obstruens fontem diuinæ misericordiæ tuæ super hominem, qua & mortua iam non moriuntur & viua iam opera moriũtur, & vltra non adipiscuntur Ergo Domine gratias tibi agam, ne sim ingratus tibi liberator meus: quoniam liberasti me. Quoties iam me absorpserat ille draco, & tu Domine ab ore eius extraxisti me.

2 Quoties ego peccaui, & ipse paratus fuit deglutire me: sed tu Domine De⁹ meus defendisti me. Cùm contra te iniquè agebam, cùm tua mãdata frangebam, stabat ipse paratus vt me raperet ad infernum, sed tu prohibebas. Ego te offendebam, & tu me defendebas. Ego te non timebam, & tu me custodiebas. A te recedebam, & inimico meo me exhibebã, tu ipsum ne me ac-

ciperet,

ciperet, deterrebas. Hæc mihi Domine Deus meus beneficia conferebas, & ego miser non cognoscebam. Sic enim me multoties à faucibus diaboli liberasti, de ore leonis eripuisti, & ab inferno, licet nescientem, me multis vicibus reduxisti. Descendi enim vsque ad portas inferni, & ne illuc intrarem, te me tenuisti.
3 Appropinquabā vsq; ad portas mortis, & ne me ipse caperet tu fecisti. De morte etiā corporis sæpius eruisti me saluator meus, cùm graues morbi te nerēt me, quū fui in periculis multis: per mare, per terras, ab igne & gladio, & ab omni periculo liberans, semper mihi astans, & misericorditer saluans. Sciebas tu quidem Domine, quia si nunc mors me occupasset, infernus animam meam suscepisset, & perpetuò damnatus fuissem. Sed tua misericordia & tua gratia præuenit me eripiēs me de morte corporis, & de morte animæ, Domine Deus meus. Hæc & multa mihi tua alia beneficia exhibuisti, & ego eram cœcus, & non cognoui donec illuminasti me. Nūc igitur lux animæ meæ, Domine Deus, vita mea per quam viuo, lumen oculorum meorum, per quod video. En illuminasti me, & cognosco te: quia viuo per te, & gratias ago tibi licet
viles,

viles, & exiles, & impares beneficiis tuis quales habet mea fragilitas,offero. Quoniam tu es solus Deus meus, creator meus benignus, qui amas nostras animas, & nihil odisti eorum quæ fecisti. En ego primus inter peccatores, quos saluasti, vt exemplum aliis tribuam benignissimæ pietatis tuæ.

4 Confitear tibi beneficia tua magna, quoniam eripuisti me de inferno inferiori, semel & secundò, & tertiò, & centies, & millies: & ego semper ad infernum tendebam, & tu me semper reducebas, & iustè millies damnasses me, si voluisses. Noluisti, quia amas animas, & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam Domine Deus meus, multæ misericordiæ in omnibus viis tuis.Nunc ergo video hæc Domine Deus meus, & cognosco per lumen tuum, & deficit anima mea in misericordia tua magna quæ est super me: quoniam eripuisti animam meam ex inferno inferiori, & me ad vitam reduxisti. Totus enim eram in morte, totum me resuscitasti. Tuum igitur sit totum in quod viuo, & totus totum me tibi offero. Totus spiritus, totum cor, tuum corpus, tota via mea viuat tibi, vita mea dulcis: quoniam totum me liberasti, vt

totum

totum me possideres, totum me refecisti, vt totum me rehaberes. Diligam te igitur domine, Virtus mea, diligam te ineffabilis exultatio mea, & viuat iam non mihi, sed tibi tota vita mea, quæ perierat in miseria mea, resuscitata est in misericordia tua, qui es Deus misericors & miserator: & multæ misericordiæ in millia his qui diligunt nomen tuum.

5 Idcirco domine Deus meus, sanctificator meus, iussisti in lege tua vt diligam te toto corde meo, tota anima mea, tota mente mea, tota fortitudine mea, & totis viribus meis, etiam ex intimis medullis cordis mei: omnibus horis, & momentis: quibus fruor bonis misericordiæ tuæ, quoniam semper perirem, nisi quia semper regis me: sēper morerer, nisi quia semper me viuificas: & omni momento me tibi obligas, dum omni momēto mihi tua magna beneficia præstas. Sicut ergo nulla hora est, vel punctum in omni vita mea, quo tuo beneficio non vtar: sic nullum debet esse momentum quo te non habeam ante oculos in mea memoria, & te non diligam ex omni fortitudine mea. Sed nec hoc valeo, nisi tu dederis mihi, cuius est omne donum bonum, & omne datum optimū, descendens à patre

luminum · apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio. Non enim eſt volentis neque currentis, ſed tui miſerentis vt diligamus te. Tuum eſt Domine hoc donum, cuius eſt omne bonum, iubes te diligi, da quod iubes, & iube quod vis.

De feruore dilectionis vel charitatis.

CAP. XIX.

1. AMo te Deus meus, magiſque ſemper amare cupio: quia tu es reuera omni melle dulcior, omni lacte nutribilior, & omni luce clarior. Idcirco ſuper omne aurum & argentum, & lapidem pretioſum es mihi charior. Diſplicebat enim quicquid agebam in ſeculo præ dulcedine tua & decore domus tuæ quam dilexi. O ignis qui ſemper ardes, & nūquàm extingueris, ô amor qui ſemper ferues, & nunquam tepeſcis, accende me. Accendar inquam, totus à te, vt totus diligam te. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. Diligam te Domine, quoniam tu prior dilexiſti me. Et vnde mihi verbum vt explicem ſigna dilectionis tuæ maximæ erga me propter innumera beneficia tua, quibus à principio educaſti me?

2. Poſt beneficium nempe creationis, quan

quãdo in principio de nihilo ad imaginẽ tuam creasti me, honorificans & exaltans me inter eas creaturas quas fecisti, & nobilitãs lumine vultus tui, quo signasti superliminare cordis mei: quo ab insẽsibilibus pariter, & sensibilibus brutis discreuisti me, & paulò minus ab Angelis minuisti. Parum & hoc fuit ante conspectum diuinitatis tuæ: quoniã quotidianis & singularibus, maximísque donariis tuorum beneficiorũ me sine intermissione nutriuisti: & quasi filiũ tuum, paruulum, tenellum vberibus tuæ consolationis lactasti & confortasti me. Vt enim tibi totus seruirem, omnia quæcunque fecisti, in meum seruitium tradidisti.

Quod Deus subiecit omnia seruituti hominum.

CAP. XX.

OMnia pedibus hominis subiecisti, vt solus homò totus tibi subiiceretur. Et vt tuus totus homo esset, super omnia opera tua dominatus est homo. Exteriora nempe pro corpore cuncta creasti, ipsum verò corpus pro anima, animam verò pro te: vt tibi soli vacaret, & te solum amaret, possidens te ad solatium, inferiora verò ad seruitium. Quicquid enim cœli ambitu continetur, inferius

anima humana est, quæ facta est, vt summum bonum superius possideret: cuius possessione beata fieret: cui si adhæserit, cunctorum mutabilium inferiorum necessitudines supergrediens, illius summæ maiestatis cuius æmulatur speciem, æternę immortalitatis faciem cum serenitate videbit. Tūc verò illis bonis optimis fruetur in domo domini, quorum comparatione cuncta hæc quæ hîc cernimus, velut nihilum computantur. Illa sunt quæ oculus nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se. Et hæc quidem domine daturus es animæ. His etiam quotidie lætificas animas seruorum tuorum, qui amas animas.

2 Quid miror hæc Domine Deus meus? Imaginem quippe tuam honorificas, & similitudinē tuam ad quam creatæ sunt. Nam & corpori nostro licèt adhuc corruptibili & ignobili, vt videret, dedisti cœli claritatem per manum ministrorum tuorum indefessorum solis & lunæ? qui præcepto tuo iugiter die ac nocte deseruiant, filiis tuis vt spiraret, largitus es aëris puritatem, vt audiret, sonorum varietates, vt odoraret, odorum suauitates, vt gustaret, saporum qualitates: vt contrectaret dedisti corpulentium omnium

nium grossitates, adiuuamenta suis necessitatibus, dedisti iumenta, volucres quoque cœli & pisces maris & fructus terræ ad reficiendum impendisti. Medicinas de terra propter singulas quásque suas corruptelas creasti. Singula solatia singulis malis obuiantia præparasti, quoniam es misericors & miserator, & nouisti figmentum nostrum figulus noster, & nos omnes quasi lutum in manu tua.

Quod ex consideratione bonorum temporalium, colligitur magnitudo cœlestis consilij.

CAP. XXI.

1 EN aperiatur mihi misericordia tua magna, lumine tuo illustra quæso magis adhuc, vt mihi magis aperiatur. Nam ex his minimis tua magna, & ex his visibilibus tua inuisibilia comprehẽdimus, Domine Deus sancte & bone creator noster. Si enim, mi Domine, pro hoc corpore ignobili & corruptibili, tam magna & innumera beneficia præstas à cœlo & ab aëre, à terra & mari, à luce & tenebris, à calore & vmbra, rore & imbre, ventis & pluuiis, volucribus & piscibus, bestiis & arboribus, & multiplicitate herbarum, & germinum ter-

ra,& cunctarum creaturarum tuarum ministerio nobis successiuè per sua tempora ministrantium,vt alleues fastidium nostrū: qualia quæso,& quàm magna & innumerabilia erūt,illa bona,quæ præparasti diligentibus te in illa cœlesti patria, vbi te videbimus facie ad faciem? Si tanta facis nobis in carcere,quid ages in palatio?

2 Magna & innumerabilia sunt opera tua, Domine rex cœlorum. Quum enim sint hæc omnia valde bona & delectabilia quæ bonis pariter, malisque communia tradidisti:qualia futura sunt illa, quæ solis bonis recondidisti? Si tam innumera & varia dona tua quæ nunc amicis pariter tribuis & inimicis, quàm magna & innumerabilia, quàm dulcia & delectabilia, quæ solis tuis es largitus amicis? Si tanta solatia in hac die lachrymarū, quanta conferes in die nuptiarum? Si tanta delectabilia continet carcer, quanta quæso continere poterit patria? Oculus non vidit, Deus, absque te,quæ præparasti diligentibus te. Secundùm enim magnam multitudinem magnificentiæ tuæ, est etiam multitudo magna dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te.

3 Magnus enim tu es Domine Deus meus,& immensus, nec est finis ma-

gnitu

gnitudinis tuæ, nec est numerus sapientiæ tuæ, nec est mensura benignitatis tuæ, nec est finis, nec numerus, nec mensura retributionis tuæ: sed sicut magnus es tu ita magna sunt donaria tua: quoniam tu ipse es præmium & donum omnium legitimorum tuorum pugnatorum.

Quod diuina dulcedo omnem præsentem mundi amaritudinem tollit.

CAP. XXII.

1. HÆc sunt beneficia magna tua Domine Deus sanctificator sanctorum tuorum, quibus repleuisti inopiam esurientium filiorum tuorum: quoniam tu es spes desperatorum, consolatio desolatorum, tu corona Spei quæ ornata est gloria præparata vincentibus. Tu famelicorum satietas æterna, danda esurientibus. Tu consolatio sempiterna, qui solis illis retribuis, qui consolationem huius mundi pro tua perpetua consolatione contemnunt. Nam qui hîc consolantur, indigni tua consolatione habentur. Sed qui hîc cruciantur à te consolantur: & qui participant passionibus, participant & consolationibus. Nemo enim potest in vtroque seculo consolari, nec potest quis hic & in futuro

gaudere, sed vnum necesse est vt perdat, qui alterum voluerit possidere.

2 Hæc vbi considero domine consolator meus, in hac vita renuit consolari anima mea, vt digna habeatur tuis consolationibus æternis: quia iustum est vt amittat te, quicunque in aliquo alio magis consolari eligit, quàm in te. Et obsecro summa veritas te per te, non permittas me in aliqua consolatione vana consolari. Sed peto vt omnia mihi amarescant, vt tu solus dulcis appareas animæ meæ, qui es dulcedo inæstimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur.

3 Tua enim dulcedo, Stephano lapides torrentis dulcorauit. Tua dulcedo craticulam beato Laurentio dulcem fecit. Pro tua dulcedine ibant apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine tuo contumeliam pati. Ibat Andræas securus ad crucem & gaudens, quoniam ad tuam dulcedinem properabat. Hæc tua dulcedo ipsos Apostolorum principes sic repleuit, vt pro ipsa crucis patibulum vnus eligeret, alter quoque caput ferienti, gladio supponere non timeret. Pro hac emēda Bartholomæus propriam pellem dedit. Pro hac quoque gustanda, veneni poculum intrepidus Ioannes potauit.

Hunc verò vt gustauit Petrus, omnium inferiorum oblitus, clamauit quasi ebrius dicens: Domine, bonum est nos hîc esse, faciamus hîc tria tabernacula, hîc moremur, te contemplemur, quia nullo alio indigemus, Sufficit nobis Domine videre te, sufficit, inquit, tanta dulcedine satiari. Vnam enim stillam dulcedinis ille gustauit, & omnem aliam fastidiuit dulcedinem. Quid putas dixisset, si magnam illam multitudinem dulcedinis diuinitatis tuæ gustasset, quã abscondisti timentibus te. Hanc tuam dulcedinem ineffabilem & illa gustaueras virgo: de qua legimus, quod lætissimè & glorianter ibat ad carcerẽ, quasi ad epulas inuitata. Hanc, vt reor, & ipse gustauerat qui dicebat quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te? Quique monebat: Gustate & videte quoniam suauis est Dominus. Hæc est enim illa beatitudo domine Deus noster, quam expectamus daturum te nobis? pro qua tibi Domine continuè militamus, pro qua tibi mortificamur tota die, vt in tua vita tibi viuamus.

Quòd tota spes nostra, & desiderium cordis nostri debeat esse in Deum.

CAP. XXIII.

1. TV autem Domine, expectatio Israël, desiderium ad quod suspirat cor nostrum quotidie, festina, ne tardaueris. Surge, propera & veni, vt educas nos de isto carcere ad confitendum nomini tuo, vt gloriemur in lumine tuo. Aperi aures tuas clamoribus lachrymarum pupillorum tuorum, qui clamant ad te: Pater noster, da nobis hodie panem nostrum quotidianum: in cuius fortitudine ambulemus die ac nocte, vsque quò perueniamus ad montem sanctum tuum Horebe. Et ego paruulus, inter paruulos familiæ tuæ, Deus pater & virtus mea quando veniam & apparebo ante faciem tuam? vt qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum. Beatus ero, si fuero admissus ad videndum claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat, vt ad hoc venire permittas me?

2 Scio Domine scio, & confiteor me indignum vt intrem sub tectum tuum, sed fac propter honorem tuum, & ne confundas in te sperantem seruum tuum. Et quis intrabit in sanctuarium tuum ad considerandas potentias tuas nisi tu aperias? Quis autem aperiet, si tu clauseris? Si enim destruxeris, nemo est qui ædificet. Et si incluseris hominem

rē,nemo est qui aperiat. Si continueris aquas omnia ſiccabūtur. Et ſi emiſeris eas ſubuertent terram. Si omnia quæ feciſti ad nihilū redigas, quis cōtradicet tibi? Porrò ſēpiterna bonitas miſericordiæ tuæ, qua feciſti omnia quæcunque voluiſti. Tu nos feciſti, fabricator mūdi, rege nos. Tu nos creaſti, ne ſpernas nos, quia opera tua ſumus. Et quidem Domine Deus noſter, nos lutum & vermiculi non valemus in tuas æternitates intrare, niſi tu induxeris, qui de nihilo cuncta creaſti.

Quòd ſalus noſtra ex Deo eſt.

CAP. XXIV.

1 EGo autem opus manuum tuarum, confitebor tibi in timore tuo, quia non in arcu meo ſperabo, & gladius meus non ſaluabit me, ſed dextera tua, & brachium tuum & illuminatio vultus tui. Alioqui deſperarem, quoniā ſpes mea tu es, qui creaſti me, quoniam non derelinquis ſperantes in te. Tu quippe es Dominus Deus noſter ſuauis & patiēs, in miſericordia diſponēs omnia. Nam ſi peccauerimus, tui nō ſumus, ſi non peccauerimus, tui ſumus, quoniam apud te ſumus computati. Nos enim folium vniuerſi, & vanitas eſt omnis homo viuens, & ventus eſt vita noſtra

noſtra ſuper terram. Ne iraſcaris, ſi cadimus pupilli tui, quoniam tu noſtri figmentum tuũ Domine Deus noſter.

2 Num Deus inæſtimabilis fortitudinis contra folium quod à vento rapitur, oſtendere vis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccam perſequeris? Num damnabis Rex Iſraël æterne canem mortuum? Num damnabis pulicem vnum? Audiuimus de miſericordia tua Domine, quoniam tu mortem non facis, nec lætaris in perditione morientium. Propter hoc Domine oramus te, ne permittas dominari quod non feciſti, huic creaturæ tuæ quam feciſti. Si enim doles de pérditione, quid te prohibet Domine qui omnia potes, ne ſemper læteris de noſtra ſaluatione? Si vis, potes me ſaluare: ego autem etſi vellem, non poſſem. Magna eſt multitudo miſeriarum mearum mecum.

3 Velle quippe mihi adiacet, perficere autem nõ inuenio. Velle quod bonum eſt, non poſſum, niſi tu velis: nec quod volo poſſum niſi tua potentia me confortet: & quod poſſum aliquando volo, niſi tua voluntas fiat ſicut in cœlo & in terra. Et quod volo & poſſum ignoro, niſi tua ſapientia me illuſtret. Et ſi etiam ſciam quãdoque volens, quandoque valens, im-

per

perfecta & vacua transit sapiẽtia mea, nisi adiuuer à vera sapientia tua.

4 In tua autem voluntate cuncta sunt posita, & nõ est qui possit resistere voluntati tuæ, Domine vniuersorũ principatum tenens omnis carnis & quæcunque vis facis in cœlo, & in terra, in mari, & in omnibus abyssis. In nobis igitur fiat voluntas tua, super quibus inuocatum est nomen tuum, ne pereat hoc nobile plasma tuum, quod creasti propter honorem tuum. Et quis est homo natus de muliere, qui viuat, & non videat mortem, & eripiat animam suam de manu inferni, nisi tu solus eripias, via vitalis omnis vitæ, per quem omnia viuunt.

Quòd voluntas humana inefficax sit ad bona opera sine diuina gratia.

CAP. XXV.

1 ETenim iamiã tibi confessus sum laus vitæ meæ Domine Deus meus, virtus salutis meæ. Sperabam aliquando in virtute mea, quæ tamen non erat virtus. Et cùm sic volui currere, vbi magis stare credebã, ibi magis cecidi, factúsque sum magis retro, & non antè: & quod credebam consequi, magis elongatum est à me. Sic per multa similia vires meas probas. Cognosco nunc quia illuminasti me,

quo

quoniam quod magis credidi posse, per me minus semper potui. Dicebam enim hoc faciam, illud perficiam, nec hoc, nec illud faciebam. Aderat voluntas, non aderat facultas: aderat facultas, non aderat voluntas: quoniam de meis viribus confidebam.

2 Nunc autē confiteor tibi Domine Deus meus, pater cœli & terræ: quia non in fortitudine sua roborabitur vir, vt glorietur ante te stulta præsumptio omnis carnis. Non enim est hominis velle quod possit, aut posse quod velit, vel scire quod velit & possit, sed potius à te gressus hominis diriguntur, illorū inquam, qui non à se, sed à te dirigi se confitētur. Obsecramus itaq; per viscera misericordiæ tuæ, vt velis Domine saluare quod creasti, quoniā si vis, potes nos saluare, & in tua voluntate virtus est nostræ salutis.

De antiquis beneficiis Dei.

CAP. XXVI.

1 RECordare misericordiæ tuæ antiquæ, qua nos à principio in benedictionibus tuæ dulcedinis præuenisti. Antequam enim nascerer, ego filius ancillæ tuæ Domine, spes mea ab vberibus matris meæ, tu me præuenisti, præparans mihi semitas quibus incederem, & venirem ad glo-

riam domus tuæ. Priusquam formares me in vtero, nouisti me: & antequam exirem de vulua, quicquid tibi placuit præordinasti de me. Quæ & qualia sint in libro tuo scripta de me in secreto consistorij tui, ego quidem ignoro, vnde & valde timeo.

2 Tu verò nosti, quoniam quod ego per successus dierum & temporum, hinc ad mille annos huius temporalitatis expecto, in conspectu æternitatis tuæ iam factum est, & quod futurum est, iam factum est. Ego autem quia asto in hac nocte tenebrosa hæc ignorans, timor & tremor venerunt super me, dum video mihi vndique imminere multa pericula; à multis quoque hostibus venari, multitudinéque innumerarum miseriarum in hac vita me circundari. Et nisi in his tantis malis adforet mihi tuum adminiculum, desperarem. Sed spes mihi magna subest de te, mitissime princeps Deus meus. Et cōsideratio multitudinis miserationum tuarum, quæ apud te sunt, subleuat mentem meam. Et præcedentia signa misericordiæ tuæ, quæ me antequam nascerer præuenerunt, & nunc specialiter in me effulserunt, de futuris benignitatis tuæ melioribus & perfectioribus muneribus, quæ amicis tuis reseruas, spem meam

admo

admonent, vt in te lætetur Domine Deus meus lætitia sancta & viua, quia semper lætificas iuuentutem meam.

De Angelis deputatis ad custodiam hominum. CAP. XXVII.

1. DIlexisti enim me vnice amor meus, antequam diligerem te, & ad imaginem tuam creasti me, omnibus creaturis tuis præposuisti me. Quam dignitatem tunc quidem seruo, cùm nouerim te propter quem fecisti me.

2 Insuper facis angelos tuos spiritus propter me, quibus mandasti, vt custodiant me in omnibus viis meis, ne fortè offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim sunt custodes super muros ciuitatis tuæ nouæ Hierusalem, & montes in circuitu eius, vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem tuum, ne quando rapiat vt leo animas nostras, dum non esset qui eriperet, ille antiquus serpens aduersarius noster diabolus, qui quasi leo rugiens semper circumit, quærens quem deuoret. Hi sunt ciues beatæ ciuitatis supernæ Hierusalem quæ sursum est mater nostra, in ministeriū missi propter eos qui hæreditatem capiunt salutis, vt eos liberent ab inimicis suis, & custodiant in omnibus viis suis,

confor

confortent quoque & moneāt,& orationes filiorum tuorū offerant in conspectu gloriæ maiestatis tuæ.

3 Diligunt nempe conciues suos per quos suę ruinę scissuras restaurari expectant Ideoque magna cura,& vigilanti studio adsunt nobis omnibus horis & locis, succurrentes & prouidentes necessitatibus nostris,& solliciti discurrētes inter nos & te Domine, gemitus nostros atque suspiria referentes ad te,vt impetrent nobis facilè tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos desideratam tuæ gratiæ benedictionē. Ambulant enim nobiscū in omnibus viis nostris, intrant & exeunt nobiscum, attentè considerantes quàm piè, quàm honestè, in medio prauæ nationis conuersemur, quantoque studio & desiderio quæramus regnum tuum, & iustitiam eius, quantóque timore & tremore seruiamus, & exultemus tibi in lætitia cordis nostri. Adiuuant laborantes, protegunt quiescentes,hortātur pugnantes,coronant vincentes, congaudent gaudentibus,de te,inquam,gaudentibus,compatiuntur patientibus,pro te, inquam,patientibus.

4 Grandis est eis cura de nobis. Magnus est effectus dilectionis eorum erga nos. Et hoc totum propterho

nomẽ tuæ inæstimabilis charitatis,qua dilexisti nos. Diligunt enim quos tu diligis,custodiunt quos tu custodis, & deserunt quos tu deseris, nec diligunt operantes iniquitatem,quoniam & tu odisti omnes operantes iniquitatem, & perdes omnes qui loquuntur mendacium. Quoties benè agimus, gaudent angeli, & tristantur dæmones. Quoties à bono deuiamus, diabolum lætificamus,& angelos tuos suo gaudio defraudamus. Gaudium est enim eis super vno peccatore pœnitentiam agente, sed diabolo, super vno iusto pœnitentiam deserente.Da igitur pater eis semper gaudere de nobis, vt & tu semper per eos lauderis in nobis, & nos cum eis in vnum ouile tuum adducamur,vt confiteamur simul nomini sancto tuo creator hominum & angelorum.

5 Hæc ipse commemorans,coram te confiteor,laudans te, quoniam beneficia tua magna sunt hæc quibus nos honorificasti, dans nobis angelos tuos spiritus in ministerium nostrum. Dederas enim quicquid cœli ambitu continetur,& quasi parua reputas hęc quæ sub cœlo sunt,nisi adderes etiam ea quæ sunt super cœlos. Laudent te Domine de hoc omnes angeli tui, cõfiteantur tibi de hoc omnia opera tua,

tua,& ipsi sancti tui tibi benedicãt. O honorificentia nostra, nos nimis honorificans, & ditans multis muneribus decorasti. Admirabile est enim nomen tuũ Domine in vniuersa terra. Quid est enim homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Dixisti enim veritas antiqua: delitiæ meæ, esse cum filiis hominũ. Nonne homo putredo, & filius hominis vermis? Nonne vniuersa vanitas omnis homo viuens? Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?

De profunda prædestinatione & præscientia Dei.

CAP. XXVIII.

1 DOce me abyssus profundissima, creatrix sapientia, quæ librasti in pondere montes & colles, in statera, molem terræ tribus digitis appendisti. Suspende molem corporalitatis huius, quam gero, tribus inuisis digitis tuis ad te, vt videam & cognoscam, quàm admirabilis es in vniuersa terra. Lux antiquissima, quæ lucebas ante omnem lucem in montibus sanctis æternitatis antiquæ, cui nuda & aperta erãt omnia antequam

fierent. Lux quæ odio habes omnem maculam, vtpote mundissima & immaculatissima, quæ tibi deliciæ cum homine? quæ conuentio lucis ad tenebras? Vbi enim sunt in homine deliciæ tuæ? Vbi præparasti tibi in me dignum sanctuariũ maiestatis tuæ, ad quod introiens habeas delicias delectationis tuæ? Mundum enim cœnaculum decet te mundans virtus, quæ non nisi è mundis cordibus videri potest, multò magis nec haberi.

2 In homine autem vbi est templum tam mundum, vt te suspiciat, qui regis mundum? Quis potest facere mundum de immundo cõceptum semine? Nonne tu qui solus es mundus? Ab immundo enim quis mundabitur? Nam & secundum legem quam dedisti patribus nostris in igne combureti montem, & in nube tegente aquam tenebrosam: quicquid tetigerit immundus immundum erit. Omnes autem nos quasi pannus menstruatæ de massa corrupta & immunda venientes, maculam immunditiæ nostræ quam cælare præsertim tibi, qui omnia vides, non possumus, in frontibus portamus. Quare mundi esse non possumus, nisi tu mundaueris, qui solus es mũdus. Mundus autem de nobis filiis hominum, eos in quibus tibi

com

complacuit habitare, quos inacceſſibilibus profundis ſecretis iudiciorum incomprehenſibilium ſapientiæ tuæ, ſemper iuſtorum, licèt occultorum, ſine eorum meritis prædeſtinaſti ante mundum, vocaſti de mundo, iuſtificaſti in mundo, & magnificas eos poſt mundum. Non omnibus autem hoc facis, quod admirantur tabeſcentes omnes ſapientes terræ.

3 Et ego domine hoc conſiderans expaueſco, & obſtupeſco de altitudine diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ tuæ, ad quam ego non pertingo, & incomprehenſibilia iudicia iuſtitiæ tuæ quoniam ex eodem luto alia quidem facis vaſa in honorem, alia verò in contumeliam ſempiternam. Quos igitur tibi elegiſti de multis in templũ ſanctum tuum, ipſos mundas, effundens ſuper eos aquam mundam, quorum nomina numerúmque tu noſti, qui ſolus numeras multitudinem ſtellarum & omnibus eis nomina donas: qui etiam ſcripti ſunt in libro vitæ: qui nequaquam perire poſſunt: quibus omnia cooperantur in bonum, etiam ipſa peccata: Cùm enim cadunt, non colliduntur: quia tu ſupponis manum tuam, cuſtodiens omnia oſſa eorum, & vnum ex eis non conteretur.

4 Attamen mors peccatorum peſſima,

illorum, inquam, quos antequam faceres cœlum & terram, secundum abyssum multam iudiciorum tuorum occultorum, semper autem iustorum, præsciuisti ad mortem æternam: quorum dinumeratio nominum & meritorum prauorum apud te est, qui numerum arenæ maris dinumerasti, & dimensus es profundum abyssi, quos reliquisti in immunditiis suis, quibus omnia cooperantur in malum, & ipsa etiam oratio vertitur in peccatum, vt si etiam vsque ad cœlos ascenderint, & caput eorum millies tetigerit, & inter sydera cœli collocauerint nidum suum, quasi sterquilinium in fine perdentur.

De illis, qui prius sunt iusti, & postea impij efficiuntur, & è conuerso.

CAP. XXIX.

1 MAgna sunt hæc iudicia tua domine Deus, iudex iuste & fortis, qui iudicas æquitatem & inscrutabilia facis & profunda: quæ cùm considero, contremiscunt omnia ossa mea, quoniam non securatur homo viuens super terram, vt seruiamus tibi piè & castè cunctis diebus vitæ nostræ in timore, & exultemus tibi cum tremore, vt non sit seruitium sine timore, neque gaudium sine tremore, &

non

non glorietur accinctus æquè, vt discinctus: neque glorietur ante te omnis caro, sed pauescat & contremiscat à facie tua, cùm ignoret homo vtrum amore an odio dignus sit, sed in futurum omnia reseruantur incerta.

2 Vidimus enim multos Domine & audiuimus à patribus nostris, quod vtique sine magno tremore non recolo, sine multo timore non confiteor, ascendisse primitus quodammodo vsque ad cœlos & inter sidera nidum suum collocasse, postmodum autem cecidisse vsque ad abyssos, & animas eorum in malis obstupuisse. Vidimus stellas de cœlo cecidisse ab impetu ferientis caudæ draconis. Et eos qui iacebant in puluere terrę, à facie sublevantis manus tuæ Domine mirabiliter accendisse Vidimus viuos morientes, & mortuos à morte surgentes, & eos qui inter filios Dei ambulabant, in medio lapidum ignitorum, quasi lutum ad nihilum defluxisse. Vidimus lucem obtenebrasse, & de tenebris lucem processisse, quia publicani & meretrices præcedũt incolas in regno cœlorum, filij autem regni eiiciuntur in tenebras exteriores.

3 Quare autem ista omnia, nisi quia in montem illum ascenderunt, in quem primus ascendit angelus,

& descendit diabolus. Quos autẽ prædestinasti, ipsos & vocasti, & sanctificasti, & mundasti, vt dignum habitaculum sint tuæ maiestatis, cũ quibus, & in quibus sint tibi deliciæ sanctæ & mundæ, in quibus tu delectaris & lætificas iuuentutem eorum, habitans cum eis in memoria eorum, vt ipsi templum sanctum tuum sint, quod magnæ dignitatis & commendatio est humanitatis nostræ.

Quòd anima fidelis sit sanctuarium Dei.

CAP. XXX.

1 ANima enim quã creasti, non de te, sed per verbum tuum, non ex qualibet elementorũ materia, sed ex nihilo, quæ quidem rationalis, intellectualis, spiritualis, semper viuens, semper in motu, quã signasti lumine vultus tui: & consecrasti virtute lauacri tui: ita facta est capax maiestatis tuæ, quod à te solo, & à nullo alio possit impleri. Quando autem te habet, plenũ est desiderium eius, & iam nihil aliud quod desideretur exterius restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestũ est quòd te non habet interius, quo habito, nihil est quod vltra desideret.

2 Cùm enim sis summum, & omne bonum,

bonũ, non habet quod desideret amplius, sed possidet te omne bonum. Quod si non desiderat omne bonum, restat vt desideret aliquid, quod non est omne bonum, ergo nec summum bonum, ergo nec Deum, sed potiùs creaturã. Cùm autem creaturã desiderat, continuam famem habet: quia licèt quod desiderat de creaturis, adipiscatur, vacua tamen remanet, quia nihil est quod eam impleat, nisi tu, ad cuius imaginem est creata. Imples autem tu eos, qui nihil aliud desiderant præter te, & facis eos dignos te, sanctos, beatos, immaculatos, & amicos Dei, qui omnia reputant vt stercora, vt lucrifaciant te solum.

3 Hæc est enim beatitudo quam homini contulisti, hic est honor quo eũ inter omnes creaturas, & super omnes honorificasti, vt sit admirabile nomen tuũ in vniuersa terra. Ecce Domine Deus meus, summe, optime, omnipotentissime, inueni locum vbi tu habitas, quia in anima quam creasti ad imaginem, & similitudinem tuam, quæ te solum quærit & desiderat, quia non in illa quæ te non quærit, nec desiderat.

Quòd neque per sensus exteriores, neque interiores inueniri potest Deus.

CAP. XXXI.

1 Ego erraui ſicut ouis quæ periērat, quærens te exterius, qui es interius. Et multum laboraui quærēs te extra me, & tu habitas in me, ſi tamen ego deſiderem te. Circuiui vicos, & plateas ciuitatis huius mundi, quærēs te & non inueni, quia malè quærebam foris quod erat intus. Miſi nuntios meos omnes ſenſus exteriores, vt quærerē te, & non inueni, quia malè quærebam. Video enim lux mea, Deus qui illuminaſti me: quia malè te per illos quærebam, quia tu es intus, & tamen ipſi, vbi intraueris, neſciuerunt.

2 Nam oculi dicunt, Si coloratus nō fuit, per nos non intrauit. Aures dicunt ſi ſonitum non fecit, per nos non tranſiuit. Naſus dicit, Si non oluit, per me non venit. Guſtus dicit, Si non ſapuit, per me non introiuit. Tactus etiam addit, Si corpulentus non eſt, nihil me de hac re interroges. Non iſta igitur ſunt in te Deus meus. Non enim ſpeciem corporis, non decus temporis, non candorem lucis, non colorem, non dulcium melodiarum cantus, & quæcunque dulce ſonantia, non florum & vnguentorum, vel aromatum odores, non mella vel manna guſtui delectabilia, non cætera

ad

ad tangendum vel amplexandum amabilia, nec omnia alia sensibus his subiecta quæro, quum Deum meum quæro. Absit vt ista crediderim Deum meum, quæ etiam à brutalium sensibus comprehenduntur.

3 Et tamen quum Deum meum quæro, quæro nihilominus quandam lucem super omnem lucem, quam non capit oculus: quandam vocem super omnem vocem, quam non capit auris? quendam odorem super omnem odorem, quem non capit naris: quendam dulcorem super omnem dulcorem, quem non capit gustus: quendam amplexum super omnem amplexum, quem non capit tactus. Ista lux quidem fulget, vbi locus non capit, ista vox sonat, vbi spiritus non rapit: odor iste redolet, vbi flatus non spargit, sapor iste sapit, vbi non est edacitas: amplexus iste tangitur, vbi non diuellitur. Hic est Deus meus, & non æstimabitur alius ad illum. Hoc quæro, quum Deum meum quæro. Istud amo, quum Deum meum amo.

4 Serò te amaui pulchritudo tã antiqua & tã noua: serò te amaui, & tu intus eras & ego foris, & ibi te quærebã, & in ista formosa quæ fecisti, ego deformis irruebam. Mecum eras, & tecũ non eram. Ea me tenebant longè

te,

a te, quæ esse non poterant nisi in te. Circuibam enim omnia quærens te, & propter omnia derelinquens me. Interrogaui terrã si esset Deus meus, & dixit mihi quod nõn, & omnia quæ in ea sunt, hoc idem confessa sunt. Interrogaui mare, & abyssos, & reptibilia quæ in eis sunt, & responderunt: Non sumus Deus tuus, quære super nos eum. Interrogaui stabilem aërem, & inquit vniuersus aër cum omnibus incolis suis: Fallitur Anaximenes, non sum ego Deus tuus. Interrogaui Cœlum, Solem, Lunam, & stellas: Neque nos sumus Deus tuus, inquiunt.

5 Et dixi omnibus his qui circunstãt fores carnis meæ, dicite mihi de Deo meo quod vos nescitis, dicite mihi aliquid de illo: & exclamauerunt omnes voce grandi. Ipse fecit nos. Interrogaui deinde mundi molem. Dic mihi si es Deus meus an non? Et respondit voce forti, Non sum, inquit ego, sed per se ipsum sum ego quem quæris in me, ipse fecit me, supra me quære eum, qui regit me, qui fecit me. Interrogatio creaturarum profunda est consideratio ipsarum, respõsio earum, attestatio ipsarum de Deo quoniam omnia clamant, Deus nos fecit. Quoniam vt ait Apostolus: Inuisibilia

Dei

Dei, per ea quæ facta sunt à creatura mundi intellecta conspiciuntur.

6 Et redij ad me,& intraui in me,& aio ad me, Tu quis es? Et respōdi mihi: Homo rationalis & mortalis. Et incœpi discutere quid hoc esset, & dixi, Vnde hoc tale animal, Domine Deus meus? vnde,nisi abs te? Tu fecisti me, & non ego ipse me. Quis tu? Tu per quem viuo ego, tu per quem viuunt omnia. Quis tu? Tu Domine Deus meus verus & solus omnipotēs & æternus & incomprehensibilis & immensus, qui semper viuis,& nihil moritur in te,immortalis enim es,habitans æternitatem, mirabilis oculis Angelorū, inenarrabilis, imperscrutabilis, & innominabilis Deus viuus & verus, terribilis, & fortis,nesciens principium neque finem, principium omnium atque finis, qui es ante primordia sæculorum, & ante omnes sæculorum origines. Tu es Deus meus & Dominus omnium quæ creasti, & apud te omnium stabilium stant causæ, & omnium mirabilium apud te immutabiles manent origines,& omnium rationabilium, & irrationabilium atque temporalium sempiternæ viuunt rationes.

7 Dic mihi supplici seruo tuo Deus meus, dic misericors misero tuo, dic.

quæso per miserationes tuas. Vnde hoc tale animal nisi abs te? An quisquam sese faciendi erit artifex? An aliunde quàm à te trahitur esse & viuere? Nõne tu es summum esse, à quo est omne esse? Quicquid enim est, à te est, quia sine te nihil est. Nónne tu es fons vitæ, à quo fluit omnis vita? Quicquid enim viuit, per te viuit, quia sine te nihil viuit. Tu ergo Domine fecisti omnia. Nam quæram quis fecit me? Tu Domine fecisti me, sine ipso factum est nihil. Tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi ago Domine Deus meus per quem viuo ego, & per quem omnia viuunt, quoniam fecisti me. Gratias tibi plasmator mei, quia manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me. Gratias tibi lux mea, quoniam illuminasti me, & inueni te & me. Vbi inueni me, ibi cognoui me: vbi inueni te ibi cognoui te: vbi autem cognoui te, ibi illuminasti me. Gratias tibi lux mea, quoniam illuminasti me.

8 Quid est quòd dixi, cognoui te? Nónne tu es Deus incomprehensibilis & immensus & Rex Regum & Dominus dominantium, qui solus habes immortalitatem, & lucẽ habitas inaccessibilem, quam nullus hominum vidit, sed nec videre potest? Nonne tu

es Deus abſcõditus & imperſcrutabilis maieſtatis,ſolus tuiipſius maximus cognitor, & mirabilis contemplator? Quis ergo cognouit quod nunquam vidit: Dixiſti enim in veritate tua: Non videbit me homo & viuet. Dixit & præco tuus per veritatem tuam: Deum nemo vidit vnquam. Quis ergo cognouit quod nunquam vidit? Dixit etiam veritas tua: Nemo nouit filium, niſi pater: neque patrem quis nouit niſi filius. Sola Trinitas tua ſoli ſibi integrè nota eſt, quæ exuperat omnem ſenſum.

9 Quid eſt ergo quod dixi homo vanitati ſimilis, quia cognoui te? Quis enim cognouit te, niſi tu te? Tu quippe ſolus Deus omnipotẽs,ſuperlaudabilis,& ſupergloriofus,& ſuperexaltatus,& altiſſimus,& ſupereſſentialis in ſanctiſſimis & diuiniſſimis eloquiis nominaris,quoniam ſuper omnem eſſentiam intelligibilem, ſiue intellectualem atque ſenſibilem, & ſuper omne nomen quod nominatur, non ſolùm in hoc ſæculo, ſed etiam in futuro ſupereſſentialiter & ſuperintelligibiliter eſſe dignoſceris, quoniam ſupereſſentiali & occulta diuinitate,ſuper omnem rationem,intellectum & eſſentiam, inacceſſibiliter & imperſcrutabiliter habitas in

reipſo

teipso, vbi lux inaccessibilis, & lumen imperscrutabile & incomprehensibile, & inenarrabile, ad quod non attingit aliquod lumen: quoniam incontemplabile, & inuisibile, & superrationale, & superintelligibile, & superinaccessibile, & superincommutabile, & superincommunicabile creditur: quod nullus vmquam Angelorum, vel hominum vidit, sed nec videre potest. Hoc est cœlum tuum Domine, cœlum cœlans, superarcanum, superintelligibile, superrationale, & superessentiale lumen, de quo dicitur: Cœlum cœli Domino.

10 Cœlum cœli, cui terra est omne cœlum: quia supermirabiliter exaltatum est super omne cœlum. Ad quod etiam terra est ipsum cœlum Empyreum, hoc enim est cœlum cœli Domino: quia nulli notum nisi Domino. Ad quod nemo ascẽdit, nisi qui de cælo descẽdit: quia nemo nouit patrem, nisi filius & eorum spiritus. Et nemo nouit filium, nisi pater & eorum spiritus. Soli quidem tibi trinitas integrè nota es, trinitas sancta, trinitas supermirabilis, & superinenarrabilis, & superinscrutabilis, & superinaccessibilis, superincomprehensibilis, superintelligibilis, superessẽtialis, superessentialiter exuperans omnẽ sensum, omnẽ
ratio

rationem, omnem intellectum, omnem intelligentiam, omnem essentiā supercœlestium animorum: quam neque dicere, neque cogitare, neque intelligere, neque cognoscere possibile est, etiam oculis Angelorum.

11. Vnde ergo cognoui te Domine Deus altissime super omnem terram, super omne cœlū, quē neque Cherubim perfectē cognoscunt, neque Seraphim: sed alis contemplationum suarum velatur facies sedentis super solium excelsū & eleuatum, clamantes & dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria tua. Expauit Propheta & dixit: væh mihi quia tacui: quia vir pollutus labiis ego sum. Et expauit cor meum, & dixit: Væh mihi quia non tacui: quia vir pollutus labiis ego sum. Sed dixi, cognoui te. Veruntamen Domine, væh tacentibus de te, quoniam loquaces muti fiunt sine te. Et ego Domine Deus meus non tacebo, quoniam fecisti me, & illuminasti me, & inuenisti me, & cognoui te: quoniam illuminasti me.

12 Sed qualiter cognoui te? Cognoui te in te. Cognoui te, non sicut tibi es, sed cognoui te; sicut mihi es & nō sine te, sed in te: quia tu es lux quę illuminasti me. Sicut enim tibi est, soli tibi

cognitus es: ficut mihi es fecundùm gratiam tuã, & mihi cognitus es. Sed quid mihi es? dic mihi mifericors famulo tuo mifero, dic mihi per miferationes tuas quid mihi es? Dic animæ meę, falus tua ego sũ, noli abfcondere à me faciẽ tuam, ne moriar. Sine me loqui apud mifericordiam tuam, me terram, & cinerẽ, fine me loqui apud mifericordiam tuam, quoniam mifericordia tua magna eft fuper me. Loquar enim ad Deum meum cùm fim puluis & cinis. Dic mihi fupplici tuo, dic mihi mifericors mifero tuo, dic per miferationes tuas, quid mihi es? Et intonafti defuper voce grandi in interiorẽ aurem cordis mei, & rupifti furditatem meam, & audiui vocem tuam, & illuminafti cœcitatem meam, & vidi lucem tuam, & cognoui quoniam Deus meus es tu. Propterea dixi quòd cognoui te.

13 Cognoui enim te, quoniã Deus meus es tu. Cognoui te folum verum Deũ, & quem mififti Iefum Chriftum. Erat tempus quando non cognofcebam te. Væh tẽpori illi, quando non cognofcebã te: væh cœcitati illi quando non videbam te: væh furditati illi, quãdo non audiebã te: cœcus & furdus per formofa quæ fecifti deformis irruebam. Et mecum eras, & tecum

non

non eram: & ea me tenebant longè à te, quæ non essent, nisi essent in te. Illuminasti me lux mundi, & vidi te, & amaui te: nemo quippe te amat, nisi qui te videt, & nemo te videt, nisi qui te amat. Serò te amaui, pulchritudo tam antiqua & tam noua serò te amaui: væh tempori illi quando non amaui te.

Confeßio veræ fidei. CAP. XXXII.

1 GRatias tibi ago, lux mea, quæ illuminasti me & cognoui te. Qualiter cognoui te? Cognoui te solum Deum viuum & verum creatorē meū. Cognoui te creatorē cœli & terræ, visibiliū omnium & inuisibilium, Deum verū, omnipotentem, immortalem & inuisibilem, incircūscriptibilē, interminabilem, æternum, inaccessibilem, incomprehensibilem, imperscrutabilem, & incommutabilem, immensum, infinitū, principium omnium visibilium & inuisibilium creaturarum, per quem omnia facta sunt, per quem cuncta subsistunt elementa. Cuius maiestas sicut principium nunquam habuit, sic nec desinet in æternum.

2 Cognoui te vnum solum verum Deū, æternū patrem & filium & Spi-

ritum ſanctum, tres quidem perſonas, ſed vnam eſſentiam omnino ſimplicem indiuiſámque naturam & patrem à nullo, filium à patre ſolo, & Spiritũ ſanctum pariter ab vtroque, abſque initio ſemper & ſine fine, Deum trinum, & vnum ſolum, & verum Deum, omnipotentem, vnum vniuerſorum principium, creatorem omnium viſibiliũ & inuiſibilium, ſpiritualium & temporalium, qui tua omnipotenti virtute ſimul ab initio tẽporis vtramque de nihilo condidiſti creaturam ſpiritualem & corporalem, angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam quaſi communem ex corpore & ſpiritu conſtitutam.

2 Cognoui te & confiteor te Deum patrem ingenitum, te Filium à Patre genitum, te Spiritum Sanctum paracletum, neque genitum neque ingenitum, ſanctam & indiuiduam Trinitatem, in tribus coæqualibus perſonis conſubſtantialibus & coæternis, Trinitatem in vnitate, & vnitatẽ in Trinitate, corde credens ad iuſtitiam, & ore confitens ad ſalutem. Cognoui te verum Deum, & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium Dei, vnigenitum: creatorem, ſaluatorem, & redemptorem mei, & totius humani generis, quem confiteor ex Patre genitum

ante

ante sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. non factum sed genitum, consubstantialem & coæternum patri & Spiritui sancto, per quem omnia facta sunt à principio, firmiter credens, & veraciter confitens te Deum vnigenitum Iesum Christum propter salutem hominum à tota trinitate communiter incarnatum, & ex Maria perpetua virgine Spiritus sancti cooperatione conceptum, verum hominem factum ex anima rationali, & humana carne subsistentem.

¶ Qui cùm secundùm diuinitatem vnigenitus Dei impassibilis sis, pariter & immortalis, propter nimiam dilectionem tuam qua dilexisti nos: idem ipse Dei filius secundum humanitatem factus est passibilis & mortalis. Qui propter salutem humani generis vnice fili Dei in ligno crucis pati dignatus es passionem & mortem, vt nos à morte perpetua liberares. Atque ad inferos, vbi sedebant in tenebris patres nostri, auctor luminis descendisti, & die tertia gloriosus victor ab inferis ad superos resurrexisti, resumens sacrum corpus, quod pro peccatis nostris mortuum iacuerat in sepulchro, & viuificans secundùm scripturas, die tertia, vt ipsum in pa-

tris dextera collocares. Assumpta nãque tecũ ex inferis captiuitate, quam captiuauerat antiquus hostis:humani generis inimicus,verus Dei filius cum nostræ carnis substantia, id est, cum anima & carne humana, ex virgine gloriosa assumpta, super omnes cœlos ascendisti: transcendens omnes ordines Angelorum, vbi sedes ad dexteram Dei patris,vbi est fons vitæ & lumen inaccessibile,& pax Dei quæ exuperat omnem sensum.

4 Ibi te Deum verum, & hominem Iesum Christum adoramus & credimus, confitentes te patrem habere Deum:indéque te venturum iudicem in fine sæculi expectamus: vt iudices viuos & mortuos: & reddas omnibus bonis & malis secundum opera sua, quæ operati sunt in hac vita, vel præmium,vel supplicium prout vnusquisque dignus fuerit requie vel ærumna. Resurgent enim in illa die à voce virtutis tuæ omnes homines quotquot humanam animam acceperũt in carne sua, quam hic habuerunt: vt totus homo pro meritis vel gloriam suscipiat,vel gehennam. Tu es ipsa vita & resurrectio nostra, quem saluatorem expectamus Dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori

claritatis suæ. Cognoui te Deum verum, & vnum Spiritum sanctum Patris & Filij ab vtroque pariter procedentem, consubstantialem, & coæternum patri & filio, paracletum & aduocatum nostrum: qui super eundem Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, in columbæ specie descendisti, & super Apostolos in linguis igneis apparuisti. Qui & omnes sanctos & electos Dei, à principio tuæ gratiæ munere docuisti, & ora prophetarum vt enarrarent mirabilia regni Dei, aperuisti: qui ab omnibus sanctis Dei cum patre & filio simul adoraris, & glorificaris. Inter quos & ego filius ancillæ tuæ, corde meo glorifico nomen tuum, quoniam illuminasti me. Tu enim es vera lux, lumen veridicum, ignis Dei, & magister spirituum: qui vnctione tua doces nos omnem veritatem. Spiritus veritatis, sine quo impossibile est placere Deo, quoniam tu ipse Deus ex Deo, & lux de luce, procedens à patre luminum ineffabiliter, & ab eius filio Domino nostro Iesu Christo, quibus consubstãtialis & coæqualis, & coæternus existens in vnius trinitatis essentia, superessentialiter conglorians & conregnas.

6 Cognoui te vnum Deum viuum & verum, Patrem, & Filium & Spiritum

ſanctum: trinum quidem in perſonis, ſed vnum in eſſentia: quem confiteor, adoro & glorifico toto corde meo, verum Deum ſolum, ſanctum, immortalem, inuiſibilem, incommutabilem, inacceſſibilem, imperſcrutabilem, vnum lumen, vnum ſolem, vnum panem, vnam vitam, vnum bonum, vnum principium, vnum finem, vnum creatorem cœli & terræ: per quem omnia viuunt, per quem omnia ſubſiſtunt, per quem omnia gubernantur, reguntur, & viuificantur quæ in cœlis ſunt, & quæ in terris, & ſub terra: præter quem nō eſt Deus in cœlo & in terra.

7 Sic cognoui te Domine Deus cognitor mei, ſic cognoui te. Cognoui te per fidem tuam quam inſpiraſti mihi lux mea, lumen oculorum meorum Domine Deus meus, ſpes omnium finium terræ, gaudium lætificans iuuentutem meam, & bonum, ſuſtentās ſenectutem meam. In te enim Domine iubilant omnia oſſa mea, dicentia: Domine quis ſimilis tibi? Quis ſimilis tibi in diis Domine? Non quem fecit manus hominum, ſed qui feciſti manus hominum? Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum, non ſic operator hominum. Omnes dij gentium dæmonia: Dominus autem cœlos fecit, Dominus

ipſe

ipse est Deus. Dij qui non fecerunt cœlũ,& terram,pereant de cœlo, & de terra,Deum qui creauit cœlum & terram,cœli & terra benedicant.

De confeßione propriæ vtilitatis.

CAP. XXXIII.

1 QVis similis tibi etiam in diis Domine? Quis similis tibi?Magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis,& faciens mirabilia?Sero te cognoui lumen verum, serò te cognoui.Erat autem nubes magna & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ:ita vt videre non possem solem iustitiæ & lumen veritatis. Inuoluebar in tenebris filius tenebrarum, tenebras meas amabam, quia lumen non cognoscebam Cæcus eram,& cæcitatem amabam, & ad tenebras per tenebras ambulabam. Quis inde me eduxit,vbi eram homo cæcus, sedens in tenebris & vmbra mortis?

2 Quis accepit manum meam,vt inde me educeret?Quis est ille illuminator meus? non eum quærebam, & ipse quæsiuit me:nō vocabam eum, & ipse vocauit me:Quis est ille?Tu es Domine Deus meus,misericors & miserator, Pater misericordiarum,& Deus totius

consolationis. Tu sancte Domine Deus meus, quem confiteor toto corde meo, gratias agens nomini tuo. Non te quærebam, tu me quæsiuisti: non te inuocabam, tu me inuocasti.

3 Vocasti enim me nomine tuo. Intonasti desuper voce grandi in interiorem aurem cordis mei. Fiat lux, & facta est lux: & discessit nubes magna, & liquefacta est nubes tenebrosa quæ operuerat oculos meos, & vidi lucem tuam, & cognoui vocem tuam, & dixi: Verè Domine tu es Deus meus, qui eduxisti me de tenebris & vmbra mortis, & vocasti me in admirabile lumen tuum, & ecce video. Gratias tibi illuminator meus. Et cõuersus sum, & vidi tenebras in quibus fuerã, & abyssum tenebrosam in qua iacueram & contremui, & expaui, & dixi: Væh væh tenebris meis in quibus iacui. Væh væh cæcitati illi, in qua videre non poteram lumen cœli: Væh væh præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoscebam te Domine. Gratias tibi ago illuminator & liberator meus, quoniã illuminasti me, & cognoui te. Serò cognoui te veritas antiqua, serò te cognoui veritas æterna: tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te, quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

Consi

Consideratio diuinæ maiestatis.

CAP. XXXIV.

1 SAncte sanctorum Deus, inæstimabilis maiestatis Deus deorum, & dominus dominorum, mirabilis, inenarrabilis, inexcogitabilis, quem contremiscunt in cœlo Angelicæ potestates, quem adorant omnes dominationes & throni, & omnes virtutes pauent à conspectu tuo, cuius potentiæ & sapientiæ non est numerus: qui fundasti mundum super nihilum, & mare colligasti in äere quasi in vtre, omnipotentissime, sanctissime, fortissime, Deus spirituum vniuersæ carnis, à cuius conspectu fugit cœlum & terra, ad cuius nutum omnia se subiiciunt elementa, te adorent & glorificent omnes creaturæ tuæ.

2 Et ego filius ancillæ tuæ, per fidem tuam flecto ceruicem cordis mei sub pedibus maiestatis tuæ, gratias agens, quoniam dignatus es per tuam misericordiam illuminare me. Lumen verum, lumen sanctũ, lumen delectabile, lumen superlaudabile, lumen admirabile, quod illuminat omnẽ hominem venientem in hunc mundum, & etiam oculos Angelorum. Ecce video, gratias ago. Ecce video lumen cœli, interlucet oculis mentis meæ radius desuper à

facie

facie luminis tui, & lætificat omnia ossa mea. O si perficeretur in me? Auge quæso, luminis autor: Auge quæso quod interlucet in me. Dilatetur obsecro, dilatetur ex te.

3 Quid est hoc quod sentio? Quis est ignis qui calefacit cor meum? Quę est lux quæ irradiat cor meum? O ignis qui semper ardes, & nunquam extingueris, accende me. O lux quæ semper luces, & nunquam obfuscaris, illumina me. O vtinam arderem ex te? Ignis sancte, quàm dulciter ardes, quàm secretè luces, quàm desideranter aduris. Væh iis qui non ardent ex te, væh illis qui non illuminantur ex te. O lumen veridicum, illuminans omnem mundum, cuius lux implet mundum.

4 Vęh cœcis oculis qui te non vidēt, sol illuminans cœlum & terram. Væh caligantibus oculis, qui te videre non possunt. Væh auertētibus oculis, vt nō videant veritatem. Væh non auertentibus, vt non videant vanitatem. Nequeunt enim oculi assueti tenebris, summæ veritatis radios intueri: nec sciunt de lumine aliquid æstimare: quorum est in tenebris habitatio. Tenebras vident, tenebras diligunt, tenebras approbant, de tenebris euntes in tenebras, nesciunt vbi corruant, mise

miſeri qui neſciunt quid amittant: & miſeriores vtique qui ſciunt quid amittunt, qui cadunt apertis oculis, & deſcendunt in infernum viuentes.

5 O lux beatiſſima, quæ non niſi à purgatiſſimis oculis videri potes. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt, munda me mundans virtus, ſana oculos meos, vt ſanis oculis te contẽpler, quem non niſi ſani oculi intuentur. Aufer quæſo ſquammas caliginis antiquæ radio tuæ illuminationis, ſplendor inacceſſibilis: vt te videre valeam irreuerberatis obtutibus, & in lumine tuo videam lumen. Gratias tibi ago lux mea. Ecce video. Dilatetur obſecro viſus meus Domine ex te. Reuela oculos meos, vt conſiderem mirabilia de lege tua: qui es mirabilis in ſanctis tuis. Gratias tibi ago lumen meum. Ecce video, ſed per ſpeculum in ænigmate. Sed quando facie ad faciem? Quando venient dies lætitiæ & exultationis, in qua ingrediar in locũ tabernaculi admirabilis vſque ad domũ Dei, vt videam vidẽtem me facie ad faciem, & ſatietur deſideriũ meũ?

De deſiderio & ſiti animæ in Deum.

CAP.

Cap. XXXV.

1 QVemadmodũ desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum, quando veniam & apparebo ante faciem tuam? O fons vitæ, vena aquarum viuentium: quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ de terra deserta, inuia & inaquosa? vt videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio Domine, fons vitæ es, satia me. Sitio domine, sitio te Deum viuũ. O quando veniam, & apparebo Domine ante faciẽ tuã? Putásne videbo diem illã. diem inquam, iucunditatis & lætitiæ, diem quã fecit Dominus, vt exultemus & lætemur in ea.

2 O dies præclara & pulchra, nesciẽs vesperum, non habens occasum, in qua audiam vocem laudis, vocem exultationis & confessionis, in qua audiam: intra in gaudium Domini tui. Intra in gaudium sempiternum, in domũ Domini Dei tui: vbi sunt magna & inscrutabilia & mirabilia, quorum non est numerus. Intra in gaudiũ sine tristitia, quod continet æternã lætitiam. vbi erit omne bonum & nõ erit aliquod malũ. Vbi erit quidquid voles, & non erit quicquid noles.

Ibi

Ibi erit vita vitalis, dulcis & amabilis sempérque memorialis. Vbi non erit hostis impugnans, nec vlla illecebra, sed summa & certa securitas, secura tranquillitas, & tranquilla iucunditas, iucunda felicitas, felix æternitas, æterna beatitudo, & beata trinitas, & trinitatis vnitas: & vnitatis deitas, & deitatis beata visio, quæ est gaudium Domini Dei tui.

3 O gaudiũ super gaudiũ, gaudium vincens omne gaudiũ, extra quod non est gaudiũ quamdiu intrabo in te, vt videam Deũ meũ qui habitat in te. Ibo illuc, & videbo visionem hanc grandem. Quid est quod me detinet? Heu me, quia incolatus meus prolongatus est. Heu me, quãdiu dicetur mihi: vbi est Deus tuus? quamdiu dicetur mihi, expecta reexpecta, nunc quæ est expectatio mea? Nonne Domine Deus meus. Saluatorẽ expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrę, configuratum corpori claritatis suæ? Expectamus Dominũ quando reuertatur à nuptiis, vt inducat nos ad suas nuptias. Veni Domine, & noli tardare. Veni Domine Iesu Christe, & veni & visita nos in pace: veni & educ vinctos de carcere, vt lætemur corã te corde perfecto, Veni Saluator noster. Veni deside

desideratus cunctis gentibus, ostende faciem tuam,& salui erimus. Veni lux mea,redemptor meus:educ de carcere animam meam ad confitendum nomini sancto tuo.

4 Quàm diu miser iactabor in fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te Domine & non exaudis? Audi clamãtem Domine, de hoc mari magno, & adduc me ad portum felicitatis æternæ. Felices qui de periculo maris huius educti ad te Deum portum tutissimum peruenire meruere. O verè felices qui de pelago ad littus,de exilio ad patriã, de carcere ad palatium peruenerunt, optata iam quiete beati, qui brauium illud perpetuæ gloriæ,quod hic per multas tribulationes quæsierunt, iam felici iucunditate adepti lætantur in perpetuum. O verè beati, ô terque quaterque beati: qui iam omnium malorum exuti, securi de sua immarcescibili gloria ad regnum decoris peruenire meruerũt. O æternum regnum, regnum omnium sæculorum, vbi lumen indeficiens, & pax Dei quæ exuperat omnẽ sensum: in quo sanctorum animæ requiescunt, & lætitia sempiterna super capita eorum,gaudium & exultationem obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

O quàm gloriosum est regnum, in quo tecum Domine regnāt omnes sancti, amicti lumine sicut vestimento, habentes in capite suo coronam de lapide pretioso! O regnum beatitudinis sempiternæ, vbi tu Domine spes sanctorum, & diadema gloriæ facie ad faciem videris à sanctis, lætificans eos vndique in pace tua, quæ exuperat omnem sensum. Ibi gaudium infinitum, lætitia sine tristitia, salus sine dolore, via sine labore, lux sine tenebris, vita sine morte, omne bonum sine omni malo. Vbi iuuentus nunquam senescit, vbi vita terminum nescit, vbi decor nunquam pallescit, vbi amor nunquam tepescit, vbi sanitas nunquam marcescit, vbi gaudium nunquam decrescit, vbi dolor nunquam sentitur, vbi gemitus nunquam auditur, vbi triste nihil videtur, vbi lætitia semper habetur, vbi malum nullum timetur: quoniam ibi summum bonum possidetur, quod est videre semper faciem Domini virtutum.

6 Felices igitur qui de naufraga vita præsenti, ad tanta gaudia iam peruenire meruerunt. Infelices heu nos & miseri, qui per huius maris magni fluctus procellosásque voragines nauem trahimus, ignorantes, an ad portum salutis peruenire valeamus. Infelices

inquam, quorum vita eſt in exilio,via in periculo:finis in dubio : neſcientes finem noſtrum : quia omnia in futurum reſeruantur incerta. Adhuc in pelagi fluctibus verſantur,ſuſpirantes ad te portum maris. O patria noſtra,patria ſecura,à longè te videmus,ab hoc mari te ſalutamus: ab hac valle ad te ſuſpiramus:& nitimur cum lachrymis ſi quo modo ad te perueniamus.

7 Spes humani generis,Chriſte Deus de Deo, refugium noſtrum & virtus, cuius lumen à longè inter caliginoſas nebulas ſuper mari,procellas,quaſi ſtellæ maris radius oculos noſtros irradiat: vt dirigamur ad te portum. Guberna Domine nauem noſtram tua dextera, clauo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempeſtas aquæ, nec abſorbeat nos profundum, ſed vnco crucis retrahe nos ab hoc pelago ad te ſolamen vnicum noſtrum, quem à longè quaſi ſtellam matutinam, & ſolem iuſtitiæ vix lachrymantibus oculis in littore cœleſtis patriæ nos expectantem videmus.

8 En ad te clamamus redempti tui, ſed & nunc exules tibi, quos pretioſo ſanguine redemiſti: Exaudi nos Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ:& in mari longè. In mari turbulento

lento versamur: tu in littore stans, aspicis pericula nostra: saluos nos fac propter nomen tuum. Da nobis Domine inter scillam & charybdim ita tendere & tenere medium, vt vtroque periculo euitato, salua naue & mercibus, securi perueniamus ad portum.

Item de gloria cælestis patriæ.

CAP. XXXVI.

1 CVm ergo peruenerimus ad te sapientiæ fontem, ad te lumen indeficiens, ad te lucem inextinguibilem, vt te non iam per speculum in ænigmate, sed facie ad faciem videamus, tunc satiabitur in bonis desiderium nostrum: quia nihil erit exterius quod desideretur, nisi tu Domine summum bonum. Qui eris præmium beatorum & diadema decoris eorum, & lætitia sempiterna super capita eorum, pacificans eos intus, & extra in pace tua, quæ exuperat omnem sensum. Ibi videbimus, amabimus, & laudabimus. Videbimus in lumine tuo lumen tuum, quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Quale autem lumen? Lumen immensum, lumen incorporeum, incorruptibile, incomprehensibile, lumen indeficiens, lumen inex-

tinguibile,lumen inaccessibile,lumen increatum, lumen veridicum, lumen diuinum, quod illuminat oculos Angelorum, quod lætificat iuuentutem sanctorum, quod est lumen luminum, & fons vitæ,quod es tu Domine Deus meus.

2 Tu es quippe lumen in cuius lumine videbimus lumen, te scilicet in te,in splendore vultus tui, quando te videbimus facie ad faciem. Quid est videre facie ad faciem, nisi quod ait Apostolus? Cognoscere sicut & cognitus sum:cognoscere veritatem tuã, & gloriam tuam: hoc est,cognoscere faciẽ tuam, cognoscere patris potentiam, filij sapientiam, Spiritus sancti clementiam, ipsius summæ Trinitatis vnam & indiuiduam essentiam. Videre enim faciem Dei viui, hoc est summum bonum, gaudium Angelorum, atque omnium sanctorum, præmium vitæ æternæ,gloria spirituum, lætitia sempiterna,corona decoris, brauium felicitatis,requies opulenta, pulchritudo pacis,intimum & externum gaudium paradisus Dei, Hierusalem cœlestis, vita beata,plenitudo beatitudinis,gaudium æternitatis,pax Dei,quæ exuperat omnem sensum.

3 Hæc est plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, videre faciem

Dei

Dei sui, videre eum qui fecit cœlum, & terram, videre eum qui fecit eum, qui saluauit eum, & qui glorificauit eum. Videbit eum cognoscendo, amabit diligendo, laudabit possidendo. Ipse enim erit hæreditas populi sui populi sanctorum, populi quem redemit. Ipse possessio felicitatis eorum, ipse præmium & merces expectationis. Ero, inquit, merces tua magna nimis. Magnum enim magna decent. Verè Domine Deus meus, magnus es tu nimis super omnes Deos, & merces tua magna nimis. Neque enim magnus es tu, & parua merces tua, sed vt magnus es tu, ita magna merces tua: quoniam non aliud es tu, & aliud merces tua. Sed tu ipse magnus nimis, tu ipse merces magna nimis, tu ipse coronator es & corona, tu ipse promissor es & promissio, tu remunerator & munus, tu præmiator & præmium felicitatis æternæ.

4 Tu ergo coronator es & corona Deus meus, & diadema spei meæ, quæ ornata est gloria, lumen lætificans, lux renouans, decor adornans, spes mea magna, desiderium cordis sanctorum, & desideratus eorum. Visio ergo tua tota merces, est totum præmium, & totum gaudium quod expectamus. Hæc est enim vita æterna, hæc est,

inquam,sapientia tua. Hæc est vita æterna,vt cognoscamus te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Cùm igitur videbimus in solum Deũ, Deum verum, Deũ viuũ, omnipotentem,simplicem, inuisibilẽ, incircunscriptibilem, incomprehensibilem, & filium tuum vnigenitum, consubstantialem, coæternum tibi dominum nostrum Iesum Christum, quem pro salute nostra misisti in mundum in virtute Spiritus sãcti,trinum in personis, & vnum in essentia, Deum sanctum,solum,extra quem nõ est Deus,tunc habebimus, quod nunc quærimus,vitam æternã,gloriam sempiternam,quam præparasti diligentibus te, quam abscondisti timentibus te, quam daturus es quærentibus te, quærentibus faciem tuam semper.

5 Et tu Domine Deus meus formator meus ex vtero matris meæ, quæ me recommendauit manui tuæ, non me permittas amplius ex vno distrahi in multa,sed collige me de exterioribus ad me, de me ad te, vt dicat tibi semper cor meum,exquisiuit te facies mea, faciem tuam domine requiram, faciem domini virtutum, in qua sola consistit tota gloria sempiterna beatorum. Quam quidem videre,vita æterna est, & gloria sempiterna sanctorum

ctorum. Lætetur ergo cor meum, vt timeat nomen tuum, lætetur cor quærentium dominum, sed multò magis cor inuenientium. Si enim lætitia est in quærendo, qualis lætitia erit in inueniendo; quæram ergo semper ardenter,& indesinenter faciem tuam, si quando tandem aperiatur mihi ostiũ & porta iustitiæ, vt intrem in gaudium domini mei. Hæc porta Domini, iusti ingredientur per eam.

Oratio ad sanctam Trinitatem.

CAP. XXXVII.

1. O Tres coæquales & coæternæ personæ. Deus vnus & verus Pater,& Filius & Spiritus sanctus, qui solus habitas æternitatem & lucem inaccessibilem. Qui fundasti terram in potentia tua,& regis orbem terræ prudentia tua. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Domine Deus Sabbaoth. Terribilis & fortis, iustus & misericors, admirabilis,laudabilis, amabilis. Vnus Deus, tres personæ, vna essentia, potentia, sapientia, bonitas vna, & indiuisa Trinitas. Aperi mihi clamanti portas iustitiæ, & ingressus in eas confitebor tibi domine.

2 En ad ostium tuum summe pater familias mendicus pulso. Iube aperire

pulſanti,qui dixiſti,pulſate & aperietur. Pulſant enim ad oſtium tuum pater miſericordiſſime deſideria rugientium præcordiorum meorum, & clamores lachrymarum oculorum meorum. Ante te eſt omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Et tu Domine non auertas faciem tuam amplius à me nec declines in ira à ſeruo tuo. Pater miſericordiarum, audi eiulatum pupilli tui, & porrige manum tuam optimam adiutricem, vt retrahat me de profundis aquarum, & de lacu miſeriæ, & de luto fæcis, ne peream vidente miſericordia oculorum tuorum, aſpiciente clementia viſcerum tuorum: ſed euadam ad te dominum Deum meum, vt videam diuitias regni tui, & intuear faciem tuam ſemper, & laudem dicam nomini tuo ſancto. Domine qui facis mirabilia, qui cor meum lætum facis memoria tui, qui illuminas iuuentutem meam, ne deſpicias ſenectutem meam, ſed iubilare facias oſſa mea, & reuiuiſcere facias vt aquilæ canos meos.

Soliloquiorum Finis.

MANVALE
D. AVGVSTINI Hipponenſis Epiſcopi.

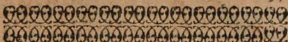
Tomo nono operum eiuſdem habetur.

INDEX MANVALIS D. Aurelij Augustini Hipponensis Episcopi.

Du

Finis indicis.

MANVALE DIVI AVGVSTINI, SEV LIBELLVS DE CONTEMPLATIONE Christi, siue de Verbo, Dei, quò sopita cœlestis desiderij memoria renouetur.

PRÆFATIO.

1. QVoniam in medio laqueorum positi sumus, facilè à cœlesti desiderio frigescimus. Quapropter, assiduo indigemus munimento, vt expergefacti ad Deum nostrum, verum & summum bonum, cùm defluimus, recurramus. Idcircò non præsumptionis temeritate, sed magna Dei mei dilectione huic opusculo, ad laudem eius, operam dedi, vt ex elegantioribus dictis sanctorum patrum, breue & manuale verbum de Deo meo mecum semper haberem, ex cuius lectionis igne, quoties tepesco, in eius accendar amorem. Nunc adesto mihi Deus meus, quem quæro, quem diligo, quem corde & ore, & qua valeo virtute, laudo atque adoro.

2 Mens mea deuota tibi, tui amore succensa, tibi spirans, tibi inhians

te solum videre desiderans: nihil habet dulce, nisi de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre, tuam gloriam frequenter sub corde reuoluere: vt tui suauis memoria sit inter hos turbines aliqua repausatio mea. Te ergo inuoco desideratissime, ad te clamo clamore magno in toto corde meo Et cùm te inuoco, vtique in meipso inuoco. Quoniam omnino non essem, nisi tu esses in me & nisi ego essem in te, non esses in me. In me es, quoniam in memoria mea manes: ex ea cognoui te, & in ea inuenio te, cùm reminiscor tui, & delector in te, ex quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia.

De mirabili essentia Dei.

CAP. I.

1. TV Domine cœlum & terram imples, omnia portãs sine amore, omnia implẽs sine inclusione. Semper agens, semper quietus. Colligẽs, & nõ egens. Quærẽs, cùm nihil desit tibi. Amans, nec æstuans: zelans, & securus. es. Pœnitet te, & nõ doles. Irasceris, & tranquillus es. Opera mutas, sed non mutas consilium. Recipis quod inuenis, & nunquam amisisti. Numquam inops, & gaudes lucris. Numquam

auarus,& vſuras exigis. Supererogas, cui non debes, vel ſemper ſupererogatur tibi vt debeas.

2 Ecquis habet quicquam non tuum? Reddis debita, nulli debens. Donas debita, nihil perdens. Qui vbique es, & vbique totus. Qui ſentiri potes, & videri non potes. Qui nuſquàm dees, & tamen ab iniquorū cogitationibus longè es, qui nec ibi dees vbi lōgè es, quia vbi non es per gratiam, ades per vindictam. Qui vbique præſens es, & vix inueniri potes Quem ſtantem ſequimur, & apprehendere non valemus. Qui tenes omnia, imples omnia, circumplecteris omnia, ſuperexcedis omnia, ſuſtines omnia.

3 Qui corda fidelium doces ſine ſtrepitu verborum. Qui locis non diſtenderis, nec temporibus variaris, nec habes acceſſus & receſſus. Qui habitas lucem inacceſſibilē, quam nullus hominum vidit, nec videre poteſt. In te manens quietus, vbique circuis totum. Non enim ſcindi & diuidi potes, quia verè vnus es, nec in partes efficeris, ſed totus totum tenes, totum imples, totum illuſtras & poſſides. 1. Ti. 6.

De indicibili scientia Dei.

CAP. II.

1 SI totum mundum libri repleant, tua scientia inenarrabilis non potest enarrari. Quoniam verò indicibilis es, nullo modo scribi poteris, nec concludi. Tu es fons lucis diuinæ, & Sol claritatis æternæ. Magnus es sine quantitate, & ideò immensus. Bonus sine qualitate, & ideò verè & summè bonus, & nemo bonus, nisi tu solus. Cuius voluntas, opus est: cuius velle, posse est. Qui omnia, quæ ex nihilo creasti sola voluntate fecisti, Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides, & sine labore gubernas, & absque tædio regis, & nihil est, quod conturbet ordinem imperij tui, vel in summis, vel in imis.
2 Qui in omnibus locis, sine loco haberis, & omnia contines, sine ambitu, & vbique præsens es, sine situ & motu. Qui nec mali auctor es, quod facere non potes. Qui nihil non potes, nec vnquam quicquam te fecisse pœnituit. Cuius bonitate facti sumus, & iustitia pœnas luimus, & clementia liberamur. Cuius omnipotentia omnia gubernat, regit, implet, quæ creauit. Nec ideò te implere omnia dicimus,

mus, vt te contineāt, sed ipsa potius à te continentur, nec particulatim imples omnia, nec vllatenus ita putandum est, vt vnaquæque res, pro magnitudine suæ portionis, capiat te, id est, maxima maius, minima minùs, dū sis potiùs ipse totus in omnibus, & omnia in te. Cuius omnipotentia omnia concludit, nec euadendi potentiam tuam quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatum, nequaquam euadet iratum.

De desiderio animæ sentientis Deum.

CAP. III.

1 TE igitur clementissime Deus, inuoco in animam meam, quam præparas, ad capiendum te ex desiderio, quod inspiras ei. Intra (rogo) in eam, & coapta eam tibi, vt possideas illam, quam fecisti & refecisti, vt habeam te, velut signaculum super cor meū. Quæso piissime, inuocantem te non deseras, quia priusquā te inuocarem, me vocasti, & quæsisti vt ego seruus tuus te quærerem, quærendo inuenirem, & inuentum amarem. Quæsiui, & inueni te Domine & amare desidero: Auge desiderium meum, & da quod peto, quoniā si cuncta quæ fecisti, mihi dederis, nō

ſufficit ſeruo tuo niſi teipſum dederis. Da ergo teipſum mihi Deus meus, redde te mihi. En amo te, & ſi parum eſt, amem validius. Tui ergo amore teneor, tui deſiderio flagro, tui dulci memoria delector.

2 Ecce dum tibi mens mea ſuſpirat, & tuam ineffabilem pietatem meditatur, ipſa carnis ſarcina minus grauat, cogitationum tumultus ceſſat, pondus mortalitatis & miſeriarum, more ſolito non hebetat, ſilent cuncta, tranquilla ſunt omnia. Cor ardet, animus gaudet, memoria viget, intellectus lucet, & totus ſpiritus, ex deſiderio viſionis tuæ accenſus, inuiſibiliũ amore rapi ſe videt. Aſſumat ſpiritus meus pennas, vt aquilæ, volet, & non deficiat, volet, & perueniat vſque ad decorem domus tuæ, & thronum gloriæ tuæ, & ibi ſuper menſam refectionis ciuium ſupernorum paſcatur de oculis tuis, in loco paſcuæ iuxta fluenta pleniſſima. Tu eſto exultatio noſtra, qui es ſpes noſtra, ſalus atque redemptio. Tu eſto noſtrum gaudium, qui es futurum præmium. Te ſemper quærat anima mea; & tu præſta, vt quærendo non deficiat.

De miseria animæ, quæ Dominum nostrũ Iesum Christum non amat, nec quærit.

CAP. IV.

1 VÆ miseriæ animæ, quæ Christũ non quærit nec amat, arida manet & misera. Perdit, quod viuit, qui te Deum non diligit. Qui curat viuere non propter te Domine, nihil est, & pro nihilo est. Qui tibi viuere recusat mortuus est. Qui tibi non rapit desipit. Misericordissime tibi me comendo, reddo & concedo per quem sum, viuo, & sapio. In te confido, spero, & totam spem meam pono: per quem resurgam, viuam & requiescam. Te cupio, diligo, adoro: cum quo manebo, regnabo, & beatus ero. Anima, quæ te non quærit, nec diligit, mundum diligit, peccatis seruit, & vitiis subiecta est: numquàm quieta, nunquam secura est. Famuletur tibi semper mens mea piissime, Suspiret tibi semper peregrinatio mea, ardeat in amore tui cor meum.

2 Requiescat in te Deus meus anima mea: contempletur te in mentis excessus: cantem laudes tuas in iubilatione: & hæc sit in hoc exilio meo consolatio mei. Confugiat mens mea sub vmbra alarum tuarum ab æstibus cogitationum sæculi huius

requiescet in te cor meum, cor mare magnum, tumens fluctibus. O diues omnium bonarum dapum, supernæ satietatis opulentissime largitor Deus, da lasso cibum, collige dispersum, libera captiuum, & redintegra scissum. En stat ad ostium, & pulsat. Obsecro per viscera misericordiæ tuæ, quibus visitasti nos oriens ex alto, iube pulsanti misero aperiri, vt liberis gressibus ingrediatur ad te, & requiescat in te, & reficiatur de te pane cœlesti. Tu enim es panis, & fons vitæ: tu lumen claritatis æternæ: tu omnia ex quibus viuunt recti, qui diligunt te.

De desiderio animæ. CAP. V.

1 DEus lumen cordium te videntium, & vita animarũ te amãtium, & virtus cogitationum te quærentium da, vt sancto tui amori inhæream. Veni (rogo) in cor meum, & ab vbertate voluptatis tuæ inebria illud, vt obliuiscar ista temporalia. Pudet ac piget me talia pati: qualia mundus iste agit. Triste est mihi, quod video, graue est omne, quod de transitoriis audio. Adiuua me Domine Deus meus, & da lætitiam in corde meo, veni ad me, vt videam te. Sed angusta est mihi domus animæ meæ, quousque venias ad eum, & dilatetur

à te.

à te. Ruinosa est, refice eam. Habet plurima, quæ offendant oculos tuos, fateor, & scio: sed quis mundabit eam, aut cui alteri præter te clamabo? Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce seruo tuo. Ps. 18.

2 Fac me dulcis Christe, bone Iesu, fac me (rogo) amore & desiderio tui, deponere onus carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum. Dominetur carni anima, animæ ratio, rationi gratia tua, & tuæ me interiùs & exteriùs subde volũtati. Tribue mihi, vt laudet te cor meum, & lingua mea, & omnia ossa mea. Dilata mentem meam, & attolle intuitum cordis mei: vt vel rapida cogitatione, spiritus meus attingat te æterna sapientia super omnia manentem. Dissolue me (oro) à vinculis, quibus constrictus teneor: vt relinquens omnia ista, tibi seruiam: tibi soli inhæream, tibi soli intendam.

De felicitate animæ à terreno carcere resolutæ. CAP. VI.

1 FElix anima, quæ terreno resoluta carcere, libera cœlum petit: quæ te dulcissimum Dominum facie ad faciem cernit, quæ nullo metu mortis afficitur, sed de incorru-

ptione perpetuæ gloriæ lætatur. Tranquilla eſt & ſecura, iam non timet hoſtem, nec mortem. Habet te pium Dominum, quem diu quæſiuit, ſemperque amauit, hymnidicis ſociata choris, melliflua perpetuæ feſtiuitatis carmina, ad laudem gloriæ
Pſ. tuæ, rex Chriſte bone Ieſu in æter-
35. num concinit. Inebriata enim ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potas eam. Felix ſocietas ſupernorum ciuium, & glorioſa ſolemnitas, omnium ad te redeuntium: ab huius noſtræ peregrinationis triſti labore, ad amœnitatem pulchritudinis, ad formoſitatem totius ſplendoris, atque dignitatem totius elegantiæ: ibi te iugiter Domine, tui ciues cernunt. Nihil omnino, quod conturbet mentem ibidem auribus datur.

2 Quæ cantica? Quæ organa? Quæ cantilenæ? Quæ melodiæ ibi ſine fine decantantur? Sonant ibi ſemper melliflua hymnorum organa, ſuauiſſima Angelorum melodia, cantica canticorum mira: quæ ad laudem, & gloriam tuam, à ſupernis ciuibus decantantur. Amaritudo & omnis fellis aſperitas in regione tua locum non habent. Non enim eſt ibi malus, neque malitia. Non eſt aduerſarius & impugnans,

pugnans, nec est vlla peccati illecebra. Nulla est ibi indigentia, dedecus nullum, rixa nulla, nullum improperium, causatio nulla, nullus timor, nulla inquietudo, nulla pœna, nulla dubietas, nulla violentia, nulla discordia: sed est ibi pax summa, charitas plena, iubilatio & laus Dei æterna, sine fine secura requies, & gaudium semper in Spiritu sancto.

3 O quàm fortunatus ero, si audiuero iucundissimas ciuium tuorum cantilenas, carmina melliflua, laudes sūmæ Trinitati debito honore promentia! Sed & nimium felix, si ego ipse meruero cantare canticum Domino Iesu Christo, de dulcibus cātici Sion.

De gaudio Paradisi. CAP. VII.

1 O Vita vitalis, vita sempiterna, & sempiternè beata. Vbi gaudium sine mœrore: requies, sine labore: dignitas, sine tremore: opes, sine, amissione: sanitas, sine languore: abundantia, sine defectione: vita sine morte: perpetuitas sine correptione: beatitudo, sine calamitate: vbi omnia bona in charitate perfecta: vbi species & visio, facie ad faciem: vbi plena scientia, in omnibus & per omnia: vbi summa Dei bonitas cernitur,

& lumen illuminans à Sanctis glorificatur: vbi præsens maiestas Dei conspicitur:& hoc vitæ cibo sine defectu, mens intuentium satiatur: vident semper, & videre desiderant, sine anxietate desiderant, & sine fastidio satiantur.

2 Vbi verus Sol iustitiæ, mira sua pulchritudinis visione, omnes reficit: & ita vniuersos cœlestis patriæ ciues illuminat, vt luceant ipsi, lumen videlicet illuminatum per diuinum lumen, illuminant vltrà omnem Solis nostri splendorem, atque cunctarum stellarum claritatem immortali adhęrentes Deitati, ac per hoc immortales & incorruptibiles facti iuxta promis-
He. sionem Domini Saluatoris: Pater quos
17. dedisti mihi volo, vt vbi ego sum, & illi sint mecum, vt videant claritatem meam, vt omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, & ipsi in nobis vnum sint.

De regno cœlorum. CAP. VIII.

1 Regnum cœlorum, regnum fœlicissimum, regnum carens morte, & vacans fine: cui nulla tempora succedunt per æuum. Vbi continuus sine nocte dies, nescit habere tempus. Vbi victor miles post laborem,

rem, donis ineffabilibus cumulatur, nobile perpetua caput amplectente corona.

2 Vtinam remissa peccatorum mole me vltimum seruorũ Christi, iuberet diuina pietas, hanc carnis sarcinam deponere: vt in suæ ciuitatis, gaudia æterna repausandus transirem, sanctissimis supernorum choris interessem, cum beatissimis spiritibus gloriæ cõditoris assisterem, præsentem Dei vultum cernerem, nullo mortis metu tãgerer, de perpetuæ immortalitatis incorruptione securus gauderem, & scienti omnia coniunctus omnem ignorantiæ cæcitatem amitterem: terrena cuncta paruipenderem, conuallem lachrymarum istam intueri, vel reminisci vlterius non dignarer, vbi vita laboriosa, vita corruptibilis, vita omni amaritudine plena, vita domina malorum, ancilla infernorum.

3 Quam humores tumidant, dolores extenuant, ardores exsiccant, aëra morbidant, escæ inflant, ieiunia macerant, loci soluunt, tristitiæ consumunt, solicitudo coarctat, securitas hebetat, diuitiæ iactant, paupertas deiicit, iuuentus extollit, senectus incuruat, infirmitas frangit, mœror deprimit, diabolus insidiatur, mundus adulatur, caro delectatur, anima excæcatur,

cœcatur, totus homo conturbatur. Et his tot, & tantis malis mors furibunda succedit, vanísque gaudiis ita finem imponit, vt cùm esse desierint, nec fuisse putentur.

Quomodo post nimios ploratus, mœstam animam consolatur Deus.

CAP. IX.

1 SEd quas laudes, quásve gratiarum actiones tibi referre valeamus Deus noster: qui nos etiam inter has tantas mortalitatis nostræ ærumnas, non desinis consolari mira visitatione gratiæ tuæ? Ecce me miserum multis mœroribus plenum, dum vitæ meæ finem timeo, dum peccata mea considero, dum iudicium tuum formido, dum mortis horam cogito, dum supplicia tartari horreo, dum opera mea, quâ districtione & discussione à te pensentur, ignoro; dum quo fine illa clausurus sim, penitus nescio.

2 Cúmque hæc & alia multa mecum suo corde retracto, consolaturus ades solita pietate Domine Deus, & inter has querelas, nimiósque ploratus ac profunda cordis suspiria, assumis mœstam & anxiã mentem super alta iuga montium, ac areolas vsque aromatum, & collocas me in loco pascuæ,

ſcuæ, ſecus riuulos dulcium aquarum: vbi præparas in conſpectu meo menſam multiplici apparatu, quæ fatigatum ſpiritum repauſet, & cor triſte lætificet: quibus tandem refocillatus deliciis, multarum miſeriarum mearum oblitus, leuatus ſuper altitudinem terræ, in te verâ pace quieſco.

De dulcedine diuini amoris.

CAP. X.

1 AMo te Deus meus, amo te, & magis atq; magis amare volo. Da mihi Domine Deus meus, ſpecioſe præ filiis hominum, vt deſiderem te, vt amẽ te, quantum volo, & quantum debeo. Immẽſus es, & ſine menſura debes amari? præſertim à nobis, quos ſic amaſti, ſic ſaluaſti, pro quibus tanta & talia feciſti.

2 O amator qui ſemper ardes, & nũquàm extingueris dulcis Chriſte, bone Ieſu, charitas Deus meus: accende me totum igne tuo, amore tui, dulcedine tua, dilectione tui, deſiderio tui, charitate tua, iucunditate & exultatione tua, pietate & ſuauitate tua, voluptate & concupiſcentiâ tui, quæ ſancta eſt & bona, quæ caſta eſt, & munda, vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flamma tuæ charitatis vapor

vaporatus diligam te Dominũ meum, dulcissimum & pulcherrimum, ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex totis viribus meis, & ex omni intentione mea, cum multa cordis contritione & lachrymarum fonte, cũ multa reuerentia & tremore, habens te in corde, & in ore, & præ oculis meis semper & vbique, ita vt nullus in me adulterinis amoribus pateat locus.

De præparatione nostræ redemptionis.

CAP. XI.

1 PVlcherrime Iesu Christe, rogo te per illam sacratissimam effusionem pretiosi sanguinis tui, quo redempti sumus, da mihi cordis contritionem & lachrymarum fontem, præcipuè dum preces & orationes tibi offero. Dum tuæ laudis tibi plasmodiam decanto, Dum mysterium nostræ redemptionis, manifestum misericordiæ tuæ indicium, recolo vel profero. Dum sacris altaribus licet indignus assisto, cupiens tibi offerre illud mirabile & cœleste sacrificium, omni reuerentia & deuotione dignũ: quod tu Domine Deus meus, sacerdos immaculate instituisti, & offerre præcepisti, in commemorationem tuę charitatis, mortis scilicet & passionis pro

pro ſalute noſtra, pro quotidiana noſtræ fragilitatis reparatione.

2 Confirmetur mens mea inter tanta myſteria, dulcedine præſentiæ tuæ, ſentiat te ſibi adeſſe, & lætetur coram te, ignis qui ſemper luces: amor, qui ſemper ardes, dulcis Chriſte, bone Ieſu, lumen æternum & indeficiens, panis vitæ, qui nos reficis, & in te non deficis, quotidie comederis, & ſemper integer manes, reſplende mihi, accende me, illumina & ſanctifica vas tuū, de malitia euacua, imple de gratia, & plenum conſerua. Vt ad ſalutem animæ meæ manducē cibum carnis tuæ, quatenus manducando te, viuam de te, viuam per te, perueniam ad te, & repauſem in te.

De gaudio. CAP. XII.

1 O Dulcedo amoris, & amor dulcedinis: comedat te venter meus, & nectare tui amoris repleantur viſcera mea, & eructet mens mea verbum bonū. Charitas Deus meus, mel dulce, lac niueum, cibus & gaudium, fac me creſcere in te, vt ſano palato poſſis manducari à me. Tu es vita mea, quā viuo, ſpes, cui inhæreo, gloria, quam adipiſci deſidero. Tu mihi cor tene, mentem rege, intellectum dirige, amorem erige, animum

ſuſpen

ſuſpende, & in ſuperna fluenta os ſitientis te ſpiritus trahe.

2 Taceant (quęſo) tumultus carnis. Conticeſcant phantaſiæ terrarum, & aquarum, aëris, & poli. Taceant ſomnia & imaginariæ reuelationes, omnis lingua, omne ſignum, & quicquid tranſeundo fit. Sileat ſibi & ipſa anima, & tranſeat ſe, non cogitando ſe, ſed te Deus meus, quoniã tu es reuerà tota ſpes, & fiducia mea. Eſt enim in te Deo & Domino noſtro Ieſu Chriſto dulciſſimo & benigniſſimo, atque clementiſsimo, vniuſcuiuſque noſtrum & portio & ſanguis, & caro. Vbi ergo portio mea regnat ibi regnare me credo Vbi ſanguis meus dominatur, ibi dominari confido. Vbi caro mea glorificatur, ibi glorioſum me eſſe cognoſco, quamuis peccator ſim, de hac tamen communione gratiæ non diffido. Et ſi peccata mea prohibent, ſubſtantia mea requirit. Et ſi delicta propria me excludunt, naturæ communio non repellit.

Quod verbum incarnatum, ſit cauſa ſpei noſtræ. CAP. XIII.

1 NOn enim tam inimicus eſt Dominus, vt non diligat carnem

nem ſuam, membra ſua, & viſcera ſua. Deſperare vtique potuiſſem propter nimia peccata mea & vitia, culpas & infinitas negligentias meas, quas egi, & quotidie indeſinenter ago corde, ore & opere & omnibus modis, quibus humana fragilitas peccare poteſt, niſi verbum tuum Deus meus caro fieret, & habitaret in nobis.

2 Sed deſperare iam non audeo quo- *Ioa.*
niam ſubditus ille tibi vſque ad mor- *1.*
tem, mortem autem crucis, tulit chi- *Phi.*
rographum peccatorum noſtrorũ, & *2.*
affigens illud cruci peccatum cruci- *Cor.*
fixit & mortem. In ipſo autem ſecurus *2.*
reſpiro, qui ſedet ad dexteram tuam, *Ro.*
& interpellat pro nobis. In ipſo con *8.*
fiſus ad te peruenire deſidero, in quo iam reſurreximus & reuiximus, iã in cœlum conſcendimus, & in cœleſtibus conſiſtemus. Tibi laus, tibi gloria, tibi honor, tibi gratiarum actio.

Quòd quantò maior ſit de Deo meditatio, tantò ſit & dulcior.

CAP. XIV.

1 PIiſſime Domine, qui ſic nos amaſti & ſaluaſti, ſic viuificaſti & ſublimaſti, piiſſime Domine, quàm dulcis eſt memoria tui, quanto magis in te meditor, tanto es mihi dul-

cior & amabilior: idcircò delectāt me valdè bona tua, puro mentis intuitu, & dulcissimo pij amoris affectu in loco peregrinationis meæ, iuxta modulum meum. Interim, quamdiu, his fragilibus subsisto membris, miram tui dilectionem & pulchritudinem indesinenter cupio desiderare & considerare: Tuæ enim charitatis iaculo vulneratus sum: tui vehementer desiderio flagro, ad te peruenire cupio, te videre desidero. Idcircò super custodiā meam stabo, & vigilantibus oculis psallam spiritu, psallam & mente, & totis viribus meis, te factorem, & refectorem mei collaudabo. Polum penetrabo mente, & desiderio tecum ero, vt in præsenti quidem miseria solo corpore tenear, tecum autem cogitatione & auiditate, atque omni desiderio sim semper, quatenus ibi sit cor meum, vbi tu es thesaurus meus desiderabilis, incomparabilis, multúmque amabilis.

2 Sed ecce Deus meus piissime ac misericordissime, dum tuæ immensæ bonitatis & pietatis gloriam considerare volo, cor meum non sufficit, excedit enim omnem sensum humanæ mentis tuum decus, tua pulchritudo, tua virtus, tua gloria, tua magnificentia, tua maiestas, & tua charitas.

Sicut

Sicut inæſtimabilis eſt tuæ gloriæ ſplendor, ita ineffabilis eſt æternæ tuæ charitatis benignitas, qua illos, quos de nihilo creaſti, adoptas in filios, & tibi coniungis.

Quod conſiderandæ ſint pro Chriſto tribulationes in hac vita.

CAP. XV.

1 O Anima mea, ſi quotidie oporteret nos tormenta perferre: ſi ipſam gehennam lõgo tempore tolerare, vt Chriſtum in gloria ſua videre poſſemus, & ſanctis eius ſociari? nonne dignum eſſet pati omne quod triſte eſt, vt tanti boni tantæque gloriæ participes haberemur? Inſidientur ergo dæmones, parent ſuas tentationes, frangant corpus ieiunia, premant carnem veſtimenta, labores grauent, vigiliæ exſiccent, clamet in me iſte, inquietet me ille, vel ille, frigus incuruet, conſcientia murmuret, calor vrat, caput doleat, pectus ardeat, inflemur ſtomachus, palleſcat vultus, infirmer totus, deficiat in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus, ingrediatur putredo in oſſibus meis, & ſubter me ſcateat, vt requieſcam in die tribulationis, & aſcendam ad populum accinctum noſtrum. Pſ. 30. Ab. 3.

2 Quæ enim erit istorum gloria? quàm grandis sanctorum lætitia cùm vnaquæque facies fulgebit, vt sol? Cùm ordinibus distinctis, populum suum Dominus in regno patris sui, cœperit recensere: & meritis atque operibus singulorum, promissa præmia restituet: pro terrenis cœlestia, pro tẽporalibus sempiterna, pro modicis magna? Reuera cumulus felicitatis erit, cùm Dominus adducet suos Sanctos in visionem paternæ gloriæ: & faciet in cœlestibus considere, vt sit Deus omnia in omnibus.

Quomodo regnum cœlorũ possit acquiri.

CAP. XVI.

1 O Felix iucunditas, & iucunda felicitas. Sanctos videre, cum sanctis esse & esse sanctum, Deum videre, & Deum habere, in æternum & vltra. Hæc sedula mente cogitemus: hoc toto desiderio desideremus vt ad eos citò peruenire valeamus. Si quæras quomodo istud potest fieri, vel
Mat. quibus meritis quibusve auxiliis? Au-
11. di, Res ista posita est in potestate facientis: quoniam regnum cœlorum vim patitur.

2 Regnum cœlorum, ô homo, aliud non quærit pretium, nisi teipsum; tantum

tum valet quantum es. Te da, & habebis illud. Quid turbaris de precio? Christus semetipsum tradidit, vt acquireret te regnum Deo patri. Ita tu temetipsum da, vt sis regnum eius, ac non regnet peccatum in tuo mortali corpore; sed Spiritus in acquisitione vitæ.

Quid sit, & quid habeat Paradisus.

CAP. XVII.

1 O Anima mea, reuertamur ad ciuitatem cœlestem; in qua scripti sumus, & ciues decreti. Sicut enim ciues sanctorum, & domestici Dei, & sicut hæredes Dei, cohæredes autem Christi, consideremus inclitam nostræ vrbis felicitatem, in quantum considerare possibile est. Dicamus ergo cum Propheta: O quàm gloriosa dicta sunt de te, Ciuitas Dei: sicut lætantium omnium habitatio est in te. Fundaris enim exultatione vniuersæ terræ. Non est in te senectus, nec senectutis miseria: Non est in te mancus, nec claudus, neque gibbosus, neque deformis: dum omnes occurrunt in virum perfectum, in mensuram ætatis pulchritudinis Christi. Ps. 86.

2 Quid hâc vitâ beatius, vbi non est paupertatis metus, non ægritudinis Ep. 4.

imbecillitas:Nemo læditur,nemo irascitur,nemo inuidet, cupiditas nulla exardescit. Nullum cibi desiderium. Nulla honoris aut potestatis pulsat ambitio.Nullus tibi diaboli metus,insidiæ dæmonum nullæ, terror gehennæ procul. Mors neque corporis, neque animæ:sed immortalitatis munere iucunda vita. Nulla erũt tunc mala, nusquàm discordia,sed cuncta conuenientia, quia omnium sanctorum vna erit concordia. Pax cuncta & læ-
Ap. titia continet, tranquilla sunt omnia
& quieta.Iugis splendor, non ille,qui
21. nunc est:sed tantò clarior, quantò fe-
Sap. licior:quia ciuitas illa (vt legitur)non
8. egebit Sole,neque Luna,sed Dominus omnipotens illuminabit eam, & lucerna eius est Agnus. Vbi sancti fulgebunt,vt stellæ, in perpetuas æternitates, & sicut splendor firmamenti, qui erudiunt multos.

3 Quapropter nox ibi nulla,nullæ tenebræ, concursus nubium nullus, nec frigoris ardorisve asperitas vlla, sed talis erit rerum temperies, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit;nisi illorum,qui ea perfrui digni inueniuntur, quorum
2. nomina scripta sunt in libro vitæ. Ve-
Cor. rùm super hæc omnia est consociari
·8 choris Angelorum, & Archangelorum,

rum, atque omnium cœlestium virtutum: intueri Patriarchas & Prophetas: videre Apostolos atque omnes sanctos: videre etiam parentes nostros. Gloriosa sunt hæc, sed multò gloriosius est, præsentem Dei vultum cernere: & incircumscriptum lumen videre. Superexcellens gloria erit, cùm Deum videbimus in seipso, videbimus & habebimus in nobis quem cernere finis non erit.

Quòd homo non valet Deo vicem reddere, nisi per amorem.

CAP. XVIII.

1 ANima insignis Dei imagine, illustris similitudine, habet in sese ex Deo, quo admoneatur sempet aut stare cum eo, aut ad eum redire, si mota suis affectibus, imò defectibus fuerit. Et non solùm habet vnde respirare queat, in spe veniæ & misericordię: sed etiam, vnde audeat aspirare ad nuptias Verbi: & cum Deo inire fœdus societatis, atque cum rege Angelorum ducere suaue iugũ amoris.
2 Hæc omnia facit amor, si anima exhibeat se similem Deo per voluntatẽ: cui similis est per naturã, diligens, sicut dilecta est. Solus enim est amor,

ex omnibus animæ motibus, sensibus, atque affectibus, in quo potest creatura (etsi non ex æquo) respondere au-ctori, vel ipsi mutuam rependere vicē. Amor vbi venerit, cæteros in se omnes traducit & captiuat affectus. Amor per se sufficit, per se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse præmium, ipse causa, ipse fructus, ipse vsus. Per amorem enim coniungimur Deo.

3 Amor facit vnum spiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. Amor facit prius mores componere, postmodum omnia, quæ adsunt, tanquam non adsint considerare: tertio verò loco, munda cordis acie, superna & interna conspicere. Per amorem, primùm in sæculo benè geruntur honesta, postmodùm etiam honesta sæcula despiciuntur, ad extremum etiam Dei intima conspicitur.

Quid in nobis Deus requirat sibi simile.

CAP. XIX.

1 DEus Pater charitas est, Deus Filius dilectio est, Spiritus sanctus amor Patris & Filij est: Hæc charitas & hæc dilectio, aliquid simile requirit in nobis, scilicet charitatē quā velut quadam affinitate consanguinitatis,

tatis, ei socientur & coniungamur. Amor dignitatis nescius, reuerentiam nescit. Qui amat, per seipsum fiducialiter accedit ad Deum, familiaritérque loquitur ei, nihil timens, nihil hæsitans. Perdit quod viuit, qui non diligit. Qui autem diligit, oculos suos semper habet ad Deum, quem diligit, quem desiderat: in quo meditatur, in quo delectatur, in quo pascitur, in quo impinguatur.

2 Iste talis sic deuotus, ita cantat, ita legit: & in omnibus operibus suis, sic est prouidus & circumspectus, quasi Deus adsit præsens ante oculos eius, sicut reuera adest. Ita orat, quasi sit assumptus & præsentatus ante faciem maiestatis in excelso throno: vbi millia milliū ministrāt ei, & decies centena millia adsistunt ei. Animam, quam visitat amore, expergefacit dormientem. Monet, & emollit eā & vulnerat cor eius. Tenebrosa illuminat, clausa reserat, frigida inflammat: mentem asperam & irascibilem, & impatientem mitigat: vitia fugat, carnales affectus cōprimit; mores emendat, reformat & innouat spiritum. Lubricæ ętatis motus, adúsque leues coërcet. Hæc omnia facit amor, cùm præsens est, cùm verò abscesserit, ita incipit anima iacere languida, ac si cacabo

bullienti subtraxeris ignem.

De confidentia animæ amantis Deum.

CAP. XX.

1 MAgna res est amor, quo anima per semetipsa fiducialiter accedit ad Deum, Deo constanter inhæret, Deum familiariter percunctatur, consultátque de omni re. Anima, quæ amat Deum, nil aliud potest cogitare, nil loqui; cætera contemnit, omnia fastidit. Quicquid meditatur, quicquid loquitur, amorem sapit, amorem redolet, ita amor Dei eam sibi vendicauit. Qui vult habere notitiam Dei, amet. Frustra accedit ad legendum, ad meditandum, ad prædicandum, ad orandum, qui non amat. Amor Dei amorem animæ parit, & eam intendere sibi facit. Amat Deus, vt ametur. Cùm amat, nil aliud vult quàm amari, sciens amore esse beatos, qui se amauerint.

2 Anima amans, cunctis suis renunciat affectionibus, & tota soli incumbit amori: vt possit respondere amor, in redhibendo amore. Et cùm tota se effuderit in amorem, quantum est ad illud fontis perenne profluuium? Non pari veritate concurrunt amor, amans, anima & Deus, creator

&

& creatura : tamen si ex toto se diligit, nihil est, vbi totum deest. Non timeat anima, quæ amat ; paueat, quæ non amat.

3 Anima amatus fertur votis, trahitur desideriis, dissimulat merita, maiestati oculos claudit, aperit voluptati, ponens se in salutari, & fiducialiter agens in eo. Amore anima secedit, & excedit à corporeis sensibus ; vt sese non sentiat, quæ Deum sentit. Hoc fit, cùm mens ineffabili Dei illecta dulcedine, quodammodo sese sibi furatur: immò rapitur atque elabitur à seipsa, vt Deo fruatur ad iucunditatem. Nihil tam iucundum, nisi esset tam modicum. Amor dat familiaritatem Dei, familiaritas ausum, ausus gustum, gustus famem. Anima quàm tangit amor Dei nihil aliud potest cogitare, nil desiderare: sed frequenter suspirat, dicens : Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus meus.

Quid fecit Deus propter hominem.

CAP. XXI.

1 DEus amore venit ad homines, venit in homines, factus est homo. Amore Deus inuisibilis, seruis suis

ſuis factus eſt ſimilis. Amore vulneratus eſt, propter delicta noſtra. Tuta & firma requies eſt infirmis & peccatoribus, in vulneribus Saluatoris. Securus illic habito, patent mihi viſcera per vulnera. Quidquid ex me mihi deeſt, vſurpo mihi ex viſceribus Domini mei, quoniam miſericordiæ affluunt; nec deſunt foramina, per quæ affluant. Per foramina corporis, patent mihi arcana cordis. Patet magnum pietatis ſacramentum. Patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri in quibus viſitauit nos oriens ex alto.

2 Vulnera Ieſu Chriſti plena ſunt miſericordiã, plena pietate, plena dulcedine & charitate. Foderunt manus eius, & pedes eius, & latus eius lancea perforauerunt. Per has rimas licet mihi guſtare, quàm ſuauis eſt Dominus Deus meus, quoniam reuera ſuauis, & mitis, & multæ miſericordiæ eſt, omnibus eũ inuocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, & maximè diligentibus. Copioſa redemptio data eſt nobis, vulneribus Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri. Magna multitudo dulcedinis, plenitudo gratiæ & perfectio virtutum.

De recordatione vulnerum Iesu Christi Domini nostri.

CAP. XXII.

1 CVm me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. Cùm me premit caro mea recordatione vulnerum Domini mei resurgo. Cùm diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordiæ Domini mei, & recedit à me. Si ardor libidinis moueat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri filij Dei extinguitur. In omnibus aduersitatibus, non inueni tam efficax remedium quàm vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco intrepidus.

2 Christus mortuus est pro nobis. Nil tam ad mortem amarum, quòd morte Christi non sanetur. Tota spes mea est in morte Domini mei. Mors eius, meritum meum & refugium meum, salus, vita & resurrectio mea; meritum meum, miseratio Domini. Non sum meriti inops, quamdiu ille miserationum Dominus non defuerit. Et si misericordiæ Domini multæ, multus ego sum in meritis. Quanto ille potentior est ad saluandum, tantò ego sum securior.

Quod

Quod recordatio vulnerum Christi, est efficax remedium contra omnes aduersitates.

CAP. XXIII.

1 PEccaui peccatũ grande, & multorum sum mihi conscius delictorum. Nec sic despero quoniam vbi abundauerunt delicta, superabũdauit & gratia. Qui de venia peccatorum suorũ desperat, negat Deum esse misericordem. Magnam iniuriam Deo facit qui de eius misericordia diffidit. Quantum in se est, negat Deum habere charitatem, veritatem, & potestatem, in quibus tota spes mea cõsistit: scilicet in charitate adoptionis, in veritate promissionis, & in potestate redemptionis. Murmuret iam quantùm voluerit insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu, & quanta est gloria illa, quibúsve meritis illam obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo: Scio cur credidi: quia charitate nimiâ adoptauit me in filium: quia verax est in promissione: potens in exhibitione: & licet ei facere quod vult.

2 Non possum terreri multitudine peccatorum, si mors Domini in mentem meam venerit: quoniam peccata

mea

mea illum vincere non poſſunt. Claui & lancea clamant mihi, quod verè reconciliatus ſum Christo, ſi eum a- *Ioa.*
mauero. Longinus aperuit mihi latus *19.*
Chriſti lancea, & ego intraui, & ibi requieſco ſecurus. Qui timet, amet: *1.*
quoniam charitas foras mittit timo- *Ioa.*
rem. Nullum tam potens eſt, & tam *4.*
efficax contra ardorem libidinis medicamentum, quàm mors Redemptoris mei. Extendit brachia ſua in cruce & expēdit manus ſuas, paratus in amplexus peccatorum. Inter brachia Sal-
uatoris mei, & viuere volo, & mori *Pſ.*
cupio. Ibi ſecurus decantabo. Exalta- *35.*
bo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me, nec delectaſti inimicos meos ſuper me. Saluator noſter caput inclinauit in morte, vt oſcula daret ſuis dilectis. Toties Deum oſculamur, quoties in eius amore compungimur.

Meditatio animæ ad amorem Christi.

CAP. XXIV.

1 O Anima mea, inſignita Dei imagine, redempta Chriſti ſanguine, deſponſata fide, dotata ſpiritu, ornata virtutibus, deputata cum Angelis: dilige illum, à quo tantùm dilecta es. Intende illi, qui intendit tibi. Quære quærentem te. Ama amatorem tui; à quo amaris: cuius amore

præuenta

præuenta es, qui eſt cauſa amoris tui. Ipſe eſt meritum, ipſe præmium, ipſe fructus, ipſe vſus, ipſe finis. Eſto ſolicita cum ſolicito, cum vacante vacans, cum mundo munda, cum ſancto ſancta. Qualis apparueris Deo,
Pſ. 39 talis oportet, vt appareat tibi Deus ſuauis & mitis, & multæ miſericordiæ: ſuaues, mites, dulces, humiles, & miſericordes requirit. Ama iſtum, qui eduxit te de lacu miſeriæ, & de luto fæcis.

2 Elige illum amicum tuum, præ omnibus amicis tuis: qui cùm omnia ſubtracta fuerint, ſolus tibi fidem ſeruabit. In die ſepulturæ tuæ cùm omnes amici tui recedunt à te, ille te non derelinquet: ſed tuebitur à rugientibus præparatis ad eſcã, & conducet te per ignotam regionem, atque perducet ad plateas ſupernæ Siõ, & ibi collocabit te cum Angelis ante faciem maieſtatis ſuæ; vbi audies illud Angelicum melos: Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c. Ibi eſt canticum lætitiæ, vox exultationis, & ſalutis, & gratiarum actionis, & vox laudis, atque alleluia in perpetuum. Ibi eſt cumulus felicitatis, ſupereminens gloria, ſuperabundans lætitia, & omnia bona.

3 O anima mea, ſuſpira ardenter, deſide

desidera vehementer: vt possis peruenire in illam supernam ciuitatem, de quâ tam gloriosa dicta sunt, in quâ sicut lætantium omnium habitatio est. *Psa. 86.* Amore potes ascendere. Amanti nihil est difficile, nihil impossibile. Anima, quæ amat, ascendit frequenter, & currit familiariter per plateas cœlestis Hierusalem: visitando Patriarchas & Prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum & Confessorum, choròsque virginum speculando. Cœlum & terra & omnia quæ in eis sunt, non cessant mihi dicere, vt amem Dominum Deum meum.

Nihil potest animæ sufficere, præter summum bonum.

CAP. XXV.

1 COr humanum in desiderio æternitatis non fixum, numquàm stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transit quærens requiem, vbi non est. In his autem caducis & transitoriis, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum bonum præter summum bonum ei sufficere possit. Tantæ est enim libertatis, vt in aliquod vitium cogi non possit. Propterea, vnicuique

propria voluntas, est causa suæ damnationis vel saluationis: & ideò nihil ditius bona voluntate, Deo offertur. Bona voluntas Deum ad nos deducit, & nos in eum dirigit. Per bonam voluntatem, Deum diligimus, Deum eligimus: ad Deum currimus, ad Deum peruenimus; & eum possidemus.

2 O bona voluntas, per quam ad Dei similitudinem reformamur, & ei similes efficimur. Ita amabilis est Deo bona voluntas, vt ipse in corde habitare non velit, in quo bona voluntas non fuerit. Bona voluntas illius summæ maiestatis Trinitatem ad se inclinat. Sapientia namque, ad cognitionem veritatis illam illuminat: Charitas ad desiderium bonitatis inflammat: Paternitas in ea custodit, quod creauit, ne pereat.

Quid sit cognitio veritatis.

CAP. XXVI.

1 QVid est cognitio veritatis? Primò, cognoscere teipsum & quod esse debes, esse studeas, quod autem corrigendum est, corrigas. Deinde cognoscere & amare creatorem tuum, hoc enim est totum hominis bonum. Vide ergo, quàm ineffabilis est diuinæ charitatis erga nos dilectio.

De

De nihilo nos creauit;& quicquid habemus donauit. Sed quia plus dileximus datum quàm datorem:creaturam quàm creatorem, cecidimus in laqueum diaboli,& facti sumus eius serui. Deus verò misericordia motus,misit filium suum,quo redimeret seruos: misit etiam Spiritum sanctum quo seruos adoptaret in filios. Filium dedit in precium redemptionis: Spiritum sanctum in priuilegium amoris: sed denique totum seruat in hæreditatem adoptionis.

2 Ita Deus, vt piissimus, & misericordissimus præ desiderio vel amore hominis, non solùm sua,verùm etiam & seipsum impendit: vt hominem recuperaret,non tam sibi quàm homini ipsi. Vt homines ex Deo nascerentur: primò ex ipso natus es Deus. Quis est tam durus, quem non emolliat amor Dei, sic hominem præueniens, tam inquam vehemens amor, quòd homo propter hominem dignatus est fieri? Quis potest odire hominem,cuius naturam & similitudinem videt in humanitate Dei? Reuera, qui odit illum,odit Deum: & ita perdit, quicquid facit.

3 Deus namque propter hominem factus est homo, vt esset redemptor,qui est & creator,vt de suo redi-

meretur homo. Et vt familiariùs diligeretur ab homine, Deus in similitudine hominis apparuit, & vt vterque sensus hominis in ipso beatificaretur, & reficeretur. oculus cordis in eius diuinitate, & oculus corporis in eius humanitate: vt siue ingrediens, siue egrediens, in ipso pascua inueniret natura humana condita ab ipso.

Quid in nobis operetur missio Spiritus sancti.

CAP. XXVII.

1 SAluator namque noster natus est nobis, crucifixus & mortuus est pro nobis, vt morte sua mortem nostram destrueret. Et quia botrus carnis portatus fuerat ad torcular crucis, & expressione facta fluere cœperat mustum diuinitatis, missus est Spiritus sanctus, quò vasa cordium præpararentur, & vinum nouum in vtres nouos poneretur: primum, vt corda mundarentur, ne infusum pollueretur: & postea ligarentur, ne infusum amitteretur. Mundarentur à gaudio iniquitatis, ligarentur contra gaudiũ vanitatis. Non enim quod bonum est, venire potuit, nisi priùs recederet, quod malum est. Gaudium iniquitatis polluit, & gaudium vanitatis effundit. Gaudiũ iniquitatis reddit vas

for

ſordidum, & gaudium vanitatis facit rimoſum.

2 Gaudium iniquitatis eſt cùm peccatum diligitur & gaudium vanitatis eſt, cùm tranſitoria amantur. Eiice ergo, quod malum eſt, vt quod bonum eſt, percipere poſſis. Effunde amaritudinem, vt dulcedine impleri poſſis. Spiritus ſanctus gaudium eſt, & amor. Eiice ſpiritum diaboli, & ſpiritum mundi huius, vt accipias ſpiritum Dei. Spiritus diaboli operatur gaudium iniquitatis, & Spiritus mundi gaudium vanitatis. Et hæc gaudia mala ſunt, quoniam alterum habet culpam, alterum occaſionem culpæ. Veniet autem ſpiritus Dei, cùm eiecti fuerint ſpiritus mali: & intrabit tabernaculum cordis, & operabitur gaudium bonum & amorem bonum: quo expellitur amor mundi, & amor peccati. Amor mundi allicit, & decepit: amor peccati polluit, & ad mortem adducit. Amor Dei mentem illuminat, conſcientiam mundat, animam lætificat, & Deum demonſtrat.

De operatione eius, qui diligit Deum.

CAP. XXVIII.

1 IN quo amor Dei eſt, ſemper cogitat, quando ad Deum perue-

niat, quando mundum derelinquat, quando carnis corruptionem euadat, vt veram pacem inueniat; ſemper habet cor ſuum & deſiderium, in ſuperna eleuatum. Quando ſedet, quando ambulat, quando requieſcit, vel quando aliquid agit, cor à Deo non recedit. Omnes ad amorem Dei exhortatur, omnibus amorem Dei commendat: & quàm dulcis ſit Dei amor, & quàm malus & quàm amarus ſit amor ſæculi, corde, ore & opere omnibus demonſtrat.

2 Deridet huius ſæculi gloriam, arguit ſolicitudinem, & quàm ſtultum ſit in iis quæ tranſeunt, fiduciam habere, oſtendit. Miratur cæcitatem hominum, qui hæc diligunt. Miretur etiam, quomodo vniuerſa hæc tranſitoria, & caduca, omnes non derelinquunt. Omnibus exiſtimat dulce, quod ſibi ſapit, omnibus placere quod diligit, omnibus quidem eſſe manifeſtum, quod cognoſcit. Frequenter Deum ſuum contemplatur, & in eius contemplatione ſuauiter reficitur, tantò feliciùs quantò frequentiùs. Dulce eſt enim ſemper ad conſiderandum, quod ad amandum & laudandum, ſemper eſt ſuaue.

De vera cordis requie.

CAP. XXIX.

1 REuera hæc est vera cordis requies, cùm totum in amorem Dei per desiderium figitur. Nec quicquam aliud appetit, sed in eo, quod tenet felici quadam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vana aliqua cogitatione, vel rerum occupatione, inde aliquantulum abstractum fuerit, summa cum festinatione illuc redire festinat: exilium reputans, alibi quàm ibi moram facere. Nam sicut nullum est momentum, quo homo non fruatur vel vtatur pietate diuina, sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoriâ.

2 Idcirco, non leui crimine tenetur astrictus, quisquis in oratione cum Deo loquitur, & subitò abstrahitur ab eius conspectu, quasi ab oculis non videntis, nec audientis. Hoc autem fit, quando cogitationes suas malas & importunas sequitur, & aliquam vilissimam creaturam, ad quam mentis intuitus facilè distrahitur, ei præfert, illam videlicet in cogitatione sæpius reuoluendo vel cogitando, quàm Deum, quem assiduè debet recolere Creatorem, ado-

[illegible] cogitare Salua-
[illegible]

[illegible] à Deo retra-
[illegible] est atque
[illegible]

CAP. XXX.

Q[illegible] tibi pro-
[illegible]
[illegible] plenâ-

[illegible] occu-
[illegible] modi-
[illegible] cogitationibus
[illegible] postea ali-
[illegible] requie-
[illegible] mentis
[illegible] Deum, &
[illegible] eum, &
[illegible] Dicat nunc
[illegible] vultum
[illegible] requiro.
[illegible] Deus meus
[illegible] & quomodo
[illegible] inue-
[illegible] vbi te
[illegible] vbique
[illegible] ? Sed
[illegible]
[illegible]
[illegible] &
[illegible]

inducet in illam, vt videam te in illa. Deinde quibus signis, quâ facie te quæram? Nunquàm te vidi Domine Deus meus, nunquam noui faciem tuam. Quid faciet altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus? Quid faciet seruus tuus anxius amore tui,& longè proiectus à facie tua? En anhelat videre te, & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat,& inaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum, quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

Quòd visio Dei perdita sit propter peccatum, & miseria inuenta sit.

CAP. XXXI.

1 DOmine Deus meus es tu, & Dominus meus, & nunquam vidi te,tu me fecisti & refecisti,& omnia bona tua mihi contulisti, & nondum vidi te, neque noui. Denique ad te videndum factus sum & nondum feci, id propter quod factus sum. O misera sors hominis, cùm hoc perdidit,ad quod factus est! O dirus ac durus casus ille? Heu, quid perdidit, & quid inuenit? Quid abscessit, & quid remansit? Perdidit beatitudinem, ad quam factus est, & inuenit miseriam, ad quam factus non est. Abscessit sine

rare Redemptorem, expectare Saluatorem, timere Iudicem.

Quicquid mentis aspectum à Deo retrahit, omninò fugiendum est atque execrandum.

Cap. XXX.

1 QVisquis amas mundum tibi prospice, quò sit eundum.
Hæc via quâ vadis, via pessima plenáque cladis.

Fuge ergo (ô homo) paululũ occupationes tuas, & absconde te modicum à tumultuosis cogitationibus tuis. Abiice nũc onerosas causas, postpone laboriosas dissensiones, vaca aliquantulum Deo, & paululùm requiesce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ, exclude omnia præter Deum, & quæ valent ad quærendum eum, & clauso ostio quære eum. Dicat nunc totum cor tuum Deo: Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.
2 Eia nunc ergo Domine Deus meus tu doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat Domine, si hic non es, vbi te
1.Ti. quæram absentem? Si autem vbique
6. es, cur te non video præsentem? Sed certè habitas lucem inaccessibilem. Sed quomodo accedam ad lucẽ inaccessibilem? Aut quis me deducet, & inducet

inducet in illam, vt videam te in illa. Deinde quibus signis, quâ facie te quæram? Nunquàm te vidi Domine Deus meus, nunquam noui faciem tuam. Quid faciet altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus? Quid faciet seruus tuus anxius amore tui,& longè proiectus à facie tua? En anhelat videre te, & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat,& inaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum, quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

Quòd visio Dei perdita sit propter peccatum, & miseria inuenta sit.

CAP. XXXI.

1 DOmine Deus meus es tu, & Dominus meus, & nunquam vidi te,tu me fecisti & refecisti,& omnia bona tua mihi contulisti, & nondum vidi te, neque noui. Denique ad te videndum factus sum & nondum feci, id propter quod factus sum. O misera sors hominis, cùm hoc perdidit,ad quod factus est! O dirus ac durus casus ille? Heu, quid perdidit, & quid inuenit? Quid abscessit, & quid remansit? Perdidit beatitudinem, ad quam factus est, & inuenit miseriam, ad quam factus non est. Abscessit:sine

rare Redemptorem, expectare Saluatorem, timere Iudicem.

Quicquid mentis aspectum à Deo retrahit, omninò fugiendum est atque execrandum.

Cap. XXX.

1 QVisquis amas mundum tibi prospice, quò sit eundum.
Hæc via quâ vadis, via pessima plenáque cladis.

Fuge ergo (ô homo) paululũ occupationes tuas, & abſconde te modicum à tumultuoſis cogitationibus tuis. Abiice nũc oneroſas cauſas, poſtpone laborioſas diſſenſiones, vaca aliquantulum Deo, & paululùm requieſce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ, exclude omnia præter Deum, & quæ valent ad quærendum eum, & clauſo oſtio quære eum. Dicat nunc totum cor tuum Deo: Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.

2 Eia nunc ergo Domine Deus meus tu doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat Domine, ſi hic non es, vbi te quæram abſentem? Si autem vbique es, cur te non video præſentem? Sed certè habitas lucem inacceſſibilem. Sed quomodo accedam ad lucẽ inacceſſibilem? Aut quis me deducet, & inducet

1.Ti.6.

inducet in illam, vt videam te in illa. Deinde quibus signis, quâ facie te quæram? Nunquàm te vidi Domine Deus meus, nunquam noui faciem tuam. Quid faciet altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus? Quid faciet seruus tuus anxius amore tui,& longè proiectus à facie tua? En anhelat videre te, & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat,& inaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum, quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

Quòd visio Dei perdita sit propter peccatum, & miseria inuenta sit.

CAP. XXXI.

1 DOmine Deus meus es tu, & Dominus meus, & nunquam vidi te,tu me fecisti & refecisti,& omnia bona tua mihi contulisti, & nondum vidi te, neque noui. Denique ad te videndum factus sum & nondum feci, id propter quod factus sum. O misera sors hominis, cùm hoc perdidit,ad quod factus est! O dirus ac durus casus ille? Heu, quid perdidit, & quid inuenit? Quid abscessit, & quid remansit? Perdidit beatitudinem, ad quam factus est, & inuenit miseriam, ad quam factus non est. Abscessit:sine

rare Redemptorem, expectare Saluatorem, timere Iudicem.

Quicquid mentis aspectum à Deo retrahit, omninò fugiendum est atque execrandum.

CAP. XXX.

1 QVisquis amas mundum tibi prospice, quò sit eundum.
Hæc via quâ vadis, via pessima plenáque cladis.

Fuge ergo (ô homo) paululũ occupationes tuas, & absconde te modicum à tumultuosis cogitationibus tuis. Abiice nũc onerosas causas, postpone laboriosas dissensiones, vaca aliquantulum Deo, & paululùm requiesce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ, exclude omnia præter Deum, & quæ valent ad quærendum eum, & clauso ostio quære eum. Dicat nunc totum cor tuum Deo: Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.
2 Eia nunc ergo Domine Deus meus tu doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat Domine, si hic non es, vbi te
1.Ti. quæram absentem? Si autem vbique
6. es, cur te non video præsentem? Sed certè habitas lucem inaccessibilem. Sed quomodo accedam ad lucẽ inaccessibilem? Aut quis me deducet, & inducet

inducet in illam, vt videam te in illa. Deinde quibus signis, quâ facie te quæram? Nunquàm te vidi Domine Deus meus, nunquam noui faciem tuam. Quid faciet altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus? Quid faciet seruus tuus anxius amore tui,& longè proiectus à facie tua? En anhelat videre te, & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat,& inaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum, quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

Quòd visio Dei perdita sit propter peccatum, & miseria inuenta sit.

CAP. XXXI.

1 DOmine Deus meus es tu, & Dominus meus, & nunquam vidi te,tu me fecisti & refecisti,& omnia bona tua mihi contulisti, & nondum vidi te, neque noui. Denique ad te videndum factus sum & nondum feci, id propter quod factus sum. O misera sors hominis, cùm hoc perdidit,ad quod factus est! O dirus ac durus casus ille? Heu, quid perdidit, & quid inuenit? Quid abscessit, & quid remansit? Perdidit beatitudinem, ad quam factus est, & inuenit miseriam, ad quam factus non est. Abscessit:sine

niat, quando mundum derelinquat, quando carnis corruptionem euadat, vt veram pacem inueniat; semper habet cor suum & desiderium, in superna eleuatum. Quando sedet, quando ambulat, quando requiescit, vel quando aliquid agit, cor à Deo non recedit. Omnes ad amorem Dei exhortatur, omnibus amorem Dei commendat: & quàm dulcis sit Dei amor, & quàm malus & quàm amarus sit amor sæculi, corde, ore & opere omnibus demonstrat.

2 Deridet huius sæculi gloriam, arguit solicitudinem, & quàm stultum sit in iis quæ transeunt, fiduciam habere, ostendit. Miratur cæcitatem hominum, qui hæc diligunt. Miretur etiam, quomodo vniuersa hæc transitoria, & caduca, omnes non derelinquunt. Omnibus existimat dulce, quod sibi sapit, omnibus placere quod diligit, omnibus quidem esse manifestum, quod cognoscit. Frequenter Deum suum contemplatur, & in eius contemplatione suauiter reficitur, tantò feliciùs quantò frequentiùs. Dulce est enim semper ad considerandum, quod ad amandum & laudandum, semper est suaue.

De

De vera cordis requie.

CAP. XXIX.

1 REuera hæc est vera cordis requies, cùm totum in amorem Dei per desiderium figitur. Nec quicquam aliud appetit,sed in eo,quod tenet felici quadam dulcedine delectatur,delectando iucundatur.Si verò vana aliqua cogitatione, vel rerum occupatione, inde aliquantulum abstractum fuerit, summa cum festinatione illuc redire festinat:exilium reputans, alibi quàm ibi moram facere. Nam sicut nullum est momentum, quo homo non fruatur vel vtatur pietate diuina, sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoriā.

2 Idcirco, non leui crimine tenetur astrictus, quisquis in oratione cum Deo loquitur, & subitò abstrahitur ab eius conspectu, quasi ab oculis non videntis, nec audientis. Hoc autem fit, quando cogitationes suas malas & importunas sequitur, & aliquam vilissimam creaturam, ad quam mentis intuitus facilè distrahitur, ei præfert, illam videlicet in cogitatione sæpius reuoluendo vel cogitando, quàm Deum, quem assiduè debet recolere Creatorem, ado-

rare Redemptorem, expectare Saluatorem, timere Iudicem.

Quicquid mentis aspectum à Deo retrahit, omninò fugiendum est atque execrandum.

CAP. XXX.

1 QVisquis amas mundum tibi prospice, quò sit eundum.
Hæc via quâ vadis, via pessima plenáque cladis.

Fuge ergo (ô homo) paululũ occupationes tuas, & absconde te modicum à tumultuosis cogitationibus tuis. Abiice nũc onerosas causas, postpone laboriosas dissensiones, vaca aliquantulum Deo, & paululùm requiesce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ, exclude omnia præter Deum, & quæ valent ad quærendum eum, & clauso ostio quære eum. Dicat nunc totum cor tuum Deo: Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.
2 Eia nunc ergo Domine Deus meus tu doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat Domine, si hic non es, vbi te
1.Ti. quæram absentem? Si autem vbique
6. es, cur te non video præsentem? Sed certè habitas lucem inaccessibilem. Sed quomodo accedam ad lucẽ inaccessibilem? Aut quis me deducet, & inducet

inducet in illam, vt videam te in illa. Deinde quibus signis, quâ facie te quæram? Nunquàm te vidi Domine Deus meus, nunquam noui faciem tuam. Quid faciet altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus? Quid faciet seruus tuus anxius amore tui, & longè proiectus à facie tua? En anhelat videre te, & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat, & inaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum, quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

Quòd visio Dei perdita sit propter peccatum, & miseria inuenta sit.

CAP. XXXI.

1 DOmine Deus meus es tu, & Dominus meus, & nunquam vidi te, tu me fecisti & refecisti, & omnia bona tua mihi contulisti, & nondum vidi te, neque noui. Denique ad te videndum factus sum & nondum feci, id propter quod factus sum. O misera sors hominis, cùm hoc perdidit, ad quod factus est! O dirus ac durus casus ille? Heu, quid perdidit, & quid inuenit? Quid abscessit, & quid remansit? Perdidit beatitudinem, ad quam factus est, & inuenit miseriam, ad quam factus non est. Abscessit: sine

quo nihil felix eſt, & remanſit, quod
Pſa. per ſe non niſi miſerum eſt. Manducabat
77. tunc homo panem Angelorum,
quem nunc eſurit, manducat nunc
panem dolorum, quem tunc neſciebat.

Pſa. 2 O tu Domine, vſquequò obliuiſ-
18. ceris in finem, vſquequò auertis faciem
tuam à nobis? Quando reſpicies
& exaudies nos? Quando illuminabis
oculos noſtros, & oſtendes nobis faciem
tuam? Quando reſtitues te nobis?
Reſpice Domine & exaudi, & illumina
nos, & oſtende nobis teipſum.
Reſtitue te nobis, vt benè ſit nobis,
ſine quo tam malè eſt nobis. Inuita
nos, adiuua nos (obſecro) Domine.
Amaricatum eſt cor meum ſui deſolatione.
Indulcora illud tua conſolatione
obſecro Domine. Eſuriens cœpi
quærere te, ne deſeras ieiunos à te. Famelicus
acceſſi, ne recedam ieiunus:
Pauper veni ad diuitem, miſer ad miſericordem,
ne recedam vacuus & contemptus.

Pſa. 3 Domine, incuruatus ſum, & non
37. poſſum niſi deorſum aſpicere. Erige
me, vt poſſim ſurſum videre vel intendere.
Iniquitates meæ ſupergreſſæ
ſunt caput meum, obuoluerunt me, &
ſicut onus graue grauant me. Euolue
me, & exonera me, ne vrgeat ſuper
me

me puteus os suum. Doce me quærere te; & ostende te quærenti, quia nec quærere te possum nisi doceas tu, nec inuenire, nisi te ostendas. Quæram te desiderando, desiderem te quærendo, inueniam amando, amem inueniendo.

De bonitate Dei.

CAP. XXXII.

1 FAteor Domine, & gratias ago, qui creasti me ad hanc imaginẽ tuã, vt tui memor te cogitem, te amem. Sed sicut est abdita corruptione vitiorum, sic est obfuscata fumo peccatorum, vt non possit facere ad quod facta est, nisi tu renoues & reformes eam. Rogo Domine, qui das fidei intellectum, da mihi, vt quãtùm scis expedire, intelligam, quia es sicut credimus, & hoc es, quod credimus. Et quidem credimus te esse aliquid quo nihil magis aut meliùs cogitari possit. Quid ergo es Domine Deus, quo vnũ maius meliúsque nihil valet cogitari, nisi id, quod summum bonum omnium, solum existens per seipsum, omnia alia fecit ex nihilo? Quod ergo bonum deest summo bono, per quod omne nouum? Tu es itaque iustus, verax, beatus, & quicquid aliud est, melius est esse, quàm non esse.

2 Verùm

2 Verùm malis quomodo parcis si es totus summè iustus? An quia bonitas tua est incomprehensibilis? Latet hoc in luce inaccessibili, quam inhabitas. Verè in altissimo & secretissimo bonitatis tuæ profundo latet fons, vnde manat fluuius misericordiæ tuæ. Nam cùm totus & summè iustus sis, tamen idcircò etiam malis benignus es, quia totus & summè bonus es. Minus namque bonus esses, si nulli malo esses benignus. Melior est enim, qui & bonis simul & malis bonus est, quàm qui bonis tantùm bonus est. Et melior est, qui malis & parcendo & puniendo bonus est, quàm qui puniendo tantùm. Ideò ergo misericors es, quia totus & summè bonus es.

De delectabili fruitione Dei.

CAP. XXXIII.

1 O Immensa bonitas, quæ sic omnem intellectum excedis: veniat super me misericordia illa quæ de tanta opulentia procedit. Influat in me, quæ profluit de te. Pater per clementiam, ne vlciscaris per iustitiam. Excita te nunc anima mea, & erige totum intellectum tuum & cogita quantùm potes, quantum & quale sit illud bonum, quod Deus est.

2 Si enim ſingula bona delectabilia ſunt, cogita intentè, quàm delectabile ſit illud bonum, quod continet iucunditatem omnium bonorum: & non quale in rebus creati ſumus, experti, ſed tantò differentem, quantò differt à creatura creator. Si enim eſt bona vita creata, quàm bona eſt vita creatrix? Si iucunda eſt ſalus facta, quàm iucunda eſt ſalus, quæ fecit omnem ſalutem? Si amabilis eſt ſapientia in cogitatione rerum cognitarum, quàm amabilis eſt ſapientia, quæ omnia fecit & condidit ex nihilo? Denique ſi multæ & magnæ ſunt delectationes in rebus delectabilibus, qualis & quãta eſt delectatio in eo, qui ipſa delectabilia fecit? O qui hoc bono fruetur, quid illi erit; quid illi non erit? Certè quicquid noluerit, non erit. Ibi quippe illi erunt bona animæ & corporis, qualia nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.

Summum bonum appetendum eſt.

CAP. XXXIV.

1 CVr ergo per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ tuæ & corporis tui? Ama vnum bonũ in quo ſunt omnia bona & ſufficit. Deſidera ſimplex bonum, quod

eſt

est omne bonum, & satis est. Quid enim amas caro mea? Quid desideras
Mat. anima mea? Ibi est, quicquid amas,
13. ibi est quicquid desideras. Si delectat
Mat. pulchritudo, fulgebunt iusti sicut sol.
22. Si velocitas, aut fortitudo, aut liber-
1. *Co.* tas corporis cui nihil obsistere pote-
15. rit, erunt similes Angeli Dei, quia seminatur corpus animale, surget corpus spirituale, potestate vtique non natura.

Sap. 2 Si longa aut salubris vita ibi erit,
5. sana æternitas, & æterna sanitas, quia
Ps. iusti in perpetuum viuent & salus iu-
16. storum à Domino. Si satietas, satia-
Ps. buntur cùm apparuerit gloria Domi-
15. ni. Si ebrietas, inebriabuntur ab vbertate domus Dei. Si melodia ibi Angeli concinent sine fine Deo. Si qualibet non immunda, sed munda voluptas, torrente voluptatis suæ potabit eos Dominus. Si sapientia, ipsa Dei sapientiã ostendet eis seipsam sapientiam. Si amicitia, diligent Deum plusquàm seipsos, & inuicem tanquam seipsos, & Deus illos, plusquàm illi seipsos: quia illum se, & inuicem per illum: & ille se, & illos per seipsum. Si concordia, omnibus illis erit vna voluntas, quia nulla illis erit, nisi Dei summa voluntas.

3 Si potestas, omnipotentes erunt

suæ

ſuæ voluntatis, vt Deus ſuæ. Nam ſicut Deus poterit, quod volet, per ſeipſum, ita poterunt illi, quod volent per illum. Quia ſicut illi non aliud volent, quàm ille volet, ita ille volet, quicquid illi volent, & quod ille volet, non poterit non eſſe. Si honor & diuitiæ, Deus ſeruos ſuos bonos & fideles, ſupra multa bona conſtituet, immò filij Dei, & Dij vocabuntur & erunt hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti. Si verò ſecuritas certa, ita *Ro.*
certi erunt nunquàm vllatenus illud 8.
bonum ſibi defuturum, ſicut certi erũt ſe non ſua ſponte illud amiſſuros, nec delectorem Deum illud dilectoribus ſuis inuitis ablaturum, nec aliquid Deo potentius, Deum & illos ſuperaturum. Gaudium verò quale, quantùmve eſt, vbi tale ac tantùm bonum eſt?

De mutua charitate ſanctorum in cœlis.

CAP. XXXV.

1 COr humanum, cor indigens, cor expertum ærumnas & miſerias, imo obrutum miſeriis, quantum gauderes: ſi in his omnibus abundares? Interroga vltima intima tua, ſi capere poſſent gaudium ſuum de tanta beatitudine ſua. Sed certè ſi quis alius: quem omnino ſicut teipſum

tota mens, tota anima, non sufficiat plenitudini gaudij.

De pleno gaudio vitæ æternæ.
CAP. XXXVI.

1 DEus meus & Dominus meus, spes mea & gaudium cordis mei, dic animæ meæ, si hoc est gaudium, de quo nobis per Filium tuum dicis: Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. Inueni namque gaudium, quoddam plenum, & plusquàm plenum. Pleno quippe corde, plena mente, plena anima, pleno toto homine, gaudio illo adhuc supra modum supererit gaudiũ. Non ergo totum illud gaudium intrabit in gaudentes scilicet toti gaudentes intrabunt in gaudium Domini sui.

2 Dic Domine, dic seruo tuo intus in corde meo: si hoc est gaudium, in quod intrabunt serui tui, qui intrabunt in gaudium Domini sui? Sed certè gaudium illud, quò gaudebunt electi tui, nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Nondum ergo cogitaui, aut dixi Domine, quantum gaudebunt electi tui. Vtique tantum gaudebunt, quantum amabunt: tantum amabunt, quantum te cognoscent, Domine. Et quantum amabunt? Certè, nec oculus vidit, nec

Esa. auris audiuit, nec in cor hominis af-
64 cendit in hac vita, quantum recogno-
1.Cor. scent, & amabunt te in illa vita.
2. 3 Oro te Deus meus, vt cognoscam te, amem te, vt gaudeam de te. Et si nō possum in hac vita ad plenum, vel proficiam de die in diem vsque dum veniat illud ad plenum. Proficiat in me hic notitia tua, vt ibi fiat plena. Crescat in me hic amor tuus, vt ibi sit plenus: vt hic gaudium meum sit in spe magnum & ibi in te plenum. Deus verax peto, vt accipiā quæ promittis, vt gaudium meū sit plenum. Meditetur inde interim mens mea, loquatur inde lingua mea: amet illud cor meum, sermocinetur os meū. Esuriat illud anima mea: sitiat illud caro mea: desideret illud tota substantia mea: donec intrem in gaudium Domini mei, ibi permansurus per sæcula. Amen.

Manualis finis.

MEDI

MEDITATIONES B. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarięſis de Redemptione generis humani.

Quæ ſit virtus ſaluationis, & vbi.

CAP. I.

ANIMA Chriſtiana, anima de graui morte reſuſcitata, anima de miſera ſeruitute Chriſti ſanguine redempta, & liberata: excita mentem tuam, memento reſuſcitationis tuæ, recogita redemptionem, & liberationem tuam. Retracta vbi, & quæ ſit virtus ſaluationis tuæ, verſare in meditatione eius, delectare in contemplatione eius. Excute faſtidium tuum, Fac vim cordi tuo, intende in hoc mentem tuam: Guſta bonitatem redemptoris tui: accendere in amorē ſaluatoris tui. Mãde fauum verborum, Suge plus quàm mellitum ſaporem: gluti ſalubrem dulcorem. Mande cogitando, ſuge intelligendo, gluti amando & gaudēdo.

Lætare mandendo, gratulare fugendo, iucundare glutiendo.

2 Vbi ergo, & quæ est, virtus & fortitudo Saluatoris tui? Certè Christus te suscitat, ille bonus Samaritanus te sanauit, ille bonus amicus animâ suâ te liberauit: Christus inquam. Ergo virtus saluationis, tua virtus est Christi. Vbi est virtus Christi? Vtique cornua in manibus, tibi abscondita est fortitudo eius. Cornua quidem in manibus eius, quia brachiis crucis confixæ sunt manus eius. Quæ autem fortitudo, in tanta infirmitate? Quæ altitudo, in tanta humilitate? Quid venerabile, in tanto contemptu? Sed certè ideò absconditum, quia in infirmitate, & ideò celatum, quia in humilitate. Ideò occultum, quia in contemptu.

3 O fortitudo abscondita, hominem in cruce pendentem suspendere mortem æternam, genus humanum redimere, hominem in ligno conficiũt, defigere mundum perpetuæ morti affixũ. O scelerata potestas, hominẽ damnatum cum latronibus, saluare homines damnatos cum dæmonibus, hominem in patibulo extensum, omnia trahere ad seipsum! O virtus occulta, vnam animam emissam in tormento, innumerabiles extrahere de

infer

inferno: hominem mortem corporis suscipere, & mortem animarum perimere.

Cur sit occulta, & tamdiu dilatata.

CAP. II.

1 CVr bone Domine, pie redẽptor, potens saluator, cur tantã virtutem operuisti tanta humilitate? An, vt falleres diabolum, qui fallendo hominem deiecit de paradiso? Sed vtique veritas nullum fallit. Qui ignorat, qui non credidit veritatem, ipse se fallit. Qui videt veritatem, & odit, & contemnit, ipse se fallit. Veritas itaque nullum fallit. An ideò, vt ipse diabolus se falleret? Sed vtique sicut veritas nullum fallit, ita non intendit, vt aliquis se fallat, quamuis dicatur hoc facere, cùm permittit. Non enim assumpsisti hominem, vt te notum operires, sed vt ignotum aperires. Verum Deum, verum hominem te dixisti, & operibus ostendisti.

2 Res per se occultata fuit: non studio occulta, non sic est facta, vt absconderetur, sed suo ordine perficeretur, nec aliquem deciperet, sed vt quemadmodum oportebat, fieret. Et si dicitur occultata, non est aliud, quàm non est omnibus reuelata. Nam

etsi veritas non omnibus se manifestat, nulli tamen se negat. Ergo Domine: nec vt falleres, nec vt aliquis se falleret, sic fecisti, sed vt faceres, quod & quomodo faciendum erat per omnia in veritate perstitisti. Qui ergo se fefellit in tua veritate, non de te, sed de propria curatur falsitate. An diabolus habebat aliquid iustè aduersus Deum, vel aduersus hominem, propter quod Deus prius debere t aduersus eum pro nomine hoc modo agere, quàm aperta fortitudine: vt dum intellectum illum hominem iniustè occideret, iustè potestatem, quam super iniusto habebat, perderet.

3 Sed certè diabolo, nec Deus debebat aliquid, nisi pœnam, nec homo, nisi vincere. Ita vt quemadmodum ab illo se facilè permisit vinci peccando, ita illum vinceret vsque ad difficultatem mortis iustitiam integram seruando. Sed & hoc, non nisi Deo debebat homo. Nam non peccauit aduersus diabolum, sed aduersus Deum, nec homo diaboli erat, sed & homo, & diabolus Dei erant Sed & quod diabolus vexabat hominem non hoc faciebat zelo iustitiæ, sed nequitiæ, nec iubente Deo, sed permittente, non diaboli, sed Dei iusti-

tia

tia exigente. Nihil ergo erat in diabolo, cur Deus aduersus eum ad saluandum hominem fortitudinē suam celare aut differre deberet.

Qua, & cuius necessitate, se sic humiliauit. CAP. III.

1 AN aliqua necessitas coëgit, vt altissimus sic se humiliaret, & omnipotens ad faciendum aliquid tantum laboraret? Sed omnis necessitas & impossibilitas eius subiacet voluntati. Quippe quod vult necesse est esse, & quod non vult, impossibile est esse. Sola ergo voluntate Et quoniam omnis eius voluntas semper bona est, sola fecit hoc voluntate. Non enim Deus egebat, vt hoc modo hominem saluum faceret, sed humana natura indigebat, vt hoc modo Domino Deo satisfaceret. Non egebat Deus, vt tam laboriosa pateretur, sed indigebat homo, vt sic Deo reconciliaretur. Nec egebat Deus, vt sic humiliaretur: sed indigebat homo, vt sic de profundo inferni erueretur. Diuina natura humiliari aut laborare non eguit, nec potuit, hæc omnia humanam in naturam, vt ad hoc restitueretur, propter quod facta erat necesse erat facere: sed nec illa, nec quicquid Deus nō est poterat ad hoc

sufficere. Nam homo ad quod institutus est, non restituitur, si non ad similitudinem Angelorum, in quibus nullum est peccatum prouehitur.

2 Quod est impossibile fieri, nisi omni percepta peccatorum remissione, quæ non fit, nisi præcedente integra satisfactione: quam satisfactionem talem oportet esse, vt peccator aliquis pro illo det aliquid Deo de suo quod debitum non sit, quod superet omne, quod Deus non est. Si enim peccare est Deum exhonorare, & hoc homo facere nō deberet, etiam si necesse esset, quicquid est, quod Deus nō est perire. Vtique veritas immutabilis & aperta ratio exigit, vt qui peccat, reddat aliquid Deo pro honore ablato maius, quàm si hoc, pro quo illum exhonorare non debuit. Quod quoniam humana natura sola non habebat, nec sine debita satisfactione reconciliari poterat, sic nec illa, nec quicquid Deus non est, ad hoc sufficeret.

3 Ne ergo iustitia Dei, in regno suo peccatum inordinatum relinqueret, subuenit bonitas Dei, & eam in suam personam assumpsit filius Dei, vt in ea personā esset homo Deus, qui haberet, quod superaret non solum omnem essentiam, quæ

Deus

Deus non est, sed & omne debitum, quod soluere peccatores debent, & hoc cùm nihil pro se deberet, solueret pro aliis, qui, quod debebant reddere, non habebant. Preciosior est namque vita hominis illius, quàm omne, quod Deus non est, & superat omne debitum quod debent peccato pro satisfactione. Si enim filij interfectio, superat omnem multitudinem & magnitudinem peccatorum, quæ cogitari possunt extra personam Dei, palam est, quia vita eius magis est bona, quàm omnia peccata sint mala, quæ extra personam Dei sunt.

4 Hanc vitam homo iste cùm ex debito mori non debebat, quoniam peccator non erat, sponte dedit de suo ad honorem patris, cùm eam sibi auferri propter iustitiam permisit, vt exemplum hominibus aliis daret, iustitiam Dei ab illis non esse deserendam propter mortem, quam ex necessitate aliquando soluere debent: cùm iste, qui eam non debebat, & seruata iustitia vitare posset, eam sibi illatam propter iustitiam sponte sustineret. Dedit itaque humana natura Deo in illo homine sponte, non ex debito, quod suum erat, vt redimeret se in aliis, in quibus, quod ex de-

bito exigebatur, reddere non habebat. In omnibus his diuina natura non est humiliata, sed humana est exaltata; nec est illa imminuta, sed ista misericorditer est adiuta.

Quomodo dicatur factus obediens, & huiusmodi cum sola libera voluntate hoc fecerit.

CAP. IX.

1 NEc humana natura in isto homine passa est aliquid vlla necessitate, sed sola libera voluntate: Nec alicui violentiæ succubuit, sed spontanea voluntate, ad honorem Dei & vtilitatem aliorum hominum, quæ illi mala voluntate sunt illata, laudabiliter & misericorditer sustinuit. Nec vlla cogente obedientia, sed potenti disponente sapientia. Non enim illi homini pater, vt moreretur, cogendo præcipit, sed ille, quod patri placiturum, & hominibus profuturum intellexit hoc sponte fecit. Non enim ad hoc eũ cogere potuit pater, quod ab eo exigere non debuit. Nec patri tantus honor potuit non placere, quem tam bona voluntate filius sponte obtulit. Sic itaque patri liberam obedientiam exhibuit, cùm hoc, quod patri placiturum sciuit, sponte facere voluit. Denique quoniã pater

pater illi hanc voluntatem bonam dedit, quamuis liberam, non immeritò dicitur, quia eam velut præceptum patris accepit. Hoc itaque modo, obediens fuit patri, vsque ad mortem. Et sicut mandatum dedit illi pater, sic Io.
fecit, & calicem, quem dedit illi pater, bibit. 14.
Io.
2 Hæc est enim perfecta, & liberrima humanæ naturæ obedientia, cùm 18.
voluntatem suam liberam sponte voluntati Dei subdit: & cùm acceptam bonam voluntatem, sine omni exactione spōtanea libertate opere perficit. Sic homo ille redemit omnes alios: cum hoc, quod sponte dedit Deo, computat pro debito, quod illi debebant. Quo precio non semel tantùm à culpis homo redimitur, sed etiam quoties cùm digna pœnitentia redierit, recipitur. Quæ tamen pœnitentia peccati non promittitur. Quod quoniam in cruce factum est, per crucem noster Christus nos redemit. Qui ergo ad hanc gratiam volunt cum digno affectu accedere, saluantur. Qui verò illam contemnunt, quia debitum quod debent, non reddunt, iustè damnantur.

De

De meditatione circa hoc, & de quo gaudendum circa passionem Christi.

CAP. V.

1 Ecce anima Christiana, hæc est virtus saluationis tuæ: hæc est causa libertatis tuæ: hoc est pretium redemptionis tuæ, captiua eras, sed hoc modo es redempta. Ancilla eras, & sic es liberata. Sic es exul reducta, perdita restituta, & mortua resuscitata. Hoc mandet homo, hoc ruminet, hoc sugat, hoc glutiat cor tuũ, cùm eiusdẽ redemptoris tui carnem & sanguinem accepit os tuum. Hoc fac in hac vita quotidianum panem, & victum, & viaticum tuum, quia per hoc, & non nisi per hoc, & tu manebis in Christo, & Christus in te, & in futura vita erit plenum gaudium tuum.

2 Sed ô tu Domine, tu qui vt ego viuerem, mortem suscepisti. Quomodo lætabor de libertate mea, quæ non est nisi de vinculis tuis Qualiter gratulabor de salute mea, cùm non sit nisi de doloribus suis? Quomodo gaudebo de vita mea quæ non est nisi de morte tua? An gaudebo de his, quæ passus es: & de crudelitate illorum, qui ea tibi fecerunt? Quoniam nisi illi fecissent, tu passus non esses

esses. Et si tu passus nō esses, hæc mea bona non essent. Aut si de illis dolebo quomodo de istis, propter quæ illa fuerunt, & quæ non essent, nisi illa fuissent, gaudebo? Sed certè illorum nequitia nihil facere potuit nisi cui tu spōte permisisti: nec tu passus esses, nisi quia piè voluisti. Illorum itaque debeo crudelitatem execrari, mortem & labores tuos compatiendo imitari, piam voluntatem tuam gratias agendo amare, ac sic securè de bonis mihi collatis exultare.

De beneficiis homini à Christo exhibitis.

CAP. VI.

1 ERgo homuncio, illorum crudelitatem relinque Dei iudicio & tracta de his, quæ debes saluatori tuo. Considera, quid tibi erat, & quid tibi factum sit, & pensa qui hoc tibi fecit, quo amore dignus sit. Intuere necessitatem tuam, & benignitatem eius, & vide, quas gratias reddas, & quantum debeas amori eius. In tenebris, in lubrico, in descensu subter irremeabile chaos inferni eras immersus: & quasi plumbeum pondus, pendes à collo tuo; te deorsum trahebat. Onus importabile desuper te premebat, hostes inuisibiles te toto conatu impellebant. Sic eras sine omni

omnia auxilio, & nesciebas, quia sic conceptus & natus eras. O quid tibi tunc erant, & quò te ista rapiebãt. Expauesce memorãdo, contremisce cogitando. O bone Domine Iesu Christe sic posito, nec petenti nec opinãti vt sol mihi illuxisti, & quomodò eram, ostendisti. Abiecisti plumbum, quod deorsum me trahebat: & remouisti onus, quod desuper me premebat. Impellentes me repulisti, ac illis te pro me opposuisti.

2 Vocasti me nomine nouo, quod mihi de tuo nomine dedisti: & incuruatum ad aspectum tuum erexisti, dicens: Confide, ego te redemi, animã meam pro te dedi. Si adhæres mihi & mala, in quibus eras, euades, & in profundum, quo properabas, non cades, sed perducam te ad regnum meum, & faciam te hæredem Dei, & cohæredem meum. Exinde accepisti me in tuitionem tuam, vt nihil noceret animæ meæ contra voluntatem suam. Et ecce, licèt adhuc non adhæserim tibi, sicut consuluisti, nondum tamen in inferum me cadere permisisti: sed adhuc expectas, vt adhæream: & facias, quod promisisti. Certè Domine sic eram, & hoc fecisti mihi. In tenebris eram, quia nihil, nec meipsum sciebam in lubrico, Quia imbe-

cillis

cillis & fragilis ad lapsum peccati, eram in descensu super chaos inferni, quia in primis parentibus, descenderam de iustitia ad iniustitiam, per quā descenditur ad infernum, & de beatitudine ad temporalem miseriam, de qua caditur ad æternam miseriam.

3 Pondus originalis peccati deorsum me trahebat, & onus importabile iudicij Dei me premebat, & inimici mei dæmones, vt me aliis peccatis damnabiliorem facerent: quantam in ipsis erat vehementer insistébant: Sic destituto omni auxilio, illuxisti mihi & quomodo eram, ostendisti. Quia, & cùm ego nondum hoc noscere poteram, alios qui pro me essent, & postea meipsum antequam postularem hæc me omnia docuisti, plumbum trahens, & onus grauans, & hostes impellentes reiecisti. Quia peccatum, in quo natus & conceptus eram, & damnationem eius amouisti: & malignos spiritus, ne vim animæ meæ facerent, prohibuisti. Christianum me fecisti vocari de nomine tuo, per quod & ego confiteor, & tu cognoscis me inter redemptos tuos: & erexisti & eleuasti me ad notitiam & amorem tuum. Fecisti me confidere de salute animæ meæ, pro qua dedisti animam tuam, & mihi, si te

ſi te ſequerer, promiſiſti gloriam tuã. Et ecce, cùm nondum ſequar te, ſicut conſueuiſti, ſed inſuper multa peccata fecerim quæ tu prohibuiſti: adhuc expectas, vt te ſequar, & dones, quod promiſiſti.

De gratiis agendis ſuper his.

CAP. VII.

1 CONſidera anima mea: Intẽdite omnia intima mea, quantum illi debeat ſubſtantia mea tota. Certè Domine, quia me feciſti, debeo amori tuo meipſum totum, quia me redemiſti, debeo meipſum totum, quia tãtum promittis, debeo meipſum totũ: imò tantum debeo amori tuo plus quàm meipſum, quantùm tu es maior me, pro quo dediſti teipſum, & cui promittis teipſum. Fac precor Domine me guſtare per amorẽ, quod guſto per cognitionem; Sẽtiam per affectũ, quod ſentio per intellectum. Plus debeo quàm meipſum totum: ſed nec plus habeo, nec hoc ipſum poſſum per me reddere totum. Trahe me Domine in amorem tuum, & hoc ipſum totum. Totum quod ſum, tuũ eſt conditione: fac totum tuum dilectione.

2 Ecce Domine coram te eſt cor meum: conatur, ſed per ſe non poteſt.

Fac

Fac tu, quod ipsum non potest. Admittere me intra cubiculū amoris tui: peto, quæro, pulso. Qui me facis petere, fac & accipere. Das quærere, da inuenire. Doces pulsare, aperi pulsanti. Cui das, si negas petenti? Quis inuenit, si quærēs frustratur. Cui aperis, si pulsanti claudis. Cui das non oranti, si amorem tuum negas oranti, A te habeo desiderare, à te habeam impetrare. Adhære illi, adhære importunè anima mea. Bone Domine, pie Domine, ne reiicias eam: fame amoris tui languet, refocilla eam: satiet eam dilectio tua, impinguet eam affectus tuus, impleat eam amor tuus, occupet me totum, & possideat me totum, quia tu es, cum Patre & Spiritu sancto, Deus solus benedictus, in sæcula sæculorum, Amen.

Finis meditationum B. Anselmi de redemptione generis humani.

INDEX MEDITATIONVM D. Bernardi, &c.

Finis Indicis.

D. BERNARDI MEDITATIONES deuotissimæ, ad humanæ conditionis cognitionem.

Aliàs, liber de anima.

De dignitate hominis.

CAP. I.

1 Multi multa sciũt, & seipsos nesciunt: alios inspiciunt, & seipsos deserunt, Deum quærunt per ista exteriora, deserentes sua interiora, quibus interior est Deus. Idcircò, ab exterioribus redeam ad interiora, & ab interioribus ad superiora ascendam, vt possim cognoscere, vnde venio, aut quò vado, quid sim, vel vnde sim, & ita per cognitionẽ mei, valeam peruenire ad cognitionem Dei. Quanto namque in cognitione mei proficio tanto ad cognitionem Dei accedo.

2 Secundum interiorem hominem, tria in mente mea inuenio, per quæ Deum recolo, cõspicio, & concupisco. Sunt autem hæc tria, memoria, intelli-

telligentia, voluntas siue amor. Per memoriam reminiscor, per intelligētiam intueor, per voluntatem amplector. Cùm Dei reminiscor, in memoria mea eum inuenio: & in ea, de eo & in eo delector, secundum quod ipse mihi donare dignatur. Intelligētia intueor: quid sit Deus in seipso, quid in Angelis, quid in sanctis, quid in hominibus, quid in creaturis. In seipso est incomprehensibilis, quia principium & finis: principium sine fine, finis sine fine. Ex me intelligo, quàm incomprehensibilis sit Deus: quoniam me ipsum intelligere non possum, quem ipse fecit. In Angelis est desiderabilis, quia in eum desiderant prospicere. In sanctis est delectabilis, quia in eo assiduè felices lætantur. In creaturis est admirabilis qui omnia potenter creat, sapienter gubernat, benignè dispensat.

3 In hominibus est amabilis, quia eorum Deus est, & ipsi sunt populus eius. Ipse in eis habitat tanquam in templo suo, & ipsi sunt templum eius. Non dedignatur singulos atque vniuersos. Quisquis eius meminit, eumque intelligit ac diligit, cum illo est. Diligere eum debemus, quoniam ipse prior dilexit nos. Ad imaginem & similitudinem suam nos fecit, quod nulli

nulli alij creaturæ donare voluit. Ad *Io.1.*
imaginem Dei facti sumus, hoc est, *Ge.1.*
ad intellectum & notitiam filij per
quem intelligimus, & cognoscimus
patrem, & accessum habemus ad eum.
Tanta cognatio est inter nos & Dei
filium quod ipse imago Dei est, &
nos ad imaginem eius facti sumus:
quam cognitionem, etiam ipsa similitudo
testatur: quoniam non solum ad
imaginem, scilicet & ad similitudinem
eius facti sumus. Oportet itaque
id quod ad imaginem est, cum imagine
conuenire, & non in vacuum nomen
imaginis participare.

4 Repræsentemus ergo in nobis imaginem
eius in appetitu pacis, in intuitu
veritatis, & in amore charitatis.
Teneamus eum in memoria, portemus
in conscientia, & vbique præsentem
veneremur. Mens siquidem nostra,
eò ipso eius imago est, quo eius
capax est, eiusque particeps esse potest.
Non propterea eius imago, quia
sui meminit mens seque intelligit ac
diligit: scilicet quia potest meminisse,
intelligere, ac diligere, à quo facta est:
quod cùm facit sapiens ipsa fit. Nihil
enim tam simile est illi summæ sapientiæ,
quàm mens rationalis: quæ
per memoriam, intelligentiam, & voluntatem,
in illa Trinitate ineffabili

consistit. Consistere autem illa non potest? nisi eius meminerit, eamque intelligat, ac diligat. Meminerit itaque Dei sui, ad cuius imaginem facta est: eúmque intelligat, diligat, atque colat cum quo potest semper esse beata.

5 Beata anima, apud quam Deus
Eccl. requiem inuenit, & in cuius taber-
24. naculo requiescit, Beata, quæ dicere potest: Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo: negare siquidem requiem cœli ei non poterit. Cur ergo nos deserimus, & in his exterioribus Deum quærimus, qui apud nos est, si nos velimus esse apud eum? Reuera nobiscum est, & in nobis: scilicet adhuc per fidem, donec videre mereamur per speciem.
Eph. Nouimus, inquit Apostolus, habi-
3. tare Christum per fidem in cordibus nostris: quia Christus in fide, fides in mente, mens in corde, cor in pectore. Per fidem ergo recolo Deum creatorem, adoro redemptorem, expecto saluatorem, credo videre in omnibus creaturis, habere in meipso: & quod his omnibus ineffabiliter iucundius atque beatiùs est, cognoscere in seipso. Patrem namque & Filium cum sancto Spiritu cognoscere, vita est æterna. Beatitudo perfe-

cta, summa voluptas.
6 Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quanta claritas, quanta suauitas, & quanta iucunditas maneat nos in illa visione, quando Deum facie ad faciem videbimus, qui est lux illuminatorum, requies exercitorum, patria redeũtium, vita viuentium, corona vincentium. Ita in mente mea, quandam imaginem illius summæ Trinitatis inuenio, ad quam summam Trinitatem recolendam, inspiciendam & diligendam, vt eius recorder, ea delecter, & eam complectar & contempler, tuum id quod viuo, debeo referre. Mens imago Dei est, in qua sunt tria, id est, memoria, intellectus, & voluntas. Memoriæ attribuimus omne, quod simus etiamsi non inde cogitemus. Intelligentiæ tribuimus omne, quòd verò cogitando inuenimus, quod etiam memoriæ commẽdamus. Per memoriam patri similes sumus, per intelligentiam Filio, per voluntatem Spiritui sancto. Nihil in nobis tam simile Spiritui sancto est, quàm voluntas, vel amor, siue dilectio, quæ excellentior voluntas est. Dilectio námque donum Domini est, vita quod nullum hoc dono Dei est excellentius. Dilectio námque, quæ ex Deo est, &

Ro. 5. Deus est propriè, Spiritus sanctus dicitur, per quem charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per quem tota Trinitas in nobis habitat.

De miseria hominis, & examinatione extremi iudicij.

CAP. II.

1 SEcundum exteriorem hominem, de parentibus illis venio, qui me ante fecerunt damnatum, quàm nascerer: Peccatores peccatorem in peccato suo genuerunt, & de peccato nutriuerunt. Miseri miserũ in hanc lucis miseriam induxerunt. Nihil ex eis habeo, nisi miseriam & peccatum, & corruptibile hoc corpus, quod gesto. Ad illos verò festino, qui morte corporis hinc exierunt. Cùm eorum sepulchra respicio, non inuenio in eis nisi cinerem & vermem, fœtorem & horrorem. Quod ego sum, ipsi fuerunt, & quod ipsi sunt, ego ero. Quid sum ego? Homo de humore liquido. Fui enim in momento conceptionis, de humano semine conceptus: deinde spũma illa coagulata modicum crescendo, caro facta est. Postea plorans & eiulans, traditus sum huius mundi exilio, & ecce iam morior, plenus iniquitatibus & abominationibus. Iam iam præsentabor

tabor ante districtum iudicem, de operibus meis rationem redditurus.

2 Væ mihi misero, cùm venerit dies illa iudicij; & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes, Domino præsentandæ recitabuntur. Tunc demisso capite, pro confusione malæ conscientiæ in iudicio coram Domino stabo trepidus & anxius: vtpote commemorans, scelerum commissa meorum. Et cùm dicetur de me, ecce homo & opera eius, reducam ante oculos omnia delicta & peccata mea. Quadam namque vi diuina fiet, vt cuique sua opera bona vel mala, in memoriam reuocentur, & mentis intuitu mira celeritate cernantur, vt accuset vel excuset scientia conscientiam, atque ita simul & singuli & omnes iudicentur. Iudicium faciet gestorum quisque suorum. Cunctáque cunctorum cunctis arcana parebunt. Quod enim nunc confiteri erubescimus, tunc omnibus manifestabitur, & quicquid hic dissimulando palpamus, totum illic vindex flamma comburet. Ignis vbique ferox ruptis regnabit habenis. Quantóque diutius Deus nos expectat, vt emendemus, tanto districtius iudicabit, si neglexerimus.

3 Cur ergo tantopere vitam istam

desideramus, in qua quanto amplius viuimus, tanto plus pecccamus? Quanto est vita longior, tanto culpa numerosior. Quotidie namque crescunt mala, & subtrahuntur bona. Assiduè variatur homo per prospera & aduersa & ignorat, quando moriatur. Sicut enim in cœlo stella coruscans velociter currit, & repentè deficit, & sicut scintilla ignis subitò extinguitur, & in cinerem redigitur, sic citò finitam datur istam cernere vitam. Dum enim libenter, ac iucundissimè moratur homo in mundo, diúque se victurum arbitratur, ac multa in longa tempora disponit agenda, subitò rapitur in mortem, & ex improuiso, anima aufertur à corpore. Verumtamen, cùm magno metu magnisque doloribus, anima separatur à corpore. Veniunt enim Angeli assumere illam, vt perducant eam ante tribunal iudicis metuendi. Et tunc illa memorans opera sua mala & pessima, quæ die noctúque gessit, contremiscit, & quærit illa fugere, induciásque petere dicens, Da mihi vel vnius horæ spatium.

3 Tunc quasi loquentia simul opera dicens. Tu nos fecisti, opera tua sumus, non te deseremus, sed tecum semper erimus, tecum pergemus ad

iudi

iudicium. Vitia quoque multis, & multiplicibus criminibus eam accusabunt, multáque falsa testimonia aduersus illam inuenient quamquam vera ad damnationem eius satis possent sufficere. Dæmones verò terribili vultu & horribili aspectu eam terrebunt. Ingenti furore eam persequentur & comprehendent tam terribiliter quàm horribiliter, volentes retinere & possidere, nisi sit, qui eripiat. Tunc anima inueniens oculos clausos, & os, aliósque corporis sensus, per quos solebat egredi & delectari in his exterioribus, reuertetur ad se: & videns se solam & nudam, ingenti horrore concussa, desperatione deficiet in se, & cadet sub se. Et quia amore mundi, & carnis voluptate, Dei amorem dereliquerat, derelinquetur à Deo misera; in hora tantæ necessitatis, atque dæmonibus tradetur in inferno crucianda. Sic anima peccatoris in die qua ignorat, & hora, qua nescit, rapitur à morte, & segregatur à corpore, pergitque miseriis plena, tremens & dolens. Et cùm nullam excusationem habeat, quam pro peccatis suis possit ostendere, contabescit & pertimescit ante Deum apparere.

4 Ingenti horrore concutitur, & mul

multiplicibus cogitationum æstibus agitatur, cùm vrgente solutione carnis, & subductis è medio omnibus se & illum terminum considerat, cui appropinquat, & post paululum hoc inuenit, quod in perpetuum mutari non poterit, considerat planè, quàm districtus veniat æternus iudex: & ante seueritatem tantæ iustitiæ, quas rationes vitæ suæ ponat. Si enim cuncta opera, quæ intelligere potuit deuitauit, ventura tamen coram districto iudice, illa magis, quæ in semetipsa non intelligit pertimescit. Crescit pauor, cùm cogitat, quod viam vitæ huius nequaquam sine culpa transire potuit. Nec hoc quidem, quod laudabiliter vixit sine aliquo reatu est, si remora pietate iudicetur. Quis enim considerare valeat, quanta mala per momenta temporum perpetramus, & quanta bona facere negligimus? Sicut enim peccatum est perpetratio mali, sic delictum est desertio boni: grauis siquidem iactura est cùm nec bona facimus, nec bona cogitamus? sed cor nostrum per vana & inutilia sinimus vagari. Nimis tamen difficile est cor tenere & ab illicita cogitatione seruare. Nimis etiam difficile est terrenas occupationes absque peccatis administrare. Quapropter nullus semetip-
sum

sum diiudicare & comprehẽdere perfectè potest; sed multis cogitationibus occupatus, sibimetipsi aliquo modo manet incognitus, vt omninò, quod tolerat, nesciat. Propterea vrgente exitu, subtiliori terretur metu. Quia etsi illa, quæ scit, numquam se prætermisisse meminit, formidat tamen ea, quæ nescit.

De dignitate animæ.

CAP. III.

O Anima Dei insignita imagine, decorata similitudine, desponsata fide, dotata spiritu, redempta sanguine, deputata cum Angelis, capax beatitudinis, hæres bonitatis, rationis particeps, quid tibi cum carne, vnde ista pateris? Propter carnẽ, aliena peccata tibi imputantur, & tuæ iustitiæ, quasi pannus menstruatæ reputantur, atque tu ipsa ad nihilum es redacta, & quasi nihilum & inane reputata. Nihil aliud est caro cũ qua tanta est tibi societas nisi spuma caro facta, fragili vestita decore, sed erit, quando erit cadauer miserum, & putridum & cibus vermium. Nam quantumcumque excolatur, semper caro est. Si diligenter consideres quid per *Esa.* 64.6

os,

os & nares,cæteróſq; corporis meatus egrediatur, vilius ſterquilinum numquam vidiſti. Si ſingulas eius miſerias enumerare velis, quàm ſit onerata peccatis, irretita vitiis, pruriens concupiſcentiis, occupata paſſionibus, polluta illuſionibus, prona ſemper in malum,& in omne vitium procliuis, plenam omni confuſione, &
Pſa. ignominia inuenies. Propter carnem
143. homo vanitati ſimilis factus eſt; quia ex illa vitium concupiſcentiæ traxit, quo captiuus tenetur, & incuruatur vt diligat vanitatem, & iniquitatem operetur.

2 Attende homo, quid fuiſti ante ortum, & quid es ab ortu, vſque ad occaſum, atque quid eris poſt hanc vitam. Profectò fuit, quod non eras, poſtea de vili materia factus & viliſſimo panno inuolutus, menſtruali ſanguine in vtero materno fuiſti nutritus, & tunica tua fuit pellis ſecundina. Sic indutus & ornatus, veniſti ad nos; nec memor es, quàm ſit vilis origo tua.Forma,fauor populi, feruor iuuenilis, opéſque, ſubripuere tibi noſcere, qui ſit homo. Nihil aliud eſt homo, quàm ſperma fœtidum, ſaccus ſtercorum, cibus vermium. Poſt hominem vermis, poſt vermem fœtor & horror. Sic in non homi-
nem

nem vertitur omnis homo. Cur ergo superbis homo, attendens quod fuisti vile semen & sanguis coagulatus in vtero? Deinde miseriis huius vitæ expositus & peccato, postea vermis & cibus vermium futurus in tumulo. Quid superbis puluis & cinis? cuius conceptus culpa, nasci miseria, viuere pœna, mori angustia? Vnde superbit homo, cuius conceptio culpa, nasci pœna, labor vita, necesse mori? Cur carnem tuam preciosis rebus impinguas & adornas, quam post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro: animam verò tuam non adornas bonis operibus, quæ Deo & Angelis eius præsentanda est in cœlis.

3 Quare animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis? Dominam ancillari, & ancillam dominari, magna abusio est. Totus quidem iste mundus, ad vnius animæ precium, æstimari non potest. Non enim pro toto mundo Deus animam suam dare voluit, quam pro anima humana dedit. Sublimius ergo animæ precium, quæ non nisi sanguine Christi redimi potuit. Quàm ergo commutationem dabis pro anima tua, qui pro nihilo das illam? Nonne Dei filius, cùm esset in sinu patris à regali-

bus

bus sedibus pro ea descendit, vt eam liberaret à potestate diaboli, Quam cum vidisset peccatorum funibus irretitam, iamiamque dæmonibus tradendam, vt morte perpetua damnaretur: Fleuit super illam, quæ flere se nesciebat. Nec solùm fleuit, sed etiam occidi se permisit, vt precioso sanguinis sui precio eam redimeret. Aspice mortalis, pro te datur hostia talis, Agnosce homo quàm nobilis est anima tua, & quàm grauia fuerint eius vulnera, pro quibus necesse fuit Christum Dominum vulnerari. Si non essent hæc ad mortem, & mortē sempiternā, numquam pro eorum remedio Dei filius moreretur. Noli ergo vilipendere animæ tuæ passionem, cui à tanta maiestate tantam vides exhiberi compassionem. Fudit ipse lachrymas pro te: laua & tu per singulas noctes lectum tuum cordis compunctione, & lachrymarum assiduitate. Fudit ipse sanguinem suū, funde & tu tuum quotidiana corporis afflictione. Quem si semel ponere pro Christo non potes, saltem initiori quodam, sed longiori martyrio pone. Noli attendere, quid caro velit: sed quid spiritus poscit. Tunc enim gloriosus erit, cùm ad Deum suum redierit: ita tamen si de corpore nullum pecca-

tum

tum secum tulerit, & deterserit omne sordidum.

4 Si verò dicis, durus est hic sermo, non possum mūdum spernere, & carnem meam odio habere: dic mihi, vbi sunt amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? Nihil ex eis remansit, nisi cineres & vermes. Attende diligenter, quid sunt, vel quid fuerunt. Homines fuerunt, sicut tu, comederunt, biberunt, riserunt, duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt. Hic caro eorum vermibus, & illic anima ignibus deputatur, donec rursus infelici collegio colligati, sempiternis inuoluantur incendiis, qui socij fuerunt in vitiis. Vna namque pœna implicat, quos vnus amor in crimine ligat. Quid profuit illis inanis gloria, breuis lætitia, mundi potentia, carnis voluntas, falsæ diuitiæ, magna familia, & mala concupiscentia? vbi risus, vbi locus, vbi iactantia, vbi arrogantia? De tanta lætitia, quanta tristitia? Post tantillam voluptatem, quàm grauis miseria? De illa exultatione ceciderunt in magnam miseriam, in grandem ruinam, & in magna tormenta. Quicquid illis accidit, tibi accidere potest, quia homo es. Homo de humo, limus de limo. De terra es,

& de terra viuis, & in terram reuerteris, quando venerit dies illa vltima, quæ subitò venit, forsitan hodie erit. Certum est, quia morieris, sed incertum quando, aut quomodo, vel vbi. Quoniam mors vbique te expectat, vt quoque, si sapiens fueris, vbique eam expectabis. Si carnem sequeris, punieris in carne. Si in carne delectaris, cruciaberis in carne. Si curiosas vestes requiris pro ornatu vestium subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes. Iustitia enim Dei aliud iudicare non potest, nisi quod merentur opera nostra. Qui enim plus diligit mundum quàm Deum, sæculum quàm claustrum, gulam quàm abstinentiam, luxuriam quàm castitatem: sequitur diabolum, & ibit cum eo in supplicium æternum.

5 Quis (putas) tunc mœror erit, quis luctus, quæ tristitia, cùm separabuntur impij à consortio sanctorum, & à visione Dei; & traditi in potestatem dæmonum, ibunt cum ipsis in ignem æternum, ibique semper erunt sine fine in luctu & gemitu? Procul quippe à beata paradisi patria exulati, cruciabuntur in gehenna perpetua, nunquam lucem visuri, nunquam refrigerim adeptu-

ri,

ri;sed per millia millium annorum in inferno cruciandi, nec inde vnquam liberandi. Vbi,nec qui torquet, aliquando fatigatur, nec qui torquetur, aliquando moritur. Sic enim ignis ibi consumit, vt semper reseruet: sic tormenta aguntur, vt semper renouentur. Iuxta verò qualitatem culpæ, pœnā sustinebit vnusquisq; gehennæ: & similis culpæ rei,suis similibus iungentur cruciādi. Nihil aliud ibi audietur,nisi fletus & planctus, gemitus & vlulatus,mœrores atque stridores dentium: nihilque ibi videbitur, nisi vermes, & laruales facies tortorum, atque teterrima monstra dæmonum. Vermes crudeles mordebunt intima cordis. Hinc dolor,inde pauor,gemitus,& stupor & timor horrens. Ardebuntque miseri in igne æterno, in æternum & vltra. In carne cruciabuntur per ignem,in spiritu per conscientiæ vermem. Ibi erit dolor intolerabilis, timor horribilis, fœtor incomparabilis, mors animæ & corporis, sine spe veniæ & misericordiæ. Sic tamen morientur, vt semper viuant: & sic viuent, vt semper moriantur. Ita anima peccatoris: aut in inferno pro peccatis cruciatur; aut in paradiso, pro bonis meritis collocatur. Nunc ergo alterum è duobus eligamus,

aut ſemper cruciari cum impiis, aut perpetualiter lætari cum ſanctis. Bonum ſiquidem & malum; vita & mors, ante nos ſunt poſita: vt ad quod voluerimus, manum extendamus. Si tormenta non terrent nos, ſaltem incitent præmia.

De præm io patria cœleſtis.

CAP. IV.

1 PRæmium, eſt videre Deum, viuere cum Deo, viuere de Deo: eſſe cum Deo: eſſe in Deo, qui erit omnia in omnibus: habere Deum, qui eſt ſummum bonũ Et vbi eſt ſummum bonum: ibi eſt ſumma felicitas, ſumma iucunditas, vera libertas, perfecta charitas, æterna ſecuritas & ſecura æternitas. Ibi eſt vera lætitia, plena ſcientia, omnis pulchritudo, & omnis beatitudo: Eſt ibi pax, pietas, bonitas, lux, virtus, honeſtas, gaudia, lætitiæ, dulcedo, vita perennis, gloria, laus, requies, amor, & concordia dulcis. Sic cum Deo homo beatus erit, in cuius conſcientia peccatum inuentum non fuerit. Videbit Deum ad voluntatem, habebit ad voluptatem, fruetur ad iucunditatem. In æternitate vigebit, in veritate fulgebit, in bonitate gaudebit. Sicut habebit permanendi æternitatem, ſic cognoſcendi facilitatem,

tem,& quiescendi felicitatem. Cuius siquidem erit illius sanctæ ciuitatis, cuius Angeli ciues sunt, Deus pater templum, filius eius splendor, Spiritus sanctus charitas. O ciuitas cœlestis, mansio secura, patria fertilis & ampla, totum continens quod delectat, populus sine murmure, incolæ quieti, homines nullam indigentiam habentes. Quàm gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei: sicut lætantium omnium habitatio est in te. Omnes lætantur in lætitia & exultatione, omnes delectantur de Deo: cuius aspectus pulcher, facies decora, eloquium dulce. Delectabilis est ad videndum, suauis ad habendum, dulcis ad perfruendum. Ipse per se placet, & per se sufficit ad meritum: sufficit ad præmium; nec extra illum quicquam quæritur: quia totum in illo inuenitur, quicquid desideratur. Semper libet eum aspicere, semper habere, semper in illo delectari, & illo perfrui. In illo clarificatur intellectus, & purificatur affectus ad cognoscendam & diligendam veritatem. Et hoc est totum bonum homini, nosse scilicet, & amare creatorem suum. Psal. 8.

2 Quæ ergo nos angit vesania, vitiorum sitire absinthium, huius

mundi sequi naufragium, vitæ labentis pati infortunium, impiæ tyrannidis ferre dominium; & non magis conuolare ad sanctorum felicitatem, ad Angelorum societatem, ad solemnitatem supernæ lætitiæ, & ad iucunditatem contemplatiuæ vitæ: vt possimus intrare in potentias Domini, & videre superabundantes diuitias illas bonitatis eius? Ibi vocabimus & videbimus, quàm dulcis est Dominus, & quàm magna multitudo dulcedinis eius. Videbimus gloriæ decorem, sanctorum splendorem, & regiæ potestatis honorem. Cognoscemus patris potentiam, filij sapientiam, spiritus sancti benignissimam clementiam, & ita habebimus notitiã illius summæ Trinitatis. Nunc corpora per corpus videbimus: imagines etiam corporum, spiritu cernimus, tunc verò, ipsam Trinitatem, puro mentis intuitu videbimus. O beata visio, videre Deum in seipso, videre in nobis, & nos in eo felici iucunditate & iucunda felicitate. Quicquid desiderabimus, totum habebimus, nihil amplius desiderantes. Et quicquid videbimus; amabimus, ipso amore beati. Beati dulcedine amoris; & suauitate contemplationis. Hæc erit summa illius contemplationis: hæc erit summa

illius

illius felicitas: quoniam intelligetur in suo puro esse syncera diuinitas, comprehendetur in ea incomprehensibilis Trinitas. Patebunt arcana diuinitatis, videbitur & amabitur Deus;& hæc visio & delectatio, totum cor hominis implens & satians,& tota erit illius beatitudinis consummatio. Vna erit omnium lingua,iubilatio indefessa: vnus affectus, amor æternus. Patebit veritas, implebitur charitas, & erit integra corporis & animæ societas, & fulgebit sicut sol humanitas glorificata. Quieta erit & concors carnis & spiritus societas. Angelorum & hominum vnum erit gaudium, vnum colloquium, vnum conuiuium. Non languebit amor, nec liquefiet dilectio. Præsentibus omnibus bonis, nulla erit dilationis afflictio; quoniam beatifica diuinæ maiestatis præsentia, omnibus erit omnia: & erit communis omnium potentia, sapientia,pax,iustitia, & intelligentia. Non erit in illa pace diuersitas linguarum, sed pacifica & concors concordia morum & affectuum. In torrente illius voluptatis, nihil vltra appetet cumulata satietas, tanta erit felicitas. Ibi siquidem erit cumulus felicitatis, supereminens gloria, & superabundans lætitia.

3 Sed ad hæc quis idoneus? Profectò verus pœnitens, bonus obediens, amabilis socius, fidelis seruus. Verus pœnitens semper in labore & dolore dolet de præteritis, laborat pro futuris cauendis. Vera siquidem pœnitentia est, sine temporis intermissione de peccatis dolere, sic plangere commissa, vt non committantur plangenda. Irrisor namque est, & non verus pœnitens, qui adhuc agit quod pœniteat. Si ergo vis verus pœnitens esse, cessa à peccato, & noli amplius peccare, quoniam inanis est pœnitentia, quam sequens coinquinat culpa. Omnis bonus obediens, dat suum velle, & suum
Psa. nolle, vt possit dicere: Paratum cor
107. meum, Deus, paratum cor meum. Paratum quodcumque præceperis facere, paratum ad nutum, nutu citius obedire, paratum tibi vacare, proximis ministrare, meipsum custodire, & in cœlestium contemplatione requiescere. Amabilis socius, omnibus est officiosus & nulli onerosus; omnibus est officiosus: quia deuotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum; Domini seruus, proximi socius, & mundi Dominus. Superiora habet ad gaudium, æqualia ad consortium, inferiora ad seruitium: nulli est onerosus, sed inferiora redigit ad vtilitatem
medio

mediorum, & ad honorem superiorum: superiora sequens, inferiora trahens: ab illis possessus, ista possidens; fidelis seruus est in contemplatione Dei, & custodia sui.

4 Custodiæ ergo tuæ adhibe prius omnem diligentiam, deinde intelligens te nunquam posse sufficere ad te custodiendum tua industria, diuinam implora clementiam, itémque ad contemplandam in te creatoris tui voluntatem bonam & beneplacentem atque perfectam, Angelicam exora tutelam, patrociniúmq; omnium cum Christo regnantium super te roga: curre per singulos, supplica singulis, & simul omnibus clama & dic: Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei. *Iob.* Accipite fugitiuum vestrum, sed fratruelem, sed consanguineum in sanguine redemptoris. En pauper stat ad ostium, clamat, & pulsat; aperite pulsanti, & conducite eum vsque ad regem: vt prostratus coram eo, indicem ei omnes miserias & omnes necessitates, quas patior: Ad extremum verò, prælato tuo cor tuum cum omni ingenio consigna: nullum in eo remaneat peccatum, quod non pura confessione deleatur. Iesum Christum etiam super cor tuum, sicut signaculum pone. Cùm enim

Christus cordis ostium custodit, & est cordis ostiarius, vt per illum ingrediantur & egrediantur omnes familiæ cordis, consequenter adsunt millia millium Angelorum, ad fores exteriorum sensuum excubantium: nec audet alienigena irrumpere terribiles illas acies, propter ostiarij reuerentiam, & Angelorum custodiam.

Quomodo homo debet se examinare.

CAP. V.

1 INtegritatis tuæ curiosus explorator, vitam tuam in quotidiana discussione examina. Attende diligenter, quantum proficias, vel quantum deficias; qualis sis in moribus, & qualis in affectibus; quàm similis sis Deo, vel quàm dissimilis, quàm propè, vel quàm longè non locorum interuallis, sed morum affectibus. Stude cognoscere; quia multò melior & laudabilior es, si te cognoscis, quàm si te neglecto cognosceres cursum syderum, vires herbarum, complexiones hominum, naturas animalium, & haberes omnium cœlestium & terrestrium scientiam. Redde ergo te tibi; & si non semper vel sæpè, saltem interdum. Rege tuos affectus, dirige actus,

actus, corrige gressus. In te nihil remaneat indisciplinatum, pone omnes transgressiones tuas, ante oculos tuos. Statue te ante te, tanquam ante aliū & sic temetipsum plange. Plora iniquitates & peccata, quibus Deum offendisti, indica ei miserias tuas, ostende illi malitiam aduersariorum tuorum. Cúmque coram eo in lachrymis te maceraueris, precor te, vt memor sis mei.

2 Ego enim ex quo cognoui te, in Christo diligo te, & illuc mentionem tui defero, vbi & illicita cogitatio supplicium, & honesta promeretur præmium. Ad altare námq; Dei cùm peccator sto, sed sacerdos, tui me comitatur memoria. Tu verò mihi vicē reddes, si me amaueris, & orationū tuarū participē feceris. Ibi recordatione tecū esse præsens desidero, vbi pro te, & tuis familiaribus, deuotas preces corā Deo fundis. Nec mireris, si dixi, præsens; quoniam si me amas, & ideo amas, quia imago Dei sū, ita tibi præsens sum, vt tu ipse tibi: quicquid enim tu es substantialiter, hoc ego sum. Imago enim Dei est, omnis anima rationalis. Proinde qui in se imaginem Dei quærit tam proximū, quam se quærit. Et qui illam in se quærendo inuenerit, in omni homine eam cognoscit.

cognoſcit. Viſio enim animæ, intellectus eſt. Si ergo te vides, me vides, qui nihil aliud ſum, quàm tu. Et ſi Deum diligis me imaginem Dei diligis: & ego Deum diligendo, diligo te. Et ita dum vnum quærimus, & ad vnum tendimus, ſemper inuicem præſentes ſumus, ſed in Deo, in quo nos diligimus.

Quod homo debet eſſe contentus pſalmodia.

CAP. VI.

1 CVm ad orandum ſiue ad pſallendum eccleſiam intraueris, fluctuantium cogitationumtum u[?]tus exterius relinque, curarúmq; exteriorum penitùs obliuiſcere, vt ſoli Deo poſsis vacare. Fieri enim nõ poteſt, vt aliquando cum Deo loquatur, qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur. Intende ergo illi, qui intendit tibi: audi illum loquentem tibi, vt ipſe exaudiat te loquentem ſibi. Ita fiet, ſi diuinis laudibus ſoluendis, debita reuerẽtia & ſolicitudine aſſiſtas, ſuper ſingula verba diuinæ ſcripturæ diligenter intendas. Non quòd ego iſta faciam, dico, ſed quod facere vellem: & non feciſſe pœnitet, & nõ facere piget. Tu verò, cui maior gratia conceſſa eſt, votis & deuotis precibus, pias aures Domini

mini ad te flecte: lachrymis & suspiriis, pro tuis excessibus illũ clementer exora: atque canticis spiritualibus, in omnibus operibus suis illum lauda & glorifica. Nil enim magis supernis ciuibus spectare libet, nil regi summo iucundius exhibetur, sicut ipse testatur. Sacrificium laudis honorificabit me. O quàm fœlix esses, si spiritualibus oculis semel intueri posses, quomodo præueniunt prin ipes, coniuncti psall ntibus in medio iuuencularum tympanistriarum? Videres proculdubio, qua cura, quóve tripudio, intersunt cantantibus, assistunt orantibus, adsunt meditantibus, supersunt quiescentibus, prouidentibus atque procurantibus præsunt. Diligunt siquidem suos conciues supernæ potestatis, & pro iis, qui hæreditatem capiunt salutis, solicitè congaudent, confortant, instruunt, protegunt, prouidéntque omnibus. Omnes enim ipsi desiderant aduentum nostrum, quoniam ipsi de nobis expectant ciuitatis suæ ruinas restaurari. Diligenter quærunt, & audiunt libenter bona de nobis soliciti, discurrunt medij inter nos & Deum, nostros gemitus fidelissimè ad eum portantes, ipsiusque gratiam deuotissimè ad nos reportantes. Non dedignabuntur,

Psal. 49.

Psal. 67.

tur esse socij nostri,qui iam facti sunt ministri nostri. Exultare eos fecimus, quando conuersi sumus ad pœnitentiam. Festinemus ergo,da nobis eorum lætitiam adimplere.

2 Væ tibi, quicunque es, qui desideras redire ad vomitum, reuerti ad lutum. Putásne placatos eos habebis in iudicio, quos tanto & tam sperato priuare vis gaudio? Exultauerunt, quando venimus ad religionem, tanquam super his, quos ab ipsa inferni porta cernerent reuocari. Quid verò tunc erit, si ab ipsa ianua paradisi viderint redire, & retrorsum abire eos, qui iam alterum pedem habebant in cœlo? Nam si corpora inferius, sed corda sursum. Curramus ergo non passibus corporis, sed affectibus, sed desideriis, sed suspiriis: quoniam non solùm Angeli, sed & Angelorum creator nos expectat. Expectat nos Deus pater tamquam filios & hæredes, vt constituat nos super omnia bona sua. Expectat nos Dei filius tamquam fratres & cohæredes, vt fructum suæ natiuitatis, & precium sui sanguinis, Deo patri offerat. Expectat nos Spiritus sanctus: ipse, siquidem est charitas & benignitas, in qua ab æterno prædestinati sumus, nec dubium, quin prædestinationem

suam

suam adimpleri velit. Ergo, quia omnis cœlestis curia expectat nos & desiderat, desideremus eam, quanto possumus desiderio. Cum magna namque confusione & rubore ad illam venit, quisquis videre eam vehementer non desiderat. Quicũque verò iugi oratione & assidua cogitatione in illa conuersatur: & securus hinc egredietur, & cum magna lætitia recipietur in illã. Vbicumque ergo fueris, intra temetipsum ora. Si longè fueris ab oratorio, noli quærere locum, quoniam tu ipse locus es. Si fueris in lecto aut in alio loco, ora, & ibi est templum.

3 Frequenter orandum, & flexo corpore mens est erigenda ad Deum. Sicut enim nullũ est momentũ, quo homo non vtatur vel fruatur Dei bonitate & misericordia: sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. Sed dicis: Ego quotidie oro: & orationis meæ nullum fructum video: sed sicut accedo ad illam, sic & redeo: nemo mihi respondet, nemo loquitur, nemo quippiam donat, sed incassum laborasse videor. Sic loquitur humana stultitia, non attendens, quid inde veritas promittat dicẽs: Amen dico vobis: quia quicquid *Mar. 11.* orantes petitis, credite quia accipietis & fiet vobis. Noli ergo vilipendere oratio

oratione tuam, quoniam ille, ad quem oras non vilipedit eam: sed antequam egrediatur de ore tuo, ipse scribi eam iubet in libro suo; Et vnum è duobus indubitanter sperare debemus, quoniam aut dabit nobis quod petimus, aut quod nobis nouerit esse vtilius. Cogita itaque de Deo quicquid melius potes, & de te, quicquid deterius vales De illo amplius credere debes, quàm cogitare potes. Omne tempus in quo de Deo non cogitas, hoc te computes perdidisse. Omnis siquidem res, aliena est à nobis, tempus autem, tantùm nostrũ est. Vaca ergo, & vbicumque fueris tuus est. Noli te tradere, sed commendare. Quocumque loco consistis, cogitationes tuas iacta in Deum, & aliquid salutare in animo tuo versa. Omnis siquidem locus, ad meditandum congruus est. Pota ergo felicitate animam colligens, liberè tecum habita: & in latitudine cordis tui deambulans, ibidem cœnaculum grande stratum Christo exhibe. Mens namque sapiẽtis semper est apud Deum. Illum semper ante oculos habere debemus, per quem sumus, viuimus, & sapimus. Ipsum namque, vt essemus, habemus authorem, ipsum etiam, vt sapiẽtes simus, debemus habere doctorem, & vt beati simus, internæ suauitatis

largito

largitorem. Et in hoc imaginem eius, hoc est illius summæ Trinitatis in nobis cognoscimus. Nam sicut ille est, & sapiens est, & bonus est: sic & nos, pro modulo nostro & sumus, & nos esse scimus, & id esse & nosse diligimus.

4 Vtere igitur teipso velut Dei templo, propter illud quod in te est simile Deo. Honor siquidem Deo summus est, illum venerari & imitari. Imitaris, si eius es. Templum enim sanctum est Deo, mens pia: & altare optimum, cor eius. Veneraris, si misericors es, sicut ipse omnibus misericors est. Hostia siquidem acceptabilis est Deo, facere bonum omnibus pro Deo. Fac omnia, sicut filius Dei, vt dignus sis eo, qui te dignatus est filium vocare. In omnibus verò quæ agis, Deum esse præsentem cognosce. Caue ergo, ne in eo, quod malè delectat, vel visio tua vel cogitatio tua remoretur, nec dicas, neque facias, quod non licet, etiam si libet: nec aliquo facto vel signo Deum offendas, qui vbique præsens cernit, quicquid facis. Magna custodia tibi necessaria est, quoniam ante oculos iudicis viuis cuncta cernentis. Cum illo tamen semper es securus, si talem te præparaueris, vt tecum adesse

dignetur. Si tecum non est per gratiã, adest per vindictam. Sed væ tibi si ita tecum est. Imo væ tibi, si ita tecum nõ adest. Illi namque irascitur Deus, quẽ peccantem non flagellat. Nam quem flagellando non emendat, in futuro damnat.

Mortis consideratio.

CAP. VII.

1 Certum est, quoniam mors vbique migatur tibi: diabolus insidiatur, vt rapiat animam tuam quando egredietur de corpore. Tu verò noli timere: quoniam Deus, qui in te habitat, (si tamen in te habitat) eripiet te, & à morte, & à dæmone. Fidelis enim socius est, nec deserit sperantes in se, nisi ipse prior deseratur. Deseritur autem cùm cor per priuatas & inutiles cogitationes, vaga mente discurrit. Idcirco omni sollicitudine & custodia illud custodire & tenere debes, vt in illo Deus requiescere possit. In omni namque creatura, quæ sub sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano corde sublimius. Nihil nobilius, nihil Deo similius reperitur. Quapropter nihil aliud quærit à te, nisi cor tuum. Munda ergo illud per puram confessionem, & assiduam orationẽ vt mun-

mundo corde Deũ videre possis per continuam Dei circunspectionem. In omni loco, esto ei subiectus & intentus,& compone mores tuos, vt sis in te placatus. Dilige omnes homines,& omnibus te amabilem exhibe vt sis pacificus & Dei filius. Sic eris bonus monachus, sanctus,humilis, & rectus, & cùm talis fueris, memento mei.

2 Væ mihi,qui ista dico,& ista non facio : & si aliquando facio, non diu perseuero. Ista habeo in memoria, & non seruo in vita. Habeo in sermonibus, & non in moribus. Legem in corde & in ore tota die rumino, & contraria legi ago. Lego de religione in ea, & plus diligo lectionem quàm orationem. Veruntamen, nil aliud me docet diuina scriptura, nisi religionem amare, vnitatem seruare,charitatem habere.Ego autem miser & miserabilis, citius curro ad lectionem quàm ad orationem, libentius volo legere,quàm missas auscultare. Expectat me aliquis volens de necessitate sua mihi loqui, ego verò librum aliquem accipio, quem ille vel ille vellet habere : lego in eo, & legendo amitto fructus charitatis, pietatis affectus, compunctionis fletus, Missarum vtilitatem, cæle-

ftium contemplationem. Nil tamē in hac vita dulcius sentitur, nihil auidius sumitur, nil ita mentem ab amore mundi separat nil sic animam contra tentationes roborat, nihil hominē ita excitat & adiuuat ad omne opus bonum, & ad omnem laborem, quàm gratia contemplationis.

Qualiter homo debeat intentè orare.

CAP. VIII.

1 Miserere mei Deus, quoniam ibi plus pecco, vbi peccata mea emendare debeo. In monasterio namque sæpe dum oro, non attendo, quid dico. Oro quidem ore, sed mente foris vagante, orationis fructu priuor. Corpore sum interius, sed corde exteriꝰ: & ideò perdo, quod dico. Parum enim prodest sola voce cantare, sine cordis intentione. Propterea magna peruersitas, imo magna insania est, quando cum Domino maiestatis loqui in oratione præsumimus, & insensati aurem auertimus, & ad nescio quas ineptias conuertimus cor. Magna quoque insania, & grauiter vindicanda, cùm vilissimus puluis loquentem ad se audire dedignatur creatorem vni-

uersi

uerſitatis. Ineffabilis verò eſt dignatio diuinæ bonitatis, quæ quotidie conſpicit nos infelices aures auertentes, obdurantes corda, & nihilominus clamat ad nos dicens.

2 Redite præuaricatores ad cor. Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus. Loquitur mihi Deus in Pſalmo, & ego illi, nec tamen cùm Pſalmum dico, attendo, cuius Pſalmus ſit. Idcircò magnam iniuriam Deo facio, cùm illum precor, vt meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo non audio. Deprecor illum, vt mihi intendat, ego verò, nec mihi, nec illi intendo, ſed quod deterius eſt, immunda & inutilia in corde verſando, fœtorem horribilem eius aſpectibus ingero.

Eſa. 46.
Pſa. 45.

De inſtabilitate cordis humani.

CAP. IX.

1 Nihil eſt in me, corde meo fugacius, quod quoties me deſerit, & per prauas cogitationes diffluit, toties Deum offendit. Cor meum, cor vanum, vagum & inſtabile, dum ſuo ducitur arbitrio, & diuino caret conſilio, in ſeipſo non poteſt conſiſtere, ſed omni mobili mobilius per infinita diſtrahitur, & hac atque

illac per innumera discurrit. Et dum per diuersa requiem quærit, non inuenit, sed in labore miserum, à requie vacuum manet. Sibi non concordat, à se dissonat, à se resilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat noua, destruit vetera, destructa reædificat eadem iterum atque iterũ, alio & aliõ modo mutat & ordinat; quia vult & non vult, & nunquam in eodem statu permanet. Sicut enim molendinum velociter voluitur, & nihil respuit, sed quicquid imponitur molit, si autem nihil apponitur, seipsum consumit: sic cor meum semper est in motu, & numquam requiescit, sed siue dormiam, siue vigilem, somniat & cogitat, quicquid ei occurrit. Et sicut molendinum, arena si imponatur, exterminat, pix inquinat, palea occupat: sic cor meum cogitatio amara turbat, immunda maculat, vana inquietat, & fatigat. Ita cor meum dum futurum non curat gaudium, nec diuinum quærit auxilium, ab amore cœlestium elongatur, & in amore terrestium occupatur.

2 Cumque elabitur ab illis, & inuoluitur in istis, vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seduxit; luxuria polluit

polluit, torquet inuidia, turbat iracundia, cruciat tristitia: sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis, quoniam vnum Deum (qui ei sufficere poterat) dimisit. Per multa dispergitur, & huc illucque quærit vbi requiescere possit; & nihil inuenit, quod ei sufficiat, donec ad ipsum redeat. A cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes & affectiones variatur? vt saltem veritate ipsarum rerum impleatur, quorum qualitate satiari non potest. Si labitur cords miseria, subtractat diuina gratiam. Cumque ad se reuertitur, & discutit, quod cogitauit, nil repetit, quia non opus fuit: sed importuna cogitatio, qua componit multa de nihilo: sic denique decipit imaginatio, quam dæmonum format illusio. Imperat mihi Deus, vt præbeam illi cor meum, & quia imperanti Deo non sum obediens & subditus, mihi sum rebellis & contarius. Vnde mihi subiugari non poteo, donec illi fuero subiectus: mihique seruiam nolens, qui ei nolo seuire volens. Idcircò plura machinatur cor meum vno momento, quàm omnes homines perficere possent vno anno. Cum Deo non sum

vnitus, & ideo in meipso sum diuisus. Cùm illo verò vniri non possum, nisi per charitatem ? nec subiici, nisi per humilitatem, nec verè humilis esse, nisi per veritatem.

3 Expedit ergo, vt in veritate me discutiam, & cognoscam, quàm vilis, quàm fragilis, & quàm labilis sũ. Deinde, cùm omnes miserias meas cognouero, necesse est, vt illi inhæreãm, per quẽ sum, sine quo nihil sũ, & nihil facere possum. Et quia à Deo peccãdo, recessi, nisi per verã cõfessiõem ad illum redire non possum. Fateri ergo oportet, quod fatẽdum est, quia nunquam eo modo, aut ea intẽtione qua peccaui : peccata confessus sum, nec omnium recordatus sũ, aut propter vetustatem, aut propter multitudinem. Si autem confessus sum, non purè confessus sum propter turpitudinem. Confessionẽ etiam meam diuisi, vt diuersis sacerdotibus diuersa manifestarem, & ita venia carui, ad quam per partes peruenire putaui. Execranda námque fictio est peccatum diuidere, & superficie tenus radere, non intrinsecus eradicare. Non enim vtilis est confessio, nisi sit in oris veritate, & cordis puritate. Et vt tres sint, qui testimonium nobis dicant in cœlo Pater, Filius, & Spiritus

tus sanctus, addamus testes sacerdo- *1. Co.*
tes cordi nostro & ori, vt in ore duo- *13.*
rum vel trium testium stet omne
verbum.

4 Sed dicis: Sufficit mihi soli Deo confiteri, quia sacerdos sine eo à peccatis me absoluere non potest. Ad quod non ego, sed beatus Iacobus *Iac. 5.* respondet, dicens: Confitemini alterutrum peccata vestra. Conueniens namque valdè est, vt nos, qui peccando Deo contumaces fuimus, pœnitendo supplices, sacerdotibus & ministris eius simus, vt homo, qui ad gratiam conseruandam mediatore non eguit, iam eam recuperare non nisi per mediatorem hominem possit. Gemat ergo & suspiret, & anxius pro peccato timeat & expauescat, solicitus discutiat, auxiliatores & intercessores quærat, prosternat se humiliter homini, qui humiliter assistere noluit creatori. Nã & hoc saluberrimum est, vt homo corde pœniteat, & ore delictum suum confiteatur, quatenus Deus, qui pius adest per gratiam, cor ad pœnitentiam compungat, deinde adsit, vt confitenti peccatorum veniam tribuat. Quod si fortè peccator verè pœniteat: sed intercurrente articulo necessitatis ad confessionem peruenire non pos-

sit, confidenter credere debemus, quod summus sacerdos complet in eo, quod mortalis non potuit. Et iam apud Deum factum constat, quod homo quidem verè voluit, sed non valuit adimplere, quia confessionem non contemptus exclusit, sed impediuit necessitas.

De peccato non excusando.

CAP. X.

2 IN capitulo, vbi peccata mea emendare debui, peccata peccatis addidi. Cùm de illis accusatus fui aut aliquo modo excusaui, aut ex toto negaui, aut (quod deterius est) defendi, & impatienter respondi, cùm nullum sit peccatum, à quo non sim contaminatus, aut contaminari non possum. Iustum est ergo, vt omni occasione remota, emendationem promittam, vndecumque aut à quocunque accuser, quatenus sic liberari valeam à peccato perpetrato vel perpetrando.

Quàm sit malum alios non corrigere.

CAP. XI.

1 MVltitudinem iniquitatũ mearum expauescẽs, aliorũ transgressiones reprehẽdere timui, & ideo

mor

mortis auctor extiti, quia virus, quod clamando expellere potui, non expuli. Indignatus sum aduersus alios, qui me de vitiis meis reprehendebãt, & quos amare debui, odiui. Illa, quæ mihi nocebant vel displicebant desideraui, vt non essent, sciebam tamen, quod in natura sui erant bona, & à bono factore facta, sed ideo mihi nocebant, quia malus eram, & malè illis vtebar. Nihil enim mihi contrarium est, nisi ego ipse. Mecum est, quicquid mihi nocere potest, & ego ipse mihi sarcina sum. Optaui etiam, vt Deus peccata mea nesciret, aut punire nollet, aut non posset: & ita volui Deum esse insipientem, iniustum, & impotentem: quod si esset Deus nos esset. Non est superbia super superbiam meam: propterea longè à salute mea, verba delictorum meorum. Suspecta est siquidem Deo superbia, & odiosa: nec fieri potest, vt cum eo in gratiam reuertatur. Diuersum vtriusque hospitium: nec in eodem cohabitant animo, quibus non licuit cohabitare in cœlo. In cœlo nata est; sed velut immemor, qua via inde cecidit, illuc postea redire non potuit. Cum aëre, pluuiâ vel nimio frigore, aut calore turbatus fui, contra Deum iniquè mur- Ps. 21.

murmurauit:Omnia namque, quæ ad vsum vitæ accepimus, ad vsum culpæ conuertimus. Quapropter iustum est, vt qui in cunctis peccauimus: in cunctis feriamur. Sæpè ad sacrum mysterium vocem meam fregi, vt dulcius cantarem: & magis delectabar in vocis modulatione,quàm in cordis compunctione.Deus verò,cui non absconditur,quicquid illicitum perpetratur, non quærit vocis lenitatem, sed cordis puritatem.Nam dum cantor mulcet populum vocibus, Deum irritat prauis moribus.

2 Licentiam loquendi vel aliquid faciendi, sæpè nimia importunitate, vel caliditate,à prælatis meis extorsi, non attendens miser, quoniam ille se decipit, qui occultè vel apertè satagit, vt hoc ei pater spiritualis iniungat,quòd ipse desiderat. Arcum vel cultellum vel aliquid vile, multoties, nimium desideraui nec confessus sum, quia peccatum non æstimabam propter rei vilitatem. Veruntamen non multum distat, quæcunque substantia vilis vel preciosa requiratur, dum æqualiter sit corruptus affectus. Non enim cultellus in vitium est, sed cultelli appetitus, neque aurum in vitium est, sed auri cupiditas. In labore non laboraui, quantum debui,

debui, vel quantum potui. In silentio etiam fui otiosus, quod est maximum peccatum. In silentio namque nemo sic debet esse otiosus, vt in eodem otio vtilitatem non cogitet proximi: nec sic actuosus vt contemplationem non requirat Dei. Parum enim proficit, qui alteri non prodest, cùm potest. De vitiis meis multoties me iactaui, putans esse insigne virtutis, vbi erat lapsus criminis, de virtutibus etiam vitia feci. Iustitia namque dum suum modum excedit, crudelitatis vitium gignit, & nimia pietas, dissolutionem disciplinæ parturit: sic sæpè vitium est, quod virtus putatur. Sic remissa segnities, mansuetudo creditur: & pigritiæ vitium, quietis virtutem imitatur. Finxi me esse, quod non eram: dixi me velle, quod nolebam, vel nolle, quod volebam. Aliud ore dicebam & aliud corde volebam: & ita sub ouina pelle, vulpinam conscientiam conseruabam. Vulpina planè conscientia est, tepida conuersatio, animalis cogitatio, ficta confessio, breuis & rara cōpunctio, obedientia sine deuotione, oratio sine intentione, lectio sine ædificatione, sermo sine circumspectione.

3 O quàm dura mihi sunt ista,

quæ

quæ loquor: quoniam meipſum loquendo ferio. Verumtamen, quia me peccatorem non nego, ſed peccatum meum cognoſco, erit fortaſſe apud Deum pium iudicem ipſa cognitio culpæ, impetratio veniæ. Dicam ergo, dicam miſeriam meam; ſi fortè ſua pietas moueat illum. Dicam peccatum meum: quoniam notitia peccati, initium eſt ſalutis. Magnam porro coronam, & veſtem rotundam, regulam ſeruo ieiuniorum, ſtatutis pſallo horis, ſed cor meum longè eſt à Deo meo. Exteriorem ſuperficiem intuens, ſalua mihi omnia arbitror, non ſentiens vermem interiorem,
Oſe. 7. qui interiora corrodit. Vnde Oſeas: comederunt alieni robur meum, & ignoraui: ideò pergens totus in ea quæ foris ſunt, & ignarus interiorum meorum, ſicut aqua effuſus ſum, & ad nihilum redactus ſum præteritorum obliuiſcens, præſentium negligens, futura non prouidens. Ingratus ſum ad beneficia, pronus ad mala, & tardus ad bona.

Quomodo ſe debet vnuſquiſq; conſiderare.

CAP. XII.

1 SI me non inſpicio, neſcio meipſum: Si autem me inſpicio, tole

tolerare non possum: Tanta inuenio in me, quæ digna sunt reprehensione & confusione, quantò me subtilius & sæpius discutio, tanti plures abominationes in angulis cordis mei inuenio. Ex quo nãque peccare cœpi, nunquam vnũ diem sine peccato transire potui, nec adhuc peccare cesso, sed de die in diẽ peccata peccatis addo: & ea, quæ præ oculis habeo, inspicio, nec gemo: erubescenda video, nec erubesco: dolenda intueor, nec doleo, quod est mortis signum, & damnationis indicium. Membrum enim, quód dolorem non sentit, mortuum est: & morbus insensibilis, est incurabilis. Leuis sum & dissolutus, nec me corrigo: sed ad peccata, quæ cõfessus sum, quotidie redeo: nec caueo foueam, in quã miser ego cecidi, vel alios cadere feci, aut vidi. Cumque plorare & orare deberem pro malis quæ feci, & bonis quæ neglexi proh dolor versum est mihi in contrarium. Nam tepui, & frigui à feruore orationis, & iam sine sensu frigidus remansi: & ideo flere meipsum non possum, quoniam gratia lachrymarum recessit a me.

De præsentia conscientiæ vbique.

CAP. XIII.

1 PEccata mea celare non possum quoniam quocumque vado, cõscientia mea mecum est, secũ portans quicquid in ea posui, siue bonum, siue malũ. Seruat viuo, restituet defuncto depositum, quod seruandũ accepit. Si mala facio, adest illa: si autem benefacere videor, & inde extollor, adest illa. Adest viuo, sequitur mortuum vbique, mihi gloria vel confusio est inseparabilis, pro qualitate depositi. Sic sic in domo propria, & à propria familia habeo accusatores, testes, iudices, & tortores: Accusat me conscientia, testis est memoria, ratio iudex, voluptas carcer, timor tortor, oblectamentum tormentum. Quotquot enim fuerint oblectamenta mala, tot erunt tormenta dira in pœna. Nam inde punimur vnde delectamur.

De tribus inimicis hominis.

CAP. XIIII.

1 ADiuua me Domine Deus meus, quoniam inimici mei animam meam circundederunt: corpus scilicet, mundus, & diabolus. A corpore fugere non possum, nec ipsum

à me

à me fugare. Circumferre illud necesse est; quoniam alligatum est mihi: perimere non licet, sustentare cogor: & cùm illud impinguo, hostem meum aduersum me nutrio. Si enim satis comedero, & id robustum fuerit, sanitas & fortitudo eius mihi aduersantur. Mundus verò circumcingit, & obsidet me vndique, & per quinque portas, videlicet per quinque corporis sensus, scilicet visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum, sagittis suis me vulnerat, & mors intrat per fenestras meas in animam meã. Respicit oculus, & mentis sensum auertit. Audit auris, & intentionem cordis inflectit. Odoratus cogitationem impedit. Os loquitur, & fallit. Per tactum ardor libidinis, pro aliqua parua occasione excitatur: nisi illico respuatur subitò totum corpus occupat, vicit, & incendit. Primò carnem cogitatione modicum titillat: deinde delectatione turpi, mentem maculat; & ad extremum, per consensum prauitatis sibi mentem subiugat. Porrò diabolus, quem videre non possum, ideò minus ab eo mihi cauere, tetendit arcum suum, & in eo parauit sagittas suas, vt vulneret me repente. Narrauit, vt absconderet laqueos suos, & dixit: Quis videbit eos? La-

Hie. 9.5.

Psal. 7.d.

Psal. 63.4

Z queum,

queum posuit in auro, argento, & in omnibus, quibus abutimur, cùm illis malè delectamur & illaqueamur. Nec solùm laqueum posuit, sed & viscum. Viscus est amor possessionis, affectus cognationis, cupiditas honoris, & carnis voluptas: quibus anima inuiscatur & irretitur ne pennis contemplationis per plateas supernæ Sion volare possit. Sagittæ diaboli sunt ira, inuidia, luxuria, & cætera, quibus anima vulneratur. Et quis est ille, qui iacula eius ignea extinguere possit. Proh dolor! his telis superatur sæpe anima fidelis.

2 Heu mihi, quia vndique bella mihi video; vndique tela volant, vndique tentamenta, vndique pericula. Quocūque me vertam, nulla securitas est. Et quæ mulcent, & quæ tristant vel molestant, omnia timeo: esuries & refectio, somnus & vigiliæ, labor & quies pugnant contra me. Non minus suspectus est mihi iocus, quàm ira, multos siquidem iocãdo scandalizaui. Nec minus prospera vereor quàm aduersa. Prospera namque suauitate sua incautum me faciunt, & decipiunt, aduersa verò, quia aliquid amaritudinis habent, velut potiones amaræ me suspectum & timidum faciunt. Magis timeo malum,

lum, quod facio in abſcondito, quàm quod in aperto. Malum namque quod nemo videt, nullus reprehendit, & vbi non timetur reprehenſor, ſecurus accedit tentator, & facilius perpetratur iniquitas. Nimirum vtrobique bellum, vtrobique periculum, vtrobique timendum & ſicut in hoſtili regione verſantibus, hac illácque circumſpiciendum eſt, & ad omnem ſtrepitum circumagenda eſt ceruix. Caro ſuggerit mihi mollia, mundus vana, diabolus amara. Quia quotiens carnalis cogitatio mentem importunè pulſat, de cibo & potu, de ſomno, cæteríſque ſimilibus ad carnis curam pertinentibus, caro mihi loquitur. Cùm de ambitione ſæculi, de iactantia, de arrogantia, cogitatio vana in corde verſatur, de mundo eſt. Quando autem ad iram, & iracundiam, & amaritudinem animi prouocor, diabolica ſuggeſtio eſt; cui non aliter quàm ipſi diabolo reſiſtendum eſt; nec aliter ab eo cauendum, quàm ab ipſa damnatione. Dæmonum officium eſt, ſuggeſtiones malas ingerere, noſtrum eſt, illis non conſentire. Nam quoties reſiſtimus diabolum ſuperamus, Angelos lætificamus, Deum honorificamus. Ipſe enim nos hortatur, vt pugnem⁹, adiuuat, vt vincamus:

Certantes in bello spectat, deficientes subleuat, vincentes coronat.

Caro hominis vnde sit, & quid pariat.

CAP. XV.

1 CAro mea de luto est, & ideò lutosas & voluptuosas cogitationes ab illa habeo; vanas & curiosas, à mundo, à diabolo malas & malitiosas. Isti tres inimici me in pugnam persequuntur, nunc quidem apertè, nunc verò occultè, semper autē malitiosè. Diabolus namque plus confidit in adiutorio carnis: quoniam magis nocet domesticus hostis. Illa verò ad subuersionem meam cum illo fœdus iniit: vt pote de peccato nata, & in peccato nutrita, vitiis corrupta ab ipsa origine: sed multò amplius vitiata, praua consuetudine. Hinc est, quod tam acriter concupiscit aduersus spiritum: quod assiduè murmurat: & impatiens est disciplinæ: quod illicita suggerit, nec rationi obtemperat, nec inhibetur illo timore. Huic accedit, hāc adiuuat, hac vtitur tortuosus ille serpens, hostis humani generis; cui nullum aliud est desiderium, nullum negotium, nullum studium, nisi perdere animas nostras.

2 Hic

2 Hic eſt, qui iugiter malum machinatur, argutè loquitur, artificioſè ſuggerit, callidè decipit, illicitos motus inſufflat, & venenatas cogitationes inflammat; mouet bella, nutrit odia: incitat gulam, mouet libidinem, deſideria carnis inſtigat, & peccati occaſiones parat, & mille nocendi artibus corda hominum pulſare non ceſſat. Hinc eſt, quod baculo noſtro nos cædit, & manus noſtras proprio cingulo ligat, vt caro, quæ data eſt nobis in adiutorium, fiat nobis in ruinam & ſcandalum. Grauis lucta, & graue periculum eſt aduerſus domeſticum hoſtem pugnare, maximè cùm nos aduenæ ſimus, & ille ciuis. Ille ſuam inhabitat regionem, nos exules ſumus & peregrini. Magnum quoque diſcrimen eſt aduerſus diabolicæ fraudis aſtutiam tam crebra, imò continuos ſuſtinere conflictus, quem aſtutum fecit tam natura ſubtilis, quàm longa exercitatio malitiæ huius.

Deprecatio pro ſeipſo.

CAP. XVI.

1 ERipe me de inimicis meis Deus meus, & ab his qui oderunt me, quoniam confortati ſunt ſuper me. *Pſ. 58.*

Ego verò, qui vſque ad hunc diem contra me vixi; iamiam per tuam gratiam mihi viuere incipiam. Sic enim in hoc mundo viuere debemus, vt cùm corpus cœperit à vermibus deuorari in ſepulchro, anima lætetur cum ſanctis in cœlo. Illic Spiritus dirigendus eſt, quò eſt iturus. Illuc feſtinare debemus, vbi ſemper viuamus, & vbi mori amplius non timeamus. Si ſic amamus iſtam labilem, & caducam vitam, vbi cum tanto labore viuimus, vbi comedendo, bibendo, dormiendo, vix carnis neceſſitatibus ſatisfacimus, multò magis amare debemus vitam æternam. Vbi nullum laborem ſuſtinebimus, vbi ſumma ſemper iucunditas; ſumma felicitas, felix libertas, & felix beatitudo; vbi ſimiles erunt homines Angelis Dei, & fulgebunt iuſti, ſicut ſol in regno patris eorum. Qualis (putas) tunc erit ſplendor animarum, quando ſolis ſplendorem habebit lux corporum? Nulla erit ibi triſtitia, nulla anguſtia, nullus dolor, nullus timor, nullus ibi labor, nulla mors, ſed perpetua ſanitas ſemper ibi perſeuerat.

Mat. 13.

2 Non ſuggerit ibi malitia, nec carnis miſeria, nulla eſt ibi ægritudo, nulla omninò neceſſitas; non eſt ibi fames, non ſitis, non frigus, non æſtus, non laſſitudo ieiunij, nec vlla tentatio

tio inimici, nec peccandi voluntas, nec delinquendi facultas, sed totum læti-tia, totum exultatio possidet: homines quoque Angelis sociati, sine vlla carnis infirmitate in perpetuum manebunt. Ibi erit iucunditas infinita, beatitudo sempiterna, in qua, qui semel suscipitur, semper tenetur. Ibi est requies à laboribus, pax ab hostibus, amœnitas de nouitate, securitas de æternitate, suauitas atque dulcedo de Dei visione. Et quis non illic habitare vehementer desideret, propter pacem, & propter amœnitatem, & propter æternitatem, & propter Dei visionem? Nullus est ibi peregrinus, sed quicumque illuc venire merebuntur, securi in propria patria manebunt, semper læti, & semper satiati de visione Dei. Et quando plus aliquis hic Deo obediens fuerit tanto ampliorem ab eo mercedem ibi recipiet, quantóque amplius Deum amabit, tanto propius videbit, quem cernere cupit.

De breui vita hominis.

CAP. XVII.

1 DIes hominis sicut vmbra super terram, & nulla est mora,

& tunc propriè nihil est, cùm stare videtur. Cùm ergo thesaurizat in terra homo, cùm sine dilatione transeat & illud quod colligitur, & ipse qui colligit? En tu homo, quem fructum expectas in mundo, cuius fructus ruina est, cuius finis mors est? Vtinam saperes & intelligeres, ac nouissima prudenter prouideres. Scio quemdam, qui per annos plurimos tecum familiariter vixit, ad mensam tuam sedit, cibum de manu tua sumpsit, in sinu tuo dormiuit, cùm voluit, tecum colloquium habuit, Sic iure hæreditario seruus tuus est. Sed quia ab ineunte ætate delicatè nutristi eum, & virgæ pepercisti, contumax effectus est. Leuauit calcaneum suum super caput tuum, & te in seruitutem redegit, & cui crudeliter dominatur. Sed fortasse dices, quis est hic? Verus homo tuus, qui conculcat spiritum tuum, qui pro nihilo habet terram desiderabilem, qui sola, quæ carnis sunt, sapit. Homo iste à natiuitate cæcus est, sed surdus, & mutus, inueteratus dierum malorum, rebellis virtuti & veritati, inimicus crucis Christi. Deridet innocentem, & simpliciter transeuntem. Ambulat in magnis & in mirabilibus supra se, arrogantia eius, est plus quàm fortitudo eius, nullum reueretur; dicit in insi-

pientia sua;non est Deus. Tabescit bonis,& malis pascitur alienis, immundis cogitationibus pascitur, non fatigabitur in illis transgrediens vsque ad finem, dispergit & dissipat propria sicut prodigus, cupit & rapit aliena sicut auarus, turpitudinem & ignominiam congregat sibi,simulans,& callidus prouocat iram Dei.

2 Homo iste totus in peccatis natus est, & sic nutritus, amicus iniquitatis, filius mortis, vas iræ in contumeliam, aptus ad interitum. Qui cùm talis sit,narrat iustitias Dei,& assumit testamentum eius per os suum. Odit Psa. disciplinam, proiicit Dominum suum 49. post dorsum suum. Cùm videt furem, currit cum eo, & cum adulteris portionem suam ponit. Aduersus filium matris suę ponit scandalum,super terrã etiam thesaurizat iram in die iræ. Vult à te hæreditatem tuam tollere, & desuper terram auferre, & tu tantam iniuriam non vindicas, sed dissimulas, nec ei verbum durum loqueris, nec vultum iratum ostendis, sed blandienti tibi arrides. Ludis cum illusore,nescis, quia Ismaël est, qui tecum ludit? Ludus iste non est pueritiæ, nec simplicitatis, vel innocentiæ, sed illuso est animæ, sed persecutio, sed mors. Iam te in foueam, quam fe-

cit, præcipitauit. Iam effœminatus es, iam iugo miserrimæ seruitutis pressus, sub pedibus eius miserè & vtiliter conculcaris. O miser & miserabilis homo, quis te liberabit de vinculo improperij huius? Exurgat Deus, & cadat armatus iste, cadat, & conteratur inimicus homo, contemptor Dei, cultor sui, amator mundi, seruus diaboli. Quid tibi videtur? Si rectè sentis, mecum dices. Reus est mortis, crucifigatur. Noli ergo dissimulare, noli differre, noli parcere, sed festinanter, audacter, instanter crucifige hominem istum, sed cruce Christi, in qua est salus & vita, ad quem si ex corde clamaueris, crucifixus tuus audiet te be-
Luc. nignè respondens, Hodie mecum eris
23. in Paradiso.

3 O Christi pietas, ô inopinata salus miseri. Tam gratuita est & prompta dilectio Dei, tam stupenda dulcedo, tam inopinata dignatio, tam inuicta mansuetudo; vt qui ad eum clamauerit, exaudiat illum, quoniam misericors est. O quanta est misericordia Dei, quàm ineffabilis mutatio dexteræ excelsi! Heri eras in tenebris, hodie in splendore lucis. Heri in ore leonis, hodie in manu mediatoris. Heri in porta inferni, hodie in deliciis paradisi. Sed quid prosunt hæ literæ admonitionis,

nisi deleas de libro conscientiæ tuæ literas mortis? Quid prosunt hæc scripta, lecta, & intellecta, nisi temetipsum legas & intelligas? Da ergo operam internæ lectioni, vt legas, inspicias, & cognoscas teipsum. Legas, vt diligas Deum, vt pugnes & vincas mundum & omnem inimicum, quatenus labor conuertatur in requiem, luctus in gaudium, & post tenebras huius vitæ videas ortum surgentis auroræ, videas etiam meridianum solem iustitiæ, in quo sponsum cum sponsa prospicies, vnum eundémque Dominum gloriæ, qui viuit & regnat per infinita secula.

Finis Meditationum sancti Bernardi.

INDEX

IN IDIOTÆ CONTEMPLAtiones de Amore diuino.

Quid

Finis indicis.

IDIOTÆ VIRI DOCTI ET SANCTI Contemplationes de Amore Diuino.

Quid sit amor.

CAP. I.

1 AMor (dulcissime Domine Iesu Christe, fons veri amoris) est affectio vehemens cordis & animæ, ac mentis applicatio ad aliquid diligendum, inclinat enim amor amãtem. Neque enim in hoc laborat, licet labor non amantibus grauis sit. Namque difficultatem non nouit, sed impatiens est nisi inueniat, quod desiderat; nec aliud cogitat quã quod diligit, nec accipit de dilatione solatium. Lucerna fulgoris est verus amor: ardens in mente per desiderium & splendẽs in facie per exemplum. Et hic amor, iã nudus non est & purè naturalis, sed indutus fontani amoris radio, iam infusus, iam purgatus, iam illuminatus & eleuatus supra naturæ potentiam, iam patiens, iam formatus: qui

qui quum forma est, pura, naturalis & per se agens, informis est, impotens, & depressus. Amor naturalis, fulgor oculi in tenebris: amor infusus, fulgor oculi in lumine vel verius lumē efficax in fulgore. Amor cæteros affectus in se. ducit & captiuat: Viget namque ipse amor, quum præsto est quod amatur: & languet, cùm abest; Quod nihil aliud est Domine Deus, quàm tædium quoddam impatientis desiderij, quo necesse est affici mentem vehementer amantis, absente eo quem amat. Natura quippe amoris est, semper amare, proprium postponere, & commune præferre; diuersa corda vnire, extraneum domesticum facere, corda iracundia ignita extinguere, pacem semper procurare.

2 Amor confracta solidat, depressa subleuat, nutantem animum constantem reddit. Amor docet, & addiscit, & inimicum nescit. Amor laudat, amor reprehendit, amor praua suspicione caret. Vbi amor defuerit, nihil valet quidquid agitur: contra omnia valent, quæ cum amore aguntur. Amor hominem lætificat, & à terrenis subleuat. Amor numquam est otiosus, sed semper aliquid operatur, semper crescit & augetur. Amor vita est animæ; & qui non amat mortuus est.

Verus

Verus amor nõ requirit præmium etsi mereatur. Sine amôre, nec eleemosynæ largitio, nec martyrij susceptio, nec aliquorum bonorum operatio proficere ad habendam salutem potest. Amor hominem perficit, omnia sustinet, omnia patienter portat. Amor facilis res est, omnibus se exhibet, nulli se negat. Capit eum bonus & malus, iuuenis & senex, vir & mulier, sanus & infirmus, diues & pauper, summus & infimus, liber & seruus, secularis & religiosus, debilis & fortis, nec est, qui se valeat excusare, qui in alios dirigat radios puri amoris. O amantissime Domine Iesu Christe, vnde omnis defluit amor, ego sceleratissimus peccator semper frigidus fui, & ab amore multipliciter elongatus, singularis fui & sequestratꝰ, ac sine amore & delectatione degens, adeò quod frequenter etiam vixi cum odio & simultate. Adiuuare ergo me digneris, per tuum dulcissimum amorem & accendere cor meum ad amorem tibi placitum; vt amem & diligem, quæ amare & diligere debeo: vt viã amôris in te amando, consequar sempiternam, Amen.

Vnde oriatur amor Dei.

CAP. II.

1 ORitur amor (dulcissime Domine Iesu Christe, fons veri amoris) velut lachrymæ, quæ ab oculis in pectus cadunt; quia ab intellectu amor oritur, & cadit in cor per fidē. *Sic san-*
Heb.11 cti per fidem vicerunt regna. Fides enim, sanctissimum bonum est, humani pectoris; quæ nulla necessitate ad fallendum cogitur, nec vllo corrumpitur præmio, sed est firmamentum stabilitatis & constantiæ in animo. Oritur amor à gratia Dei Patris, sicut tu Domine Iesu Christe, amantium vita, dixisti: *Nemo potest venire ad me, nisi pater meus traxerit illum.* Sicilicet per gratiā, ad mei amorem. Intrat verò amor mētem hominum per auditum aurium. Quia dum de aliquo, bona aliqua audiuntur, ex ipso auditu concipitur amor in corde audientis ad diligendum illum. Oritur amor per locutionem bonam: quia principium amicitiæ, est benè loqui: malè verò dicere, exordium inimicitiarum. Oritur amor per bona obsequia, præstita inuicem & recepta. Nam qui obsequium præstare nescit, iniustè petit, imo etiam in odium cadit.

2 O mise

2 O misericordissimae Domine Iesu Christe, qui omnia diligis: si ista in corde meo continua meditatione cogitarem, super omnia diligere te deberem: videlicet per fidem, quæ sic tibi placet, quod per ipsam omnes sanas & saluas, quia dicis: *Fides tua te saluum fecit: & sine illa nemo tibi placere potest.* Luc. Heb. 7. Oritur etiam amor ad te amandum per auditum, quia de te scriptum est: *Qui audit me non confundetur*: Sed beati sunt, qui audiunt & qui te vero amore diligunt. Eccl. 24. Oritur etiam amor ad te diligendum, per beneficia à te multipliciter nobis collata. Quia quicquid boni habemus, à te habemus, & vltra multa dona teipsum nobis dedisti, quum de cœlo propter nos descendisti: *teipsum exinaniens, & formam serui accipiens*, minoratus paulo minùs à Deo. Iac. 2. Quum etiam propter nos conuitia, flagella, opprobria, contumelias, sputa, & tandem mortem turpissimam crudelissimámque sustinuisti. Sed ego ingratissimus peccator, licet tanta & tam magnifica dona tua cognouerim, & originem tanti amoris viderim; tibi tamen pauca aut nulla dona rependere curaui. Sed totus ingratitudine plenus, tanquam quodammodo inimicus aduersum te

me posui: tibi contraria & displicentia corde, voce, & opere exercendo. Adiuuet igitur me (clementissime Domine Iesu Christe) amor tuus, remittendo, quæ iniquè egi, & inflammet ad amorem tuum dulcissimum; vt te timendo & efficaciter diligendo, tibi placita agam, fœliciter adimpleam: iniqua autem toto corde & opere respuam, vt ad regnum perpetuò te amantium perueniam sempiternum.

Qualiter nos Deus dilexit.

CAP. III.

2 DIlexisti & amasti nos dulciter benignissime Domine Iesu Christe, fons veri amoris, dum carnem nostram mortalem humiliter induisti, sola dilectione & amore inductus. Dilexisti nos sapienter ò amantium vita. Domine Iesu Christe, quia carnem nostram mortalem induendo, omni peccato caruisti. Dilexisti nos fortiter, quia mortem turpissimã & crudelissimam, pro nobis miseris voluntarie sustinuisti. Et licet nos in carne visitaueris, non tamen carnaliter amasti, sed in prudentia spiritus. Itaque quos in carne quæsiuisti, dilexisti in spiritu, & redemisti in virtute. In carnis autem assumptione accom-

modasti

modasti te nobis; in culpæ vitatione consuluisti tibi,& in mortis susceptione satisfecisti Deo Patri. Et sic Domine Iesu Christe vita nostra, amicus dulcis, consiliarius prudens,& adiutor fortis fuisti. Et nisi amasses nos dulciter, non requisisses in carcere. Sed adiunxisti affectioni, & dilectioni sapiẽtiam, qua tyrannum decepisti; Adiunxisti etiam patientiam, qua offensum Deum Patrem placasti. Et sicut ad operandum salutem in medio terræ, ex nimia dilectione semel venisti in carne visibilis; ita quotidie propter maximam dilectionem, quam habes ad anim[illegible] nostras, venis inuisibilis ad saluandas [illegible] mentes nostras tua potentia inuisibili illustrando.

2 O clementissime Domine Iesu Christe, indeficiens amor: si tuam infinitam dilectionem considerarem, nõ oportet me transfretare maria, penetrare nubes, montes transire, quia non grandis mihi restat via ad te amandum: solũm enim opus est, vt curram ad me ipsum, scilicet ad compunctionem & confessionem, vt sic exeam de sterquilinio miserrimæ conscientiæ, vt illuc intrare valeam per gratiam & amorem. O misericordissime Domine Iesu Christe, ego iniquissimus peccator, dignus sum, & di-

gnum me ſentio odio, non amore tuo, pœna, non gloria. Quia licet non cognouerim ex tua immenſa pietate, tuam exuberantem dilectionem & amorem dulciſſimum, tamen his obliuioni quodammodo traditis, gratias tibi non rependi, nec meipſum diſpoſui, vt tuam dilectionem in me ampliori gratia augeres. Sed tempus ad iracundiam & vindictam prouocaui ob miſerabilem vitam meam, quam diuerſis vitiis & peccatis contaminaui. Succurre mihi Domine Ieſu Chriſte, per tuum ſanctum amorem, & ſic me miſericorditer diſpone, vt amor tuus dulciſſimus reformetur in me, per quem hic viuendo in gratia tua, in fine amore tuo perfruar ſempiterno.

Qualis eſt amor Dei.

C A P. IV.

1 O Amor præceps, amor flagrans, amor vehemens, amor te intra te cohibere non valens, qui præter te, aliud cogitare non ſinis: faſtidis cætera, contemnis omnia præter te. Dulciter capis, ſtrenuè ſtringis, ſapienter erudis, glorioſè illaqueas; preparas delectabiliter, feliciter vris, in di

&o

cto expectaris. Nec consilio temperaris, nec pudore refrenaris, neq; rationi subiiceris. Affectu es desiderabilis, experientia dulcis, iucunditate plenus, fruitione æternus: satians & reficiens, numquam fastidium generans. Nihil, (Domine Iesu Christe, fons veri amoris) amore tuo suauius, nihil dulcius, nihil vtilius, nihil iucundius. Amor tuus Domine non molestat, sed cum exultatione & gaudio stringitur, & cum securitate desideratur. Vbi tuus amor est Domine; labor non est, sed sapor. Seipso contentus est; confundit ordines, dissimulat risum, ignorat modum totúmque, quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, & quod consilij iudiciive esse videtur, triumphat in seipso, & redigit in captiuitatem.

2 Amor tuus Domine libertatem donat, timorem pellit, laborem non sentit: meritum non respicit, præmium non requirit: fessos alleuiat, debiles roborat, mœstos lætificat, esurientes reficit, & deficientes iucundos reddit. Amor tuus Domine Iesu Christe, qui es fons amoris, imò amor ipse, dissimulat, & expectat, & sustinet delinquentem: eumque benignè trahit, adducit, & conuerti facit ab amore viæ eius. Amor tuus Domine

Iesu Christe, fons vitæ est;nec viuere anima potest, quæ nō hauserit ex illo; neque haurire potest,nisi præsens fuerit ipsi fonti, scilicet tibi, qui es fons totius amoris.

3 O fons veri amoris, & immensæ dulcedinis; qui nunquam deficis, sed semper reficis.Ego miserabilis peccator, oneratus magno pondere peccatorum, magnam sitim amoris patior; qui à te fonte viuo sum nimium elongatus. Respicere ergo me digneris misericorditer, & deducere me ad te fontem amoris & dilectionis, vt hauriam aquam tanti amoris tui; illam bibam, illa recreer, illius sanitatem & saporem degustem. Ex illa sanctur & mundetur anima mea ab omni macula peccati; vt mundata ab omni inquinamento, tibi placeat, & tibi seruiat, & tecum viuat per amorem, in infinita sæculorum sæcula. Amen.

De violentia amoris Dei.

CAP. V.

1 O Violentia diuini amoris, qua summus omnium, infimus factus est.Hoc namq; fecit verus amor, dignitatis nescius, dignatione diues, affectu potens, suasu efficax. Nihil enim Domine Iesu Christe, fons,imò abyss-

abyſſe amoris, violentum triumphat de te quàm amor. Propter quem temetipſum exinaniſti, vt ſciremus plenitudinem effuſam eſſe altitudinem adæquatam, & ſingularitatem aſſociatam. Atque violentia tui amoris, nos fœdos & deformes amauit; non ſic tamen vt nos tales dimitteres: ſed vt ex fœdis pulchros, & ex deformibus formoſos faceres: Amaſti enim nos Domine Ieſu Chriſte, abyſſalis amor ex abyſſo amoris, & feciſti te, propter nos hominem: ſubieciſti te, & ſuſcepiſti nos: inclinaſti, vt nos erigeres: exinaniſti te maieſtate, vt impleres nos diuinitate: deſcendiſti vſque ad nos, vt aſcenderemus ad te. Non enim eſt pater, non mater, non amicus, non alius quiſquam, qui nos tantum dilexerit, quantum tu Domine qui feciſti nos. Abſorbeat igitur quæſo, amantiſſime Domine, mentem meam ab omnibus, quæ ſub cœlo ſunt, ignita & melliflua vis tui amoris: vt totus tibi inhæream, ſoláque ſuauitatis tuæ dulcedine paſcar, delecter, & inebrier.

2 O Domine Ieſu Chriſte, quàm fœlix bonum eſt, & quàm deſiderabile, violentiam tui amoris ſentire: quæ pectora noſtra radiis tanti amoris quotidie illuſtrat: peſte mentis

ſanat, ſecreta cordis illuminat, mentem fouendo ſaginat, & animam exhilarando corroborat. O quàm dulcis eſt miſericordia & ſuauitas amoris tui, Domine Ieſu Chriſte, largitor amoris, quâ perfruuntur illi, qui præter te nihil diligunt, nihil quærunt, nihil etiam cogitare concupiſcunt? Ad amorem tuum perueniendo nos inuitas, proripis, & pertrahis, tanta eſt violentia tui amoris. Nulla enim eſt maior inuitatio, proreptio, & pertractio ad amorem, quam peruenire amando: quia animus, qui prius torpebat, cùm ſe præamari ſentit, excitatur. Quod ſi iam feruebat, quum ſe amari & præamari didicit, magis accenditur.

3 O amantiſſime Domine IESV Chriſte, licèt me indicibiliter amaueris, egò tamen impiiſſimus peccator cor lapideum & ferreum gerens, amorem tuum ignitum in pectore meo frigido non recognoui. Et licet tuam dilectionem, quàm vltro impendebas, deſiderarem mihi impendi: noluì tamen vice verſa, dilectionem tibi rependere. Auxiliari igitur mihi dignare piiſſime Domine Ieſu Chriſte, qui non potes non amare, & per violentiam tui dulciſſimi amoris, compelle rebellem animum meum ad te

amandum:

amandum: vt tibi placidè seruiam, & vitam obtineam in amorem sempiternum.

Quomodo cognoscit anima, se diligi à Deo.

CAP. VI.

1 SCio (benignissime Domine Iesu Christe, amor & amantium vita) quod qui vehementer amat, vehemẽtius diligi non ambigit. Quoque diligit te, etiam à te infinities sua singulari intẽtione, solicitudine, cura, opera, diligentia ac studio, quo incessanter & ardenter inuigilat, quo pacto placeat tibi; multo magis omnia hæc in te indubitanter agnoscit. Amor enim tuus, amorem animæ parit; & tua præcurrens intentio, intentam animam facit, sollicitudóque sollicitam. Qualem igitur se præparauerit anima tibi, talis & tu eminenter per tuam infinitam misericordiam appares ei. Quia scriptum est: *Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris.* Quare, & cum amante amans, cum vacante vacans, cum intento intentus, & cum sollicito sollicitus. Ps. 17.

2 Tanta est Domine, Iesu Christe, amantium

amantium summè, benignitas & misericordia tua erga animas nostras, quod si anima ad te vigilat, multò priùs vigilas & tu. Si anima consurgit in nocte in principio vigiliarum, & accelerat quantum potest, etiam ipsas longè anticipare vigilias inueniet te, nec poterit te præuenire. Semper enim in tali negotio, plus aliquid tribuis gratiæ tuæ, & plus semper amas, plus quoque extenditur & dilatatur amor tuus ad ipsam animam & ante & post. Quæ omnia deuota & tibi grata anima considerans, & sic admirans tuam ineffabilem maiestatem, cætera non curat, sed tibi soli intendere gloriatur, & se tibi soli (te donante) postpositis curis omnibus, tota deuotione custodit.

3 O amator amorum. O amantissime Domine Iesu Christe, tanta & tam inæstimabili bonitate redundas, quod semper amando nos, præuenis nos, quærentibus te exhibes, & occurris: diligis, imo tua immensa dilectio vsque ad inimicos se extendit. Nulli te negas, nullum spernis: sed omnes manu amica vocas & recipis, nisi quantum per peccatum à te inuito & nolente, contumaciter & inobedienter recedunt. Sed adhuc tam immensa & exuberans est tua dilectio,

ctio; quod in peccatis miserabiliter iacentes, expectas ad pœnitentiam, & interdum rebelles redire compellis. Adiuuare igitur me digneris, misericordissime Domine Iesu Christe, ignis & lux amoris. Et accende & illumina cor meum durum & rebelle, ad amorem tuum: quo adiuuante, de peccatis & malis meis, propter te doleam, dignè per te satisfaciam. Opera studiosa & tibi placita, corde puro, humili & amanti exerceam, vt tua gratia preueniente, assistente & subsequente, sic in præsenti vita, amore tuo viuam, vt illa finita, ad gloriosè amandum, misericorditer vitam obtineam sempiternam. Amen.

De operatione amoris Dei.

CAP. VII.

1 O Admiranda diuinæ propitiationis dilectio. Serui digni non sumus. Tu autem benignissime Domine Iesu Christe, plenitudo amoris, amorem tuum & dilectionem ostendendo & operando in indignis seruis tuis, & (vt de cæteris taceam) in me miserabilis creatura tua, à multis variisque periculis me liberasti. Quia me deuiantem reduxisti, ignarum

ignarum docuisti, dum peccarem, ad pœnitentiam expectatur, prostratum erexisti, & ad te venientem, largissima pietate tua suscepisti. Omne meritum meum nihil omnino esse potest, in comparatione operationis amoris tui. Amor tuus dulcissime &
Ps. amantissime Iesu Christe, operatur in
11. me, sine spe recipiendi à me. *Quia bonorum meorum non eges.* Neque quicquam condignè amori tuo conferre possum, nec eum explicare sermone. Quia tantus est & tam immensus amor tuus, dum non peccabam, tu silebas, dum non continebam, à vitiis & peccatis tu, à verberibus abstinebas, dum perseuerabam in iniquitatibus multis & diuersis, in vindictam differebas.

2 Ad omnem tribulationem & necessitatem apertus mihi fuit dulcissimus amor tuus, & sinus tuæ infinitæ dilectionis expassus, nec considerauit indignum, sed necessitatibus meis omnibus subuenit. O amoris inæstimabilis operatio. Sic enim Domine me visitasti, & cor meum durum mutuasti, vt amare sentiam nunc illa, quæ antea malè dulcia mihi erant, & qui lætabar tunc, cùm malè
Es. in rebus pessimis agebam, nunc inci-
83. piam tibi *recogitare annos meos in amaritudi*

titudine animæ meæ. Quare ô Domine Iesu Christe, amator bone, qui commoues terram cordis mei, & conturbas eam, sana (obsecro) contritiones eius, quia commota est. Non recedat operatio tui dulcissimi amoris à me creatura tua: Intret in animam meam, & mundet eam à facibus peccatorum. Illustret eam incendio veræ dilectionis; excitet eam à corpore ignauiæ. Tollat ab ea ignorantiam, & doceat quæ agere & exercere debeam.

3 O misericordissime Domine Iesu Christe, qui omnem amorem superas cogitare non valeo, quanta dilectione me amasti, & quàm liberaliter & gratis. Quia licet te diuersis modis offenderem nec à peccatis cessarem; tu tamen dissimulabas, nec ad puniendum me accelerabas. Imò, tanquam ouem errantem & pereuntem, vt sacris humeris imponeres, requirebas præ incomprehensibili amore, quo cuncta quæ fecisti, amas. Gratias itaque tibi ago, & tuo immenso amori, tuæque immensæ pietati & clementiæ; & te humili corde ac simplici precor, vt tua dilectio me non deserat, sed mecum sit, me adiuuet, & me defendat ab omni periculo animæ & corporis. Vt hic ad tuum placitum viuendo, tibi semper seruiam,

te

te incessanter diligam, & tandem ad dilectionem tuam perueniam sempiternam. Amen.

De magnitudine amoris Dei.

Cap. VIII.

1 Licet (Domine Deus meus) mundus in maligno positus esset, & plenus miseria, tamen pro nobis in mundum, tuum benedictum filiũ misisti. Imò etiã ex abundantia tui amoris, illum in infernum transmisisti, vt inde suos extraheret. Ad hoc enim misisti ipsum in mundum, vt venditus nos redimeret, occisus viuificaret, iniurias passus honoraret, & in filios adoptaret. Misisti igitur verbũ tuum, misisti Spiritum tuum, promittis vultum. Et ne quid in cœlestibus vacet ad opera nostra sollicitanda, etiam illos beatos spiritus propter nos mittis in ministerium & insuper hũmanam naturam, in eadem persona diuinæ naturæ associari voluisti. Dilexisti nos Domine gratis, morti destinatos, & vita indignos. Omnes enim ducebamur, tanquam latrones ad supplicium, quia ad infernum trahebamur. Sed filius tuus superbenedictus nobis subuenit, & pro nobis fideiussit, quem fideiussorem semper in memoria habere debe-

mus.

mus, ſicut ſcriptum eſt. *Gratiam fide-* **Eccl.**
iuſſoris tui ne obliuiſcaris, dedit enim **29.**
pro te animam ſuam.

2 Tu Domine Deus meus, præ
magnitudine amoris tui, non pe-
perciſti filio tuo vnigenito, ſed pro
nobis omnibus illum tradidiſti. Et
ad te nos attraxiſti, dum ſororem
noſtram, ſcilicet humanam naturam
benedicto filio tuo inſeparabiliter co-
pulaſti, ſic enim ſcribitur. *In chari-*
tate perpetua dilexi te, ideo attraxi **Hie.**
te miſertus tui. O Domine Deus **3.**
meus, ignis amoris conſumens, glo-
rioſius non potuit nubere caro noſtra.
Vnde, ſi matrimonium inter ho-
mines ſic attrahit eos, vt de ini-
micis valde amicos faciat, quantum
deberet homines id attrahere ad a-
mandum te, quod ſororem noſtram
ſcilicet humanam naturam, tuo be-
nedictio filio inſeparabiliter copula-
ſti? Scilicet Domine Deus meus, ego
ſum ingratiſſimus ille & ſuperbiſſi-
mus peccator, qui tantam ingratitu-
dinem, amoris non conſiderans, &
tam mirabilem copulam non cõtem-
plans, me ad reamandum tuum filium
& Spiritum ſanctum, vnum Deum &
vnum Dominum, non diſpoſui, ſed ad
amanda mala, noxia, & iniqua fui
multipliciter inclinatus, & illa ad-

effectum frequenter perduxi. Adiuuare ergo me dignare, misericordissime Domine, indultor amoris. Et dirige me, vt te super omnia diligam, & tua infinita beneficia recognoscam, mente teneam, & pro ipsis gratias tibi agam, & in fine vitam in amore mihi misericorditer concede sempiternam. Amen.

De causa diligendi Deum.

CAP. IX.

1 O Misericordissime Domine Iesu Christe causa diligendi te, tu ipse es. Et te diligendi modus, est sine modo, quia infinitè bonus es, & omnis modus noster diligendi finitus, diligendus es supra omnem modum. Et ideo nihil te iustius, nihilque fructuosius diligi potest: infinitum namque Domine Iesu Christe, verè amantium amor, meritus es de nobis, quia nobis immeritis temetipsum dedisti. Tu es causa sufficiens & finalis amoris & dilectionis, vt occasionem habeas glorificandi nos: quia tu occasionem das, tu affectionem creas, tu desiderium consummas. Tu enim fecisti hominem, imo factus es homo, vt te amemus. Tuus amor, amorem nostrum præparat & remunerat: præcedit benignius, & expectatur

ſuauius, & diues eſt in omnibus, qui inuenit illum.

2 Se dat in meritum, & ſe ſeruat in præmium ſanctorum, & ſe diſtrahit in redemptionem captiuorum. Si tuum meritum quæritur, illud eſt præcipuum, quia tu prior dilexiſti nos. Et ideo dignum & iuſtum eſt, vt te redamemus, præſertim ſi mente humili & deuota, deſiderare velimus tuam miſericordiam, gratuitam dilectionem, inopinatam dignationem, inuictam manſuetudinem, & ſtupendam dulcedinem. Quid enim aliud iſta faciunt benigniſſime & ſuperamabilis Domine Ieſu Chriſte, diligenter conſiderata, niſi vt conſiderantis animum ad te viſcerabiliter rapiant, vehementer afficiant, faciántque contemnere omnia, præter te Domine? Verus amor tuus, clementiſſime Domine Ieſu Chriſte, vacuus eſſe non poteſt: ſed eius præmium, incipienti proponitur, amanti promittitur, & perſeueranti redditur. Anima te Domine veraciter amans, aliud præter te ſui amoris præmium non requirit, aut ſi aliud requirit, profectò te non diligit.

3 O mitiſſime Domine Ieſu Chriſte, ego ſum ille peruerſiſſimus peccator, qui te poſthabendo, in tran-

litoriis & caducis amorem cordis mei posui, & illa quæ diu conseruare non poteram, tota mente dilexi. Adiuua me piissime Domine Iesu Christe, amator fortis, & dirige cor meum vt te amem & diligam: mundana contemnens: ea tāquam inutilia & noxia penitus derelinquam; peccata odio habeam, de præteritis doleam, & condignè virtute amoris satisfaciā, & à futuris malis & peccatis præcaueam; vt tibi amore syncero & assiduo seruiendo & placendo, tādem tuam dilectionem per infinita sæculorum sæcula adipiscar immortalem. Amen.

Qualiter Deus diligatur.

CAP. X.

1 NOn mirum est Domine Deus meus, si infidelis minus diligit te, minus enim te cognoscit. Sed quid est Domine, de me miserabili creatura tua? Te enim per veram fidē agnosco, & te teneo vitæ meæ non solum gratuitum largitorem, largissimū administratorem, piū consolatorem, solicitum gubernatorem, sed insuper etiam copiosissimum redemptorem, æternum cōseruatorem, ditatorem, & glorificatorem. Vrget nāque ratio, & iustitia

iustitia naturalis, vt totum me per amorem tradam tibi, à quo me totum habeo. Et si totum me debeo tibi, quia me fecisti: ad magis amandum sum tibi obligatus, quia me refecisti, nec tã facile me refecisti, quàm fecisti. Nam semel dicendo me fecisti, sed reficiendo, & dixisti multa, & gessisti mira, & pertulisti dura, nec tantùm dura, sed & indigna.

2 O benignissime Domine Iesu Christe, amor meus, quid retribuam tibi pro omnibus quæ tribuisti mihi? In primo enim opere, me mihi, in secundo verò, teipsum mihi dedisti, & tunc te mihi dando, me mihi tradidisti. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis quidam debeo. Quid ergo tribuam pro te? Nam etiamsi me infinities rependere possem, nihil sum ego ad te. O Dòmine Iesu Christe, languentes animos amore reficiens, si intelligentia, quam mihi dedisti, vti vellem, sicut deberem, cernerem manifestè quomodo primò, quam siue modo à me creatura tua amari meruerit qui prior dilexit me, tantus, & tantum, & gratis tantillum, & talem, & ingratum. Scio Domine, quod dilectio tua tendit in immensum & in infinitum, quia tu immensus es & infinitus. Ps. 115.

3 Quæso igitur Domine qualis finis debet esse mei, vel modus amoris? Amor enim meus Domine, non est gratuitus, sed rependitur debitus. O clementissime Domine Iesu Christe, amicos tuos viuificans amore, extende ad me peccatorem mirabilem tuam & exuberantem dilectionem, vt te diligam pro dono tuo, & modo meo minus quàm iusto. Nam etsi quantum debeo, non possum: non possum tamen vltra, quàm possum. Potero autem plus cùm plus donare dignaberis, nunquam tamen prout dignus haberis. Da igitur mihi tuum amantissimum amorem, quo te donante, te diligam & amem, tibi placeam, tibi seruiam, tua præcepta adimpleam: à te non separer in præsenti, & in futuro, sed tecum maneam agglutinatus amore in sempiternum. Amen.

De triplici modo diligendi Deum.

CAP. XI.

1 O Immensitas amoris, dulcissime Domine Iesu Christe, doce me quemadmodum diligam te. Fac mecum tuam misericordiam, vt te amem dulciter, prudenter, fortiter. Dulciter, ne amaritudine auertar, prudenter

denter,ne decipiar,fortiter,ne opprimar,aut ab amore tuo vllo modo siue mundi gloria, siue carnis illecebris, aut voluptatibus abducar. Informes me Domine,tu qui sapientia es,ne seducar spiritu mendacij & erroris. Lucescas in me tu, qui es veritas,ne aduersitatibus & scandalis offendar. Conforta me tu, qui es virtus, ne deficiam in tuo seruitio. Zelum meum inflammet charitas tua, tua scientia cognitionem meam dirigat, & constantia tua propositum bonũ firmet: vt prędictis munitus, sim in tuo amore feruidus,circumspectus,& inuictus: ne teporem habeam, ne caream discretione, & ne timidus efficiar, sed diligam te Deum meum, toto & pleno cordis affectu, Diligam te tota rationis vigilantia & circumspęctione: Diligam te tota virtute, adeo vt nec mori pro tuo amore pertimescam.

2 Sis suauis & dulcis Domine affectui meo, contra fallaces, & malè dulces vitæ carnalis illecebras, & vincat falsam dulcedinem dulcedo tua vera quemadmodum clauum clauus extrudit: & sis intellectui præuia lux, & lux rationi, non solum ad cauendas hæreticæ fraudis decipulas, & ab eorum

Deus versutiis fidei veritatem vindican-
sapiē dam : verumetiam, vt nimiam & in-
ter a- discretam vehementiam, in mea con-
man- uersatione deuitem: Tu namque Do-
dus. mine sapientia es, & vis amari non
solum dulciter, sed & sapienter, alio-
qui facillimè zelo meo spiritus illu-
det erroris, si scientiam negligam.
Scio namque Domine, quod non ha-
bet callidus hostis machinamentum
vllum efficacius ad tollendam de cor-
de dilectionem, quàm si efficere pos-
sit, vt in ea incautè & sine ratione
ambulem.

3 Domine Iesu Christe, aman-
tium fortitudo, robur, & firmamen-
tum, sim fortis & constans ad te
amandum, non cedens terroribus,
Psal. nec succumbens laboribus. *Diligam*
17. *te Domine fortitudo mea, quia tu es*
firmamentum meum, & refugium meum,
liberator meus, Deus meus, adiutor
meus, amor æternus, amor superemi-
nens, amor, cuius magnitudinis non
est finis: amor, cuius sapientiæ non est
numerus, amor cuius pax exuperat
omnem sensum. Diligam te non ver-
bo solum ac lingua, sed opere & ve-
ritate. Vt tua gratia in præsentia suf-
fultus, in fine ad amantium gloriam,
te misericorditer donante, peruenian
sempiternam. Amen.

Quid

Quid sit diligere Deum, ex toto corde.

CAP. XII.

1 TOto corde te diligere (clementissime Domine Iesu Christe, immensitudo amoris) est non abduci blanditiis, non seduci fallaciis, non frangi iniuriis: sed integrè te sic diligere ex toto corde, vt ad nullius rei dilectionem cor magis inclinetur, quàm ad te: nec delectetur in aliqua re magis, quàm in te. Minùs enim te amat, qui aliquid tecum amat, quod non propter te amat. Totum namque exigis, qui totum hominem fecisti. Diligi enim debes Domine ex toto corde, ratione creationis & recreationis. Quia enim hominem fecisti, debet seipsum amori tuo: & quia eum redemisti, debet se amori tuo. Et tanto magis debet se amori tuo, quàm sibi ipsi, quanto tu maior es ipso, pro quo teipsum dedisti. Deu. 6.

2 O benignissime Domine Iesu Christe, amor immense, frange, mollifica cor meum durissimum vt si ad alium non valet eleuari, saltem ad purum amorem sensibilem flectatur, scilicet ad benedictam carnem tuam, & ad illa, quæ in carne gessisti vel

iussisti:vt omnia libenter audiam,studiosè legam,frequenter recolam,suauiter mediter,te annunciatũ contempler deuotè,aut nascentẽ, aut lactantem,aut docentẽ,aut ieiunantem,aut prædicantem,aut miracula faciẽtem, aut morientem,aut resurgentem, aut ascendentem , aut ad iudicium venientem. Sic animus meus stringatur in amore tuo vt carnis deuitet vitia, fugiat illecebras , desideria maligna extirpet, & in te assiduè recreetur,atque tuo dulcissimo amore pascatur.

3 Scio Domine , quod per amorem tuum,vita carnalis excluditur , mundus contemnetur,& efficietur ac perficietur vita spiritualis. Vt ipsa in omnibus quæ oportet sentire , te sentiat,& vera fide firmetur,puritas cõseruetur,diabolica circumuentio euitetur , augeatur exercitium virtutum & amor tuus mihi dominetur , nec post hac separetur à me. Sed sic in præsenti me gubernet, conseruet, & viuere faciat , vt te adiuuante, & donante amor in regno tuo sit mihi vita sempiterna. Amen.

Quid

Quid sit diligere Deum, ex tota anima.

CAP. XIII.

1 DIligendus es (Domine Iesu Christe, totius amoris plenitudo) ex tota anima, scilicet fideliter, sicut nos dilexisti: qui maluisti animam tuam separari à corpore, quã animas nostras separari à te. Qui enim diligit tota anima, non timet mortem: quia dilectio est condimentum dulcorans, nam nihil dulcius aut delectabilius amore. Sine amore omnia sunt insipida & amara. Quæ autem sunt amara, quantumcumque sunt amara, fiunt dulcia amore, sicut sancti patres in desertis probauerunt vtentes pro alimento, herbis & arborum corticibus, sicco pane & aqua frigida: terra pro lecto, lapide pro ceruicali, & cilicio pro vestimento: in quibus omnibus propter amorem tuum, saporem & delectationem & dulcedinem magnam sentiebant. Omnia namque grauia & difficilia, verus amor facit facilia, & quasi nulla. Ideo sancti martyres, omnia tormentorum genera, tamquam dulcia non solum patienter, sed etiam hilariter pro ardenti amore sustinebant. Labor namque *Amoris dilecti effectus.*

quê

que non fatigat amorem, tormentum amorem non superat: amor quiete fit inquietior. Quiescit afflictio, quiescit tentatio, sed dilectio quiescere nescit: requies enim, est eius inquietudo.

4 Qui huius amoris gustu inebriatus fuerit, ad omne opus bonum hilarescit: dolet, & non sentit; laborat, & non lassatur; deridetur, nec adertit. Amorem animæ, thesaurus nullus superat. Nescit enim homo precium eius: quia omne aurum in comparatione amoris, arena est exigua. Sine amore, diues pauper est: & cum illo, pauper diues est. Quia qui Deum tota anima amat & diligit, iam habet, quē amat. Nec eum verè diligere posset, si eum, quem diligit, non haberet. Amorem tuum Domine, alienus amor non occupat, nec ei commiscetur: quia non possunt commisceri vera vanis, terrena caducis, spiritualia corporalibus, summa imis.

2 O clementissime Domine Iesu Christe incomprehensibilis dilectionis author & infusor, ego miserrimus peccator, omni iniquitate plenus, te non dilexi ex tota anima mea: imo, quod damnabilius mihi est tuo amore spreto & derelicto, amorem meum posui in mundanis, vanis, & noxiis dānabilibúsque rebus. Et sic iste misera-

bilis

bilis amor ducet me ad odium tuum perpetuũ: nisi infinita tua misericordia, infinitus amor tuus adiuuare me dignetur. Augeatur igitur in te tuus gloriosus amor, qui me trahat ad te, relicto illo transitorio amore, vt in tua dilectione perpetuò valeam manere. Amen.

Quid sit diligere Deum, ex tota mente.

Cap. XIV.

1 PIissime Domine Iesu Christe, totius exaltatio amoris, diligere te debemus ex tota mente, scilicet memoranter, perpetuò, ac perseueranter: vt omnes sensus hominis, scilicet voluntas, intellectus, memoria, & omnes eorum operationes tibi vacent. Quod si in aliorum dilectione occupentur, iam & tota mente, qui occupatur, te non diligit. Scriptum est enim: *Omni tempore diligit, qui amicus est.* Talis igitur dilectio, totius est mentis ligamen, viscum & glutinum, hominem tibi indissolubiliter vniens atque ligans. Quia amor est quædam vis mutua & virtus agglutinatiua,

sum

summa mouens ad infima, & nouissima, id est, subiecta: ad meliorem, id est, suprapositorum confirmationem: vt
Cāt. 2. anima hoc glutino glutinata tibi dicat: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Tātus est namque amor, à tota mente procedens, quod anima tibi vnita tali dilectionis glutino, nec pœna, nec tormento, nec igne, nec ferro, nec vllo alio supplicio potest dissolui, nisi adueniat peccati mortalis immunditia: Imò citiùs Domine Iesu Christe, amantium portus, manus à brachio, caput à collo solueretur & amoueretur, quàm anima tali glutino amoris tibi vnita & coniuncta, à te aliquo modo, separaretur. Res enim forti glutino glutinata, citius rumpitur & frangitur in aliis locis, quàm in ipsa coniunctura.

2 Sic etiam est de anima, vt patet in sanctis Martyribus, qui à tuo amore nullis pœnis poterant auelli, vel quantulumcumque separari. Facilius enim pes separaretur à tibia, & caput à ceruice, quàm ipsi à te. O dilectio, quàm magnum est vinculum tuum, quo ligari potuit Deus? O piissime Domine Iesu Christe, opifex amoris, hoc vinculum te in cruce tenuit, quem omnes funes totius mundi nullatenus tenuissent! Amor beni

benignissime Domine, ex mente procedens, *est triplex funiculus, qui difficile rumpitur.* Quia te diligere debemus, ex toto corde, id est, intellectu, sine errore: tota anima, id est, voluntate, sine contradictione: & tota mente & virtute, id est, memoria, sine obliuione. Concede mihi misericordissime Domine Iesu Christe, largitor amoris potentissime, gratiã te amandi toto corde, tota anima, & tota mente vt à te nunquam valeam separari, sed tecum perpetuò in perfecto amore permaneam. Amen.

Quod amor est fortis armatura animæ.

CAP. XV.

1 HOmo scuto & armaturæ munitus amoris tui, benignissime Domine Iesu Christe, in tentationis prælio stat incõcussus, inuincibilis atque firmissimus, non timens, etiam si cum tota acie dæmonica decertaret: Tu enim piissime Domine Iesu homini amorem habenti, bonus adiutor, & fortis defensor assistis, quia tu amor es: & qui in tuo amore stat, tecum stat. Assistis etiam homini dilectionem habenti, vt verus & fidelis amicus, qui libenter subuenit amico suo, & eum defendit, sicut scriptum est: *Custodit Dominus omnes diligen-*

ligentes se, & omnes peccatores, (id est, dæmones infernales, vel homines pestilentes) *disperdet*. Sed Domine non sic est de alia virtute : quia tu, si quis sine dilectione aliquid faciat, non sic præsto es ei, nec assistis ad adiuuandum. Dilectio vera in te Domine Iesu Christe, amator verissime, hominem inuincibilem reddit ; Eum enim ex omni parte protegit & defendit, quod nulla facit alia virtus, scilicet ex vna parte tantum. Nam abstinentia à gula tantùm defendit, pudicitia à luxuria, & ita de cæteris. Imo alia virtus sine dilectione ex vna parte defendit, & ex altera succumbit: dum scilicet de eius actu & opere oritur iactantia, & nascitur vana gloria. Vt patet in eleemosyna & ieiunio, quæ nihil valent, nisi tua dilectione directa sint & protecta.

2 Et ideo diabolus hanc armaturam dilectionis inuadere summopere studet. Nam si castitas in nobis fuerit sine dilectione, non timet. Quia ipse in carne non premitur, vt in luxuriam dissoluatur. Abstinentiam non timet, quia cibo non vtitur, qui necessitate corporis non vrgetur. Distributionem rerum terrenarum non timet; si dilectio desit, quia diuitiarum subsidiis non eget. Sed valde timet

timet in nobis dilectionem veram, qua te diligimus & proximū. Et semper concordiæ inuidet, quia dilectionem, quam tenemus in terris, ipse tenere nolens corruit è cœlis. Dilectio tua, Domine Iesu Christe ab omnibus dili[illegible] dignissimè, omnem tentationem repellit, non alia virtus, nam alia virtus cum peccato & informis esse potest, vt etiam morales virtutes in Philosophis fuere, ideoque, non ab omni peccato, nec ab omni tentatione defendunt. Sed dilectio tua omni peccato contrariatur, & omni tentationi resistit: imò nec morti, nec tormento succumbit. Vinci nequit, imò de morte obtinet victoriam & triumphum. Hanc veram dilectionem tribue mihi misericorditer Dominè Iesu Christe, tota virtus & vigor amātium, vt tecum amore maneam in sempiternum Amen.

Quod per amorem peccatum dimittitur.

CAP. XVI.

1 TAnta est vis amoris, superamāde Domine Iesu Christe quod per amorem peccata remittuntur. Non est enim peccatum, quod dilectione tua non remittatur. Nō culpa,

non noxa tam grauis vel enormis, quæ adueniente dilectione tua non expellatur. Non macula tam fœda, tenax ac etiam inueterata, quæ non tua dilectione & amore dissoluatur. Quia tua dilectio omni culpæ mortali contrariatur, nec cum aliqua esse potest. Habet enim tua vera dilectio omnem culpam expellere, sicut calidum frigus expellit. Sed non sic est de alia quacumque virtute. Vt pater de beata peccatrice, quæ tot peccata habuit, & tamen dilectionis virtute, omnia
Luc. 7. sunt ei dimissa quia ab ore veritatis dictum est: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Licet enim abundanter fleuerit, pedes lachrymis lauerit, capillis tersérit, pedes osculata fuerit & vnxerit: tamen istis non attribuitur remissio, sed soli dilectioni. Quia sine dilectione, parum valuissent, sed fuerunt signa quædam scintillæ ignis, à dilectione præparata. Quæ eatenus tibi grata fuére, quatenus ab amore imperata. Dilexit namque te multum, quia ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mēte. Quod euidenter patet in iis dilectionis signis, quæ ostendit. Dilexit enim te super omnia, sed non nimis, quia tu Domine nimis diligi non potes: imò modus diligendi te, sine modo est.

2 Et

2 Et in hoc etiam patet nobilitas & valor dilectionis eius. Quia in excessu non amittitur, nec augmentum eius in vitium vertitur, sed in commodum & profectum. Contra tamen homo potest nimis ieiunare, eleemosynas dare; orare, & sperare, virtutes quoque morales, si transcendant modum vel medium, in vitium & malitiam conuertuntur. O clementissime Domine Iesu Christe, amator bone, ego malus & vitiosus peccator, ista mente reuoluens, nec mente, nec opere ad effectum perduxi: sed à vero amore & dilectione elongatus, & totus frigidus factus, in peccatis & vitiis innumerabilibus, tempus meum miserabiliter consumpsi Adiuuare me digneris misericordissime Domine Iesu Christe, immense fons amoris, & vt peccata mea benignè remittas, dilectionem tuam mihi digneris infundere sempiternam. Amen.

Quod amor est via rectissima ad Deum.

CAP. XVII.

1 VEra dilectio (benignissime Domine Iesu Christe, qui es merces amoris) est via rectissima veniendi

niendi ad te: Nec opus est aliqua alia virtute, in cuius exercitio potest esse via obliqua. Sed solum amore & dilectione, quæ ad cœlestem patriam verè ducunt. Quia alia quæcumque virtus, informis esse potest, & cum peccato. Et ex cuius actu sæpè oritur vana gloria, quæ vt ventus impedit viatorem, imo impellit in chaos inferni. Nam peregrè pergens, carnis afflictionem assumens eleemosynas erogans, sæpe vento vanæ gloriæ impetitur, & dum ad pœnitentiam ire credit, labitur in infernum. Non ergo Domine Iesu Christe, susceptor amoris, & largitor, ieiuniū, oratio, eleemosynæ, est via recta omnino, sed amor & dilectio tua, est via rectissima absque deuio. Via breuis, absque tædio, via plena absque tumulo, via clara, absque nubilo, via secura, absque periculo, via iucunda, cū bono socio, scilicet cum te Domine amātissimo duce, via veniendi ad æterna gaudia, quæ non permittit viatorem ad dexteram, quæ est prosperitas, nec ad sinistram, quæ aduersitas est, declinare.

2 Ista via amoris, Domine Iesu Christe, dux amantium æterne, est vera non ficta, neque palliata, via cordialis non verbalis, via fructuosa, non ociosa, via non solùm sermonis, sed

etiam

etiam operis, via cauta, non improuida, prudens, non fatua, ita quod persona ametur, & culpa refutetur. Via magna, non modica; ita, *quod animam suam ponat quis pro amicis suis.* Via constans, non momentanea, sicut tu Domine in fine ostendisti, *quia cùm dilexisses tuos, in finem dilexisti eos.* Si quis igitur Domine Iesu Christe, amator constantissime ad patriam cœlestem velit celeriter peruenire, per viam dilectionis & amoris ambulare debet. Quia qui amat ardentius, currit velocius, & peruenit citius. O misericordissime Domine Iesu Christe, qui ob nimium amorem, etiam non amantium misereris, iniqua & peruersa atque falsa fuit dilectio mea. Quia non fuit cordialis, sed verbalis: non vera, sed ficta: meos amicos in suis sceleribus & peccatis defendi, & sic iniquos odio non habui. Amaui fortunam, & ea mutata, amorem mutaui. Parce mihi piissime Domine Iesu Christe, misericordissime amator, & veniam dare mihi dignare, & concede mihi misericorditer tantam ad te amandum gratiam, vt relicto vano amore, tibi non placito, te super omnia amem, & diligam assidue, & sine alicuius temporis interpositione, nec à tua dilectione separer, sed cum ea *Psal. 118.*

permaneam, per infinita ſæculorum
ſæcula. Amen.

Quod amor obtinet, quæ iuſtè petuntur à Doe.

CAP. XVIII.

1 AMor & dilectio, (clementiſſime
Domine Ieſu Chriſte, qui es ipſe
amor) poſtulata à te, promptè & facilè
obtinet. Quia illum, qui te veraciter
diligit, libenter exaudis, & poſtulata ei
Pſa. concedis. Quia ſcriptum eſt: *Dilex,*
114. *quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ.* Tam exuberans eſt amor
tuus dulciſſime Domine Ieſu Chriſte,
ſpiritualis amator, quod tu diligenti
te, vnà cum ſpiritualibus bonis, bona
etiam temporalia tribuis & concedis,
Deu. ſicut dictum eſt à te: *Si obediatis man-*
20. *datis meis, vt diligatis Dominum Deum*
& *veſtrum, & ſeruiatis ei in toto corde ve-*
30. *ſtro, anima, & mente veſtra, dabo pluuiam temporaneam & ſerotinam, vt colligatis fructum vini & olei, & fœnum
ex agris.* Oſtendis etiam & extendis
diligenti te miſericordiam, ſicut ſcri-
Exo. ptum eſt: *Faciens miſericordiam in mil-*
20. *lia millium iis, qui diligunt me.* Infun-
Deu. dis etiam ſapientiam tuam diligenti
5. te,

te, ſicut ſcriptum eſt: *vnus eſt altiſſimus & ſapientiam ſuam* (id eſt, atum ſuum) *præbet diligentibus ſe.* Tribuis etiam, & liberaliter concedis diligenti te gaudium & lætitiam, ſicut ſcriptum eſt: *Dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem, propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ.* Pſa. 44.

2 Diligentes igitur te, Domine Ieſu Chriſte amantium remunerator largiſſime exaudis, & eiſdem multa bona impartiris. Sed non ſic illis euenit, qui te non diligunt, nec diligere volunt. Non enim eos exaudis, ſed potius te prouocant ad iram, cùm aliqua à te petunt. Quia cùm indignus ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. O miſericordiſſime Domine quoties prouocaui. Quia indigniſſimus & nefandiſſimus peccator, multa à te petij, & nullo dignus eram; quia te non dilexi corde & opere, ſed ſolùm verbo & lingua. Quare, non amore, ſed odio dignus eram, pœna & non gloria. Sed in tuo indicibili amore confido, piiſſime Domine Ieſu Chriſte. Te fons inexhauſibilis amoris, quem à me (obſecro) non retrahas; ſed illum mihi clementer concedas, quo inflammare digneris cor meum frigidum, ad amandum

& diligendum te, vt ſpreta dilectione tranſitoria & caduca huius miſeræ vitæ, ad te eleuer per puram dilectionem in te manentem, per aſſiduam contemplationem, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Quod amor Dei defendit, & liberat à malis.

CAP. XIX.

1 FIdelis & verus amicus es (Domine Ieſu Chriſte, amator vigilantiſſime, qui diligentes te cuſtodis, liberas & defendis à malo & periculo, ſicut oſtendiſti in ſeruo tuo Daniele, te toto corde diligente, qui coniectus in lacum leonum, illæſus te protegente fuit extractus, & penitus liberatus. Vnde dixit, *Recordatus es mei Domine, & nõ dereliquiſti me.* Liberas igitur Domine diligentem te à malo, & à leonis infernalis inſultu; & illæſum eripis ab eodem. Et quia ſicut fideliſſimus amicus liberas à malo, protegis & defendis, clamat Propheta in perſona cuiuſlibet te amantis. *Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meũ, & liberator meus. Deus meus adiutor & ſperabo in eum. Protector meus & cornu ſalutis meæ & ſuſceptor meus*

Dan. 6. & 14.

Pſ. 17.

2 O miſericordiſſime Domine Ieſu

Chri

Christe ineffabilis dulcedo amoris, inæstimabilis est dilectio tua, quæ semper adiuuat peccatorem, & defendit. Peccat enim miserabilis peccator praua suggestione, & cogitatione: sed tu es diligenti te, *fortitudo*, ne cogitatio possit introire. Quòd si peccator vltra procedat, scilicet, ad delectationem, tu es tunc ei *firmamentum*, ne possit delectatio inualescere. Cùm autem peccator ad consensum voluntati laxat habenas, tu Domine, illi *refugium*, vt consensui contradicat. Quando verò defendit peccatum tu ei, *liberator es*, vt ab audacia abhorreat. Si latenter peccare vult, tu illi, *es adiutor*, qui vbique præsens es ne id faciat, sed si patenter, tu es ipsius aduersus nequitiam, *protector*. Si autem inducatur in consuetudinem tu es ei, *cornu salutis*. Si verò falsò seducatur, vel desperatione aut induratione conficiatur, tueris, ne desperet, neve induretur, *susceptor*.

3 Fidelissimus igitur amicus es Domine, & tua vera amicitia omnem aliam excedit amicitiam. Tu semper diligis in vita & morte. Tu diligis in prosperitate & aduersitate, & etiam magis felicem mortuum, quàm infelicem viuum. Tu Domine plus in immensum amas, quàm amaris, & etiam

amas licet non ameris. Tu propter patres amas filios, imò propter vnum bonum in ciuitate vel societate, amas multos malos. O amantissime Domine Iesu Christe ego miserrimus & prauissimus peccator, omni dilectione vacuus, sed malitia & iniquitate plenus, te, vt debuissem, non dilexi: sed cor durum & vagum habendo, ad diligenda frequenter mihi damnosa & noxia ipsũ applicui, quod erigere digneris Domine, ad te amandum semper vt vita mea & gloria mea, sit dilectio tua sempiterna. Amen.

Quod amor Dei reficit hominem.

CAP. XX.

1 NOn honor, non pecunia, neque aliqua terrena substantia: nec etiam virtus, nec ars aliqua vel scientia, benignissime Domine Iesu Christe, plenitudo amoris, potest implere animam, & satiare conscientiam, sed sola & vera dilectio tua. Nam dilectus, aut est cum gratia, aut sine: at sine ea, non potest esse dilectio vera. Illud autem quod in via potest solum reficere & quietare animas, est gratia, cũ qua similiter est dilectio vera. Et quia, qui
1. Io. diligit te Domine, habet te sicut scri-
4. ptum est: *Si diligimus inuicem, Deus in*

nobis

nobis manet; non poteſt eſſe pauper, infra Deum habet quem amat. Et quomodo poteſt eſſe pauper, qui te, qui es omne bonum, habet in conſcientia? Qui habet aurum in arca, diues non eſt, ſed qui te habet in conſcientia diues eſt: Vnde ſcribitur de te: *In me ſunt diuitiæ & gloria, vt ditem omnes diligentes me, & theſauros eorum repleam.*

2 O miſericordiſſime Domine Ieſu Chriſte, in amore ditiſſime, qui ditari cupit & ſatiari, dilectionem veri debet habere quæ mentem reficit, perficit, & eidem ſufficit. Nam qui vera dilectione caret, etiamſi omnes diuitias mundi haberet, & inſuper ſapientiam, fortitudinem, ſimplicitatem, pulchritudinem, omnes denique virtutes à Philoſophis conſcriptas pauper tamen & miſerabilis eſſet, quia illis non contentus, alia ſemper appeteret. Ideò de quodam diligente terrena ſcribitur: *Tu dicis, quia diues ſum & locuples, & nullius egeo, & neſcis, quia tu es miſer & miſerabilis, pauper, nudus & cæcus? Suadeo tibi emere aurum ignitum vt locuples fias.* O clementiſſime Domine Ieſu Chriſte, amor conſumens, quantam doctrinam nobis peccatoribus oſtendiſti pro ſaluatione noſtra moriendo: vt emamus aurum ignitum, per quod intelligitur

amor

amor & dilectio. Quia sicut aurum excedit omnia alia metalla, sic dilectio omnes alias virtutes.

3 Debet autem hoc aurum esse ignitum amore tuo, & dilectione tua summè inflammatum. Neque emitur nummo vel denario, sed bona voluntate, bono desiderio, bono affectu. Vnde hac dilectione nihil melius emitur, & nihil charius est, cùm possidetur. O piissime Domine Iesu Christe, locuples in amore, ego sum miser & miserabilis, pauper, nudus, & cœcus. Da mihi hoc aurum ignitum, hoc est, dilectionem tuam, quo inflammetur mens mea, vt reficiatur & quietetur in te: & ipse ditatus gratia & dilectione tua, ad regnum amoris perueniam sempiternum. Amen.

Quod amori Dei est insistendum.

Cap. XXI.

1 INsistendum est (clementissime Domine Iesu Christe, Amator bone) dilectioni tuæ; quia dilectio non est nisi boni, & tu es fons totius bonitatis. Tu es pater creatione & deitate. Tu es frater redemptione & humanitate. Tu es Domine naturalis non extraneus. Quicquid habemus, à te habemus

bemus: & in fine à te expectamus præmium sempiternum. Et ideo conueniens est, vt te diligamus, & tuæ dilectioni continuè insistamus, sicut scribitur: *Audi Isrаël, quid nunc requirit Dominus, aut quid petit à te: Nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis eius: & diligas eum, & seruias ei in toto corde tuo, anima & mente tua: Custodiásque mandata Domini, vt benè sit tibi.* Israël, est quilibet fidelis Christianus, per fidem te videns: qui ad diligendum te maximè est astrictus qui à te magis dilectus. Nam dilexisti nos & lauasti in sanguine tuo. Tu consulis nobis, & mones dulciter, non acriter, quæ à nobis requiris: scilicet, vt te timeamus, dum dicitur: vt timeas Dominum Deum tuum. Vnde in timore tui originem suam habet dilectio, quia scriptũ est: Timor Domini initium dilectionis. Quę vires accipit, & augetur exercitio aliarum virtutũ, dilectione imperato. Et ideo dicitur: Et ambules in viis eius: id est, in bonis operibus: vtpote eleemosyna, ieiunio, oratione, & cæteris. Ex his enim vegetior redditur dilectio, sicut ignis lignorum appositione.

Deu. 6. & 10.

Eccl. 27.

2 Completur autem dilectio tui Domine ex affectu interioris amoris: ideò dicitur;

dicitur; *Vt diligas Dominum Deũ tuum.* Completur etiam ex actu exterioris honoris: ideò dicitur: *Vt seruias ei in toto corde tuo, anima, & mente tua.* Conseruatur denique mandatorum tuorum obseruatione: ideò dicitur: *Custodiásq; mãdata Domini, vt benè sit tibi.* O benignissime Domine Iesu Christe, quem iustissimum est amari, vtilem & salubrem regulam te diligendi nobis clementer dedisti. Nam sũmæ æquitatis est, vt te timeamus; summæ leuitatis, vt in viis tuis ambulemus; summæ bonitatis, vt te diligamus; summæ dignitatis, vt tibi seruiamus, summæ æquitatis & sanctitatis, vt mãdata tua custodiamus. O piissime Domine Iesu Christe, amator misericors & iuste, nõ ponderes peccata mea ad vindictam, sed misericorditer mihi ea condonare digneris, désque mihi gratiam tuã, vt per timorem tui, oriatur in me vera dilectio, per affectum interioris amoris, & per actum exterioris honoris compleatur, & per obseruationẽ mandatorum tuorum conseruetur: vt mihi benè sit te amando, nunc & in perpetuum, Amen.

Leuitas pro facilitate sumitur.

Dè

De vtilitate & facilitate amoris Dei.

CAP. XXII.

1 VErba tua verissima sunt, (misericordissime Domine IESV CHRISTE, exéplum & forma amoris) qui dixisti: *Iugum meum suaue est, & onus meum leue.* Hoc est; Domine te veraciter diligere & amare quod summè suaue est & leue, adeo quod nullus habet, nec habere potest causam aut excusationem aliquam te non diligendi. Vnde si alicui dicatur, quod ieiunet, dicere potest, corpus habeo fragile. Si dicatur ei, quod det, potest dicere, pauper sum. Si dicatur ei, vt oret. & limina Sanctorum visitet, potest dicere, infirmus sum. Sed cùm ei dicitur: Dilige Deum & proximum, nullam habet excusationem. Quare benignissime Domine IesuChriste, dilector amoris, scio, quod tam facile est te diligere, quod ex hoc corpus non affligitur, pes non pungitur, caput non dolet, venter non læditur, lingua non vexatur, crumena nō euacuatur, quia dilectio propriè consistit in anima, & inde sequitur, quod qui amat, non laborat. *Ma. 4.*

2 Non est dilectio supra facultatem hominis, ita quod non possit eam perficere,

ficere. Nec est dilectio longè ab eo, scilicet vltra cognitionem eius, ita quòd non possit eam apprehendere: sed est iuxta hominem, scilicet in ore eius & in corde, vt impleat eam, & diligat te Domine, qui es summè gloriosus, summè delectabilis, & summè pretiosus. Amicitia namque est respectu boni honesti, delectabilis, aut vtilis: quæ omnia sunt in te Domine Iesu Christe, superamabilis & superbone. Ex dilectione homo viuit vita gratiæ, & multiplicat bona opera, vt terram viuentiũ possideat. Facilis res est Domine Iesu Christe superamande, dilectio, à qua nullus cuiuscumque status, gradus, aut conditionis existat, excusari potest. O miser & miserabilis peccator, quid faciam? Oculata enim fide hoc video & cognosco, quod facere deberem, & non facio. Scio clementissime Domine, me nullo modo aliter tibi placere posse, nisi per dilectionem. Ad illam meam animam non conuerto, illam vilipendo. Ad illam habendam me non dispono, sed inclinationes meas ad vitia & peccata perficio. In illis permaneo, in illis delector, in illis ferè continuè prostratus miserabiliter iaceo. Respicere ergo me dignare, piissime Domine Iesu Christe animorum per

per amorem purgator, oculo tuæ pietatis & misericordiæ. Dele iniquitatem meam maximam, & inclina cor meum prauum & peruersum, ad te diligendum & amandum. Non recedam à te, neque à tua benignissima voluntate; sed, quicquid præcipis faciam, quicquid prohibes, euitem totis viribus, cogitatione, locutione, & opere, vt te donante, dilectionem tuam obtineam sempiternam. Amen.

Quod diligere Deum, est summè leue.

CAP. XXIII.

1 FRuctus & vtilitas (Domine Iesu Christe, totius dilectionis author) quæ ex dilectione tua acquiritur, nõ solum est æterna gloria, de qua dictum est: *Quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparasti diligentibus te.* Sed etiam est vtilitas magna in hac vita, quia diligens te Domine, castigatur à te, sicut a patre dilectus filius? si contingat eum deficere vel errare, dulciter corrigitur & castigatur, qui de seruo extraneo non curat. Vnde magnum signum amoris tui est Domine, correptio & immissio flagelli. Sed homines desperatos & peruersos quolibet ire permittis, & in præcipitium peccato-

rum incidere. Quia, quem diligis, castigas; & flagellas omnem filium quem
Heb. 12. recipis. Diligens te Domine, pacificè conuersatur; est enim in pace conscientiæ, & tranquillitatis iucunditate non in simultate & odio.

2 Diligens te Domine, diligenter, per te à malo præseruatur. Sicut enim homo pupillã oculi sui sedulò custodit, & eam summè diligit; sic tu Domine Iesu Christe, amator bone amicum & dilectum tuum protegis & defendis; & custodis, ne in peccatũ labatur, néve à diabolo affligatur. Scriptum est
Psa. enim: *Qui diligitis Dominum odite ma-*
90. *lum: custodit animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eas.* Custodis animas, non cutem carnis splendidam, non possessiones & terras, quia talia tibi chara non sunt. Sed custodis animas sanctorum, ne in peccatum labantur: & de manu peccatoris liberas eas, ne à dæmone affligantur. Diligens te Domine Iesu Christe, amantium gloria, multum honoratur: quia actus diligendi, est actus tuus & Angelorum, non dæmonum. Tu enim diligis, quia scriptum est: *Ego diligentes me diligo.* In Angelis autem est vis & actus maximi amoris, quo ad te domine, quo ad eos, qui sui sunt consortij, & quo ad [illegible] diligunt enim adeo, quod ordo

supremus,

ſupremus ab ardore charitatis nominatur Seraphim. Diligentem te Domine ſuſcipis ad pœnitentiam, eidem remittis offenſam; & tua maxima pietate, inenarrabilique benignitate ac inæſtimabili largitate, gratiam miſericorditer donas & tribuis.

3 O miſericordiſſime Domine Ieſu Chriſte, ſemper amari plus quàm digniſſime, quanta miſeria ego nequiſſimus peccator plenus ſum: qui perſpecta tanta vtilitate tui amoris, te propter temetipſum diligere debeam! Quod ſi pauper teipſum diligere nolebam, ſaltem propter meipſum, & vtilitatem meam te diligere debebam. Vt ex inordinato amore tandem venirem ad verum amorem tuum: qui eſt diligere te non ob aliud, ſed propter teipſum ſolum. Mihi ergo digneris ſuccurrere benigniſſime, & creare in me cor mundum; vt ab iis, quæ tibi diſplicent, abhorrendo, & ea penitus execrando, te diligam & amem; tibi ſeruiam, tibi obediam, præcepta tua adimpleam; vt te verè, ordinatè, non ob aliud quàm ob teipſum diligam, per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

Quod amor est vestis pretiosa animæ.

CAP. XXIV.

1 INuiolatus ad tuas cœlestes nuptias, (dulcissime Domine Iesu, Mat. Christe amantissime, cœlestis sponse) vestem nuptialem deferre debet, 22. ne si forte intret sine veste nuptiali, eiiciatur iussu tuo extra, & proiiciatur in tenebras exteriores, vbi semper est & erit fletus & stridor dentium. Ista vestis (ô benignissime Domine) est amor & dilectio, quæ excellit omnes alias virtutes. Ista vestis ex pretiosis filis, id est, tuis beneficiis homini collatis, est contexta, & subtili magisterio facta & decora, quæ designatur per tuam tunicam inconsutilem, quæ nec scissa fuit, nec diuisa. Ioa. Quia amor neque diuidi debet, ne- 19. que scindi. Et qui eum diuidunt vel scindunt, peiores videntur quàm milites crucifigentes, qui tuam tunicam diuidere noluerunt.

2 Ita vestis nuptialis, Domine Iesu Christe, sponte amoris, summe potens & efficax existit. Quia defendit hominem à frigore cupiditatis, & ad tuum amorem hominem inflammat, ipsúmque ornat plurimum & venustat. Ista vestis nuptialis, sola distin

distinguit filios regni & perditionis. Quia qui eam defert, regnum tuum intrabit:vt conuiua tuus & filius charissimus;qui verò ea caruerit,etiam si deferat omnes alias vestes,id est omnes alias virtutes,expelletur à regno tuo, ista vestis operit multitudinem peccatorum. Ista vestis commendabilis est colore & valore: est enim deaurata:vel potius aurea,iuxta illud. *Astitit regina à dextris tuis in vestitu* Psal.
deaurato. Et sic ista vestis ornat ani- 48.
mam, quod sine isto ornatu, indigna est anima cœlum ingredi. Ista vestis nuptialis munit hominem. quia fortis est, vt mors, dilectio. Eius etiam pretiositas patet ex materia:Quia si pretiosum sit quod trahitur ex metallis, gemmis & animalibus, longè pretiosius est,quod ex te trahitur.Ista autem vestis nuptialis ex te venit,& à te procedit.Ex ea quoque regimur,viuimus,& ditamur.Qui enim hanc ve- 2.Co.
stem habet,nihil ei deest, & sine ista, 14.
nihil ei prodest.

3 O misericordissime Domine Iesu Christe,cœlestis sponse, ego miserabilis peccator nudus sum, & cùm hanc vestem nuptialem non habeam, non sum dignus, vt intrem ad tuas cœlestes nuptias, sed vt proiiciar in tenebras exteriores. Succurre ergo

mihi piissime Domine Iesu Christe, æterni nuptialis conuiuij dispensator largissime: & da mihi tua benignitate hanc vestem gloriosissimam; vt inuitatus & vocatus ad tuas sempiternas nuptias, illuc cum veste nuptiali intrem ibique cum amicis tuis, amore tuo perpetuo fruar, te laudem, te admirer, te glorificem æternitatis regem, & gloriosissimum sponsum, viuentem & regnantem in sæcula sæculorum. Amen.

Quod amor à malis animam custodit.

Cap. XXV.

1 Verus amor (Domine Iesu Christe amantium conseruator) custodit hominem à peccatis. Custodit nãque ab æmulatione siue inuidia quæ vehemẽter corrupit animam. Inde enim prouenit, vt anima in malis proximi delectetur, & in bonis contristetur. Sicut verus amor facit, vt in bonis proximi delectetur, & in malis contristetur, quia sicut vigor naturaliter delectat visum corporis, sic bona naturaliter delectant animam. Custodit (Domine) verus amor ab ambitione, quæ est, cùm quis quærit sui exal-

tationem & proximi deiectionem: vt hac altior factus, à pluribus videri possit,& in admiratione haberi. Nam verus amor sui exaltationem & proximi deiectionem non quærit. Custodit (deinde) verus amor ab amore nimio proprij boni: ex quo solet fieri, vt homini nullo modo cura sit de bonis proximi, imo cum scandalo sua repetat:quærit namque propria commoda, & negligit aliena. Verus autem amor, quæ sua sunt non quærit, sed quæ tua sunt Domine.

2 Custodit etiam verus amor à maligna cogitatione, super iniuriis vindicandis: Talis autem cogitatio, quasi ferrum in vulnere semper hæret. Et ideo scribitur: Auferre malam cogitationem ab oculis meis. Verus namque amor(Domine)omnia remittit propter te, repellitque non solùm actum, sed etiam omnem cogitationem. Custodit Domine verus amor, ne gaudeat homo super iniquitate, quod est diabolicum, & signum magnæ corruptionis animæ & elongationis à te, cùm talis iniquitas summè tibi displiceat. Sed verus amor Domine, semper gaudet de bono, & non de malo. O misericordissime Domine Iesu Christe: amantium custos fidelissime, dum præmissa om-

nia & singula mente reuoluo, sentio me à vero amore elongatum. Quia inuidia plenus fui & sum: meipsum exaltaui, & proximum deieci. Me nimis dilexi; animum habui vindictæ cupidum, in malis gaudium concepi: Et denique ad omne malum, propter amoris tui defectum, multipliciter pronus fui. Adiuua me piissime Domine Iesu Christe, largitor & conseruator amoris. Et da mihi verum amorem indeficientémque, vt ab iis quæ tibi displicent, abhorream; & quæ tibi placent, recipiam, teneam, & adimpleam, vt in fine tuam gloriam perenniter, & sine fine diligam. Amen.

Quod amor in se continet doctrinam veritatis.

CAP. XXVII.

1 PErfectus amor (clementissime Domine Iesu Christe, qui omnes perficis amantes) docet veritatem, quia in dilectione, tota lex pen-
Mat. det & Prophetæ. Quicquid latet, &
22. quicquid patet in diuinis sermoni-
Rom. bus, & in tota sacra scriptura, dile-
13. ctio ipsa comprehēdit. Quia scriptum est: Plenitudo legis est dilectio. Nam tota

tota lex, imò tota scriptura, aut præcipit & consulit ea, quæ faciunt ad tuam & proximi dilectionem, sicut patet in præceptis affirmatiuis. Aut inhibet & dissuadet illa, quæ impediunt & dirimunt dilectionẽ, vt liquet in præceptis negatiuis. Quid ergo est, quod scribitur; Qui proximum diligit, legem implet? Nisi quod qui diligit proximum, diligit & te Deum. Quia eadem est virtus & dilectio, quamuis vtrumque diligit. Vt idem est radius, quo quis solem & terram intuetur: sed illum in imo tuæ dilectionis radio diligit, te autem in illius summo. Aliarum autem rerum dilectio, qualis est in mundo, ô Domine Iesu Christe, sol amoris, miserabilis profectò est, & stulta, & exprobrabilis insania, quod scilicet relicto tuo amore, dilectioni aliarum rerum homo adhæreat. Sed benignissime Domine Iesu Christe, ad verum amorem reluctor, ego grauissimus peccator, dando meipsum voluntariè quodammodo in reprobum sensum, tuam veram & animæ meæ contemnendo, dilexi vanam voluptatem interdum fortunam & temporalem facultatem, non considerans, quod qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis.

Rom. 13.

2 Dilexi frequentermundanam vanitatem,

nitatem, contra consiliũ scripturæ dicentis: Fili hominum, vt quid diligi-
Psa. tis vanitatem? Interdum dilexi irra-
4. tionabiliter cognationem & propinquitatem meam, plus quàm te, & sic
Mat. non eram te dignus. Qui amat patrem
10. aut matrem plus quàm te, non est te dignus. Aliquoties dilexi munera & dona, sæpè etiam superstitiones & deliramenta: frequenter contumelias, detractiones ac conuitia. Et ideò dignus eram, vt maledictio mihi veniret, sicut scriptum est.

3 Dilexi maledictionem, & veniet ei. Dilexi interdum vindictam, & malitiam, & iniquitatem, quas reprehendit scriptura, dicens: Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem ma-
Psa gis quàm loqui æquitatem. Ista fuit ô
51. superamande Domine Iesu Christe, miserabilis & iniqua vita, non attendens scripturam dicentem. Nolite di-
1. Io ligere mundum, nec ea quæ in mundo
1. sunt. Sed tu misericors & miserator Domine, ignoscere misericorditer mihi dignare: & illustra mentem meam, vt te perfectè diligam, vt sic informetur anima mea doctrinâ veritatis: vt tecum, qui es amor & veritas, in amore & veritate viuam, per infinita sæculorum sæcula Amen.

De

De amore quo Deus diligit hominem.

Cap. XXVII.

1 AMantiſſime Domine, Ieſu Chri-
ſte, tu diligis hominem, qui ſer-
uat munditiæ puritatem. Simile enim
ſuum diligit. Et quia tu purus es, &
omnium maximè purus, ideo diligis Pro.
puros, ſicut ſcriptum eſt. Qui diligit 22.
cordis munditiam, habebit amicũ re-
gem. Sic enim dilexiſti beatum Ioan-
nem Euangeliſtam, de quo ſcribitur:
Hic eſt diſcipulus ille, quem diligebat Ioa.
Ieſus. Diligis etiam Domine hominẽ, 1.
qui tenet ſapientiæ claritatem atque
veritatem. Quia ſcriptum eſt: Nemi- Sap.
nem diligit Deus, niſi qui cum ſapiẽ- 7.
tia eſt, quia non poteſt venire cõmo-
dum, neque honor de amicitia ſtulti.
Ideo Domine dilexiſti Salomonem, Re.
ſicut ſcribitur: Vocauit Dominus Sa- 12.
lomonem, & dilexit eum. Diligis Do-
mine Ieſu Chriſte, amator innocentiſ-
ſime, illum, qui amat innocentiæ leni-
tatẽ, ſicut dicitur: Scio Domine Deus,
ait Dauid, quod probas renes, & cor- Pſ.
da, & ſimplicitatem, & non doloſita 7.
tẽ diligis. Diligis etiam Domine ami-
citiam amicitiæ rependentem, & ſer-
uantẽ amicitiæ firmitatẽ, ſicut tu Do- Pro.
mine dixiſti. Ego diligẽtes me diligo. 3.

Hoc

Hoc namque iustum est, quod qui diligitur, diligat. Sic enim Moysen dile-
Ec. xisti, sicut scribitur, Dilectus Deo &
5. hominibus Moyses.
2 Diligis, Domine Iesu Christe, amantium liberalissime, illum, qui ostendit effectu beneficentiæ suæ lar-
1.Co. gitatem. Quia hilarem datorem dili-
9. git Deus. Largi enim & pij diliguntur à te, sicut patet etiam de Martha, cuius animus erat largitate & pietate fœcundus. Ideo scribitur, Dilige-
Io. bat Martham Iesus. Diligis Domi-
11. ne illum, qui sectatur iustitiam & æquitatem, quia scriptum est: Qui sectatur iustitiam, diligatur à Domino. Sic enim dilexisti Domine Samuelem æquitate solidum, sic scriptum est: Di-
Ec. lectus à Deo Samuel Propheta. O dul-
46. cissime Domine Iesu Christe, omnium perfecte amator dum omnia prædicta in mentis meæ secreto considero, erubesco, imo corde deficio præ timore. Quia non sentio in me miserabili peccatore, aliquam ex causis prædictis, ob quam tu debeas me diligere, sed potius ob opposita odio habere. Sed tamen ad tuam immensam clementiam confidenter accedo, vt parcere mihi digneris, & remittere misericorditer omnia peccata mea: Et sic me disponere in cogitatione, locutione & opere,
vt

vt per innouationem tibi placeam, & causam habeas me diligendi: vt te diligentem me, per infinita seculorum secula vicissim te diligam. Amen.

Quod amor est excellentissima virtus.

CAP. XXVIII.

1 INter cæteras virtutes (benignissime Domine Iesu Christe superamabilis, excellentissime) vera
dilectio est, excellentissima, & ideo
oleo comparatur. Quia sicut oleum
aliis liquoribus supernatat, sic vera
dilectio alias virtutes vel gratias antecellit. Illa vera dilectio sic reddit tibi Domine hominem charum, & pretiosum, vt filius tuus nominetur: Qui
autē illum non habet despectus est &
erit coram te sicut stilla situlæ, de quo
& similibus scribitur. Ecce gentes qua- Ez.
si stilla situlæ, & quasi momentum sta 46.
teræ reputatę sunt, & quasi puluis exiguus. Scio Domine Iesu Christe operum & virtutum æstimator iustissime,
quod licet talis exerceat opera de genere bonorum, parui tamen valoris
sunt, si dilectionē non habeat; nec ex
ipsis operibus, quantūcunque fuerint
pretiosa, obtinere valebit regnum cœlorum, nisi ea faciat in dilectione &
amore. Hæc enim vera dilectio vnit
hominem

hominem tibi tanquam capiti,& fidelibus tanquã membris. Ideo hæc vnio valdè chara debet esse homini. Sicut enim vnitas, quæ est inter caput, & corpus diligitur; sic etiam incomparabiliter diligi debet vnitas, quæ est ex vera dilectione inter te & hominem; & abscissionem & separationem tantę vnitatis, summopere cauere debet homo,& fugere plusquam proprij capitis abscissionem. Sine hac vera dilectine nullum verum bonum adest homini, imò in vanum & frustra habentur cætera bona, saltem quantum ad salutem æternam obtinendam. Si autem homini adsit vera dilectio, habet omnia bona vel in se, vel in aliis.

Ec. 2 Vera dilectio Domine est scien-
1. tia & sapientia, de qua scribitur: Dilectio Dei, honorabilis sapientia Vnde non solum scientia esse videtur, quia scientia in multis hominē regere non potest, vera autem dilectio potest. O misericordissime Domine Iesu Christe amantium rector & gubernator, quoties hanc vnionem veræ dilectionis ego miser & sceleratus diuisi & fregi, perpetratione multorum & diuersorum peccatorum. Et proinde opera mea inutilia feci,& tempus, mihi datum ad operandum bonum perdidi. Adiuua me piissime Domine,& dele

dele iniquitates meas. Et reforma in me veram dilectionem, qua mediante opera talia hic impleam, quod ad regnum amoris æternum tandem pertingere valeam. Amen.

De amore Dei & proximi.

CAP. XXIX.

1 ORdinata dilectio (clementissime Domine Iesu Christe, qui omnia per amorem ordinata) est amor verus ad te & proximum. Nam hominis amor ordinatus ad te est, si te amet propter te, & super omnia. Si autem amor, quo quispiam te amat, est propter ista temporalia, non est amor ordinatus, sed tibi contumeliosus. Quia qui te amat propter temporalia, plus amat temporalia, quàm te. Vnde cum tali amore præponatur creatura tibi creatori, non est hoc sine contumelia & offensa tui. Nō enim est amor ordinatus, nisi tu super omnia ameris, cùm tu in infinitum melior sis omni creatura. Amor verò proximi ordinatus est, si ametur proximus propter te, & quia æquè ad te ordinatè amandum creatus est. Si autem parentes aut propinqui, plus quàm tu amētur, non est talis amor ordinatus, neq; sic amans, est te dignus. uo enim sunt præcepta à te nobis data, dilectio

Dei & proximi. Et licet duo sint præcepta, tamen vnus est amor, quia alius amor non est, quo quis diligit proximum, & quo diligit te, alioqui non esset propter te. Nec potest te quisquam diligere, qui in proximi dilectione noscitur oberrare.

2 Cogitatio namque hominis Domine Iesu Christe veræ dilectionis ordinatur, semper debet esse ad te diligendum & proximum, te quidem ex toto corde & ex tota anima, & ex tota mente, proximum autem, sicut seipsum, vt scilicet caueat inferre proximo, quæ sibi inferri nollet, & impendat ei beneficia, quæ sibi vellet impendi. ista namque benignissime Domine semper sunt attendenda semper cogitanda, semper retinenda, & semper totis viribus exercenda & adimplenda. Per amorem autem proximi, cognoscitur amor tuus (Domine) conseruari & nutriri, nam qui verè te amare negligit, diligere proximum nescit. O misericordissime Domine Iesu Christe, qui solam amas ordinatam dilectionem, quid dicam, aut quid faciam ego durissimus peccator, qui præ maxima duritia cordis mei, non te ordinatè dilexi, neque proximum propter te, sed frequenter propter vtilitatem propriam consequendam aut

damnũ euitandũ, & ita non fuit in me verus amor, sed adulterinus. Auxiliari mihi digneris piissime Domine Iesu Christe, charitatis & pulchrę dilectionis ordinator, parcendo mihi peccatori, & misericorditer impartiendo immensam clementiã tuam, ad cor meũ lapideum sic mollificandum, vt ad te tota mente conuertar, te diligam, & proximum propter te, vt tecum in ordinata charitate viuam in æternum. Amen.

De amore inimicorum.

CAP. XXX.

1 MAgnum est (dulcissime Domine Iesu Christe, qui nihil odis) si erga hominem, quĩ nihil mali mihi fecit, sum beneuolus & pacificus. Sed Domine illud meritò maius est, & magnificentissimæ benignitati tuæ similius, si meum diligam inimicum, & ei qui malum mihi intulit, & adhuc inferre vult, si possit, bonum semper velim, faciam si possim: à tua gratiã & benignitate Domine hoc procedit. Nihil in natura humilius est, quàm homo, qui maleuolis & inimicis lædentibus, placabilis est. Qui enim diligit inimicum, imitatur te, qui dilexisti nos; cùm adhuc inimici essemus. Et non solum dilexisti, sed

& tunc pro nobis mori morte turpissima voluisti,& pro crucifixoribus rogasti. Nobis quoque præcepisti,vt ini-
Mat. micos diligeremus,sicut scriptum est:
5. Diligite inimicos vestros, & benefacite iis,qui oderũt vos. Et sequitur præmium,quod promittis. Vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est. Vna námque est & summa (Domine Iesu Christe,cui proprium est misereri &parcere) probatio dilectionis, si nos eum diligamus, qui nobis aduersatur, & bona nostra impedit. Probari etiam solet dilectio, per solam odij aduersitatem. Vnde sicut homo vincitur humana felicitate, sic diabolus vincitur inimici dilectione.

2 O Domine Iesu Christe, in amore misericordissime, in misericordia amantissime, scio, quod separatio à te, mors est animæ, & contra, vnio per dilectionem,tecum vita. Sicut igitur quilibet naturaliter amat vitam
1.Iol. corporalẽ, & mortẽ timet:sic & ama-
5 re debet veram dilectionem, & vitare odium. Quia, qui non diligit, manet in morte, in morte enim culpæ iam talis est & debitor est mortis æternæ. O clementissime Domine Iesu Christe, à quo exulare non potest amor, licet tibi nõ sint occulta, quæ ego nefandissimus peccator gessi,tamen corde

de & ore confiteor, me iniquè vixisse; & præ mea malitia, & iniquitate vera dilectione caruisse. Inter alia Domine quæ malè concepi & egi est quod inimicum odio habui : Et licèt scirem ex mandato tuo, quod eum diligere debere, vilipendi tamen . & spreui mandatum tuum. Simultatē cōtra multos concepi, & conceptam corde & animo cōpleui. Et si quādoque facto non cōpleuerim, ad detractiones tamen & infamationes processi. Succurre mihi piissime Domine Iesu Christe, per tuum benedictū & misericordē amorem, veniam mihi concedendo vt vitam meā miserabilem emendē : & sic te diligam, & alios propter te, vt hic amor nunquam deficiat, sed in vitam perduret sempiternam. Amen.

Contra amorem sui ipsius.

CAP. XXXI.

1 QVis est benignissime Domine Iesu Christe, per quem & cum quo æternus processit amor, qui se verè diligit? Credo, & scio Domine, quod ille solus noluit se verè diligere, qui veraciter te amat, & sedulò agit; vt te qui es summum & verum bonum, amando fruatur: A te Domine manat vera amicitia, quam non temporalibus commodis, sed gratuito

amore metiri conuenit. Nemo enim poteſt veraciter ſeipſum amare, qui te veraciter non amauerit. Nam te amãdo ſeipſum amat, te autem non diligendo, ſeipſum non diligit. Quia amor proprius & priuatus, oculum mentis vehementer claudit, & eſt omnium cauſa, radix & fomes malorum. O Domine Ieſu Chriſte, ſol vnde fluunt radij amoris, quanta inſania plenus eſt ille, qui ſolummodo ſeipſum amat? Nam talis peruerſio amoris, eſt fũdamentum abiectæ charitatis, & creſcit vſque ad contemptum tui. Duo namque amores, ciuitates duas faciunt, ſcilicet Hieruſalem & Babylonem. Cœleſtem Hieruſalem facit amor tui, vſque ad contemptum ſui: ſed infernalem Babylonem facit amor ſui, vſque ad contemptum tui.

2 O iniquum & peruerſum amorem, qui ſic me miſerum peccatorem colligauit & incitauit, vt verum amorem abiicerẽ & contemnerẽ, & ſe toto corde amplecterer, ſe deſiderarem, & tenerem, ſe vterer totis viribus, & ſe celãdo in occulto pectoris, in culpam facile praui cordis laberer & operis. O miſericordiſsime Domine Ieſu Chriſte, qui ſolus amari digniſsimus es, quid faciam ego iniquiſsimus peccator? Quem amatorem potero inue-
nire,

nire, qui me diligat, cùm nullum dilexerim nisi meipsum, & in peccatis innumerabilibus vixerim? Quis me liberabit à ventura ira, à rugientibus præparatis ad escam, & à laqueo infernali? Meipsum iuuare nō possum neque te derelinquere audeo, cùm te non dilexerim. Imò, quia neminem dilexi, neminem audeo in adiutorium meum inuocare. Sed ad tuam immensam pietatem recurro, ô amor, qui errantes reducis, misericors & miserator, & neminem vis perire, sed saluas sperantes in te. Succurre ergo mihi, & da veniam de peccatis: & gratiam, vt nunquam me respiciam, sed te, vel me in te: vt diligam te toto corde, nec à tua dilectione vnquam recedere valeam, sed ipsam conseruem nunc & in vitam sempiternam. Amen.

Contra amorem mundi.

CAP. XXXII.

1 SCio, & expertus sum ego ingratissimus peccator, (clementissime Domine Iesu Christe, supercœlestis amator) quod amor mundi animas, quas ingreditur, quietas esse non patitur: semper enim suspicionibus vanisque terroribus solicitat eas. Talis namque amor mundanus premit amatores suos & non adducit eos ad

bonum, sed qui tali amore vtitur à tuo amore Domine excluditur. Talis amor mundanus cum tuo amore non iungitur, nec ei congruit, neque ad societatem filiorum tuorum peruenit, qui se à carnali generatione non diuidit.

2 Amor mundi Domine, sese cum suis consolationibus, ne dicam desolationibus, vndique ingerit. Per auditum namque, quasi fenestras irruit: vt mentes suorum amatorum vehementer occupet. Animam polluit, charitatem violat, proximum lædit, te Dominum spernit, amorem tuum repellit, totum hominem capit, ac eundem decipit. Cum labente labitur, & cùm eum tenere quispiam credit, de facili euanescit. Non consolatur, sed contristat, non permanet, sed fugit. Eius dulcedo in amaritudinem vertitur; eius pulchritudo in horrorem mutatur, eius desiderium in pœnam conuertitur. Qui huiusmodi amorem amplectitur, decipitur, & præcludit sibi ipsi ingressum tui amoris; quia vbi amor mundi inhabitat, non ingreditur amor tuus.

3 O benignissime Iesu Christe, amor increate, væ mihi impiissimo peccatori, qui creaturã amando, te creatorem deserui, propter condita conditorem reliqui, traditoria dilexi, & sẽpiterna spreui.

preui. Desolationes pro consolationibus suscepi, pœnam pro gloria, mortem pro vita, peccatum pro virtute, & mendacium pro veritate. O misericordissime Domine, respicere me dignare oculo pietatis & misericordiæ, & mihi misericorditer ignoscere. Aufer à me amorem seculi, & da mihi gratiam, vt te amem & diligam corde & opere, nec ab amore tuo separer, sed in ipsa permaneam in perpetuum. Amen.

Contra amorem diuitiarum.

CAP. XXXIII.

1 CErta experientia didici (benignissime Domine Iesu Christe sine mensura in amore diues) quod nihil laboriosius est in hoc mundo quàm terrenis æstuare desideriis. Nam terrenarum diuitiarum amor, insatiabilis est; & longè amplius desiderio torquet animam, quàm refrigeret vsu suo. Talium quoq; diuitiarum acquisitio, magni laboris est; possessio, magni timoris, & amissio, magni doloris. Qui illas amat te Dominum amare non potest, sed cum ipsis labentibus, labitur in perditionem, & qui eis innititur per amorem, cum ipsis defluit in mœrorem. Qui enim eas inuenit, requiem perdit, & cùm vigilat, augmen-

tum cogitat, cùm dormit, fures somniat. In die est afflictus, & in nocte pauidus, semper autem mendicus. O clementissime Domine Iesu Christe, cuius amor nullum fallit, video per effectum, quod laqueus est in auro, viscum in argento, & pedica in prædio. Quia qui aurum petit, strangulatur, qui argentum, visco hæret, & qui prædia, alligatur. Qui mane quærit lucrum, vesperi reperit animæ detrimẽtum, & sic deperit quicquid agitur.

2 Ad tuum Domine extremum iudicium, sine vlla temporis intercapedine & continuè volens, nolens properat, & amat, quod necessariò relinquit; id verò negligit, ad quod necessariò peruenit. Amat namque illa, quæ possessa onerant, amata inquinãt, & amissa cruciant, quæque arctius parta quàm concupita constringunt. O misericordissime Domine Iesu Christe, qui solus verè amandus es, ego nefandissimus peccator, quæ scripsi & scribo, sciui, & veraciter scio talia esse. Sed tanta est malitia mea & iniquitas, ingratitudo & superbia, quod omnia tibi placita, consilia, & præcepta tua, proteruo animo cõtempsi & spreui, & ad miseras diuitias mundi, cor meum penitus inflexi. Illas concupiui & desideraui; & vt eas acqui

quirerem, laboraui, & ad hoc ipsum vigilaui, & quascunque vias adinuenire valui, adinueni. O piissime Domine adiuuare me digneris, & delere tua maxima misericordia omnia peccata mea, segregare mentem meam à desideriis terrenis, eleuare illam ad diuitiarum cœlestium desiderium, quæ in solo tuo consistunt amore, vt eas auxilio tuo consecutus, te perpetuò diligam, & tuo amore fruar in sæcula sæculorum. Amen.

Contra amorem peruersum mulieris.

CAP. XXXIV.

AMor carnalis, (benignissime Domine Iesu Christe, spiritualis amator, & verè in spiritu & spiritualiter amande) insatiabilis est. Quia extinctus reaccenditur, & post copiam rursus inops fit, animúmque virilem effœminat: & præter passionem, quam sustinet, nihil sinit aliud cogitare: quia rationis obliuio est, & insaniæ est proximus. Talis peruersus amor turbat consilia, altos & generosos spiritus frangit: à magnis & altissimis cogitationibus, ad paruas & humillimas attrahit: iracundos & temerarios facit. Insuper, qui tali amori coniungitur, tentationibus continuis subiacet. Talis amor est laqueus animæ, discrimen

vitæ, mors suauis, blanda percussio, interfectio leniens, mel felleum, pernicies delicata, dulce venenum, malum spontaneum, sapida iugulatio, & omnium rerum calamitas. Nam Adam & Euam de paradisi deliciis eiecit, cœlestes terrenas fecit, humanum genus in infernum demersit. Vitam abstulit mundo, laborem & pressuram inuenit, & malum, quod ad mortem perducit. Fœdat pueritiam, perdit iuuentutem, & incitat ac inquietat emortuam carnem & senectutem.

2 Talis Amor (Domine Iesu Christe sanctitatis, munditiæ, & puritatis amator) est verę amicitiæ inimicus, ineffugabilis pœna, noxium malum, naturalis tentatio, desiderabilis calamitas, domesticum periculum, mali natura boni colore depicta, continua sollicitudo, indefinens pugna, quotidianum damnum. Domus tempestatis, solitudinis & orationis impedimentum. Continentis viri naufragium, adulterij vas perniciosum, prælium, & pondus grauissimum. O misericordissime Domine Iesu Christe, casti conditor amoris, qui me de nihilo creasti, & tuo preciosissimo sanguine redemisti: tuam misericordiam supplex imploro, corde & ore efflagito, vt cor meum fragile longè facias à tali amore.

3 Erue

3 Erue me à tanto periculo, defende me à tam miserabili casu, protege me à tanta circumuentione inimici. Libera me misericordissime Domine, à tanto laqueo perditionis. Da mihi fortitudinem resistendi, concede mihi veniam peccatorum. Eleua mentem & cor meum, vt te amem & timeam, tibi placeam & seruiam: te verũ Deum corde, ore, & opere confitear, & cognoscam; & à tua infinita misericordia, me non repellas. Fac me perseuerare in bonis, & tibi acceptis operibus, vt in præsenti sic viuam, & semper ad vlteriora procedam, vt in fine huius transitoriæ vitæ meæ, vitam inueniam in amore tuo sempiternam. Amen.

Finis contemplationum Idiotæ, de amore diuino.

IN

INDEX

IN HVNC diuini amoris fasciculum.

A

Amo

C.

amari

H

L

M

Mundi

N

O

Para

P

S

T

V

Finis Indicis.

Hic liber Meditationum S. AVGVSTINI Episcopi Hipponensis cum adiunctis Soliloquiis & manuali. Item Meditationum, ANSELMI, BERNARDI, & IDIOTÆ, denuò vtiliter excudentur. Actum Duaci, 17. Decembris anno 1607.

GEORGIVS CVENEBRE
S.Theol. Licent. & Professor, & librorum in Academia Duacena Visitator.

FINIS.

